

2018
2'NCİ ULUSLARARSI ASSAM İSLAM BİRLİĞİ KONGRESİ

"İslam Ekonomisi ve Ortak Ekonomik Sistemler"

2’NCİ ASSAM ULUSLARARASI İSLAM BİRLİĞİ KONGRESİ

“İslam Ekonomisi ve Ortak Ekonomik Sistemler”

Kongre Özet Kitapçığı

1-2 Kasım 2018

ASSAM İSLAM BİRLİĞİ KONGRELERİ

ISBN: 978-625-00-0484-5

ASSAM Yayınları | İstanbul

ASSAM | Adaleti Savunanlar Stratejik Araştırmalar Merkezi Derneği
Tel: +90 555 000 58 00 | E-mail: info@assam.org.tr
www.assam.org.tr | www.assamcongress.com

İÇİNDEKİLER

بسم الله الرحمن الرحيم

03 Kasım 2018

İKİNCİ ULUSLARARSI ASSAM İSLÂM BİRLİĞİ KONGRESİ

"İSLAM EKONOMİSİ, ALTERNATİF EKONOMİK SİSTEMLER"

SONUÇ RAPORU

1-2 Kasım 2018 tarihlerinde gerçekleştirilen **ikinci ASSAM kongresi** "**İslam Ekonomisi, Alternatif Ekonomik sistemler"** ana temalı olmuştur. Bu ana tema ile hedeflenen İslam birliğinin bütün İslam ülkelerini kapsayacak; İslam ülkeleri arasında işbirliğini ve birleşmeyi gerçekleştirerek tek bir şemsiye altında nasıl toplanabileceği ve tek bir irade haline nasıl getirilebileceği bilimsel olarak ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Tarih, işbirliğine ve dengeli bir beşeri kalkınmaya dayalı toplum kavramının Batı toplumundan çok daha önce ilk defa İslam tarafından algılandığına ve tanıtıldığına işaret etmektedir. Kuran-ı Kerimdeki birçok ayetin Müslümanlar arasındaki işbirliği ve birlikte çalışmanın önemini vurgulamasının yanı sıra Peygamber efendimiz (SAV) de ashabına, güçlü ve müreffeh bir toplum kurma amacıyla aralarında işbirliği yapma ve birbirine yardımcı olma tavsiyelerinde bulunmuşlardır. Geçmişte birlik içinde oldukları zaman dünya ekonomisi ve siyasi düzeninde güçlü bir konuma sahip olan Müslümanların günümüzde de geçmişteki gücünü tekrar elde edebilmesi ancak birlik ve beraberliğini yeniden tesis etmesiyle mümkün olabilecektir.

Müslüman ülkeler arasındaki manevi ve tarihi bağların yansıra ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasi ilişkilere rağmen, maalesef işbirliği arzu edilen seviyede değildir. İslam Ülkelerinin yaklaşık 1.5 trilyon doları bulan sermayeleri Batı ülkelerin gelişmelerine, zenginleşmelerine katkıda bulunacak şekilde hizmetlerine sunulmuş iken kendi aralarında yaptıkları ticaretin payı toplam ticaret hacimleri içerisinde yaklaşık %10'lar düzeyindedir.

Batı ülkelerinin ekonomilerine refahlarına hizmet eden bu 1.5 trilyon dolarlık sermayenin %2'sinin tahsis edilmesi halinde, fakir Müslüman ülkelerin fakirliğini gidermeye yetecek düzeydedir.

İslam Birliğine giden yolda, İslam Fıkhında, İktisadi hayata ışık veren hükümler ışığında, İslam ülkeleri arasında ekonomik işbirliği imkânlarının tespiti ve geliştirilmesine yönelik hususların belirlenmesi adına, 28 İslâm Ülkesinden temsilcilerin katılımı ile gerçekleşen **"İslam Ekonomisi, Alternatif Ekonomik Sistemler"** ana temalı bu kongrede iki gün boyunca 6 oturumda, eş zamanlı olarak 2 salonda,15 ülkeden 67 akademisyen 58 bildiriyi;

- **İslam Ekonomisinin kaynakları**
- **İslam Ülkesinde Temel Ekonomik meseleler**
- **İslam Ülkeleri Arasında iktisadi İşbirlikleri**
- **İslam Ekonomisi ve Finans**
- **İslam Ekonomisi ve Dış Ticaret**
- **İslam Ekonomisi ve Turizm**

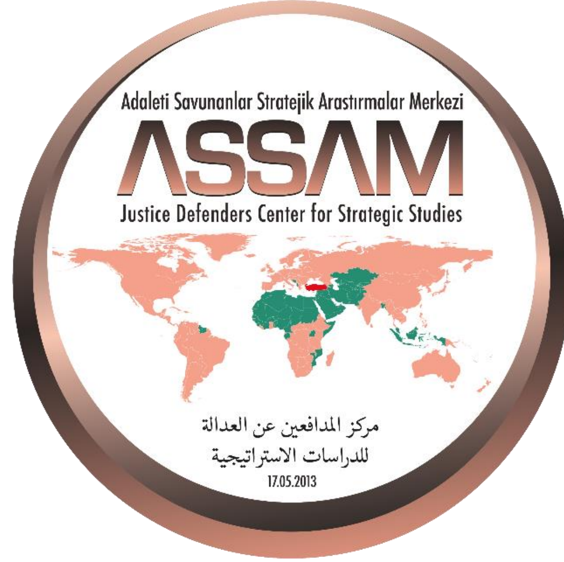
Başlıklar altında sunmuşlardır.

"**1'inci Uluslararası ASSAM İslâm Birliği Kongresi**" "Geçmişten Geleceğe Yönetim Biçimleri" tematik başlığı ile 23-25 Kasım 2017 tarihlerinde icra edilmişti. Birinci Kongre sonucunda İslâm Ülkeleri Kabinelerinde **"İslâm Birliği Bakanlıklarının**" ihdas edilmesi ve devamlı faaliyet gösterecek bir **"İslâm Ülkeleri Parlamentosu**"nun teşkil edilmesi deklare edilmiş, ayrıca da "**ASRİKA İslam Devlet Birliği Anayasası**" bir model olarak oluşturulmuştur.

Birinci ve İkinci Uluslararası ASSAM İslâm Birliği Kongreleri"nde ortaya çıkan esas ve prensipler, "**İSLÂM BİRLİĞİ İÇİN ASSAM İSLÂM ÜLKELERİ KONFEDERASYONU DEKLARASYONU-II"** başlığı ile yayınlanmıştır**.**

Adnan Tanrıverdi

ASSAM Ynt. Krl. Bşk.

2'NCİ ASSAM ULUSLARARASI İSLAM BİRLİĞİ KONGRESİ

"İslam Ekonomisi ve Ortak Ekonomik Sistemler"

Kongre Özet Metinleri

İslami Ekonomi Modelinde Üretim ve Tüketimin Düğüm Boyutu

Dr. Abdulmecid Elnaccar - Tunus
Uluslararası Bilimsel Çalışmalar ve Danışmalar Merkez Başkanı
abdelmajidn10@gmail.com

İslam ekonomisi modelindeki temel sütunlardan biri üretim ve tüketimdir. Bu nedenle, birçok açıklama ve birçok farklı yol içermekteydi o bilgilerin çoğu bize hissettirdi ki onlara bağlı olan hükümler Meşru olmanın ötesine giden işlemleri organize etmeyle alakalı imana bağlı düğüm boyotuna dokunmak için. İnsanın varoluşunun amaçlarından biri olan, üretken iş ve yeryüzünün inşası ile abartılan bu emirlerde var gibi görünüyor.
İnsan doğası sıkıntısız ve yorulmadan çıkarı elde etmeye ve serbest ve rahatlığa çağırır Ve şehvetinin doğası gereği büyük bir iştahla tüketmeye çağırır, Bu durumda her yönden bozukluğa uğratır yani ekonomi bozukluğuna pek çok halkın örneğinde olduğu gibi kazançları uygarlığın kurulmasına yetmedi ya üretimden caymak ve toprağı yok etmek, ya da maddi arzulara eğilimin bireysel ve kolektif boyutunda insan gücünün denkleminde ortaya çıkan dengesizlik ile tüketimde bir azalma, Doğal ortamın tükenmesi ve kapasitelerinin aşırı tüketimi, Bütün bunlar bugünün medeniyete benzedi, Bütün bunlar İslam'ın bu sapmaların üstesinden gelmek için aldığı kararlara varmasıydı, ve imanın caydırıcılığından daha güçlü bir caydırıcı olmaz bu konuda, Ve bu hükümler iman düğüm boyutuna sahip olarak geldi.

Dünyada uzun ömürlü üreten insan olmak imandandır hatta ve hatta imanın hasındandır diye din hükümlerinde geçiyor ve bu üretim, ihtiyaç duyulan tüketim miktarına bakılmaksızın kendi içinde bir değer olmalıdır, Aynı zamanda üretilenden tüketmek ancak ihtiyaç duyulduğu kadar olmalı ne arzunun talebi kadar ne de üretim bolluğu kadar değil diye belirtildi, ve bu kesin bir denklemden oluşur: "enerji kadar üretim ve ihtiyaç kadar tüketim". Bu denklem bu araştırmayı hedefliyor analiz için İslam ekonomisi modelinin en önemli dayanaklarından biri olarak.

Ve muaffakiyet Allah'tandır.

İslam Piyasası Ekonomisi: İslami Perspektiften Bakıldığında Kalkınmanın Gidişat Şekilleri

Muhammed Al-Nuri
İslam Ekonomisi ve Finansında Araştırmacı
mohamed.nouri@abrarbusiness.com

Genel olarak ekonomi sorusu ve özellikle kalkınma sorusu, uluslararası Para Fonu ve Dünya Bankası tarafından uzun yıllardır pazarlanan liberal formüldeki geleneksel yöntemin zorluklarına ve sorunlarına karşın yeni bir yöntem için ekonomi alanındaki araştırmalar ve düşünceler yeniden ön plana konulmuştur, sosyal piyasa ekonomisi bir taraftan serbest piyasa ekonominin avantajlarını birleştiren esnek ve açık bir sistem olarak, diğer taraftan verimliliği, etkinliği ve sosyal adaleti hedefleyerek, devlete önemli bir ekonomik ve sosyal rol vererek, özel sektörün ve kamu sektörünün yükünü hafifletmek için üçüncü bir sektör olarak sivil toplumun rolünün olduğunu iddia etmekte ve yeniden araştırmacıları ve politik ve ekonomik karar sahibelerini cezp etmektedir.

Bu araştırmanın amacı, sosyal piyasa ekonomisinin genel prensiplerini ve temel dayanaklarını ortaya koymak ve sosyal piyasa ekonomisi ile İslami piyasa ekonomisi arasındaki ilkeler, hedefler ve seçenekler açısından buluşma noktalarına ışık tutmak, başlangıç noktaları ve değer yönlendiricileri farklı olmasına rağmen her ikisi de bunlara dayanmaktadırlar. Ve sonuç olarak, sosyal piyasa ekonomisi tek bir yüzü ya da belirli bir formülü kaldıramaz. Ancak, her toplumun kültürel ve sosyal özelliklerine dayanmak zorundadır ve bunun dışında herhangi kalkınma ihdas edilemez ve kalkış gerçekleştirilemez. Bütün bunlardan yola çıkarak, Müslüman topluluklar için, son yarım yüzyılda sözde "bağımsız devletiler" adı altında dikte edilen çalkantılı melez ve zoraki kalkınma projeleri ışığında bir gelişme gidişatı tasavvur etmek mümkün. Gerekli gidişat şekilleri pratik programlara ve projelere yol açan temel talimatlar, büyük seçeneklere ve ekonomik ve mali politikalara dayanmaktadır. Talimatlar, her devletin toplumsal özelliklerinden ve ulusal sabitlerinden oluşur, ek olarak da net bir stratejik görüş belirleme ihtiyaç ve başarılı kalkınma deneyimlerinden yararlanmak. Seçenekler devletin, toplumun ve özel sektörün (piyasa) rolünü belirlemeye dayanmaktadır, bunun yanı sıra üç sektör arasındaki ortaklığın önemine de vurgu yapmaktadır. Politikalar ise sektörel politikaları (endüstri, tarım ve hizmetler) ve mali, parasal ve yatırım politikalarını kapsamaktadır. Bu büyük dayanaklara istinaden makalede bu gidişatın temel hatlarını ve şekillerini çizmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Piyasa Ekonomisi, Sosyal Piyasa Ekonomisi, İslami Ekonomi, İslami Piyasa Ekonomisi, Kalkınma Gidişatı, Ekonomik Politikalar, Özel Sektör, Dayanışma Sosyal Sektörü.

İslami Ekonomi Bakış Açısından Ekonomi Sistemindeki Alışveriş Sisteminin Gelişimi Doğrultusunda

Dr. Enes Süleyman Ahmet - Agbaria
İslami Ekonomik ve Finans Uzmanı
shrem_anas@hotmail.com

Elhamdülillahi rabbil âlemin. Vesselatü vesselamü ala rasülina muhammedin ve ala alihi vessahbihi ecmein.

Şüphesiz ki ekonomi esasında bir tarafın malı almak istemesi ve diğer taraf ise malı üreten olarak malı satıp para ve kazanç sağlamsı şeklinde alışverişe dayalıdır, bu alışverişi piyasa ve toplumun durumu kontrol eder, akredite edilmiş ekonomi sistemin fikir ideolojisinden yola çıkarak bununla ilgili bakış açısı değişmektedir, bu günkü mevcut kapitalist sisteminin var olan temellerine dayalıdır ve keza İslami sistemde önemli temellere dayanmakta alışverişte ona göre yapılmakta.

Araştırmanın hedefi:

1- Bu araştırma, alışverişin piyasa güçlerinin mutlak özgürlüğüne dayandığı kapitalist sistemdeki alışveriş ve üretimin temelini açıklamayı amaçlayacaktır ve bu özgürlüğe herhangi bir tarafın dokunmaması gerekiyor özellikle devlet. Onun için devlet ekonomi faaliyetini engellemekten uzak tutuldu, böylece kişi kaynaklarını istediği alanlara ve maksimum kâr elde etmek için uygun gördüğü şekilde kullanabilecektir, ayrıca kişi ihtiyaçlarını en yüksek düzeyde ve en düşük fiyatta elde etmek için ürünleri tüketmekte özgürlüğü olacak arz ve talep güçleri arasındaki dengenin fiyatı, adil piyasa fiyatını temsil eder.
2- Bu araştırma İslami ekonomik sistemdeki takasın temellerini açıklamayı amaçlayacaktır. Zira içindeki takas piyasada satım ve işlem icra etmeyle bilinmiştir, Şeriat kişilerin istedikleri şeyle başa çıkmalarına izin vermedi, Ancak kişi ve toplumun çıkarlarını sağlamayı garantileyen genel kurallarla düzenledi, Piyasa hareketinde herhangi bir aksama veya krizi düzenler.
3- Bu araştırma kapitalist sisteminin tam rekabet koşullarında İslam ekonomisi tutumunun açıklamasına ciddi bir şekilde çalışacaktır ve zorlukların üstesinden gelmek için çalışmaktadır.
4- Şer'i perspektifinden alışveriş için mali fıkıh uygulamalarını göstermek, ayrıca bu açıdan çağdaş ekonomik uygulamalarında gösterecektir.

Araştırma planı:

Arzulanan araştırma hedeflerini sağlamak için, araştırmacı bu çalışmayı dört istek ve bir kapanışa bölecektir.

Birinci istekte alışveriş açıklaması ve kapitalist ekonomisinin şekillerini ele alacağız, ikinci istekte sosyalist sistemde alışveriş açıklama üzerinde çalışılacak, üçüncü istekteyse İslami ekonomik sisteminde alışveriş temellerine çalışılacak, dördüncü istekte, ekonomik sistemler arasındaki farklılıkları ve benzerlikleri açıklığa kavuşturmaya çalışacağız. İslami ekonomik fikir bakış açısından ekonomik uygulamalar açıklamasına ciddi bir şekilde çalışılacaktır.

Ve kapanışta ulaşılan en önemli sonuçlar ve öneriler sunulacaktır.

Muaffak eden ve her hayra yönlendiren Allah'tır.

Ve Allah her amacın arkasında ve her yola yönlendirendir.

<u>İslam Birliğine Doğru Ekonomi Bilimsel Yönünden Atılması Gereken Adımlar</u>

Ali Karadaği

Avrupa'da ekonomi birliği denemesi başarılı bir deneğim oldu apaçık ortada ve bunun siyasi bir birliğe doğru önemli adım olduğu ortaya çıkmıştır, Avrupa'da bulunan ülkeler parlamento ve siyasi para ve ekonomi siyasi işbirliğine doğru başarılı bir adım attılar, 1951 yılında 6 ülke İtalya'da toplandılar 1957 yılında Avrupa birlik pazarı anlaşmasına varılmıştır, sonrasında diğer ülkeler bu birliğe katıldılar, bundan gayeleri ekonomi birliği ve büyüme güçlenme, özgürlük ve barışı sağlamak, ülkeler arasında ciddi bir Avrupa hakları arasında şu konularda bir birlik oluşturuldu:

- Ortak gümrük birliği dış ticaret oluşturulması ve esasları oluşturulması
- Tarım siyaseti nakil ve ticaret anlaşmaları
- Avrupa ülkeleri gurubunu genişletip tüm Avrupa'yı kapsayacak şekilde olması

İslam ekonomi birliğine doğru atılması gereken adımlar. İslam ekonomi birliğine inana ülkelerin şu adımları atmaları gerekir:

1. Avrupa pazarı benzeri ortak Pazar kurma girişimi
2. Büyük islami para havuzu oluşturulması, islam kalkınma bankasının yanında ve onu tamamlayan, ayrıca eğitim sağlık satın alma desteği gibi gerişimcilere destek olacak bir yapı, buda kaf projesi olarak isimlendirdik bunu gelecekte açıklayacağız.
3. Ticari ve sanayii odaları oluşturmak ve tarım turizm gibi sanayi ve ticari desteği oluşturmak.
4. İslam ülkeleri arasında aralarında ticreti geliştirmek bunuda devlet kurumlarıyla kişilerle güçlendirmek.
5. İslam ülkeleri arasında insan ve mali kaynakların birleştirilmesi, bilindiği üzere bazı islam ülkelerinin mali genişliği var diğer tarafta insan kaynakları ve bilim adamları, işinde ustalaşan bireyler var, bu konuda islam ülkeleri arasında birbirini tamamlayan ülkeler olmalı.
6. İslam ülkelerinin kalkınması için uzak erişilebilir hedefler koyulmalı, bu konuda detaylı bir araştırma kitabı yazdım adı: geniş siyaset ve ekonomi birliği stratejisi, kitabımda 5-10 yıllık strateji ve uzak planlara yer verdim.

7. Kendi sanayiimizi gıdamızı ilacımızı üretip hatta bunları ihracata başlamak için planlar oluşturmak, bu bizim dini vecibemizden ve hayatın gerçekliğini unutmamalıyız.
8. Kaf projemizi faaliyete geçirmek buda 6 kurumdan oluşan bir projedir:
   I. Kardıhasen kurumu: bu kurumunda 3 sorunu var idari bankacılık, tahsil edememe sorunu, enflasyon. Bu konuları ve çözümleri ekteki araştırmada sundum.
   II. Zekât paylaştırma kurumu: bu da üç ana bölümden oluşuyor
      i. İhtiyaç sahipleri
      ii. İş ve yatırım için destekler
      iii. Borçlarını ödeyemeyenler.
   III. Koruma sandığı: idari masrafları karşılama ve borçlular ve ölüm durumlarda destek amaçlı.
   IV. Yatırım ve havuz oluşturan bir kurum.
   V. Küçük projelere destek veren kurum.
   VI. Eğitim ve yaratıcık projeler için vakıf

Bu konularda detaylı araştırmayı kurumlarla iletişim şekillerini sunacağım, ayrıca birinci İslam ekonomi konusuyla ilgili fıkhi taraftan araştırma hazır sunabilirim.

Hansa Birliğinden- Avrupa Birliğine, Avrupa Ekonomisinin Gelişimi

Doç. Dr. Ali Fuat Gökçe
Gaziantep Üniversitesi
afgokce@gantep.edu.tr

Dünyanın örgütlü ilk ticaret birliği Hansa Birliğidir. Hansa Birliği 12. yüzyılın sonlarına doğru bugünkü Kuzey Avrupa ülkelerinde başta Almanya şehir devletleri olmak üzere, Norveç, Polonya, İsveç, Estonya, Letonya, Litvanya, Finlandiya, Rusya, Belarus, Belçika, Fransa, İngiltere ve Hollanda'nın iki yüze yakın şehir devletin ticari birlik olarak örgütlendikleri bir ticari birliktir.

Hansa Birliği, 13. yüzyılın ilk yarısındaki belgelerde de yer alarak ekonomik literatüre girmiştir. 16. yüzyılın ortalarına kadar önemli bir ticari ve ekonomik güç olarak, Avrupa ve dolayısıyla Dünya ticaretindeki belirleyici aktörlerden biri olmuştur.

Yeni coğrafi keşifler sonucu ticaretin Atlantik bölgesine kayması, bu bölgelerle doğrudan erişimi olan Hollanda ve İngiltere'nin büyüyen ticaret rekabeti, Rusya iç pazarlarına olan karayolu taşımacılığı, Avrupa'daki dini reform hareketleri, Otuz Yıl Savaşları ve hükümdarların güçlenmesi şehirlere bağlı Hansa Birliğinin ticaretinin etki alanını daraltmıştır.

Hansa Birliği, Meclisi son olarak 1669'da Lübeck`de toplanmış ve ticari gücünü yitiren dünyanın bu ilk organize ticaret birliği sona ermiştir.

Avrupa kıtasındaki sanayi devrimi öncesi bu ekonomik birlik reform hareketleri, sanayileşme döneminde yaşanan toplumsal değişim döneminde kendi aralarında uzun savaşlar ve mücadeleler sonucu 21. Yüzyılda yeniden ekonomik bir güç haline gelebilmek amacıyla yaklaşış olarak aynı ülkeleri kapsayan bir Avrupa Birliği ekonomik bir birlik olarak kurulmuştur.

Bu çalışmanın amacı, Avrupa'nın ekonomik bir güç olmak için 13. Yüzyıldan itibaren ticari birliklere önem verdiğini açıklamak, söz konusu dönemde İslam coğrafyasındaki ticari birliktelik durumunu incelemektir. Bu doğrultuda Hansa Birliği'nin kuruluşu, gelişimi ve sona ermesi incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hansa Birliği, Avrupa Birliği, Ticari Birlik**.**

Türkiye'nin OECD Ülkeleri İçindeki Suç Oranları Mukayesesi ile Bazı Asya Ülkelerinin Gelir ve Suç İlişkisi Analizi

Dr. Öğr. Üyesi M. Said Ceyhan*
Arş. Gör. Mehmet Akif Peçe*

AB ülkeleri üzerine yaptığımız suç ve gelir ilişkisi analizinde değişkenler arasında herhangi bir anlamlı korelasyonun çıkmaması bizi başta Türkiye olmak üzere Müslüman nüfusa sahip bazı Asya ülkelerinde suç-gelir ilişkisini incelememize sevk etmiştir. Suç değişkenlerine ait verilerin sınırlılığı analizde Asya ülkelerini temsilde küçük bir örneklem seçmemize sebep olmuştur. Panel çalışmasının güvenirliği açısından Müslüman nüfusu çok az olan birkaç ülke de analize dahil edilmiştir. Değişkenler arasında yapılan nedensellik analizlerinde kişi başına düşen milli gelirden saldırı olayları ve cinsel şiddet olaylarına doğru tek yönlü bir nedensellik ilişkisi bulunurken cinayetler ve hırsızlıklar ile gelir arasında herhangi bir nedensellik ilişkisi tespit edilememiştir. Nedenselliğin bulunduğu parametrelerde yapılan panel eş bütünleşme analizi ve DOLS tahmincilerinde de anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Uzun dönemde eş bütünleşik bir ilişki çerçevesinde gelirin, saldırı ve cinsel şiddet içerikli suç olaylarını artırdığı analizde, panel genelinde DOLS tahmincisi sonuçlarına göre; seçilmiş Asya ülkelerinde kişi başına düşen milli gelirdeki % 1'lik artış uzun dönemde sırasıyla saldırı olaylarını % 0.88 oranında, cinsel şiddet olaylarını ise % 0.71 oranında artırdığı bulunmuştur. Ayrıca kısa dönem DOLS katsayı tahminlerinde, Türkiye'de kişi başına düşen milli gelirdeki % 1'lik artışın saldırı olaylarını % 16.7 oranında, cinsel şiddet olaylarını ise % 6.9 oranında artırdığı tespit edilmiştir. Bu sonuçların bir çok nedeni olmakla birlikte söz konusu ülkelerin GINI katsayılarının yüksekliğinin de etkili olduğu tespit edilmiştir. Nitekim diğer ülkelere kıyasla gelir eşitsizliğinin en yüksek olduğu Türkiye ve Hindistan'da, gelir adaletsizliğinin suç vakaları artışı üzerindeki etkisinin yüksek olduğu söylenebilir.

Nitekim, 2005-2014 yıllarını kapsayacak şekilde bazı Asya ülkelerinde (Kazakistan, Kırgızistan, Japonya, Hindistan, Moğolistan, Ermenistan, Kıbrıs ve Türkiye) kişi başına düşen milli gelirin suç istatistikleri üzerindeki etkileri incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar, ülkelerin gelir dağılımı adaletsizliğini gösteren GINI katsayıları ile karşılaştırılarak yorumlanmıştır.

Diğer yandan çalışmada Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suçlarla Mücadele Kuruluşu UNODC tarafından elde edilen veriler ile, cinsel taciz ve cinayet vakaları açısından OECD ülkelerinde Türkiye'nin yeri şekiller yardımıyla gösterilmiştir. Aynı zamanda toplam 220 ülkenin cinsel taciz ve cinayet oranları bölgelere göre belirlenerek her bir bölgede işlenen suç oranları yansıtılmıştır. OECD ülkeleri arasında cinsel taciz suçları sıralamasında İsviçre birinci

ve İsrail dördüncü sırada yer alırken, Müslüman bir ülke olarak Türkiye'nin son sırada yer alırken, cinayet vakaları (terör dahil) sıralamasında Türkiye Dördüncü sıraya çıkmaktadır.

Bu çalışmadan çıkan sonuç, Müslümanlık değerlerinin her türlü suçun oluşmasını engellediği görülmektedir. Ancak diğer yandan bu değer ve kurumların toplum nezdinde erozyona uğraması ve Müslüman ülkelere bazı unsurların bir çok yol ve yöntem ile terör ve suç ihraç etmesinin etkisi ile söz konusu suçlarda hızlı bir artış olduğu da bir gerçektir. Dolayısıyla gerek Müslüman olmayan ülkelerde oldukça yüksek olan ve gerekse Müslüman ülkelerde halen hızla yükseliş gösteren ve toplumu ve insanlığı tehdit eden suçların önlenmesi ve hızının kesilmesi için tüm ülkelerin eğitim sistemlerinde suç ve suçluları minimize eden islami ve ahlaki değerlerin doğru ve sistematik bir biçimde bireylere verilmesine ve İslami kurumların (İnfak, Zekat vb.) tesis edilerek işletilmesine gerek olduğu değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kişi Başına Düşen Milli Gelir, Suç İstatistikleri, Panel Veri Analizi, Panel Eş Bütünleşme Analizi.

Orta Asya Ülkelerinin Bütünleşmesinde Çin ve Rusya Etkisi

Dr. Öğr. Üyesi Sait Ocaklı
sait.ocakli@uskudar.edu.tr

Nursultan Nazarbayev'in 2005 yılında yaptığı çağrı üzerine Orta Asya ülkeleri arasında başlayan iktisadi ilişkileri derinleştirme çabaları somut bir sonuca ulaşamamıştır. Bununla birlikte, bölge ülkeleri Çin ve Rusya gibi iki büyük gücün tasarladığı uluslararası iktisadi oluşumların bir parçası haline gelmektedir. Bir yanda, Çin 2013 yılında başlattığı Yeni İpek Yolu Projesi çerçevesinde Orta Asya'yı Avrupa'ya uzanacak serbest ticaret alanının bir parçası haline getirmeye çalışmakta ve bölge ülkelerine ulaşım ve sanayi alanında milyarlarca dolarlık yatırım yapmak arzusundadır. Öte yanda ise Rusya Orta Asya'yı liderliğini yaptığı Avrasya İktisadi Birliği'ne dahil edip bölge üzerindeki Çarlık ve Sovyet dönemlerinde olduğu gibi bir hakimiyet tesis etmeye çalışmaktadır. Bu sunum, Rusya ve Çin'in yakın zamanda uygulamaya başladığı uluslararası iktisadi projelerin Orta Asya ülkeleri üzerindeki muhtemel etkilerini tetkik etmeyi amaçlamaktadır

İslam Ülkelerindeki Ekonomik Sorunlar “Çad Örneği” Adı Altında Bildiri

Dr. Yahya Abdullah Ahmet
dr.yahya1958@gmail.com

Elhamdülillah ve essalâtü veesselâmü alâ resûlillah ve alâ âlihî ve sahbihî ve menvâlâh
Ve sonra:
Müslüman ümmeti, ekonomik sorunlar dâhil olmak üzere; birbirini izleyen krizler, artan sorunlar ve çok sayıda endişeler yaşıyor; bireye ve topluma ve kalkınma sürecine son derece olumsuz etkileri nedeniyle, ekonomik sorunlar bölgesel ve uluslararası düzeyde büyük önem taşımakta, sorunlar ise düşük ulusal ve bireysel gelir ve ekonominin dış ve diğer faktörlere olan duyarlılığına yansımaktadır.
Zayıf ekonomik yapıları, kötü politikaları, adaletsiz sistemleri ve kalkınmak için gerçek egemenlik iradelerinin olmaması ve sömürge ülkelerinin ve büyük güçlerin mallarını, kaynaklarını sömürmeleri ve diğer sebepler dolayı en az gelişmiş ülkelerin ve en yoksul ülkelerin çoğu maalesef -İslam ülkelerinden ibarettir- bu, bu ülkelere ait olan bireyleri, sefalet döngüsü ve göçme düşüncesinde yapmaktadır.
Kötü ekonomik kalkınma; eğitim, sağlık vb. olumsuz etkilere sebep olur, bu, İslami finansın yeni başlamış olduğu “Çad Cumhuriyeti” de dâhil olmak üzere Afrika ülkelerinde görülmektedir.

Araştırmanın sorunu:

Araştırmanın sorunları, Müslüman ülkelerde ekonomik sorunlara yol açan temel faktörler bunlardan ibarettir:

1. Gelirlerin ve kaynakların kütü dağılımı nedeniyle İslam ülkeleri vatandaşları arasında yoksulluğun yayılması.
2. Çoğu İslam ülkelerinin, onları korumak için üçüncü taraflara bağımlılığı, onların kaynaklarının tüketmesine ve siyasi kararlarında nüfuzuna yol açması.
3. Süper güçlerden gelen tehditler ve baskılar, İslam ülkelerinde ekonomik ve kalkınmayı istikrarsızlaştırmak için müdahaleler.
4. Ortak bir İslam pazarının ve tek para biriminin olmaması.
5. Para sermayelerin yurtdışına kaçışı ve ulusal ekonomiye zarar veren yasadışı faaliyetlerin uygulanması.
6. Dış finansmanın Zayıflığı, gelişmekte olan ülkelerin iyi yatırım politikalarının ve yeterli garantilerinin olmaması, iç finansman ve altyapı zayıflığı, okuma yazma bilmemenin artması, doğal dalgalanma ve hizmetlerin bütünleşme eksikliği.
7. Üretken yapının donması, İslami ülkelerin çoğunluğunun teknik, teknolojik ve bilimsel ve kurumsal araştırmalar eksikliği ve küreselleşmenin ve uluslararası örgütlerin ulusal ekonomiler üzerindeki etkisi.

Araştırmanın hedefleri:

Bu araştırmanın amacı bir dizi temel hedefe ulaşmaktır bunların en önemlileri:

1. İslam ülkelerinin yaşadığı en önemli ekonomik sorunları vurgu yapmak.
2. Bu sorunları çözmek için yöntem arayışında katkıda bulunmak.
3. Çad Cumhuriyeti'nin ekonomik ve mali sorunlarının çözülmesine yardımcı olacak bazı çözümler önermek.

Konuyu seçme nedenleri:

Konunun seçimi objektif ve kişisel sebeplerden kaynaklanmaktadır. Örneğin:

1. Dünya ekonomisinin bu çağda tanık olduğu büyük gelişmeler ve birbirini izleyen ekonomik krizler, ayak uydurulması gereken özel fıkıh ve yeni bir felsefe gerektirmektedir.
2. Muazzam kaynaklara sahip olmalarına rağmen, İslami ülkeler arasındaki ekonomik faydalanmaların değiş tokuş zayıflığı.
3. İslam ülkelerinin karşı karşıya olduğu çeşitli ekonomik sorunları tespit etme arzusu; bunların en önemlisi finansman ve iş birliği sorunudur.

Araştırma Metodolojisi:

Araştırmacı, ilgili kaynaklardan toplanan ikincil verilere dayanarak tanımlayıcı ve analitik yaklaşımı izler.

- **Arama Planı:**

Araştırma planı aşağıdaki eksenlerden oluşmaktadır:

- **Birinci Eksen:** Ekonomik Sorunlar- İslami Bakış. Ekonomik Sorunlar- İslami Bakış.
- **İkinci Eksen:** İslam Ülkeleri Kavramı ve Temel Ekonomik Sorunların Çözümünde İş birliği İmkânı.
- **Üçüncü Eksen:** Ekonomik Sorunlar İçin Tedavi Yöntemleri.
- **Dördüncü Eksen:** Çad'ın Ekonomik ve Mali Sorunları ve Çözümleri.

Araştırma; özet ve en önemli tavsiyelerle ve ardından en önemli referansların listesi bitirilecek.

<u>İslam Birliği İçin Ekonomik İşbirliğinin Nitelikleri</u>

Ebu Bakır

Çağdaş dünya, büyük ekonomik blokların çağında yaşamaktadırve bu'da İslami dünyamızı birleştirici ekonomikişbirliğinin ciddiyetini düşünmemize çağrı yapmaktadır.

Ekonomik iş birliği ekonomik gelişmenin bir yoludur vemeşru bir taleptir, Müslümanlar bunu yapmalı vemevcut kaynaklara göre bunu başarmak için çalışmaları gerekmektedir, onsuz vacip tamamlanmıyor ise o bir vaciptir, yüce Allah diyor ki (iyilik ve takva üzerine yardımlaşın) MAİDE2. Ve Allah'u Subhânehu ve Teâlâdiyor ki (hazırlayın onlara karşı kuvvetiniz (gücünüz) ne kadar yeterse) ENFAL60.

Vemalum olan ekonomik iş birliği şeraitin isteklerinden biridir, mesela ekonomik güç sadece sağlam bir ekonomi temelleri üzerine kurulmaktadır.

Ve Ekonomik iş birliği bütünleşme türlerinden biridir, ancak yöntemi ve derecesi daha derindirve bu bütünleşme devletlerin birleşmesine yönlendirip onunlatek birliğe varabilmeye yönlendirmektedir.

Bununla birlikte, ekonomik iş birliği, devletlerin ekonomik birimleri arasındaki ayrımcılığın ortadan kaldırılmasınıbelirli kriterlereuygun koordinasyon olarak tanımlanmaktadır.

İslam dünyası, geniş bir coğrafyayayılımıve dünyanınbirçokdenizleri ve okyanuslarının görünürlüğü ile karakterize edilmiş ve Batı ile Atlantik Okyanusu, ayrıca Doğu ile Pasifik Okyanusu ve ayrıca Güneyde Hint Okyanusu boyunca bağlantısı vardır.

İslam âlemiBab el-Mandab Boğazı, Cebelitarık Boğazı, İstanbulBoğazı ve Çanakkale Boğazı gibi en önemli uluslararası boğazlara sahiptir, İslam dünyasıİklimsel belirtileri çeşitlenmesinden dolayı İslam dünyası geniş bir coğrafya'ya yayılmaktadır, birçok tarım ürünü üretiyor ve birçok madenleriolup İslam dünyasınıekonomik önemi açısından farklı kılmaktadır.

İslam dünyası Gerçeklerin gösterdiği ve istatistiklerin verilerine göre muazzam zenginlikler üzerinde durmaktadır, beşerî düzeyde yaklaşık nüfusu dünya nüfusunun 25% den fazladır.

Ve bu dünya doğal zenginlikler üzerinde durmaktadır o yüzden bu durumu kendilehine değerlendirebilir, tutumlarda uzak bunu değerlendirmek için vizyonlarıbirleşirse ve dev gaz rezervleri ve petrol zenginliklerden hariç, İslam ülkeleri çeşitli doğal zenginlikler üzerinde durmaktadır.

Arazileri boyunca tarım için uygunGeniş alanlara sahiptir, bunun sadece çok az bir kısmı değerlendirilmektedir, buna sahip olduğu su kaynakları hariçtir ve yanı sıra yer altında yatmakta olan Dünyanın sahip olduğu üçte birinden fazla maden zenginliği vardır.

Öte yandan, bölgeleri arasında yoksulluk yayılmakta olup eğitim ve gelişim seviyesi düşmektedir sağlıkta buna dâhildir,bütün bunlarailaveten, savaşların,katliamların, terörizminve rejimlerinin politikalarının sesi,bu muazzam kaynakları yönetmek içinstratejiler çizmeyi eden diğertüm seslerden yüksektir ve bugünün dünyasında olduğundan daha güçlü bir rol oynayabilen ekonomi bütünlük ve uyumsağlayacakİslam ülkelerinin sahip olduğu bu kaynaklar birbirleri ile bütünleşmeningerçekleşmesinizorunlu kılmaktadır.

2030a doğru dünyada Müslüman sayısı 2,2 milyara yükseleceği tahmin ediliyor, Bu rakam yaklaşık %29'u 15 ile 39 yaş arasındaki Müslüman gençleri temsil ediyor.İslam âlemi dünya yüz ölçümünün %21ni kapsamaktadırve bir yerden diğerine geçişi kolaylaştıran şeklinde Coğrafi bölgesi uzak batıdan uzak doğuya kadar iletişim ve bağlantı özelliğine sahiptir.Ve bu coğrafi çeşitliliğe iklim çeşitliliği eşlik edip tüm tarımsal ürünlerin üretimine ve yetiştirilmesine ve farklı endüstriler tarafından ihtiyaç duyulanısağlamaktadır.Ancak İslam dünyasında tarım arazisinin sadece% 14'ü değerlendirilmektedir,Bunun sebebi yatırımyetersizliği veya çalışan işçieksikliğiolabilir.

Sudan devletinin bol suyu ile birlikte tüm toprakları verimlidir, lakin sadece %10'luk birkısmında ekim yapılmaktadır.

İslam ülkeleri, dünya petrol rezervlerinin %69'u ve Gaz rezervlerinin %57'sinekadarvaran büyük petrol rezervleri üzerinde durmaktadır.

Ayrıca ham petrol ihracatı %40'a kadar varmıştır.

Aynı zamanda İslam ülkelerinde yeraltının bulundurduğu muazzam madenzenginlikleri vardır.

Bu Devletler %56, krom %40, bakır %25, fosfat %25, manganez %24, boksit %23 üretmektedir.

Bazı modern düşünürler, İslami birliğin ancak Arap ve İslam ülkelerini kapsayan birleşik bir İslami ekonomik varlığın kurulmasıyla sağlanacağına inanmaktadır vebu beklenen birlikten önce ekonomi alanında birlik gelmesi elzemdir.

Serbest piyasa veya ortak piyasada İslam ülkeleri arasında ekonomik birliği önünde birkaç engel vardır,bu engellerin başında olan tamamlayıcı bilgi eksikliğidir, İslâm ülkeleri olgusuna rağmen aslındabilgi açısından birbirlerinden ayrıadalarda yaşamaktalar,Bununla birlikte, teknoloji ve bilgi gelişmesinerağmen, ortak bir bilgi merkezini destekleyen ortak irade tökezleyici bir blok üzerinde durmaktadır ve onsuzda arzuları gerçeğe dövüşmez,bu bağlamda, iradenin istenen birliği elde etmek için meşru bir yükümlülük olarak önemini vurguluyoruz.

Ve bu unvanın aşamaları ve ilkeleri şöyle sıralanmaktadır: serbeste ticaret ve gümrük birliği, ortak Pazar ve ekonomik birlik, daha sonra tam birlik, Üye ülkeler arasındaki gümrük sınırı

kaldırılmalı, tarifeler birleştirilir, üretim unsurlarının hareketi üzerindeki kısıtlamalar ortadan kaldırılır ve ekonomik politikalar birleştirilir.

Ticaret hacmini artırmak ve bu alışverişleri geliştirmek için yüksek ekonomi konseyi kurulmalıdır ve ekonomi politikalarının standartlaştırılması ve sermayenin ve işçi çalışanların hareketini kolaylaştırılmalıdır.

Ortak bir İslami pazarın kurulması her Müslüman'ın ve Müslüman iş adamlarının dileğidir, Modern dünyanın durumu böyle bir pazarın kurulmasını zorunlu kılmaktadır, Batı'daki dünyada işbirlikçi formlar, birleşik pazarlar, GATT anlaşmaları ve Uruguay turları vedünya Ticaret Örgütü (WTO) ve diğer çalışmalardaimaj oluşturmak için uğraşmaktadır.

İslam ülkeleri arasındaki iş birliği konseyleri, iş birliği anlaşmaları ve ortak girişimler çok az sayıdadır.

Oysaki yaşam koşullarındaki iyileşme, ekonomik faaliyetlerin gelişmesi, ekonomik ilerleme, siyasi bağımsızlık, sosyal refah ve İslam dünyası ülkeleri arasındaki ilişkilerin iyileştirilmesi durumda, başarılı bir İslami pazarın gerçekleşme şansını artıracaktır.
İslam ülkeleri arasında Müslüman iş adamlarının ekonomik ve ticari iş birliği ilkelerini güçlendirmederolü şöyledir:

a. Yatırım kanalları açmak.
b. İslam İş birliği Teşkilatının planlarını desteklemek
c. İslam Kalkınma Bankası'nın hedeflerini gerçekleştirmek.
d. İslam Dayanışma Fonu'nun finansmanına katılmak.
e. Ortak kalkınma projelerinin oluşturmak.
f. Müslüman iş adamlarını bir araya getiren bir dernek, örgüt ya da ortak heyeti kurmak için çalışmak.
g. Ekonomik özelleştirme programlarına katkıda bulunmak.
h. Küreselleşme ilkesini doğru ve sağlıklı temeller üzerine gerçekleştirmek.

Ortaksanayive ticaret odaları oluşturarak Müslüman iş adamlarını birlilerine bağlayıp mal takaslarını gerçekleştirmeyi veİslami Ticaret ve Sanayi Odaları Her İslam ülkesindeoluşturulabilir, ayrıca Ticaret ve Sanayi Odaları ve kezaÜye Devletlerde Ticaret ve Sanayi Bakanlıklar olabilir.

Böylece, İslam Odasıiş adamlarını birbirlerine aşağıdakilere görebağlayabilir:

a. Belirli koordinasyon mekanizmaları
b. Belirli iş birliği kanalları
c. Ortak bilimsel toplantılar
d. Ekonomik konferanslar
e. Yatırım seminerleri.
f. İslam ülkelerinde iş adamları için ortak bir rehber çıkarılması.

Son olarak, İslam ülkeleri iş birliği ile gerçek bir İslambirliği için aşağıdaki ilkeleri uygulamalıdırlar.

1. Siyasi koordinasyonu ile eş zamanda ekonomik bütünleşmeyi senkronize etmek.
2. İslam ülkeleri arasındaki ticaret hacmini arttırmak
3. Üretim üyelerin hareket engellerinikaldırmak
4. Ticari kısıtlamaların azaltılması ve gümrük kısıtlamalarının kaldırılması
5. Ortak politika kararının yanı sıra ekonomik politikaların birleştirilmesi
6. Takip ve değerlendirmek için yüksek bir otorite kurmak.

Yüce Allah'tan Müslümanları ve sözlerini birleştiripİslami birlik için işbirlikli projelerinde onlara yardım etmelerini diliyorum.

Ve sallallahu ala seyyidina muhammedinve ala alihi vessahbihi ve men tabiahüm bi ihsanin ila yavma elddin. Vesselamü aleyküm ve rahmetullahi ve berekatühü.

İslam Ticaret Birliği'ni Kurma Projesi

Emrullah Şimşek
Sırrı Şimşek

İslam Ticaret Birliğinin kurulmasında barter ve Türk Barter önemli bir role sahiptir. Bugün buraya toplanan tüm İslam Ülkeleri ile Asya ve Avrupa'nın merkezinde olması itibari ile İslam Ticaret Birliği'nin de kalbi sayılacak bir konumda bulunan Türkiye'nin öncülüğünde mümkün olan en kısa sürede, nakit ticaretin yanında tüm kaynaklarımızı seferber ederek içinde bulunan her ülkeye ayrı bir dinamizm sağlayacak İslam Ticaret Birliği'ni hayata geçirelim. Gündemden düşmeyen Avrupa Birliği'ne giriş sürecimiz ile ilgili bu kadar vakit kaybedilirken değerlendirilmeyen kaynakları kazanca dönüştürmek için komşu ve çevre ülkeler ile bir araya gelinmeli, doğru temeller üstüne oturtulan ve sürekliliği sağlanan bir İslam Ticaret Birliği kurulması için güç birliğine varılmalıdır.

Türkiye ile komşu ve çevre ülkelerin ithalat ve ihracatının arttırılarak ekonomide yeni bir anlayış geliştirilmesinin, değerlendirilmeyen çok sayıda yer altı ve yer üstü kaynaklara sahip İslam ülkeleri ile yapılması gerekmektedir.

Türk Barter International 1994 yılında Türkiye'de barter sistemini kurmuş ve bugüne kadar öncülüğünü üstlenmiştir. 25 yıldan bu yana da bilgisi, tecrübesi ve teknolojik altyapısı ile barter sistemini gerek ulusal gerek uluslararası alanda başarılı bir şekilde uygulamış ve uygulamaya devam etmektedir.

25 yıllık tecrübemiz ışığında İslam ülkelerinin mevcut ticaret sistemlerinin üzerinde bir baskı unsurunun olduğunu ve bir çıkmaza doğru sürüklendiğini müşahede etmekteyiz. Bu sebeple biz Türk Barter International olarak, İslam ülkeleri arasında 'Alternatif ticaret ve finans sistemi: Barter projemiz ile 'İslam Ticaret Birliği'ni kurarak hem mevcut finansal problemlere bir çözüm getirmeyi hem de İslam ülkeleri arasında alternatif bir ortak pazar kurmayı hedefliyoruz.

Amacımız İslam Dünyasının hak ve çıkarlarını korumak, Üye Devletler arasında iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmektir. İslam Ticaret Birliği üyeleri arasında merkezi İstanbul'da kurulacak iktisadi ve ticari iş birliği İslam ülkeleri arasında kardeşlik ve dayanışmanın yanında asıl hedef olan ekonomik büyüklüğü sağlayacaktır. Bilhassa üye ülkelerin finans sıkıntılarını ve alternatif ticaret arayışlarını çözmek maksadıyla kurucu olan İslam Ticaret Birliği ile İslam ülkelerine sermaye katılımı ve destek sağlanması planlanmıştır. İslam Ticaret Birliği'nin amacı, İslam Şeriatı doğrultusunda, üye ülkelerin ve Müslüman toplumların birlikte ekonomik kalkınmalarına, sosyal gelişmelerine katkıda bulunmaktır.

2. Projenin Amacı

- İslam ülkelerinde 'İslam Ticaret Ortak Pazarı'nı kurmak
- İslam ülkeleri arasında Türk Barter organizasyonunda Barter sistemi ile iş birliğini artırmaya yönelik, proje üretmek ve destek vermek.
- Türk Barter'ın öncülüğünde Üye ülkelere Barter ticaretini yerleştirmek.
- Üye ülkelere Türk Barter aracılığıyla İslâm Kalkınma Bankasından destek kredisi sağlamak.
- İslâm Ticaret İş birliği üyeleri arasında global ticareti geliştirerek İslâm Ticaret ortak pazarını kurmak.
- İslâm Ticari İşbirliğin Barter organizasyonunu Türk Barter tarafından sağlamak ve geliştirmek.
- Üye ülkeler arasındaki ticaretin geliştirilmesine yardımcı olmak ve bu amaçla gerekli çalışmaları yapmak.
- Üye ülkeler arası teknik iş birliğine yardımcı olmak ve teknik yardım sağlamak.
- Üye ülkelerde kalkınma faaliyetlerine katkıda bulunan personele eğitim imkânları sağlamak.
- Mslüman ülkelerdeki ekonomik, mali ve finans faaliyetlerinin İslami kurallara uygun şekilde yürütülmesi yönünde araştırmalar yapmak.

3. Proje Planlaması

a. Pazar Analizi; Öncelikle Ekonomik bakımdan sıkıntı içinde olan Afrika devletleri, hammadde bakımından zengindirler. Yeni kurulmakta olan "Orta boy Sanayi Tesisleri'nde ciddi üretim rakamlarına ulaşabilmektedirler. Ancak değişim vasıtası olan dövize, nakite büyük ihtiyaç duymaktadırlar.
b. Hedef Kitlesi; Tüm İslam Ülkeleri.
c. Proje Süresi; En geç Aralık 2019 sonudur. Uygulama süresi ise Türk Barter'ın faaliyeti ve İslam Ticaret Birliği uyumu ile devam edecektir.

4. **Strateji ve Politikalar**

- Ülkelerin dış ticaret yetkilileri veya bakanlıkları ile görüşülerek ülkelerde Barter organizasyonu ve muhatabı için ticari bir şirket kurulacaktır. Bu şirket ile Türk Barter arasında ortaklık antlaşması yapılacaktır.
- Bu ortak şirketin kuruluşları, kadrosu, Barter ticareti uygulama şekli ve programı tarafımızca organize edilecek ve destek verilecektir.
- Bu ortak şirketlerle o ülkede Barter sistemi kurulacak ve Corporate Barter uygulanacaktır. (Ülkelerin kendine ait Barter uygulamaları varsa Türk Barter kendi sistemi ile entegre edecektir.)
- Barter uygulamalarında Türk Barter; organizatör şirket konumunda bulunacaktır.
- Bu organizasyonda ülkelerde seçilecek olan firmalarda gelişmiş bir ticaret hacminin olmasına dikkat edilecektir.

5. Hizmet Stratejileri

- İslam Ülkelerinin her biri ile protokol yapılarak organizasyon ve uygulama esasları tespit edilecektir.
- İslâm Ülkeleri arasında (üye ülkeler) Türk Barter ortak pazarı kurulmalıdır. Barter uygulamalarında Türk Barter organizasyon şirket konumunda olacaktır.
- Türk Barter ile Özbekistan hammadde borsası arasında ticari protokol yapılacaktır.
- Ülkelerin dış ticaret yetkilileri veya bakanlıkları ile görüşülerek, ülkelerde Barter organizasyonu ve muhatabı için ticari bir şirket kurdurulacaktır. Bu şirket ile Türk Barter (Organizatör şirket) ortaklık antlaşması yapacaktır. Bu ortak şirketin kuruluşları, kadrosu, Barter Ticareti uygulama şekli, programı tarafımızdan organize edilecek ve destek verilecektir.
- Türk Barter ile Avrasya Ülkelerinin takas/bağlı muamele veya varsa kendi Barter mevzuatlarına uygun operasyonel Barter sistemleri kurulacaktır.
- Ülke ortak şirket ile yapılacak Ticari aracılık hizmetleri ortak para birimi ile olması planlanmıştır.
- Bu organizasyon için program desteği ve uygulamaları hazırlanmalıdır.
- Bu ve bunun gibi uluslararası projeleri yürütecek İş Geliştirme /Proje Direktörü istihdam edilmelidir.

6. Hedefler

- Proje ile kurulacak Barter Ortak Pazarı ile ülkelere ek bir ticari pazar kazandırılmış olacaktır. Böylece üye olmayan ülkelere rekabet üstünlüğü sağlanacaktır.
- Proje ile ülke şirketlerinin finans ihtiyaçları karşılıklı olarak çözülecektir.
- Nakit finansmanın yanında ülkelere Barter ile nakitsiz finansman desteği de sağlanmış olacaktır.
- Üye ülkeler âtıl kapasitelerini satışa çevirerek cirolarını ve kârlılıklarını arttıracaklardır.

7. Riskler

Projenin uygulaması ve proje ömrü için Türk Barter ’da dış ticaret karması/ünitesi oluşumu sağlanmalıdır. Organizatör şirket konumu üst düzeyde tutulmalıdır. Üst yönetim uluslararası projelere sahip çıkmalı ve sürekliğini sağlamalıdır.

8. Uygulama Yeri veya Tesis

Türk Barter İnternational A.Ş. ‘nin Kurumsal Yeri ve Organizasyonu.

9. Proje Yönetim Organizasyonu

Projenin işlerlik kazanması ve başarısı için etkin bir yönetim organizasyonu olmalı ve buna uygun kadrosu kurulmalıdır. Proje İş Geliştirme sorumluluğun bir parçasıdır.

Türk Barter Sistemi-Barter Nedir?

- Şirketlerin ürettiği mal veya hizmeti satabileceği ‘’Ticaret Modelidir.’’
- Şirketlerin, mal ve hizmet kredisi kullanabildiği ‘’Finansman Modeldir.’’
- Bir şirketin satın aldığı mal veya hizmetin bedelini, yine kendi ürettiği mal veya hizmetle karşılamasını sağlayan ‘’Ödeme Sistemidir.’’

Barter Ortak Pazarı

- Arz- talep dengesi gözetilerek üye firmaların satış ve alış işlemlerinin karşılanması modeline göre çalışır.
- Geniş açılımlı ve kapsamlı sektör dağılımına sahip bir pazardır.
- Sistem; üye firmaların arzlarının satışı ve taleplerinin karşılanması esasına göre çalışır.
- Satış yaparak alacaklı olan firma, ihtiyaçlarını üye firmaların satışa sundukları mal veya hizmetlerden karşılar.

Barter Sisteminin Avantajları

- Ticaret hacminizi arttırır.
- Etkin Reklam ve Tanıtım kolaylığı sağlar.
- Satışlarınızı artırır.
- Stoklarınızı hızlı bir şekilde eritir.
- Kapasite kullanımınızı arttırır.
- Yeni alıcı ve satıcılar kazandırır.
- Güvenli bir ticari ortak pazarda Kolay alış ve satış işlemi yapmanızı sağlar.
- Yeni ve farklı pazarlara açılmanızı sağlar.
- Düşük maliyet ile ticaret yapmanızı sağlar.
- Potansiyel alıcılara kolay ulaştırır.
- Pazarda rekabet gücünüzü arttırır.
- 12 ay sıfır faiz ile kolay kredi kullanmanızı sağlar.
- Borçlarınızın Barter ile ödenmesini sağlar.
- Şüpheli alacaklarınızın Barter ile tahsilatı yapılır.
- Şirketlere yatırım desteği sağlar.
- Borçlarınızın yapılandırılmasını sağlar.
- Alacaklarınızı garanti ederek, tahsilat riskinizi en aza indirir.

Barter Kredi

- “Ürün ve Hizmet Kredisi” işlem bakiyesi olmayan üyenin ihtiyacı olan mal ve hizmetini satın almasını sağlamaktadır.
- Firma bu sayede Türk Barter Ortak Pazarı’nda alışveriş yapabilmesi için yeterli bakiyesi olmasa bile “Ürün ve Hizmet Kredisi” kullanarak alışverişe başlayabilmektedir.

- Teminat kapsamı ve kredilendirme Barter Şirketinin belirlediği oranda yapılır. Kredi borcu bulunan üye, 12 ay içerisinde Barter Ortak Pazarında kendi mal veya hizmetini arz ederek borcunu faizsiz olarak öder.

Neden Türk Barter?

- Türkiye'de Barter sisteminin kuruculuğu ve öncülüğünü üstlenmiştir.
- 25 yıllık Barter tecrübesi ile hizmet vermektedir.
- Her üyeye özel Barter Sistemi'ni kullanma projesi hazırlamaktadır.
- Güçlü teknolojik alt yapı ile hizmet vermektedir.
- Dünya Barter Birliği (IRTA) üyesi ve yönetiminde bulunmaktadır.
- Hızlı ve doğru çözümler üretmektedir.

Proje Yaklaşımımız

- Türk Barter, Ortak Pazar'daki her müşteriye uygun çözüm üretir.
- Üyenin sistem danışmanı olan "Broker", müşterinin ihtiyaçlarını tespit edip, Barter işlemlerini projelendirir ve üyenin sistemden en üst düzeyde faydalanmasını sağlar.

ABD – İran Gerginliğinin İslam Ülkelerinin Ekonomik Bütünleşmesine Etkileri

Fehmi Ağca

ABD'nin Ortadoğu'daki temel politikası, birinci öncelikle İsrail'in güvenliğini korumaya yöneliktir. Bu çerçevede günümüzde ve gelecekte İsrail devletinin güvenliğine potansiyel olarak tehdit teşkil edebilecek hiçbir gücün oluşmasına ve gelişmesine fırsat verilmemesi, ABD dış politikasının temel önceliği olarak görülmektedir. Diğer yandan bölgedeki petrol ve doğal gaz kaynaklarının kontrolü ve dünya pazarlarına taşınması ABD ve batı ülkeleri açısından hayati önem taşımaktadır. Bölgede İran veya başka bir devletin aşırı güç kazanması ve yükselmesi potansiyel olarak ABD'nin bölgedeki menfaatleri açısından tehdit olarak görülmektedir. İran'ın nükleer kapasitesini geliştirmeye çalışması ve Şii mezhepçiliğini kullanarak tüm bölgede etkisini yaymaya çalışması, ABD için öncelikli tehdit olarak algılanmakta, ekonomik ambargo ve siyasi baskılarla İran'ın gücünü zayıflatılmaya ve diğer İslam ülkeleriyle ekonomik ilişkileri bozulması amaçlanmaktadır. Bu maksatla, bölgede Sünni-Şii mezhep savaşı başlatılabilmesi için uygun koşullar oluşturulması hedeflenmektedir. ABD'nin Büyük Ortadoğu projesi kapsamında başlattığı bölge politikası, Türkiye dahil bölge ülkelerininin ekonomik bütünleşmesini olumsuz etkilemektedir. Bölgede gelecekte muhtemel çatışmaların ve ekonomik krizlerin önlenmesi maksadıyla, İslam ülkelerinin mezhepçi politikaları bir tarafa bırakarak ekonomik çıkarlarını optimum seviyede karşılayacak bölgesel ekonomik bütünleşme yönünde çabalarını artırması gerekmektedir.

Faiz Uygulamasının İslam Perspektif Açıdan Değerlendirilmesi

İsmail Barış

Günümüz ekonomik sitemlerinde ise faiz son derece normal bir işlev olarak tanımlanmaktadır. Kapitalist sistemin uyguladığı maksimum kar politikası ile sermaye sahiplerinin parasal gelirlerinde aşırı bir artış ortaya çıkmıştır. Bununla yetinmeyip gelirlerini daha da artırmak isteyen sermayedarların doğrudan veya dolaylı yoldan faiz karşılığı borç verme eğilimlerini artırmıştır. Böylece başkalarına zarar vermek pahasına kendilerine menfaat sağlamışlardır. Bu açıdan Allah'ın Peygamberler vasıtasıyla göndermiş olduğu tüm dinler ile bunların sonuncusu İslam Dininde faizi kesin bir şekilde yasaklamıştır. Kur'an ve Hadis kaynaklarında faizin tanımı yapılmış ve olası tüm zararları açıklanmıştır. Bu bağlamda yapılan çalışmada faizin hem bireysel hem de toplumsal zararları İslami bakış açısıyla değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İslam, Faiz, Ekonomi.

İslam Birliği ve 'İslami Ekonomik Doktrin'de Faiz Meselesi-I

Dr. Levent Coşkun Erkekoğlu

İslam Birliği'nin, "diğer ülkelerin aleyhine bir zenginlik gayesi ile sömürgecilik geliştiren ekonomik ve ticari ilişkiler entegrasyonu olamayacağı" kesindir. Risale-i Nur'da denildiği üzere: "Şimdi ise en ziyade birbirine muhtaç ve birbirinden mazlum ve birbirinden fakir ve ecnebi tahakkümü altında ezilen anâsır ve kabail-i İslâmiye içinde, fikr-i milliyetle birbirine yabani bakmak ve birbirini düşman telakki etmek, öyle bir felakettir ki tarif edilmez." Dolayısıyla ülkeler açısından derin milliyetçilik esasına dayanan 'kazanç hırsı odaklı, servet biriktirmeye dayalı her şey tercih edilir' fikrine göre teşekkül edemeyeceği de açıktır. Başkasına tahakküm ve sömürüye dayalı her iktisadi faaliyet, İslam iktisadının "adalet anlayışına" aykırıdır.

Risale-i Nur'da denildiği üzere: "Evet Nemrutları, Firavunları yetiştiren ve dâyelik edip emziren, Eski Mısır ve Babil'in ya sihir derecesine çıkmış veyahut hususi olduğu için etrafında sihir telakki edilen eski felsefeleri olduğu gibi; âliheleri Eski Yunan kafasında yerleştiren ve esnamı tevlid eden felsefe-i tabiiye bataklığıdır. Evet, tabiatın perdesi ile Allah'ın nurunu görmeyen insan, her şeye bir uluhiyet verip kendi başına musallat eder." Hakikî İsevîlikte: "Şimdi, diyorum ki size, aynen tamahkâr adam da böyle, Allah'ın kendine vermiş olduğu zenginliği üzerinde kendini ilâh yapar." buyrulmuştur. Para kazanmak ve maddiyata sahip olmak uğruna her şeyin yapılabileceği bir anlayışa dayanan Seküler iktisadi zihniyette "aldatma, hile, faiz, çeşitli sapkınlıklar" meşru görülmekte; zira "kendine menfaat/haz getireni tercih etmek rasyonel" görülmektedir. Kendi hazzı uğruna her şeyi feda edebilen bu zihniyet, kendi egemenliğine engel olabilecek her şeyin katlini netice verebilen Nemrutlaşmış, Firavunlaşmış bir homo economicus ya da güncel deyimiyle "homo-deus" anlayışıdır.

Risale-i Nur'da: "…beşerin hayat-ı içtimaîsinde bütün ahlâksızlığın ve bütün ihtilalatın menşe'i iki kelimedir: Birisi: "Ben tok olduktan sonra, başkası açlıktan ölse bana ne?" İkincisi: "Sen çalış, ben yiyeyim." Bu iki kelimeyi de idame eden, cereyan-ı riba ve terk-i zekattır." denilmiştir. 'İslam Birliği ekonomik doktrini'ne göre iktisadi hayatın başarısı "kendine daha fazla menfaat elde etmiş olmak" ile ifade edilemez. İnsana ilahlık veren materyalist ve tabiatperest düşünce esaslı Seküler iktisadi zihniyetin saadet elde etmek için "fayda" ölçütü ve egoist eğilimler temelli faaliyetleri, İslami iktisadi doktrine aykırıdır. İslam Birliği çerçevesinde yalnızca İslami iktisadi doktrine göre hareket etmelidir.

Anahtar Kelimeler: İslam Birliği, İktisat, Doktrin, Faiz, Felsefe-i Tabiiye.

İslam Ülkelerinin Suriyeli Sığınmacılar Meselesine Yaklaşımı Üzerine Bir Değerlendirme

Dr. Mehmet Duruel - Hatay
Mustafa Kemal Üniversitesi
İİBF Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü
duruel@mku.edu.tr / duruel7@gmail.com

Suriye'deki insani krizin başlangıcından bu yana yaklaşık dört milyon insan Türkiye'ye sığınmıştır. Bu sayı Türkiye'yi dünyada en fazla mülteci barındıran ülke konumuna getirmiştir. Suriyeli sığınmacılar uluslararası hukuk açısından geçici koruma statüsünde, düzenli sağlık, önemli düzeyde eğitim ve barınma hizmeti almaktadır. Ancak geçici koruma statüsündeki bu politika, sürdürülebilir gözükmemektedir. Türkiye'deki Suriyelilerin geçici 'misafir' olmayacağının anlaşılması ile giderek büyüyen mülteci krizi için daha geniş kapsamlı bir adaptasyon gerekliliği de ortaya çıkmaktadır. Türkiye bu aşamada ülkedeki varlıklarını devam ettirmek isteyen Suriyelilere yönelik kurumsal kapasitesini geliştirmeye başlamıştır. Suriyelilerin uzun vadeli entegrasyonu güçlü bir uluslararası iş birliğine dayanan kapsamlı ve geniş perspektifli bir yaklaşım gerektirmektedir.

Ekonomik anlamda gelişmiş/zengin İslam ülkeleri Suriyeli sığınmacılar konusuna mesafeli yaklaşmışlardır. Birçok İslam ülkesi sadece mali yardımda bulunmayı yeterli görürken sınırlarını güçlendirmek ve sorunu kendi ülkeleri dışında tutmayı tercih etmişlerdir. Başta Türkiye olmak üzere komşu ve açık kapı politikasını uygulayan ülkeler bu sorun karşısında adeta yalnız bırakılmışlardır. Suriyeli sığınmacılar meselesinin politik, ekonomik, sosyal ve güvenlik risklerinden kaçınarak bu riskleri Türkiye'ye yükleyen İslam ülkelerinin bu konuda da külfet paylaşımına gitmeleri gerekmektedir. Ensar-Muhacir ilişkisini inanç ve kültürünün temel değerlerinden kabul eden İslam toplumunun bu konuda da iş birliği gerçekleştirmesi beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: İslam Ülkeler, Suriyeli, Sığınmacı.

İslam Dünyası ve Barter Sistemi

Mustafa Uçtu

Ticari alışveriş biçimi olan Barter çok eski tarihlerden itibaren kullanılagelmiş olup zaman içinde bu model zorluklar ile karşılaşıp evrilmek zorunda kalmıştır. Paranın ticaretin esas değişim enstrümanı olarak kullanılması ile, Barter sistemi önemini kaybetmek zorunda kaldı. Dijital teknolojinin hayatımıza girmesi, bilgi işlem sistemlerinin gelişmesi bize problemleri çözmenin yeni yollarını açtı. Bu tezin amacı, Barter sisteminin ticarette bir değişim aracı olarak kullanılmasında bilişim sistemlerinin kullanılmasının gerekliliğini ortaya çıkarmaktır. Bu da bize sanal ortamda Barter ticaretinin yapılabilirliğini gösterir. Barter üzerinde çalışılmış, takas problemleri tespit edilmiş, önerilen model biçimindeki bir soruna çözüm getirilmiş ve bir e-ticaret Barter sistemi uygulanmıştır. Üretilen e-ticaret Barter sistemi, Barter ticaret modelinde alıcı satıcı ürünleri uyuşmaması ve değer uyuşmazlığı sorununu aracı bir Barter şirketi sistemi ile çok taraflı takasın uygulama sorununu çözmüş olmaktadır. Ayrıca, yazılım için tüm gereklilikler yerine getirilmiş ve e-takas sistemi ile bir örneğin yanı sıra, bir kullanılabilirlik örneği sunmaktadır.

Üretilen e-ticaret Barter sistemi, kavramın örnekler ve açıklamalar ile bu teorinin verimsizliklerinin nasıl çözüleceğine ilişkin fizibilitesini ve elektronik ortamda nasıl yapılacağını göstermektedir. Ayrıca, e-ticaret Barter sistemine kullanıcı perspektifinden yaklaşmaktadır. E-ticaret Barter sistemi kullanıcı taleplerini, kullanıcı deneyimini ve kullanıcı memnuniyetini sağlamaktadır. Kullanıcı açısından, bu kavramın daha da geliştirilebileceği ve kullanıma sunulacak uygulanabilir bir ticari hizmet modeli göstermektedir.

Her ülke barter sorumlusu dijital olarak barter yapabileceği ürünleri kaydeder. Bu ürünler küresel olarak üyeler tarafından görülür. Bu ürüne ilgilenen diğer ülkeden teklif ve ödeme şartları görüşülür. Sözleşme yapılır. Sözleşme şartlarına uyarak geri ödeme barter yolu ile yapılarak hesap kapatılır.

Anahtar Kelimeler: Barter Swap, Takas, Mübadele,

Giriş

Endüstri 4.0 çağında yapılabilecek en önemli eylem, günlük rutinden kafayı bir süre kaldırıp hayal etmek, yapay zekâ ve bilişim teknolojisine iş hayatımızda yer vermek olmalıdır. Takas usulü alışveriş modeli günümüzde modern bir hale gelmiş sistematik bir kullanım kazanmıştır. Alıcı ve satıcı aynı olmaması ve farklı değerlerin takası mümkün olamadığı için aracı kurum (Barter Şirketi) ile sistematik bir hale gelmiştir.

Bu sistematik araç finans endüstrisinde kullanılmaktadır. Gelişmiş ekonomilerde daha yaygın sistematik hale gelmiştir. Sistemin kullanımı ABD ve Avustralya gibi ülkelerde yasal altyapıya kavuşmuştur. Türkiye'de ise barter exchange (perakende barter) şeklinde uygulama alanı bulmuştur.

Para ticaretin baskın altyapısı olarak kullanıldığından beri barter kadim alışveriş sistemi olmaktan uzaklaştı. Ancak gerçek değişim aracı ürünün kendisidir. Artık pazara götürülen bir çuval buğday karşılığında ev eşyası almak için fiziksel olarak pazara ürünlerin götürülmesi gerekmiyor. Zaten götürülse de pazarda ev eşyası satan yoksa buğday ile değişim olası değildir. Bu bilinen klasik barter modeli atıl kalır. Ancak teknoloji, bilgisayar ve dijital çağın ortaya çıkışı, bize sorunları çözmenin yeni yollarını gösterdi. Buğday internete konulur. Alıcı bulunur. Karşılığında da alınacak ev eşyası internetten alınır. İnternet üzerinde pazar çok geniştir. E-ticaret kolaylığı vardır. Hem de satış işlemi aracı kurum ile yapılınca; ev eşyası satana karşılığında buğday verme sorunuda çözülmüş olur. Ev eşyası satan dilediğini alabilir. İşlem aracı kurum olan barter şirketinde açılan cari hesap üzerinden yapılır. Hem Pazar küresel büyüklükte bir pazardır. Hem de alım yapılan yere kendi ürününü satmak zorunda değildir. Cari hesap üzerinden satış esnekliği vardır. Pazar küresele yakın bir büyüklükte, ve ödeme esnekliği vardır. Bunu internet sağlar.

Bu projenin amacı; e-ticaret sistemi kullanarak takas alanındaki üç tanımlı problem olan fiyat, karşılık, ödeme engellerini çözmektir. Bu proje ile üretilen barter e-ticaret sistemi, takasın nasıl çözüleceği konusunda projenin fizibilitesini gösterir. Web tabanlı bir yazılım ile arz (satılacak ürün), talep (satın alınacak ürün) pazarda buluşmuş olur. Sistem alışveriş işlemleri fonksiyonunu yerine getirir. Her kullanıcı bir hesap numarası ve bir şifre alır. Açılan hesap alışveriş yaptıkça cari hesap olarak borç veya alacak olarak çalışır. Fiyat kalite ve teslimat alıcı satıcı arasındadır. Kendi aralarında görsel yardımı ve yazışma ile anlaşırlar. Kurulan web üzerindeki bu sistem bilgilendirme ve ödeme yapılmasını sağlar. Doların kıymeti, ürün satanlar onu ödeme biçimi olarak kabul etme derecesidir. Sadece kabul görmüş bir değişim aracıdır. Teknolojinin gelişmesi ile ürün karşılığı ürün değişimi elektronik ortamda yapılabilir oldu. Teknoloji, bilgisayar ve dijital çağın ortaya çıkışı, bize sorunları çözmenin yeni yollarını bize gösterdi.

Klasik barter'in sorunlarını çözmek için birinci bölümde barter sistematiği hakkında genel bilgilere yer verilmiş olup, ikinci bölümde barter sisteminin elektronik olarak nasıl uygulanacağı açıklanmıştır. Son bölümde ise, bu ticari modelin bir fırsat çözümü olduğu sonucu açıklanmıştır.

1. Barter Sistemi ve Tarihsel Gelişimi

1.1. Barter'in Tarihçesi

Barter, bir ürünün ya da hizmetin, diğer bir ürün ya da hizmet ile para kullanılmaksızın, el değiştirmesi işlemi olarak tanımlanabilmektedir. Bu yönüyle barter, paranın dünya tarihinde kullanıma girmediği, insanoğlunun en eski tarihlerini yansıtıyor olsa da günümüzün karmaşık finans ve ticaret dünyasında da hızla önem kazanmaktadır. Barter sistemi, bu amaçla kurulmuş

bir kurum ve sisteme dahil olan üyeler arasında oluşturulan; üye kuruluşların, karşılıklı arz ve talepleriyle işleyen, ortak bir pazardır. Barter sisteminde faaliyet gösteren bir kuruluş, barter pazarından satın aldığı malların veya hizmetlerin bedelini, kendi sahip olduğu ürünleri barter sistemine vererek ödemektedir. Barter pazarına ürün satan ya da hizmet sunan firma, bedelini yine pazara sunulan ürünlerden ya da hizmetlerden istediğini alarak tahsil etmektedir. MÖ 9000 ile 6000 yıllarına dayanmakta olan ilk barter işlemlerinin temelini ‘sığır’ oluştururken, devam eden yıllarda bu süreci hayvanlar ve tarımsal ürünler takip etmiştir. İnsanlık tarihinin en eski ticaret aracı olan takas işlemi, paranın icadıyla birlikte iki taraflı ürün ve hizmet değişimi şeklinden, çok taraflı ürün ve hizmet değişimine dönüşmüştür. Maya Kızılderilileri üç veya dört yönlü takas sistemini birleştirerek, elinde bal mumu bulunan bir kişi battaniye satın alabiliyor ve sonunda, battaniye satan da çömlek alarak ticaretini kapatabildiğini kayıtlara geçmiştir. Eski Lidya’lılar MÖ 2500 yıllarında küçük, yuvarlak metal parçalarını para olarak basmışlardır. Ancak ilerleyen zamanlarda, insanlar paralara yeterince güvenmediler. (M. Sırrı Şimşek 1996).

Modern anlamda barter uygulamaları ise, 1929 yılında Amerika’da yaşanan ve tüm dünyayı etkileyen, ekonomik buhran ile birlikte 1930’lu yıllarda başlamıştır. Dünyanın “Büyük Ekonomik Buhran” yaşamakta olduğu bu dönemde, talepten fazla arz olmasından ötürü ellerinde stoklar biriken işletmeler, büyük ekonomik güçlüklerle karşı karşıya kalmıştır. Bu dönemde, krizi aşmanın yolu olarak ürün takası gündeme gelmiş; bugünkü sistemli barter organizasyonunun temeli atılmıştır. 1930’lu yıllardan itibaren Amerika’da uygulanan daha sonra Amerika, Avrupa ve Avustralya’da hızla gelişen barter, ulusal ve uluslararası ticarette sermayenin maliyetini minimuma indirgemeyi hedefleyen alternatif finansman araçlarından biri olup, barter sistemini tüm dünyada 1 milyonun üzerinde şirket kullanmaktadır. 1960’lı yıllarda, Amerika’da ortaya çıkan “Bölgesel Değişim Ticaret Birlikleri” (LETS) ile tam anlamıyla uygulanmaya başlayan barter, “Barter Club” ve “Barter Exchange” olarak adlandırılan şirketlerin sayısının artması ile hız kazanmıştır. 2000 yılı itibari ile 600 firmanın ve 300.000’in üzerinde üye sayısının olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca aynı yıllarda, zamanın sosyalist ülkelerinin de aralarındaki ticari ilişkilerinde barter sistemini tercih ettikleri görülmüştür. 1980’li yıllardan sonra, dünyada yaygın olarak görülmeye başlamıştır. (M. Sırrı Şimşek 1996).

Avrupa’da, küçük ve orta ölçekli işletmeleri, büyük holdinglere karşı korumak ve aralarındaki ekonomik iş birliğini geliştirmek için 1934 yılında, İsviçre'de, World International Reciprocal (WIR) adlı organizasyon kurulmuştur. 2000 yılı itibari ile 65000'i aşkın üyesi bulunmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri Ticaret Bakanlığı; barter’ın çeşitli şekilleri ile dünya ticaretinin %40'ını teşkil ettiğini açıklamıştır. The Business Trend Analysts’in araştırmasına göre ise, dünya ticaretinin %42'si barter sistemi ile yapılmaktadır. Amerika’da 600’ün üzerinde barter firması, 450.000’i aşkın üye firma ile yılda 400 milyar dolarlık iç ve dış barter ticareti yapılmaktadır. The International Association of Trade Exchange (IATE) analizine göre, barter ticaretinin Amerika'da yılda %16'lık bir artış gösterdiği belirtilmiştir. Dünyadaki barter ticaretinin örgütlendiği ve merkezi Amerika’da bulunan Dünya Barter Birliği (IRTA) raporlarına göre; Fortune 500 şirketlerinin %65’inin barter ile ticarete katılmakta olduğu; çeşitli ülkelerde binin üzerinde barter şirketinin ve 1 milyondan fazla kuruluşun aktif olarak barter ticareti yaptığı belirtilmiştir. (M. Sırrı Şimşek 1996).

Türkiye'de 1990'lı yıllarda başlamış olup, son yıllarda, yaklaşık 100 barter şirketi, faaliyetlerini sürdürmektedir. Modern ticari barter endüstrisi, teknolojik ve ekonomik gelişimlerin bir ürünü olarak barter işlemleri, üyelerin elektronik bazda borçlandırılması, alacaklandırılması veya barter çeki kullanımı ile yapılmaktadır.

Elektronik ortamda dünya küçüldükçe, barter sistemi daha da gelişmekte; kullanıcı sayısı arttıkça, barter kredisinin değeri artmaktadır. (M. Sırrı Şimşek 1996).

1.2. Barter Kavramı ve Anlamı

Bu kavram, ürün satın alırken bedelini kendi ürününüzle ödeme anlamına gelir. Değişim için para gibi araçları kullanılmadan yapılır. Perakende olarak, toptan olarak yurtiçinde veya daha büyük hacimlerden uluslararası yapılabilir. Araştırmalar özellikle ekonomisi zayıf ülkelerde barter sisteminin geliştiğini gösterir. Bununla birlikte ABD gibi güçlü ekonomilerde de barter sisteminin yaygınlaştığı görülmektedir. Ayrıca barter sistemi uluslararası ithalat/ ihracat kısıtlılıklarını aşmak için de kullanılır. Döviz eksikliği gibi kısıtlılıklara çözüm olarak görülmektedir. Ticari uygulama yanında bireysel olarak da hizmet veren web siteleri vardır. Ürüne ihtiyaç duyulduğunda o ürünü alıp kullanarak bu ihtiyaç giderilir. Bu ihtiyaç bir cep telefonu da olur, işletmemizde kullanılacak 100 adet masa da olabilir. Bu ihtiyacı gidermek için bir finansa ihtiyaç duyulur. Bir ihtiyacılar karşıladığı zaman, karşılık olarak bir ödeme gerekir. Bunu para olarak ödenebilir. Ya da para birimi içeren kredi kartı, havale, eft, banka çeki gibi bir ödeme aracı kullanılır. Satıcı, alıcıya sağladığı ürün karşılığında o da bir ihtiyacını giderecek bir satın alma kredisi elde eder. Bu kredi, elde bulundurulan kâğıt para olabilir. Banka hesabındaki hazır değer de olabilir. Ya da dijital barter kredisi kazanılır. Bu online olabilir, anlık kullanıma hazırdır. Satılan ürün karşılığında bir başka ihtiyaç giderilmiş olur. Bunun için ödeme türevlerinden birini kullanır. Alıcılar ve satıcılar para kullanmadan ürünün kendi piyasa değerini kullanarak da kendi ihtiyacını giderebilir. Elindeki ürünü vererek değeri kadar başka bir ürün alabilir. Arada değişim aracı olarak para kullanılmaz ise bu alışveriş tipine barter denir. Alıcı ve satıcı ellerindeki değeri takas etmiş olurlar. Satış yapılan taraftan ödeme olarak bir ürün alınması gerekirken, teknoloji kullanılarak bu ürünü almak zorunluluğu ortadan kalkar. Bu teknolojiyi kullanarak piyasadaki herhangi bir satıcıdan ihtiyacını karşılamak olası hale gelmiş olur.

Barter Sistemi, üye firmaların arzlarının satışı ve taleplerinin karşılanması esasında çalışır ve talepler için ilgili firmaları Barter Pazarı'nda birlikte çalışmaya davet ederek büyür. Satış yaparak alacaklı olan firma ihtiyaçlarını Barter Ortak Pazarı'nda bulunan üye firmaların satışa sundukları mal veya hizmetlerden karşılar. (Ali Haydar Özer 2011)

1.3.Barter'in Büyüklük Miktar ve Şekil Açısından Çeşitleri

Barter, işleminin büyüklüğü, işlem hacmine göre perakende ve toptan olarak ikiye ayrılır. Küçük miktarlara perakende, büyük miktarlara toptan sınıfı denir.

Perakende ve Toptan olarak ikiye ayrılır. Kategori olarak uluslararası barter toptan barter olarak sınıflandırılır.

1.3.1. Perakende Barter

İşletmeler'in bir barter sistemine üye olup, mal veya hizmetleri arz veya talep ederek alışveriş yapmasıdır. Perakende barter sisteminde üyeler, bir broker veya dealer yardımıyla sisteme üye diğer işletmelerle ürün veya hizmet alışverişi yaparlar. Bunu web üzerinden online olarak ta yapabilirler. Barter şirketi tarafından sistemde cari hesaba alım yapınca borç, satış yapınca alacak kaydı yapılır. Kobi veya büyük kuruluşlar ve perakende işletmeler bu sistemi kullanırlar.

İki şekilde gruplandırılır.

- Havuz sistemi değişim organizasyonu yapanlar.
  Örnek: (İsviçre, 1945 World International Receiprocal (WIR) https://www.wir.ch/
- Tamamlayıcı para birimleri-Complementary currency (yerel olarak çalışan organizasyon)
  Örnek: https://www.sardex.net/

1.3.2. Toptan – Endüstriel Barter

Genel olarak alınacak ve satılacak ürün önceden belli olup, yazışmalar ve pazarlıklar sonunda sözleşmeye dayalı olarak büyük hacimli ya da bazı durumlarda şehirlerarası veya ülkeler arası olan işlemlerdir. Genel olarak iki taraflı, bazı durumlarda daha fazla taraflı olan işlemlerdir. Bunlar özelliklerine göre şöyle sınıflandırılır:

- Liqudiation-Corparate (Elde bulunan stok eritilip başka bir değer ile değişim)
- Satış yönelimli –Corparate (Elde bulanan son kullanım zamanı geçecek fazla reklam-yolcu koltuğu gibi ürün ve hizmet karşılığı bir başka değerle değiştirme yöntemi)
- B M gıda karşılığı petrol vb. örnekler
- Silah ve teknoloji karşılığı ürün alım anlaşma uygulamaları (OFFSET)
- Uluslararası barter -devletlerarası (susam karşılığı tekstil gibi)
- Uluslararası barter –işletmeler arası (tekne yapımı karşılığı kereste gibi)
- Clearing sistemlerinden birini kullanarak uluslararası çok taraflı takas hesap kapama
- Borç yapılandırma (İşletmenin veya bir ülkenin borçlarına karşılık elindeki değerlerin taksimi ve yönlendirmeler.)
- Geri Alım (Buyback)
- Karşı Alım (Counterpurchase)
- Dengeleme (Compensation)
- Üçlü Ticaret (Switch)

1.4. Genel Kurallar, Yasal Altyapı ve Hukuki durum

Genel Kurallar: Satıcı firma alacağını, sistemden mal veya hizmet olarak tahsil etmek zorundadır. Sistemde bulunmayan bir mal söz konusu olursa, barter şirketi tarafından sistem dışından temin edilebilmektedir. Mal alan firma, belli bir sürenin sonuna kadar borcunu sisteme mal satarak ödemek durumundadır. Bu süre genellikle 12 aydır. Sürenin sonuna kadar sisteme mal veya hizmet satamayan üye, almış olduğu mal veya hizmetin bedelini nakit olarak öder.

İsviçre'de WIR (World International Reciprocal) modeli gibi, işletme üye ticari kuruluşlar ile aracılık sözleşmesiyle alışveriş için yasal altyapı oluşturmuştur. Ancak Türkiye'de diğer finansal estrümanlar gibi özel bir yasa bulunmamaktadır. ABD örneğindeki gibi 1982 vergi sorumluluk yasası ile barter şirketlerinin satış işlemlerini ve rakamlarını bildirme zorunluğu ve hazine'ye teminat gösterme zorunluluğu bulunmamaktadır.(www.garantibarter.com)

Mevcut yasalara göre hareket eden işletmeler ve barter aracı kurumları yaptıkları sözleşmeler çerçevesinde sorumludurlar. Sorumluluklarını ve taahhütlerini yerine getirmeyen işletme ve taraflar Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Mahkemelerine başvurabilirler. Ticaret Mahkemeleri anlaşmazlıkları sonuca ulaştırır. Mevcut yargılama usulleri geçerli olup gerektiğinde mahkeme Ticaret odalarından bilirkişi talep ederek sonuca ulaşırlar. Edimlerini yerine getirmeyen taraflara mahkeme tarafından yaptırımlar uygulanır. İcra usulleri uygulanarak taraflarına anlaşmazlıkları vuzuha kavuşmuş olur. Uluslararası konularda yerel mahkeme kararları geçerlidir. Sözleşmede tabi olunacak kurallar zikredilmedi ise İsviçre ticaret ve borçlarla ilgili federal yasa, İsviçre Medeni Kanunu geçerli kılınır. ABD de the Tax Equity & Fiscal Responsibility Act (TEFRA) of 1982 yasası ile barter şirketleri üyeleri bir önceki yıl yaptıkları barter işlemlerini 1099 B formu ile vergi dairesine (IRS) beyan etmek zorundadır. Bu şekilde yasalara uygun hareket edilmiş olur. Her ülke barter sistemini kendi vergi mevzuatlarına uygun şekilde uygulamaktadır (www.irta.com).

1.5. Barter ile İlgili Kavramlar

Barter yapılırken kullanılan terim ve kavramlar aşağıdaki şekildedir. Genel ticari kavramların yanında ek terimler kullanılabilir.

Barter Sistemi: Barter yapmak isteyenler, barter şirketi aracılığı ile çalışabilmesi için kurulan sistemin adıdır. Barter şirketi, karşılıklı kredi tanıma, kredi clearing sistemi olarak da isimlendirilir. Üyeleri arasında yapılan işlemleri üçüncü taraf olarak kaydeder. Üyelere kredi açar ve satış işlemleri yapmasına aracılık yapar (www.turkbarter.com).

Toptan Barter Şirketi: Büyük ölçekli işletmeler ve üreticiler arasında yapılır.Stok ürünü olan taraf üçüncü kişilere satar aracı barter kurumundan stok ürün alınır veya ürün veren firmaya aracı kurumdan kredi açılır. Çok uluslu da yapılır.

Ortak Para Birimi: Toptan ve parkende barter şirketleri ve medya şirketleri arasında alışverişi organize etmek için kullanılan para birimidir

Barter: Nakit kullanmadan mal ve hizmet değişimidir.

Barter ₺ € $: Para birimleri ile aynı değeri taşıyan satılan ürün karşılığında elde edilen kredi değer birimidir.

Barter Şirketi: Üyeleri arasında alışverişi organize eden ve bu alışverişlerin mali ekstrelerini tutan aracı kurumdur.

Karşılıklı Barter (Takas): Satılan ürün karşılığında alıcıdan ürün almaktır.

Karşıklı Olamayan Barter: Üçüncü taraf olarak Barter Broker kullanarak satılan ürün karşılığında elde edilen krediyi başka bir işletmeden ürün alarak tahsilidir.

Barter Fiyatı: Ürünün piyasada belirlenen nakit fiyatı ile aynı olan fiyattır. Barter sisteminde alacaklı bulunulan barter ₺ € $ değeri nakit ile aynıdır. Fiyatlar ise serbest piyasada belirlenen toptan veya perakende fiyatlar ile aynıdır.

Barter Hızı (Trade Velocity): Belli bir periyod içinde satılan ürün karşılığında elde edilen kredinin kullanılmasının kaç kere tekrar edildiğini gösterir.

Toptan Satın Alma Gücü: Toptan uygun fiyata alınan ürünün karlı olarak diğer alıcılara satılarak kar elde edilmesi, satıcının pazarlama maliyetlerinden kurtulmak için indirimli fiyat ile eldeki stok üründen kurtulmak için piyasanın altında fiyat uygulamasıdır.

Barter Kaldıracı (Levarge): Satın alınan ürün bedelini kendi ürünü ile ödediği için kendi ürün maliyeti ile ödemede elde edilen finansal karlılık. 100 ₺ ürün için nakit vermek yerine; maliyeti 40 ₺ olan kendi ürünü ile ödenince 100 ₺ lik ürünü 40 ₺ ye alınca 60 ₺ LEVARAGE avantajın finansal tablolara yansımasıdır. Barter ile satılan ürüne yatırılan nakit ₺ ile alınan ürün bedeli ₺ arasındaki farka Barter Leverage‘ı denir. Yüksek satış ve pazarlama maliyetlerinden kurtulmak için kar marjı yüksek ürünlerde işletmeler barter yapmak için daha isteklidirler. Kar marjı düşük olan işletmeler barter konusunda daha isteksiz olurlar. (Şenol, A. 1999)

Her ülkenin kendi kontrolünü sağlamak ve ticareti takip ederek vergilendirmek için takip ettiği düzenlemeler vardır. Türkiye için Türk Ticaret Kanunu ve Borçlar Hukuku dayanak olarak gösterilir. Barter konusundan hiçbir yasal düzenleme yok. Ancak sözleşme serbestisinden hareketle sistem çalışabiliyor. Borçlar hukuku açısından bakılacak olursa da, barter sözleşmesi, Türk hukuku sistemimizde açıkça tanımlanmış değildir. Barter sistemi yapılan üyelik sözleşmeleri ile çalışır. Bu sözleşmeler içeriğinde Kefalet, Alacağın Temliki, Trampa ve Takası içermektedir. Bu durumda, barter sözleşmesi Borçlar yasasına göre “Akit Serbestisine Dayanan” A TİPİ bir sözleşmedir. Ticaret Kanunu’na göre, ticari işletmeye bağlı sayılan faaliyetler Gelir vergisi Kanunu açısından da ticari ve sınai faaliyet olarak kabul edilir. Bu açıdan Barter işlemleri ticari işlemlerdir. Barter kuruluşunun barter faaliyetlerinden elde ettiği iki çeşit geliri bulunmaktadır. Birincisi komisyon gelirleri ve ikincisi barter üyelerinden aldığı aidatlardır. Üyelik bedeli ve komisyon hizmet satın alması olduğu için KDV oranı %18 dir. (Özgül Uyan 2013).

1.6. Bankacılık Sistemi ile Barter Sistemi Karşılaştırması

Barter sisteminde kullandırılan kredinin üye firmalara işletme masrafları hariç tutar isek maliyeti sıfırdır. Barter şirketi satıcı cari hesabına alacak kaydeder ve alıcı cari hesabına borç kaydeder. Alıcıya, eğer alacak bakiyesi yok ise kredi açılır. Barter sistemini sadece finansman olarak kullanan ve 12 aylık dönem sonunda borcunu nakit ödeyen firmaya faizsiz ₺ kredisi kullandırılır. Bankacılık işleminde kredi maliyeti çok yüksektir. Ancak barter ile ödeme maliyeti çok düşüktür. Barter sistemi finansal araçları şunlardır: (M. Sırrı Şimşek 1996).

1.6.1. Barter Finansal Kiralama (Leasing)

Finansal kiralamada nakit ödeme veya kredi ile gerçekleştirilirken, barter'da mal veya hizmet takası şeklinde olur. İlave bir teminat söz konusu değildir. Faizlerin geri ödemesinde olduğu gibi 3 ya da 6'şar ay gibi sabit aralıklarla yapmak zorunda değildir. (M. Sırrı Şimşek 1996).

1.6.2. Barter Faktöring

Satıcı firmanın kredi ve tahsilat departmanlarının yapacağı işlemleri faktör firma yaptığından, satıcı firma bu işlemlere ayrıca bir zaman ayırmaz. Satıcı firmanın alacaklarının devri ile bunların tahsil edilmeme riskinin Faktör şirkete yüklenmesi, kendi üzerindeki riski azalır. Faiz giderleri düşük olur. Tahsili kolay olur, ancak nakit akışı bankadaki gibi olmaz. Nakit girişi düşük olur. (M. Sırrı Şimşek 1996).

1.6.3. Barter Forfaiting

İhracatçı için söz konusu olan sabit faizli finansman imkânlarını ithalatçı için de geçerlidir. Finansman kolaylığının maliyetini ise önceden ve kesin olarak bilme şansı olur. Senetler vadelerinde fortfaiter tarafından tahsil edilebileceği gibi, iskonto edilecek senetlerin bir kısmının veya tamamının pörtföyde tutulmayarak başka yatırımcılara satılmasıdır. (M. Sırrı Şimşek 1996).

1.6.4. Barter Franchising

Hazır bir teknolojik sistemi kurma, yapacağı işin eğitimini ücretsiz alma, ana firmanın reklam ve promosyon hizmetlerinden yararlanma gibi avantajları nakit ödemeden kendi mal veya hizmetinizi ödeyerek veya elde ettiğiniz barter kredisi ile kullanabilirsiniz. (M. Sırrı Şimşek 1996).

1.7. Barter Endüstrisi Hakkında Genel Bilgiler

Barter değişim aracı olarak kullanılıyor. Ama çoğu kayıt altında olamıyor. Dünya Barter Birliği verilerine göre, barter işlemlerinin kayıt altına alınan kısmı yıllık 12-14 milyar USD dir. Toplam bu miktar kadar barter alışverişi gerçekleşiyor. Bunun countertarde ülkelerarası hacimli işler 5-%50 sini, %30 toptan barter işlemlerini, %20 si ise perakende barter işlemlerini göstermektedir. Temel değişim argümanı kullanılmayan stok ve âtıl kapasitenin değerlendirilmesidir. Bu miktar nakit ticarete alternatif değil, ilave bir ticaret hacmidir. Bu hacim her yıl artış göstermektedir. İnternet tabanlı teknoloji geliştikçe bu işlem hacmi belirgin bir artış göstermeye devam etmektedir. (www.irta.com)

Barter Endüstrisinde çatı kuruluşlar ve sistemin dinamiklerini düzenleyen kurumlar şunlardır.

Perakende Barter Sektörü Derneği Dünya Barter Birliği'dir. (International Reciprocal Trade Association -Irta) www.irta.com, Toptan Barter (Corporate) için ise örnek işletmeler şunlardır. Active International, Pearl River, New York www.activeinternational.com Icon International, Stamford, www.icon-intl.com (http://www.globaloffset.org)

Ülkelerarası barter (Countertrade) için ise işlemler sözleşme yapılarak uygulanır. Özel işletmeler arası veya ülke, hükümet ile özel işletmeler arası sözleşme ile şartlar yazılı olarak belirlenir. www.globaloffset.org ve www.un.org dir. Birleşmiş milletler yasal düzenlemesi mevcuttur.(http://www.un.org) Countertrade tarafların kendi aralarında yapılan karşılıklı alışverişin adıdır. Gıda karşılığı petrol ya da tarım ürünü karşılığı savunma sistemi gibi ürünlerde yapılır. Bu konu uluslararası ambargo gibi çeşitli sınırlamalara tabi olduğu için şartlarını Birleşmiş Milletler belirlemiştir. (www.uncitral.org) Bu konuda işlem yaparken BM'nin koyduğu kurallara uymak gerekir. Kurallar bağlayıcıdır ve değişmesi halinde web sitesinde yayınlanır. Ayrıca gelişmekte olan bir de yerel olarak tamamlayıcı para birimi vardır. Derneği de IJCR dir. (https://ijccr.net/) Dernek adı The International Journal of Community Currency Research Assoc dır. Örnek işletme isimleri şunlardır. Qoin (Amsterdam/Hollanda) www.qoin.com ve Sardex (Sardinia, İtaly www.sardex.net)

1.8. Barter Sisteminin Avantajları ve Dezavantajları

Barter sistemi kullanmanın avantajları kadar dezavantajları da vardır. İşletmeler için avantajları yüksek olduğu durumlarda kullanılmalıdır.

1.8.1. Barter Sisteminin Avantajları

Bir işletme barter sistemini kullanır ise elde edeceği avantajları şunlardır. (www.turkbarter.com)

- Yeni müşteriler kazanmak.
- Faizsiz kredi imkânına sahip olmak.
- Nakit akışını iyileştirmek.
- Nakit giderleri azaltmak.
- Daha fazla kar elde etmek.
- Rakiplerin önüne geçmek.
- Pazar payını artırmak.
- Kâr marjını düşürmeden fazla stoktan kurtulmak
- Yatırım olanaklarını geliştirmek

1.8.2. Barter Sisteminin Dezavantajları

Barter sisteminin günümüzün modern finans dünyasına getirmiş olduğu birçok avantaja karşın, birtakım dezavantajları da bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, sistem dâhilinde firmalara sunulan bazı malların stokta biriken düşük kapasiteli veya demode mallar olabilme ihtimalidir. Bunun haricinde, barter sistemi dışında farklı firmalardan mal veya hizmet temin edilir. Sistem dışında tamamen firmaların tercihi ve önceliği esastır. Ancak barter sisteminde, ancak sisteme üye ve sistem içinde olan işletmelerle ticari alışveriş gerçekleştirilmektedir. Dolayısıyla, vurgulanan kısıtlılık satın alma yaparken serbestçe seçme şansı olmamaktadır. Son olarak, barter sisteminde üyelik aidatları ve komisyon tutarları da ek maliyetler oluşturduğundan, barter sisteminin dezavantajları arasında gösterilmektedir.

1.9. Barter Sisteminde Ödeme Çeşitleri ve Biçimleri

Normal alışverişte de ödeme seçenekleri olduğu gibi barter ödemesinde de ödeme çeşitleri vardır. Ödeme şekilleri, teknolojinin gelişimi ile değişim ve gelişim göstermektedir. Güncel kullanılan ödeme biçimleri aşağıdaki gibidir. Barter yapan taraflar; Barter Şirketi, Alıcı Üye/ üyeler, Satıcı Üye/ üyeler'dir.

Sistem dışında ödemenin barter olan kısmı ile ödeme mal mukabili yazılı anlaşma ile olabilir. Ürününü önce teslim eden, sonra teslim edecek olan taraftan teminat isteyebilir. Bu talep normal bankacılık sistemi üzerinden olacağı gibi güvene dayalı olarak da olabilir. Sonradan teslim edecek tarafın olduğu coğrafi bölgede bir forwarder (bir müşteriye mal almak için kişiler veya işletmeler için gönderiler organize eden kişi ve işletmelerdir.) tutularak, ürün depolanıp kontrol altına alınıp, tutuğumuz freight forwarder tarafından sonradan bize sevk ve nakliye işlemi yapılır. Teminat mektubu verilemeyen veya teminat mektubu masrafının ödemesi mümkün olmadığı durumlarda bunun gibi değişik ticari garantiler alınabilir. Toptan (Corparate) tip barter işlemlerinde ödeme garantisi almak ticari basiret gerektir. Ürün alırken nakit, kredili, kısmi nakit kısmi barter, vadeli ödeme, tam barter ödeme ve bağış yöntemleri, satış yaparken ise; bunlar veya bunların karışımı olan yöntemler kullanılabilir.(Cem Niyazi Durmuş 2005).

Perakende barter'dan toptan barter ödeme farkı toptan barter ödemesindeki ödeme garantisi önem teşkil etmektedir. Perakende de bir aracı kurum var iken toptan barter'da direk üretici veya satıcı ile birebir ilişki kurulmaktadır. Toptan barter da aracı olmadığı için ödeme garantisi önem kazanmaktadır. Tacirlerin basiret sahibi olması gerekmektedir. Sadece sözleşmeye istinaden yapılan için sözleşme garantisi ile kalmaktadır. Teslimatı sonra yapacak taraf üzerinde zorlayıcı bir yaptırım bulunmamaktadır. Ticarette bulunan en büyük risk, satılan malın karşılığının ödenmemesidir. Şu biçimlerde yapılmaktadır.

- Hesaba havale online web üzerinden
- Hesaba Havale online Telefon bankacılığı ile
- Hesaba Havale online akıllı telefon veya tablet ile
- Barter kupon, alışveriş çeki kupon, voucher, sertifika, kart ile ödeme
- Post makinasından kart ile ödeme
- QR kodu ile ödeme
- Universal currency Irta.com) aracılığı ile başka barter şirketi cari hesabına ödeme
- Kısmi barter, kısmi nakit ödeme
- Kısmi nakit, kısmi banka aracılığı
- Kısmi barter, Kısmi vadeli çek ile ödeme
- Protokol sözleşme ile hakediş usulü taksitli ödeme
- Belli bir vade de zamansal ödeme (Taahhütlü işler)
- Bonservis ücret bedeli, Bağış ve yardım kuruluşlara ödeme
- Üye olmayan hesaba ödeme
- Yurtdışı işlemlerde Bağlı muamele ve Akreditifli ödeme

1.10. Barter Sisteminin İşleyişi

Bir barter şirketi kurulur. Üyelik sözleşmesi hazırlanır. Piyasadaki firmalar üye kaydedilip her birine cari hesap açılır. Üyeler bu cari hesabı kullanarak diğer üyelerden alım yapılır. Veya diğer üyelere satış yapar. Alım yapınca üye cari hesabı borçlanır. Satış yapınca üye cari hesabına alacak kaydedilir. Barter şirketi borçlanacak güvenilir üyelere kredi açar. Barter şirketi de üyelik bedeli ve yapılan işlemlerden komisyon elde eder. Bu işlemleri gerçekleştirmek için bir web sitesi açılır. Bu web sitesi üzerinde firmalara cari hesap açılır. Bu cari hesabı kullanarak site üzerinden online alım ve satış yapılır. Satış yapılınca kredi elde edilir. Sitenin arama motoru kullanılarak alım yapılacak ürün ve firma ile temas edilip alım yapılır. Alım yapılırken ödeme, elde edilen kredi ile olur. Kredi satış yapılarak veya kredi başvurusu yapılarak kredi talep edilir. Borçlu olunca, vade kredi kartındaki gibidir. Fark vade süresindedir. Kredi kartı vadesine göre, barter sisteminde vade uzun olup genelde 12 ay uygulanır.

Barter şirketi, barter sistemi ile çalışmak için başvuran firmaları, kredibilitesi ile sistemin arz ve talep dengeleri yönünden inceler, ona göre üyeliği kabul veya reddeder. Firmanın üyeliği kabul edilirse, yıllık üyelik bedeli barter şirketinin belirleyeceği türden (nakit veya vadeli olarak) tahsil edilir. Sonra üyelik sözleşmesi kabul edilir ve faaliyette bulunma yetkisi düzenlenerek üye firmaya verilir. Sözleşmeye ek olarak; vergi levhası fotokopisi, imza sirküleri, şirket ticaret sicil gazetesi, ticaret odası faaliyet belgesi, onaylı bilanço ve gelir tablosu, şirket faaliyetini anlatan tanıtım broşürü, kira kontratı veya tapu fotokopisi, arz ve talep bildirim formu da eklenmektedir. Her ticari işletmenin pazar ve sektör kısıtlaması olmaksızın sisteme üye olma hakkı bulunmaktadır. Genel de 1 yıl vade uygulanır. Web üzerinden olmayan işlemler için manuel seçenekler barter şirketi şube veya franchise ofislerinden yapılır. Barter sisteminde faaliyette bulunma yetkisi verilen üyeye bir cari hesap açılır. Bu hesap barter organizatörü tarafından açılır. Bu cari hesap aracılığıyla barter organizatörü, üye firmanın sistemde gerçekleştirdiği alım satım işlemlerinin tutarlarını, TL, USD, EURO v.b. cinsinden cari hesapta kayıt altına alır. Ayrıca Barter organizatörü üyelerine, sisteme ait barter çeki, arz ve talep bildirim formlarını teslim eder ve üyeye, barter işlemlerine yardımcı olmak için bir müşteri temsilcisi (broker) tayin eder. (Cem Niyazi Durmuş 2005)

Üye firma, mallarını barter sisteminden talep geldiği zaman, alıcı firma ile birebir görüşerek fiyat, kalite, miktar ve teslimat şartlarında anlaşır. Sattığı mal ya da hizmet bedeli karşılığı barter şirketine ait barter çekini kabul ederek malın TL bedeli veya TL bedeline denk düşen yabancı para karşılığı barter sisteminden alacaklı olur. Barter sistemi ile mal ya da hizmet satan üye, alacağını, barter pazarında satılan mamulleri ya da hizmetleri satın alarak tahsil eder. Barter firması üyeye, barter pazarından satın aldığı ve karşılığında borçlandığı her mal ya da hizmetin bedelini, satın aldığı tarihten itibaren, barter sistemi ile ödemesi için sözleşmede hükme bağlanan süre kadar vade tanır. Bu vade genellikle on iki (12) aydır. Üye, satın aldığı mal ya da hizmet bedelini on iki aylık vadede barter sistemine mal veya hizmet satarak ödemezse; borcunu, 12. ayın sonunda bir seferde nakit olarak ödemek durumundadır. İstenen belge ve evraklar tamamlandıktan ve sözleşme imzalandıktan sonra barter firması, üye firmaya kendi belirlediği süre içinde işlem yapma (faaliyette bulunma) yetkisi verir. Sadece sözleşme imzalamış olmak, barter sisteminde işlem yapmak için yeterli olmamaktadır. Barter Sisteminin

Uygulaması için üyelerin işlem yapması arz ve taleplerini bildirmesi ve hesaplarının yönetilmesi ile ilgili işlemler şunlardır. (Cem Niyazi Durmuş 2005)

Barter Sistemi üye firmaların arz ve taleplerinden oluşan bir pazardır. Her üyenin satmak ve almak istediği malları ve hizmetleri bu pazara sunması gerekir. Barter Pazarı'nda firmalar arasındaki işlemleri sağlayan faktör, arz ve talep bilgileridir. Üyenin, satmak istediği mal ya da hizmetlere ait bilgiler barter firmasının arz listesine; barter pazarından almak istediği ihtiyaçlarına ait bilgiler barter firmasının talep listesine, barter firması tarafından kaydedilir. Barter firması, bu arz ve taleplerin diğer üyeler tarafından görünmesini sağlar. Bunun için bütün üye firmaların internet üzerinden yapılacak bu bildirimi görmeleri amacıyla yeterli bilgisayar donanımlarının ve internet bağlantılarının olması gerekmektedir. Arz ve talep bilgileri üyelere internet, modem faks, katalog ve dergi yoluyla olmak üzere çeşitli şekillerde duyurulabilir. Barter Pazarı'na ürün satıp alacaklı olan firma, alacağını mutlaka Barter Pazarı'nda bulunan bir ürünü satın alarak tahsil eder. Alacaklı firmanın tahsilat yapması, aradığı ürünlerin Barter Pazarı'nda bulabilmesi ile mümkün olmaktadır. Bu sebeple satış yapacak firmanın Barter Pazarı'ndan neler alabileceğini de tespit etmesi gerekmektedir. Aksi halde alacağını istediği malı bulamadığı için tahsil edemeyebilir. Ancak, Barter Şirketi müşteri memnuniyeti için, ihtiyaçları pazarın dışından da karşılamaya çalışır. (Şenol, A. 1999)

Barter sistemine üye olan firma, ihtiyaç duyduğu mal veya hizmeti satın almak istediğinde sisteme mal veya hizmet satan bir üyeyle görüşür. Alacağı malın miktarı, kalitesi, teslim şekli ve diğer hususları konusunda anlaşma yapar. Satıcı firma barter merkezini arayarak, alıcının kredisi olup olmadığını öğrenir ve kredisi varsa satış yapacağını beyan eder. Barter şirketi satıcı firmaya hangi limitler dâhilinde mal satabileceğini bildirir ve bir satış yetki kodu verir. Bu kod alıcı firma tarafından düzenlenen barter çekine yazılır. Satıcı firma almış olduğu iki nüsha barter çekinin birinci nüshasını barter merkezine gönderir. Alıcı firma çekin bir nüshasını da kendisinde saklar. Barter merkezi, almış olduğu çeki alıcı ve satıcının hesaplarına kaydeder. Böylece alıcı ve satıcı arasındaki mal alış ve satışı gerçekleşir. Satıcı firma, faturayı alıcı firmaya keser ve mal tesliminden sonra aralarında herhangi borç alacak ilişkisi kalmaz. Bundan sonraki borç alacak ilişkisi barter şirketiyle alıcı ve satıcı arasındadır. Barter şirketi ise bu alış ve satış işlemi için hem alıcıdan hem de satıcıdan komisyon alır. (Terry L. Neal ve Gary K. Eisler)

Komisyon oranı barter şirketleri arasında değişmekte olup, genellikle satış bedelinin % 1'i ile % 5'i arasındadır. Barter sistemine üye olan firmaların alım yapabilmeleri için barter organizatörleri tarafından çek verilir. Bu çek, mal veya hizmet satın alan üye firma tarafından düzenlenir. Çekin düzenlenmesindeki amaç, alıcı ve satıcı arasındaki alışverişi belgelemektir. Bu çekler üzerinde alıcı ve borçlu Firmaların bilgileri, işlem miktarı bulunur. Bu çeklerin arkası ciro edilemez. Dolayısıyla kıymetli evrak değildir. Üç nüsha olarak düzenlenir. Bir nüshası alıcıda, bir nüshası satıcıda kalır, bir nüshası da barter organizatörüne gönderilir. Organizatör tarafından borç ve alacak cari hesaplara işlenir. (Örten, 1998: 2) Barter çeki ile ödeme normal çekteki gibi haneler doldurulur. Fark olarak barter şirketinden yetki kodu alınarak çek üzerine yazılır. Alıcı yetki kodunu alır. Çeki keşide eder. Bir sureti alıcı, bir sureti satıcıya, bir sureti barter şirketine gönderilir. Dekont hükmündedir.

Barter firması, üyesinin barter sistemi ile mal ya da hizmet satın alması için, üyesine satın alma kredisi açar. Üyenin barter sisteminde yaptığı satıştan doğan alacağı; satın alma kredi limiti anlamındadır. Üye, alacak miktarı kadar barter pazarından mal ya da hizmet satın alabilir. Satın alma kredi limiti iki durumda oluşur. Üye firma ya önce satış yapıp sistemden alacaklı olur ya da sisteme teminat gösterip barter kredisi alır. Böylelikle sistemden mal veya hizmet satın alabilir.(Şenol, A. 1999)

Örneğin; A firması konserve üretimi yapmaktadır ve 5 milyar liralık sebze-meyve talebi bulunmaktadır. B firması yaş sebze-meyve toptan ticareti yapmakta olup, depolama hususunda hizmet talebi bulunmaktadır. C firması depo kiralama konusunda faaliyet göstermekte olup, konserve talebi bulunmaktadır. Yukarıda belirtilen taleplerin iki taraflı barter sisteminde karşılanması, talep ve arzın birbirlerini dengelemesi son derece zordur. Bu çok taraflı takas işlemi barter sisteminde aşağıdaki gibi çalışacaktır. Konserve üretimi yapan A firması üretim girdisi olarak ihtiyacı olan 5 milyar liralık sebze meyve talebini barter şirketine bildirir. Barter şirketi broker'i bunun spekülatif bir talep olup-olmadığını araştırır. Bunun spekülatif bir talep olmadığı sonucuna ulaşılırsa sisteme girilerek, şirket merkezindeki ikinci kontrolden sonra talep bilgisayara girilir. Bilgisayar aranan malı sisteme arz eden firmaları tespit eder ve bahsi geçen talep firmalara ulaştırılır. B firması yaş sebze meyve toptancılığı yapmakta ve barter sisteminden sebze-meyve depolaması hususunda hizmet talep etmektedir. Bu şekilde bir araya gelen A ve B firmaları aralarında anlaşarak örneğin ticaretin 3 milyar liralık kısmını barter ile yapmaya karar verirler. A firması barter şirketine 3 milyar liralık teminat mektubu getirir ve A firmasına barter şirketi nezdinde "satın alım limiti" açılır. B firmasına da A firması için tahsilat garantisi verilir. Hemen belirtelim ki, ticaretin 2 milyar liralık kısmı barter şirketi garantisi altında değildir. A firmasının barter şirketi merkezindeki hesabına 3 milyar liralık borç, B firmasına da 3 milyar liralık alacak yazılır ve cari hesap ekstreleri firmalara gönderilir. B firmasının depolama hususundaki talebi satıştan önce bilgisayar yardımı ile C firmasına iletilmiş ve bağlantı sağlanmıştır. Böylelikle B firması barter şirketi nezdinde cari hesabında bulunan alacağını (mal bedeli) hemen kullanabilir. A firması borcunu kapatmak için sisteme 12 ay içinde 3 milyar liralık mal satmak durumundadır. Barter sistemi ile C firmasının konserve talebi A firmasına ulaşır ve yapılan satış sonucunda A firmasının borcu ödenmiş olacağından satın alım limiti yeniden açılır.(Güler Ender; Yılmaz Baki, 10-100), (Özkan, 2002: 67)

Barter Sisteminin Uluslararası işleyişi için ise, Bağlı Muamele işlemi yani ithalat karşılığı ihracat ile ödeme kullanılır. Takas işleminde olduğu gibi tarafların aynı kişi olma şartı yoktur. İhracatçı birliği, verdiği izin belgesinin bir örneğini belgede beyan edilen ilgili bankaya gönderir. Bu nedenle hesapların izlenmesi ve işlemlerin takibi bakımından ithalat ve ihracat işlemleri aynı bankadan yürütülür. (http://www.iib.org.tr/tr/) Uluslararası 4458 sayılı Gümrük Kanunun 167nci maddesi, 2009/15481 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki "4458 sayılı Gümrük Kanununun Bazı Maddelerinin Uygulanması Hakkında Kararın 45, 62 ve 63 üncü maddeleri, 24/03/2014 tarihli ve 2014/7 sayılı Genelge ye göre hareket edilir. Türkiye Gümrük Bölgesindeki bir kişiye posta ya da hızlı kargo taşımacılığı yoluyla gelen, gümrük kıymeti gönderim başına toplam 30 Avro'yu geçmeyen eşya önemli değeri olmayan eşya olarak kabul edilmekte ve muafiyet tanınmaktadır. Her bir sevkiyat için kıymeti 1500 Avro'yu aşmayan eşyaya geldiği ülkeye göre tek ve maktu vergi oranı uygulanacaktır. Söz konusu vergi oranları

eşyanın; AB ülkelerinden doğrudan gelmesi durumunda %18 Diğer ülkelerden gelmesi durumunda ise %20 olarak uygulanmaktadır. Söz konusu eşyanın Yabancı bir ülkeden posta veya hızlı kargo taşımacılığı yoluyla gelmesi, ticari miktar ve mahiyet arz etmesi Diplomatik eşya ve yolcu eşyası hariç olmak üzere posta veya hızlı kargo taşımacılığı yoluyla gelenlerde bürüt 30 kg geçmemesi gerekmektedir. 1500 AVRO yu aşan hallerde ise BAĞLI MUAMELE işlemi yapılır. Özel sözleşme ve kamu otoritesinden izinler alınarak yapılır. (http://ggm.gtb.gov.tr)

Barter Sisteminin işleyişi esnasında açıkları ve açık kapatma yöntemleri Dünya Barter Birliği tarafından düzenleme getirilmiştir. Barter şirketi alışverişi sağlamak için alıcı olan üyesine kredi açmak zorundadır. Kredi geri ödeme süresini geçiren işletmeye Libor+1 kadar faiz uygulanabilir. Kredi geri ödeme süresinde de ödemez ise, borç nakit olarak ödenir. Bu tahsil edilen miktar Sistem Garanti Fonu olarak kullanılır. Bu fon talebi karşılanmayan üyeler için kullanılır. Bu fonun adil kullanım önem arz ettiği için şeffaf ve hesap verilebilir kullanım gereklidir. Sağlıklı işleyiş için şu hususlara dikkat edilmelidir. Güçlü firmalara tahsil edilebilir krediler açmak. Sistem Garanti fonunda toplanan finansı sistemin faydasına kullanılır. Barter şirketi kendine ve kendi ortaklarının üye olduğu işletmelere bir yıllık gelirinin %100 nü geçmeyecek kadar kredi açabilir. (www.irta.com)

Barter sistemini işleten Barter Şirketi sistemdeki üyelerden kendi komisyon ve üyelik bedeli gelirlerinden daha fazla kredi kullanmaz. Barter şirketi kendisi ve kendi kardeş şirketlerine kredi açabilir. Bu kredi geçen yılki üyelik ve komisyon gelirlerinden daha fazla olamaz. Fazla kredi açarsa, yolsuzluk davası açmak için dava konusu olur. Buna Barter Şirketi açığı denir. Barter şirket sahiplerinin kendi adına veya ailesinden birinin adına açılmış bir hesaptan şirket sahiplerinin yararına kullanılmış bir barter hesabı açılmış olduğu tespit edilir ise; yasal takip ile cezai işlem yapılabilir. Haklarında yolsuzluk davası açılabilir.(www.irta.com)

Sistemin açığı ise, açığa satış veya tahsil edilemeyen hesaplarının toplam bakiyesi kadardır. Bu gibi durumları karşılamak için IRTA (Dünya Barter Birliği) Sistem Garanti Fonu'' "Member Loan Fund" adı altında fon oluşturmasını tavsiye eder. Bu fon borçlu üyelerden nakit tahsilatlar birikimi ile oluşur. Bu fon kredili hesapların tahsili yapılarak, sıfırlanması (Zero-out) sonucu oluşur. Barter şirketi üyelerine dikkatli kredi açar. Tahsil edilen bakiyeleri bu fonda toplayarak sistemin dengede yürümesini sağlar. Borçlu üyelerden tahsil edilen bakiye olmaz ise: Fonda birikim sağlamak için üyelik bedeli ve yenilemelerden, komisyon gelirlerinden, reklam gelirlerinden ayrıca diğer gelirlerden bir kısmı bu fona aktarılır. Sistemin açığı fazla ise bu gelirlerden daha fazla bir yüzde ayrılarak fona aktarılmasını gerektirir. Tavsiye ve müsaade edilen sistem ve barter şirketi açığı parametresi vardır. Dünya'da önde gelen barter şirketlerinin tavsiye ettiği açık kapama yöntemi özetle şöyledir. Barter şirketinin aylık işlem hacminin (Tek taraflı satış veya alış hacmi) 2,5 veya 3 katı kadardır. Daha fazlası sistem açığı kabul edilir. Örneğin XYZ barter şirketi aylık satı işlem hacmi 400 000 ₺ ise sistemin açık miktarı 3X 400 000 ₺= 1 200 000 ₺ olabilir. Barter şirketinin sistem açığı aylık işlem hacminin 2,5 veya 3 katı üzerine çıkıldığı zaman şu tedbirler alınır. Barter şirketi sistemden daha az barter alımı yapar. Barter bülteninde, barter şirket web sitesinde reklam alanı satar, üyelerden indirimli fiyattan stok ürün satın alıp, piyasa fiyatları ile satarak kar elde edilir. Sisteme borcu olup zamanında

ödeme yapamayan üyelere gecikme ücreti uygulaması yapılır. Daha dikkatli kredi açar. Sonuç olarak: Barter şirketinin sistemden fazla alım yapması ile tehlikeli sistem açığı oluşur ise finansal sistemin tamamını tehlikeye sokacağından kaçınılması gereken bir durumdur. Ancak aylık işlem hacminin 2,5 veya 3 katına kadar açık kabul edilebilir bir açıktır. Bu miktar açık olumlu görülür. Bu açık sistemde alışveriş hızını artıracağından işlem hacmi artışına eden olur. İşlem hacmi artışı barter şirketinin karlılığına yol acar. Bu açık artmış ise, hemen tavsiye edilen açık miktarına inmek gereklidir. (www.irta.com)

1.11. Barter Sistemi Pazarlaması

Pazarlama, firmaların hangi malların veya hizmetlerin müşterilerinin ilgisini çekeceğini tayin etmek ve satış, iletişim ve işletme idaresi geliştirmek için stratejileri belirlenmesi sürecidir. Barter sistemi kullanana alternatif bir pazar sunar. Fiyat piyasa fiyatları ile eşdeğerdir. Serbest fiyat politikası geçerlidir. İşlemler sanal ortamda yapılabilmektedir. Tutundurma, memnun olan müşteri yeni müşteri getirmesi sureti ile olmaktadır. Ve etkili bir yöntem olmaktadır. Promosyon ve sanal pazarlama ile desteklenmesi sosyal medya pazarlaması etkili olarak sürdürülebilmektedir. Sistemdeki en önemli aktör, sisteme üye yeni müşteri bulan broker ve satış elemanlarıdır. Ayrıca işletme yönetici ve sahipleri en önemli aktörleri oluşturmaktadır.

Web üzerinden talep edilen ürün sorgulanırken konum servisleri açık olmalıdır. Program, sorgu yapana öncelikle en yakın bölgede, sonra, şehirde, sonra ülkede, en son da global olarak ürün gösterimi yapmalıdır.

Sistem kendi kendini pazarlar. Müşteri memnuniyeti pazarlamanın odak noktasıdır. Satış için; broker ile üye den referans alma, arama motorundan en çok aranan ürünlere yönelme, indirimler, en çok alışveriş yapana bonus uygulaması yapılır. Ancak sistem pazarlaması özel bir enerji gerektir. Her satış görüşmesi müspet neticelenmez. Firma sahibine veya karar verici yöneticiye ulaşılması gerekir. Karar verici insana ulaşılmaz ise; süreç uzar. Çünkü teklif edilen üyelik konusu hem satış bölümünü hem de satın almayı ilgilendirir. Karar verici tepe yöneticiye ulaşmak gerekir. Randevu alıp, yüz yüze görüşme gerektirir. Randevu call center tarafından da alınabilir, asistan tarafından da alınır veya bizzat satış elemanı tarafından alınır. Her sisteme üyelik görüşme talebi randevu ile sonuçlanmaz. Her beş görüşme talebinden biri randevu ile sonuçlanır. Genel geçer kural olarak randevu talebinin %20 si görüşme ile sonuçlanır. Her görüşmenin de %20 si üyelikle sonuçlanır. Bu rakamlardan da anlaşılacağı üzere zor ve uzun bir süreçtir. 20 randevu talebinden 5'i görüşme ile sonuçlanır. 5 görüşmeden de biri üyelik ile sonuçlanır. Bu sebeple randevu almak ve sistem tanıtım görüşmesi yapmak önem arz eder. Bu üyelik sürecini sanal ortama taşımak 20 de 1 oranının daha yükselmesini sağlar. İlgilenen firma direkt olarak online form doldurur. Barter Sistemi pazarlaması öncelikle reklam tanıtım yaparak ve referans almak sureti ile yapılır. Bu öncelik diğer sektörlere göre daha yüksek derecelidir. Dijital pazarlama önem verilmedir. Memnun olmuş müşteri yeni üyeler kazandırmak için referans vereceğinden memnun olmuş müşteri önemlidir. Call center kurularak müşteri problemlerinin çözülmesini önemsemek gerekir. Memnuniyet derecesini %100 e yakın tutmalıdır. En önemli pazarlama tekniği memnun olmuş müşteridir. Banka'da kredi pazarlayan departman veya faktöring pazarlaması yapan işletmeler için hedef bellidir. Zaten müşteri onlara hazır gelmektedir. Barter sistem pazarlaması için bir hazırlık söz

konusudur. Üyelik teklif edeceğiniz işletmeyi seçip, randevu alıp, sistem tanıtım görüşmesi yapıp, sistem içinde çalışması sağlanmak gereklidir. Diğer finansal pazarlama teknikleri ile arasındaki fark budur. Sanal ortamda elektronik sözleşme ve ödeme biçimlerini seçtirmek, bu süreci çok kısaltacaktır. Ancak, gene de yüz yüze görüşmek için satış bölümü aktif olarak çalışmalıdır. Pazarlama planı hedef odaklı olması için, üye firma taleplerinden yola çıkılır. Talep edilen ürün öncelikle sistem içindeki üye işletmelerden karşılanır. Talep karşılanır ve talep eden alım yapar ise ile süreç gerçekleşmiş olur. Talep karşılanmaz ise; Talep karşılanmak için piyasadan yeni firmaya üyelik teklifinde bulunulur. Bu talebi karşılamak için üyelik satış işlemi gerçekleştirilir.

- Aylık periyotlarda sistem üyelerinden gelen talepler değerlendirilir. En çok gelen on talep için çalışma yapılarak üye olmayan işletmelere üyelik teklifi götürülür.
- Haftalık periyot da karşılanmayan talepler için yönlendirme, özellikle talebin karşılanamadığı lokasyonunda bulunan franchise, lisanslı satıcı, personele yönlendirilir.
- Karşılanmayan talepler için, elektronik açık artırma veya ihale düzenlenerek üye olmayan veya başka coğrafi bölgelerden işletmelerin teklif vermesi sağlanır.
- Karşılanmayan talep için, önce talep eden üye işletmeden alım yaptığı tedarikçi listesi alınır. Varsa alternatif tedarikçilerin listesi alınarak, bu liste satış bölümüne verilerek üye yapılması sağlanır.
- Karşılanamayan talep için şunlar yapılır. Talebi karşılamak için, sektörün öncü ilk üç firmasına barter sistemine üyelik teklif edilir. Ürünün barter sistemi ile karşılama güçlüğüne göre, sektöre yeni giriş yapmış, satış için agresif davranan, çok ilan reklam veren, promosyon yapan firmalara yönlendirilir.
- Karşılanamayan talep için firma bulunurken satış görüşmesinde ; 'Bu talep X firmadan karşılanıyor, siz barter ödemesi kabul ederseniz bu satış sizden olacak.' Argümanını ile rekabet silahı kullanılmış olur.
- Barter şirketi satış departmanı, genel olarak başlangıçta öncelikle her işletmenin ihtiyaç duyacağı ürünleri (ofis ekipmanları, sigorta poliçesi ve matbaa işleri gibi) sisteme kazandırmaya çalışır. Sistemi zenginleştirmek ve kolay işlem yapabilecek işletmelere öncelikle üyelik teklifi götürülür.
- Kendi coğrafi bölgesinde karşılanmayan talep için başka coğrafi bölgeler tercih edilir. Satış faaliyeti, ürünün likiditesi düşük olan bölgelere yöneltilir. (Örneğin Mermer ABD de nakit değeri olan likiditesi yüksek bir üründür. Ancak İtalya, Hindistan, Türkiye gibi ülkelerden likiditesi düşük ürün olup vadeli olarak satılmaktadır.) Likiditesi düşük bölgeden ürün karşılanıp likiditesi yüksek bölgeye kısmi barter ile satışı yapılarak hem gelir elde edilir, hem de barter sisteminin talebi karşılanmış olur. Bu örnek şehirlerarası da uygulanır.
- Agresif satış yapmak isteyen, elinde stok bulundurup eritmek isteyen, sektörden satış yaparak çıkmak isteyen firmalar barter üyeliği için güzel hedeflerdir. Yüksek hacimli satış yapılabileceği için bu tip firmalar iyi fiyatlar verir. Bu tip firmaların sisteme kazandırılması işlem miktarı ve adedini çoğaltarak işlem frekansını sıklaştır.
- Borç kapama, Kredi açma, Barter leasing, Barter faktöring, Barter sigorta gibi finansal enstrümanlar kullanılır.

- Borç Kapama: İşletmeler nakit akışını düzenleme konusunda hata yaptıklarında piyasaya borçları birikir, likidite sıkışıklığından dolayı ödeme yapamaz. Bu tip işletmelerde mal varlığı veya ürün stoku var ise, bu firma barter sistemi için iyi bir hedeftir. Barter şirketi satış bölümü bu tip firmalara teklif götürerek yüksek cirolar elde edilebilir.
- Borç Kapama için başka bir örnek ise bankaya karşı borçlu olan işletmelerdir. Banka kredi açtıktan sonra, vade sonuna doğru anlaşılır ki borcun tahsil kabiliyeti düşmüştür. Bu durumda banka krediyi geri çağıramadığı için barter ödemesine razı olabilir. Bu durumda bankaya bir gayrimenkul, kurumsal kimlik yenileme veya yıllık reklam bütçesinin barter ödemesi alacak kapama için teklif edilir. Banka kabul eder ise, borçlu işletmenin borcunu barter şirketine karşı alacağı fek eder. Barter şirketi bankaya sağladığı avantaj karşılığında borçlu işletmenin elindeki ürünleri iyi fiyata barter ile kendi portföyüne alarak, sonra sisteme arz eder. Bazı durumlar da ürün hemen sisteme satılamaz ise yapı market gibi bir yer tutarak burayı bartershopmarket olarak kullanabilir. Buradan sisteme satış yaparak bakiye sıfırlanmış olur.
- İşletme piyasaya borcunu ödeyemez ama mal varlığı varsa barter sistemini kullanabilir. Örneğin, İşletmenin 10 işletmeye 100'er birim borcu var ödeyemiyor ise toplam 1000 birim borcu karşılığında alacaklı firmalara barter ödemesi yapılır. Borçlu işletme barter şirketine 1000 birimlik teminat verir. Veya elindeki 1000 birimlik ürünü veya gayrimenkulü barter sistemine sorulur. Satılınca borcunu ödemiş olur. En çok uygulanan borç kapama yöntemi budur.
- Bir başka örnek ise, leasing firmalarının geri aldığı ürünlerin değerlendirilmesidir. Bu ürünler leasing firması yediemin depolarındadır. Leasing firması geri aldığı ürünleri satmak için ilave bir enerji harcamak zorundadır. Ürün yediemin deposunda bekledikçe değeri düşer. Ancak, barter ile bu ikinci el ürünü hem gerçek değerine, hem de hızlı bir şekilde barter sistemine satabilir. Karşılığında ihtiyaç duyduğu mal veya hizmeti veya bir gayrimenkulü alabilir.
- Sektörden çekilmek zorunda kalan işletmeler depo veya fabrikalarını barter ile satabilir, karşılığında borçları barter şirketi tarafından barter ödemesi yöntemi ile kapatılır.
- Borç ödemede zorluk çeken spor kulüpleri, tv radyo kanalları ve gazete gibi medya kuruluşları, bonservis bedeli ödenip transfer olamayan kulüp sporcuları ve oyuncuları için barter çözümünü kullanır. Bağışta bulunulacak yardım kuruluşları da barter satış bölümünün hedeflerindendir. Bu tip kuruluşlarla yüksek cirolu işlemler yapılır.
- Barter ile başka ülkeye marka temsili satmak için, lisans bedeli ödenmesi için barter şirketleri birbirlerine yardımcı olabilir. Lisans bedeli ödemesi barter yapılır.
- Sistemin Pazarlaması için sosyal medya, kurumsal iletişim ve satış bölümü ortak çalışmalıdır. Nakit tasarrufu, satın alma gücü artır, rekabet avantajı sağlar, yeni pazarlar açar, atıl kapasite değerlendirme, satışları artırır argümanları kullanılır.
- Fiyatlandırma: Üyelik bedeli 100 birim ise; İşlem komisyonu olarak ise; işlem miktarı yüzdesi ücretlendirilir.

2. Elektronik Ticaret Modeli ile Barter Alışveriş Sistemi

2.1. E-Ticaret Anlamı ve Kuralları

Bilgisayar ortamında alışveriş yapılarak, ödemelerin sanal ortamda yapılmasıdır. Elektronik ticaret ya da kısaca e-ticaret, 1995 yılından sonra internet kullanımının artmasıyla ortaya çıkan, ticaretin elektronik ortamda yapılması kavramıdır. E-ticaret, bir elektronik ağ üzerinden ürün ya da hizmetlerin alım satımının yapılmasıdır, "elektronik ticaret" in kısaltılmış halidir. Elektronik ortamda yürütülen her türlü ticari işlem e-ticarettir ve bu ticari işlemler, işletmeden işletmeye, işletmeden tüketiciye, tüketiciden tüketiciye şeklinde gerçekleşebilir. (http://www.e-ticaretmerkezi.net/)

E-Ticaret elektronik, endüstriyel ve perakende satışların web tabanlı teknolojiler aracılığı ile satılması anlamına geliyor. Yapılan araştırmalar gösteriyor ki; 2020 yılında dünyada e-ticaret hacmi 10 trilyon dolara ulaşacak ve genel ekonomi içerisindeki payını yüzde 13 gibi bir seviyeye çıkaracak. Bu 10 trilyon dolarlık bir pazar anlamına geliyor. Bu dev ekonomide aslan payını ise şirketler arası ticaret yani B2B pazarı alacak. B2B pazarının 2020 yılında 6,7 trilyon dolara ulaşması bekleniyor. (http://www.e-ticaretmerkezi.net/) Elektronik ticaretin düzenlenmesi hakkında kanun no 6563 dür.

Bilişim sektörü çok hızlı geliştiği için ticari hayata da etkisi çok hızlı görülüyor, iletişim, fiyatlama anlıktır. Ürün teslimatı drone, parsiyel hızlı tekneler gibi araçlar ile çok hızlı olacaktır. Numune alma, nakliye sırasında izleme, elektronik forwarder kullanma olası hale gelecek. 4'üncü sanayi devrimi ile 'Endüstri 4.0 yani, bilişim ile endüstrinin birlikte çalışacaktır. Dünya Ekonomik Forumu raporuna göre, gelecek 10-20 yıl içerisinde imalat, enerji, tarım ve ulaştırmada çok hızlı ve hatta çok dramatik değişimler olacaktır. Yine aynı raporda, dijital teknolojilerle bağlantılı olarak büyük data, yeni sanayi internet uygulamaları, akıllı fabrikalar, robotlar, sensörler ve üç boyutlu yazıcılar gibi teknolojik gelişmeler, insanlığın geleceğini belirleyecek. (www.dunya.com)

E-ticaret sitelerinde normal ticarette olduğu gibi fiziksel bir gözlem söz konusu olmadığından dolayı güvenliğin sağlanması için etkin sistemlerin kullanılması gerek. Üye şifre ve kart bilgileri bir hacker tarafından çalınabileceği düşüncesi bir tüketiciyi alışveriş yapmaktan alıkoyabilir. Bir güvenlik planlaması yapılması ve bu konuda gereken altyapının sağlanması gerekir. .(www.xolimited.com)

Güvenlik tehditleri şunlardır.

- Üye kartı bilgilerinin çalınması.
- Üye ticari bilgilerine ait veri tabanının çalınması.
- Online sitesinin veri tabanının yapılan ataklar.
- Web sitesine virüs bulaştırılması.
- Barter E-ticaret şirketinin finansal bilgilerinin ve gizli dosyalarının çalınması
- Web sitesinin görüntüsünün değiştirilmesi, başka bir adrese yönlendirilmesi vb.

Önlemler bir güvenlik politikası gerektir: Şu önlemler alınmalıdır. (www.xolimited.com)

- Sayısal Sertifikalar
- SSL Güvenli Katmanı
- Güvenlik duvarlar

2.2. Barter Sisteminin E-ticaret Uygulaması

E-ticaret, internet üzerinden satın alma veya satım işlemidir. Elektronik ticaret, mobil ticaret, elektronik fon transferi, tedarik zinciri yönetimi, internet pazarlaması, çevrimiçi işlem uygulaması, elektronik olarak veri gönderme (EDI), envanter yönetimi sistemleri ve otomatik veri toplama sistemleri gibi teknolojileri kullanır. Bu uygulama için en önemlisi bu projede anlatılan kuramın tamamını gerçekleştirecek bir yazılım olmalıdır. Bu yazılım terzi usulü kendine münhasır olarak yazdırılır. Ya da hazır bir program alınıp kullanılır. Amazon.com Alibaba.com, sahibinden.com gibi örneklerde olduğu gibi çalışır. Fark üyelerin satıştan elde edilen gelirleri kredi olarak cari hesablarına yazılır. Vergi ve yasal sorumluluklar aynı şekilde çalışır. Perakende barter için özel durum yoktur. Toptan barter için numune ve ilave sözleşmeler ve gümrük nakliye gibi konular gereklidir. Alıcı ve satıcılar e-barter ticaret sistemini bilgilendirme için kullanılabilir. Diğer işlemler manuel olarak devam edebilir. Böylece unicorn bir global hizmet veren bir ticari teknolojik marka oluşturulmuş olur. Barter Sistemi e-ticaret uygulaması için özel konular olup işletmeler veya üye adı ile tanımlanacak kullanıcılar kullanıcı adı ve şifre ile giriş yaptıktan sonra,

- İletişimi sağlamak içim dil, küresel olarak kullanılan dillerden ingilizce başta ve dominant olmak üzere, en az 5 dil olmalıdır.
- Ödeme kolaylığı için döviz çevirici, sistemin kullandığı anapara birimi sabit ise çevirici, belli para birimleri seçme seçeneği var ise; o para birimlerinden birini tercih etme seçeneği olmalıdır.
- Geçerli olacak sözleşme hukuku tanımlanmalıdır.
- Arzlar sistemde online olarak bulunmalı, geri planla çok talep edilen ürünler ile ilgili aktif pazarlama yapılmalıdır.

Web üzerinden görülen ürünü satın almak için web üzerinden sanal ödeme ile hesabından kesilerek ödeme yapılır.

2.3. Yazılım Mimarisi

Web üzerinden ticari faaliyetleri ve ödemeleri gerçekleştirmek için e-buy, Alibaba sitelerini örnek alarak, tüm işlemler tasarlanmış ve şu uygulamaları gerçekleştirmektedir.

- Siteye üye kaydı, tacir veya kişiler
- Üyelerin satmak istedikleri arz ürün kaydı
- Üyelerin almak istediği talep kaydı
- Üyelerin arz arama kaydı
- Arz eden ile iletişim kurma

- Sistemin sağladığı broker ile iletişim
- Sistem üzerin den alım yapınca satıcıya ödeme
- Üye olmayan bir satıcıya ödeme yapma
- Sistemden detaylı arama yapma
- Önceki aramaları kayıt hafızaya alma
- Favori arzlar ve üyeleri gösterme
- Google haritalar
- Rating
- Ürün talep kaydı yapma
- Çok taraflı faturalama ve ürün gönderme
- Hesap ekstresi
- Soru sorma arama özelliği
- Sosyal haberleşme
- E-mail bildirimleri
- SMS bilgilendirme
- Kredi kartı ile ödeme
- Bir hesaba borç kaydı yapma
- Ürün ve hizmet listesi gösterme- 3 er adet listeler
- Ürün ve hizmetlerin özellikleri resimleri videoları gösterme
- Ürün ve hizmetlerin özellikleri, yeni arz ürünleri ve son arz edilen cazip ürünleri gösterme
- İndirimli ürünleri gösterme
- Excel/CSV formuna arz listesi gönderme
- Direkt satıcı ile temas veya broker ürerinden satıcı ile temas sağlama
- Duyuru metni gönderme
- Satışların ekstresi gönderme
- Talep edilen ürün arama

2.4. Barter E-ticaret Web Sitesi ve Dijital İş Yönetimi Unsurları

E-Ticaret sitesi işlem sırasında mobil telefona SMS ile bilgilendirme mesajı atmaktadır. Bu özellik site yöneticilerine direkt olarak hatırlatıcı duyuru yapma imkânı sunmaktadır. Faydası programının işletim süresinin kısalığıdır. Mahsuru ise üyelerin mobil kullanımı ilave eğitim gerektirmesidir. Web üzerindeki bilgiler sürekli güncel tutulmalıdır. Barter işletmesi Yönetim Programı online olur ise idari yükü azalır, personel ve idari masraflar yarıya iner, işlem hızı yüzde 60 oranında artar, işlem miktarı ise iki katına çıkar. Güncel teknoloji kullanımı ile 7/24/365 hizmet sunulur.

Program Üretimi ve Uygulaması kullanılan yazılımlar ve sunucu özelliği barter şirketinin büyüklüğüne göre seçilir. Yazılım üretimi için çeşitli yazılım dilleri kullanılır bunlardan bazıları C#, ASP.NET MVC ‘dir. Bu yazılımlar cloud, fiziksel ya da sanal sunucularda Framework, SQL Server vb. platformlarda barınmalıdır Müşteri ara yüzleri için de Hyper Text

Markup Language (HTML vb) kullanılır. Cascading Style Sheets (CSS), Jquery (Javascript Framework), Asynchronous JavaScript, ve XML (AJAX) (www.xolimited.com)

2.5. Toptan Barter Ödeme ve Tahsilat Garantisi

Toptan barter veya uluslararası ödemelerde bilinen ödeme şekilleri kullanılır. Barter olan kısmı ile ödeme mal mukabili yazılı anlaşma ile olabilir. Ürününü önce teslim eden, sonradan teslim edecekten teminat ister. Bu talep normal bankacılık sistemi üzerinden olacağı gibi, güvene dayalı olarak diğer şekillerde de olabilir. Güvene dayalı olduğunda alacaklı taraf, sonradan teslim edecek tarafın olduğu coğrafi bölgede bir forwarder (bir müşteriye mal almak için kişiler veya işletmeler için gönderiler organize eden kişi ve işletmelerdir.) tutularak ürün depolanıp kontrol altına alınır. Tutulan freight forwarder tarafından sonradan bize sevk ve nakliye işlemi yapar. Teminat mektubu verilemeyen veya teminat mektubu masrafının ödemesi mümkün olmadığı durumlarda bunun gibi değişik ticari garantiler alır. Toptan (Corparate) tip barter işlemlerinde ödeme şekli ve zamanı ticari maharet gerektir. Ürün alırken nakit, kredili, kısmi nakit kısmi barter, vadeli ödeme, tam barter ödeme ve bağış yöntemleri, satış yaparken ise; bunlar veya bunların karışımı olan yöntemler kullanılabilir.

Dünya ticaretinde ülkeler bir ülkeden alım yaparlarken offset uygulamalarıyla karşılığında o ülkeye belli miktarda mal satmayı zorunlu hale getirerek dış ticaret açıklarını dengelemeye çalışırlar. Ülkeler bu offset uygulamalarına "Sanayi katılımı", "Ekonomik iyileştirme", "Telafi paketleri", "Endüstriyel fayda" ve "Karşılıklı ticaret" gibi isimler vererek esas itibariyle ticarettin geliş-gidişi olan 'Çift yönlü cadde' de yürütülmesini isterler. Türkiye'de offset kavramı önce askeri alımlarda, savunma sanayinde oldu. Daha sonra Sovyetler Birliği döneminde 1980'lerde "Doğalgaz alımlarındaki barter anlaşmaları oldu. Bu anlaşmalarda Türkiye askeri malzeme ve doğalgaz alırken bunun bir bölüm ödemesi karşılığında bizden alım yapılmasını da zorunlu kıldı. Bunun sonucunda, alım yapılan ülkelere ihracat potansiyelini artırırken, dış ticaret açığını da belli oranda frenlemiş oldu. Amerika ise "Buy American" yasası ile Federal Devlet alımları, İsrail'de bu alandaki yasanın adı "Kamu Alım Yasası", askeri alımlarda yüzde 50, kamu sivil alımlarında yüzde 35 oranında offset alımını zorunlu kılıyor ve 5 milyon dolar üzerindeki tüm alımlarda geçerli oluyor. Geri alım, Dengeleme alımı, Karşı alım, Üçlü ticaret (Switch) şeklinde ödeme amaçlı garantiler vardır.

Ödeme şekilleri şöyledir:

- Tamamı barter ödemeli önce satış teslimatı, sonra alış teslimi
- Tamamı barter ödemeli önce alış teslimatı, sonra satış teslimi
- Kısmi barter, kısmi nakit (banka aracılığı ile) ödemeli önce satış teslimatı, sonra alış teslimi
- Kısmi barter, kısmi nakit ödemeli önce alış teslimatı, sonra satış teslimi

Sözleşmeler tarafların kendi mevzuatına göre uyumlu olacak şekilde yapılır. A ülkesi B ülkesine X birim ürün satar, B ülkesi C ülkesine X birim ürün satar, C ülkesi iş başlangıçtaki A ülkesine satış yaparak hesabı kapatmış olur. Bu şekle switch işlemi denir. Switch'e taraf olan X ve Y ülkelerinden X, Y'ye sattığı malın karşılığında Y yerine Z'den, ihtiyacı olan malı satın alır.

2.6. Perakende barter ödeme ve tahsilat garantisi

Satıcılar, 100 Birim satış yapmış ise alacaklıdır. Alıcılar ise, 100 birim borçlanmış olur ve sisteme satış yapmak zorundadır. Alıcılar borçlu oldukları 100 birimi sisteme geri satış yapınca sistem dengeye gelmiş olur. Her zaman bu denge sağlamak mümkün olmadığı için şu kural önemlidir. Borçlu miktarı ile alacaklı miktarı eşitliği gereklidir. Alıcılar'a kredi açılırken alınan garanti evrakları sistemin garantisi anlamındadır.

Perakende barter sisteminde ise ödeme garantisi veren aracı kurum olan barter şirketidir. Ödeme alıcı tarafın Mobil Bankacılık aracılığı ile cep telefon veya tablet gibi cihaz uygulamaları kullanarak satıcıya ödenmesidir. Ödeme yapılınca barter şirketi otomatik olarak o ödemeyi temsil eden bir yetki kodu üretir. Bu kod mobil olarak android veya app store uygulaması ile alıcı satıcıya iletilmiş olur. Satıcı taraf, sistemden ödeme garantisi almış olur. Bu durum barter şirketinin üye olan alıcıya verdiği limit ile sınırlıdır. Yani barter şirketinin belirlediği limitin üzerinde alım yapılamaz. Onaysız satımlar, beyan edilmediği için barter şirketinin garantisi altında değildir. Perakende barter şirketi bankanın yaptığı ödeme transferi fonksiyonu yerinde getirmektedir. Barter şirketi yetki kodu verilerek onaylanan barter işlemi ödemelerinin tamamına tahsil garantisi vermektedir. Resim-5 ve Resim-7 örnek elektronik ödeme örnekleridir.

Örneklerdeki resimlerden görüleceği gibi web ortamında sanal olarak alışveriş ödemesi mümkün olmaktadır. Sistem kendi kendini yönetmektedir. Yasal yerel otorite denetimi sistemin sağlıklı işlemini kontrol eder. Her ülke ofisi yasal olarak yerel otoriteye karşı sorumluluk taşır. Aynı Facebook ve Alibaba gibi yerel otoriteye gerekli bilgileri, talep edildiğinde sunmak zorundadır. Barter Sistemi için yazılımı bulunan firmalar şunlardır;

- www.xolimited.com
- www.vbarter.com
- https://www.bpstechnology.com/
- https://www.incentiapay.com/

Kısmen e-ticaret uygulayan barter şirketlerine de örnekleri vardır. Yerel ve belli sektörlerde hizmet vermektedirler. Bunlardan en eski ve köklü olan kuruluş WIR İsviçre Basel de dir. E-ticaret kullanmaya başlayan barter şirketleri bazıları şunlardır.

- https://www.wir.ch/
- https://www.bartercard.com.au/
- www.besthouseswap.com
- https://www.ucci.trade/
- http://nate.tradestudio.com/
- http://www.barterdepot.com/
- www.bizX.com
- www.buckeyebarterexchange.com
- www.cresentcitytrade.net

- www.eastendbarter.com
- www.equitradeintl.com
- www.floridabarter.com
- www.ibebarter.com
- www.imsbarter.com
- www.itex.com
- www.nubarter.com
- www.orangebee.com
- www.tadesource.com
- www.wetradenetwork.com

3.Barter Sistemi E-Ticaret Önerisi

3.1.Barter E-Ticaret Önerisi

Yapılan açıklamalardan sonuç olarak, Günümüz teknolojisi küresel bir elektronik barter pazarı oluşturmayı mümkün hale getirmiştir.

Mevcut uygulamalar daha da geliştirilerek küresel bazda sanal bir barter alışveriş sistemi kurulur. Bu da girişimciler için hem karlı hem de geleceği yakalayan bir ticaret sistemidir. Bu sanal alışveriş sistem fırsatını, girişimciler yatırım yaparak değerlendirmiş olur. Bu niş pazar yeni ticari fırsatlar sunmaktadır. Barter ile sanal ödeme biçimi Kripto para, (crypto curency), veya blok zinciri (blockchain) ödemesi değildir. Tamamlayıcı para birimidir. Kurulan sanal e-ticaret barter sistemi yerel pazarları hareketlendir, paranın yerel dışına kaçmasını engelleyerek yereldeki insanları zenginleştirir, yaşam kalitelerini yükseltir. Küresel olarak da finansal kaldıraç etkisi artar, âtıl kapasiteler değerlendirilir. (http://ihracat.com.tr/)

3.2. Uluslararası İslam Ticaret Finansman Şirketi – International Islamic Trade Finance Corporation

Assam Uluslararası İslam Ticaret Finansman Şirketi şemsiyesi altında bir e-ticaret web sitesi kurulur. Bu siteye üye olan her ülke temsilcisi kendi satmak istediği arzlarını ve almak istediği taleplerini online olarak kaydeder. Bu kayıtlar bir bilgi kaynağı olarak diğer ülke üyeleri görüp arzlar değerlendirir. İlgi duyulan ürün fiyat kalite teslimat şartları hakkında talep edilir. Alınan ürüne karşı ödeme olarak sunulan ürünler teklif edilir. Alım yapılacak ve satış yapılacak ürün fiyat kalite ve teslimat şartları yazılı olarak zaman çizelgesi ile birlikte anlaşmaya varılır. Sonradan teslim edecek taraf, önce teslim edecek tarafa ödeme garantisi verir.

Örneğin Sudan'dan susam Türkiye alacak. Karşılığında tekstil ve helva olarak geri ödeyecek durumunda; Susam önce Türkiye ye geleceği ve Akreditif açılmadığı için Türkiye bir çeşit geri ödeme yapacağına dair garantiyi Sudan tarafına verir.

3.3.Arz ve Talep eden taraflar ile yazışma ve sözleşme yapılması

Alıcı ve satıcı taraflar birbirlerini Uluslararası Ticaret Finansman Şirketi web sitesi üzerinden bulurlar. Birbirlerini tanırlar. Bilgilerini karşı taraflara sunarlar. Eğer sunulanalar taraflarca kabul görür ise birinci faz tamamlanır. İkinci faza geçilir. Alınan bilgiler doğrultusunda fiyat, gümrük, navlun, sigorta ve diğer giderler araştırılır. Araştırma neticesinde karşı tarafa kabul onay formu (acceptance form) gönderilir. İyi niyet anlaşması (Goodwill agreement) imzalanarak teslimatlar için hazırlık yapılarak ikinci faz tamamlanır.

Üçüncü faz da taraflar yazılı anlaşma ve garanti ve fesih şartlarını kayıt altına alırlar.

Dördüncü faz da ise ilk taraf ürününü karşı tarafa teslim eder. Beşinci faz da ürün alan taraf karşı tarafa kendi ürününü sevk eder. Her iki teslimat da teslim alan tarafın gümrük ve vergi mevzuatına tabidir. Alıcı taraf gümrük ve vergi için sorumluluk üslenir. Teslimatın FOB ve CIF durumuna göre şartlar yazılı hale getirilir. Ürün teslim şekilleri 11 adettir. (www.mevzuat.net) İlk beş faz ürün bilgisi teslimat şartlarını içerir. İlk beş faz sonunda birinci periyod tamamlanmış olur. İkinci periyoda geçilir.

İkinci periyodun ilk fazı ödeme garantisi verilmesi safhasıdır. Ürün alan taraf, karşı tarafa ürün göndermez ise, bu yazılı garanti ile nakit olarak ödeyeceğini bildiren ve gecikme ve fesih şartlarını içeren kıymetli evraktır. Teslim alan taraftan teslim alındı (Delivery document) belgesi alınır. Bu belgenin alınması altıncı fazdır. Yedinci faz, ödeme olarak verilecek ürün yola çıkmasıdır. Sekizinci faz, ödeme olarak gönderilen ürünün teslim alınması ve teslim alındı evrakının alınmasıdır. Dokuzuncu faz, Hesap Mutabakatı varsa farkların ödemesidir. Onuncu faz hesap kapama safhasıdır.

Üçüncü periyod ise, teslimatlar yapıldıktan sonra, yapılan işlemin finansal boyutudur. Varsa, açılan (Leter of Credit) Teminat mektubu kapanması. Veya diğer verilen teminatların kapanmasıdır. Yapılan işlemlerden doğan hatalar veya uygunsuzlukların çözümü bu periyod da yapılır. Varsa hukuki ve cezai şartlar yerine getirilir. İpotek ve sair teminatlar fek edilir.

Perakende %100 olarak e-ticaret barter, Toptan barter ilave yazışma sözleşeme gerektiğinden kısmen e-ticaret barter uygulanır. Toptan barter'dan kalan bakiyeler perakende barter sistemi içinde işlem görür. (Greco Jr. (2009).

Sonuç

Tasarlanan barter e-ticaret sistemi, klasik takas'ın nasıl çözüleceği konusunda önerilen teorinin fizibilitesini gösteren bir konsept belgesi olarak hizmet eder. En iyi sonuç için, barter e-ticaret sistemi bir kullanıcı perspektifinden yaklaşmayı içermelidir. Web tabanlı bir yazılım ile arz (satılacak ürün), talep (satın alınacak ürün) ve alışveriş işlemleri fonksiyonunu yerine getir. Her kullanıcı bir hesap numarası ve bir şifre alır. Açılan hesap alışveriş yaptıkça işler, cari hesap olarak çalışır. Kullanıcılar açılan hesaplarını kullanarak sisteme erişim sağlarlar. Hesap numarası ve şifre aldıktan sonra sisteme girilir, aynı bankacılık işlemleri gibi çevrimiçi çalışır. Her üye kendi satacağı ürünler bilgilerini sisteme kaydeder. Bu ürün satılınca ödemeyi para olarak değil, sistemdeki diğer üye ürünlerinden alım kredisi olarak kullanır. Kullanıcı üyeler

arama yapabilir, işlemler girebilir, mevcut bakiyelerini görüntüleyebilir ve hesap hareketlerini görebilir. Fiyat kalite ve teslimat şartları alıcı satıcı arasındadır. Kendi aralarında anlaşırlar. Barter şirketi sadece ödemenin yapılması ve hesaplara işlenmesinden sorumlu olur. Her alışveriş için bir onay kodu oluşturulur. İşlem olunca alıcıya borç, satıcıya alacak olarak kaydedilir. Sistem alım ve satımların listesini tutar ve cari hesap sahiplerine sunar. Sisteme borçlu üyelerden tahsil kabiliyeti olmayan borçlu üyelerden tahsil işlemini, barter şirketi hukuk bölümü işlem yapar. Diğer üyeler tahsil edilemeyen alacaklardan sorumlu değildir. Örnek yazılımlar uygulamaya girmeye başlamıştır.

Kaynakça

Terry L. Neal ve Gary K. Eisler (1996). Barter and the Future of Money: The Currency Crisis ABD: Master Media Pub Corp

M. Sırrı Şimşek (1996). Parasız Ticaret Barter ,İstanbul Kapital .

Ali Haydar Özer (2011) . Doktora Tezi, Elektronik Pazarlar İçin Müzayede Ve Takas Modelleri, Boğaziçi Üniversitesi.

Cem Niyazi Durmuş (2005). Yüksek Lisans Tezi, Barter İşlemleinin Muhasebeleştirilmesi Ve Bir Önderi, Marmara Üniversitesi.

Dünya Barter Birliği Ron D. Whitney IRTA President & CEO 524 Middle Street Portsmouth, VA 23704 EMAIL: ron@irta.com WEBSITE: www.irta.com

EKONOMİ BAKANLIĞI Başbakanlık İletişim Merkezi-BİMER- Doğrudan Başbakanlık" olarak isimlendirilen 20 Ocak 2006 tarih ve 2006/3 sayılı Başbakanlık

Genelgesi'ne istinaden yöneltmiş olduğum bilgi talebi çerçevesinde, İhracat Genel Müdürlüğü'nün cevabi yazısı 08.03.2018 tarihli

Güler Ender; Yılmaz Baki; (2009/Eylül); Barter İşlemleri ve Türkiye'de Uygulamanın Değerlendirilmesi; Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi.

Özgül Uyan (2013).Yüksek Lisans Tezi, Alternatif Bir Ticaret Modeli Ve

Finansman Aracı Olarak Barter Sistemi ve Türkiye'deki Barter Uygulamaları,

İstanbul Aydın Üniversitesi.

Özkan, A. 2002, "Barter İşlemleri ve Muhasebe Uygulamaları", Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, no. 18,

Remzi ÖRTEN, Barter ve Muhasebe Uygulamaları, Ankara SMMMO Bülteni,

Şenol, A. (1999) "Barter Sisteminin İşleyişi: Uygulama ve Muhasebesi" Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, SBE, Sakarya.

Erişim Tarihi 26 Mart 2018 (Barter Konusunda ABD de ki düzenleme):
https://www.irs.gov/businesses/small-businesses-self-employed/barter-exchanges

https://egirisim.com/2013/08/04/e-ticaret-modelleri-b2b-b2c-c2c-b2g/

http://www.e-ticaretmerkezi.net/odemeyontemleri.php

http://www.xolimited.com/FeatureList.aspx

http://ggm.gtb.gov.tr/data/51f221aa487c8e50146f78ac/28.06.2013%20tarihli%20
21%20sayılı%20genel_ge%20.pdf

https://www.garantibarter.com.tr/dunyadaki-gelisimi.html

http://www.turkbarter.com/page/barter_nedir

http://www.bartercard.co.uk/membership-options/

http://ihracat.com.tr/

http://www.mevzuat.net/fayda/teslimsekilleri.aspx

https://www.dunya.com/ekonomi/ozlu-dijital-devrimin-oncu-ulkelerinden-birisi-olacagiz-haberi-40648

Türkiye'nin İslam İş Birliği Teşkilatı ile Dış Ticaret Analizi

Doç. Dr. Taner Akçacı
Kilis 7 Aralık Üniversitesi, İİBF İktisat Bölümü
akcaci@kilis.edu.tr

Öğr. Gör. Şehadet Bulut
Kilis 7 Aralık Üniversitesi, SBMYO Dış Ticaret ve Pazarlama Bölümü
sehadetbulut@kilis.edu.tr

Dış ticarette ülkelerin karşılıklı avantaj sağlanması ve dolayısıyla ekonomik refahlarının arttırılmasına yönelik arayışlar uluslararası kuruluşların oluşumunda önemli bir rol oynamaktadır. Bu çalışmada, Türkiye dış ticaret hacminde İslam İş birliği Teşkilatı (İİT) üyesi ülkelerin durumu incelenmektedir.

Bu amaçla Türkiye'nin en çok ihracat ve ithalat yaptığı ilk 20 ülke arasında yer alan ve aynı zamanda İslam İş birliği Teşkilatı (İİT) üyesi olan İran, Mısır, Suudi Arabistan, Cezayir, Malezya ve Birleşik Arap Emirlikleri'yle yapılan dış ticaret ilişkisi incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda araştırmaya konu olan İslam İş birliği Teşkilatı (İİT) ülkelerinin, Türk dış ticaretinde çok büyük bir paya sahip olmadığı görülmekle birlikte ihracatta özellikle BAE ve Irak; ithalatta ise İran ve BAE'nin payları başta olmak üzere dış ticaret hacmimiz içindeki payının arttığı görülmektedir. İslam İş birliği Teşkilatı potansiyelinin geliştirilmesi Türkiye ekonomisinin cari açık probleminin çözümüne de katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Dış Ticaret, İslam İş birliği Teşkilatı, Ekonomik Entegrasyon.

Foreign Trade Analysis of Turkey with the Organization of Islamic Cooperation

Abstract

The quest for mutual advantage and thus economic prosperity of countries in foreign trade plays an important role in the foundation of international institutions. In this study, Turkey's foreign trade volume with the Organization of Islamic Cooperation (OIC) members are examined.

For this purpose, Turkey's exports and imports partners which are members of Organization of Islamic Cooperation (OIC) member are also are the list in Top 20 countries; Iran, Egypt, Saudi Arabia, Algeria, Malaysia, and the United Arab Emirates trade relations were examined. As a result of the study, the Organization of Islamic Cooperation (OIC) countries, which are the main subject of our research, do not have a big share in Turkish foreign trade and it is seen that the

share of Iran and BAE in imports and the share of IRAQ UAE and in exports especially increasing the share of foreign trade volume. The development potential of the Organization of Islamic Cooperation will contribute to the solution of the current account deficit of Turkey.

Keywords: Foreign Trade, Organization of Islamic Cooperation, Economic Integration.

Giriş

Küreselleşme ile birlikte her an değişen ve dönüşen bir dünyada yaşıyoruz. Tüm dünyada yaşanan bu değişim ve dönüşümün ekonomik, siyasi, sosyo- kültürel ve teknolojik boyutları söz konusudur. Küreselleşmeyi besleyen en önemli faktörlerin başında ticaret, seyahat ve iletişim gelirken (Paksoy vd. 2011: 6) ticari anlamda ülkelerin birbirleriyle etkileşimi son derece önemlidir. 21. yüzyılın hüküm sürdüğü ve içinde bulunduğumuz bu zaman diliminde yaşayan uluslar, bir yandan kendi ulusal bağımsızlıklarını ve çıkarlarını korumak durumunda kalırken, diğer yandan küreselleşmenin beraberinde getirdiği, maddi ve manevi değerlerin ulusal sınırları aşarak her geçen gün dünya çapında yayılmasıyla, sınır ötesi etkileşimlere maruz kalmaktadırlar.

Küreselleşme eğilimlerinin etkisiyle, hem gelişmiş, hem de gelişmekte olan ülkeler için, dış ticarette ülkeler ve bölgeler arası yeni arayışlar gündeme gelmiştir. Gümrük Birliği, Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ), Avrupa Serbest Ticaret Bölgesi (EFTA), Asya Pasifik Ekonomik İşbirliği Anlaşması (APEC), Karadeniz Ekonomik İşbirliği Bölgesi (KEİB), Türk Cumhuriyetleri Birliği (TCB), Avrupa Birliği (AB) ve İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) gibi yapılar bu arayışların sonucu ortaya çıkmıştır.

Üye devletlerin ekonomilerinin gelişmesi, dış ticarette karşılıklı avantaj sağlanması ve dolayısıyla ekonomik refahın arttırılmasına yönelik arayışların sonucu oluşturulan yapılar içerisinde yer almakla birlikte ilk kuruluş amacı daha çok siyasi olan İİT, Türkiye'nin dış ticaretinde rol almaktadır. İİT ile ilgili daha önce yapılan çalışmalarda İİT üyesi ülkelerin ekonomik göstergeleri, birbirleriyle yaptıkları dış ticaret ilişkileri, İİT' nin Gümrük Birliği'ne alternatif olup olamayacağı ve siyasi anlamda İİT' nin üye ülkeleri arasında arabuluculuk görevinde bulunma durumuna ilişkin araştırmalar yer almaktadır. Bu çalışmada, TÜİK verilerine göre 2017 yılında Türkiye'nin en çok ihracat ve ithalat yaptığı ilk 20 ülke arasında yer alan, aynı zamanda İİT üyesi olan İran, Irak, Mısır, Suudi Arabistan, Cezayir, Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ve Malezya ile yapılan dış ticaret ilişkisi incelenmektedir.

Çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci Bölümde konu ile ilgili daha önce yapılan çalışmaların literatür taramasına yer verilmiştir. Çalışmanın İkinci Bölümünde İİT' nin tarihi perspektifi ve yapısı ele alınmıştır. Çalışmanın Üçüncü Bölümünde ise Türkiye'nin en çok ihracat ve ithalat yaptığı 20 ülke arasında yer alan ve aynı zamanda İİT üyesi ülkelerden olan İran, Irak, Mısır, Suudi Arabistan, Cezayir, BAE ve Malezya ile yapılan dış ticaret ilişkisi incelenmiştir. Çalışmanın son bölümünde Dış Ticaret çerçevesinde yapılan Mal ve Hizmet İhracat ve İthalat rakamları, ülke bazlı ve karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır.

1. Literatür Taraması

İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) ile ilişkili olarak ticari, siyasi ve sosyal açıdan daha önce yapılan çalışmalar incelenmiş olup konuyla ilgisi görülen ve faydalanılan kaynakların literatür taraması aşağıda yer almaktadır.

Tıraş ve Ağır (2018: 38) çalışmalarında Türkiye'nin de içinde olduğu İİT üyesi ülkelerin 2016 yılı İnsani Gelişmişlik Endeksi (İGE) ve alt grup göstergeleri açısından bir değerlendirilmesi yapılmıştır. Çalışma sonucunda İnsani Gelişmişlik Göstergeleri (İGG) bakımından İİT üyesi hiçbir ülkenin dünya sıralamasında ilk sıralarda yer alamadığı tespit edilmiştir. İlk 30 sırada ekonomik ve sosyal yönden gelişmiş Avrupa ve OECD ülkeleri yer almaktadır. İİT üyesi ülkeler içerisinde insani gelişmişlik düzeyi bakımından ilk 10'u oluşturan ülkelerin tamamının petrol ve/veya doğalgaz bakımından zengin ülkeler olduğu görülmekte olup, İİT üyesi ülkelerin çoğu, İGE bakımından 188 ülkenin değerlendirilmeye alındığı dünya sıralamasında hep sonlarda yer aldığı tespit edilmiştir.

Keskingöz (2018: 21) çalışmasında Türkiye'nin ekonomik bütünleşmelerinden biri olan İslam İşbirliği Teşkilatı'nın Gümrük Birliği'ne alternatif bir Pazar olup olamayacağı sorusuna cevap aranmıştır. Bu amaçla Türkiye ile İslam İşbirliği Teşkilatı arasındaki dış ticaretin performans analizi değerlendirilmiş ve 2008 sonrası yıllarda Türkiye'nin dış ticaret yapısının İslam İşbirliği Teşkilatı'na doğru kaydığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte İslam İşbirliği Teşkilatı için de Türkiye'nin öneminin arttığı belirlenmiş ve yıllar itibariyle artan dış ticaret hacimleri ve ekonomik kuruluşların makroekonomik yapıları dikkate alındığında Türkiye için İslam İşbirliği Teşkilatı'nın zamanla Gümrük Birliği'ne alternatif olabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Ağır ve Metin (2017: 124-125) çalışmalarında İslam İşbirliği Teşkilatı Ülkelerinin kendi içindeki -birbirleriyle- dış ticaret istatistikleri 1985-2015 döneminde belirli periyotlardaki bazı yıllar için karşılaştırılmaktadır. Çalışmanın sonucunda, İslam İşbirliği Teşkilatı Ülkelerinin, dış ticarette genel olarak kendi dışındaki ülkelere yöneldikleri ortaya çıkmıştır.

Sevgin ve Çağlar (2017: 236-237) çalışmalarında 2013 yılına ilişkin sosyoekonomik, ekonomik ve sosyodemografik modeller kullanarak İslam İşbirliği Teşkilatı'na üye olan ülkelerin etkinlikleri incelenmiştir. Sosyoekonomik modelde TOPSİS yöntemiyle ilk beş ülke Katar, Kuveyt, Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), Brunei ve Suudi Arabistan, son beş ülke içinde İran, Yemen, Irak, Sudan, Moritanya bulunmaktadır. Ekonomik modelde TOPSİS yöntemiyle ilk beş ülke içinde Katar, Kuveyt, BAE, Brunei ve Bahreyn, son beş ülke içinde ise Sudan, Mısır, Libya, Moritanya ve Yemen yer almaktadır. Sosyodemografik modelde TOPSİS yöntemiyle ilk beş ülke Katar, Brunei, Kuveyt, Bahreyn ve Malezya yer alırken, son beş ülke içerisinde Moritanya, Mozambik, Yemen, Pakistan ve Nijerya yer almaktadır. Türkiye bu sıralama içerisinde sosyoekonomik olarak 42. sırada, ekonomik olarak 30. sırada, sosyodemografik olarak ise 8. sırada yer almaktadır.

Feshari (2016:97) çalışmasında Weibul dağılımı kullanarak, 1994-2014 yılları arasında İslam İşbirliği Teşkilatı üyesi 25 ülke için enflasyon oranı, krediler, yatırımlar, petrol fiyatı ve gelirinin ekonomik büyümeye katkısı araştırılmıştır. Modelin tüm tahmin modelleri, 1994-2014

döneminde İslam İşbirliği Teşkilatı'nın seçilmiş üye devletlerinin ekonomik refah dönemi üzerinde olumlu ve anlamlı bir etkiye sahip olmuştur. Çalışma sonucunda İslam İşbirliği Teşkilatı'na üye 25 ülke için yatırımların artması ekonominin büyümesinde ve genişlemesinde yardımcı olduğu sonucuna ulaşılmış olup, seçilmiş ülkelerin politika yapıcıları ve ekonomiyi planlayanlara bazı öneriler sunulmuştur.

Aktakaş vd. (2014: 69) çalışmalarında İslam İşbirliği Teşkilatına üye olan 27 ülke için emek verimliliğini etkileyen faktörler üzerine ampirik bir çalışma yapmıştır. 2000- 2009 yılları arası için yapılan uygulamada araştırmaya konu olan ülkelerde entelektüel sermaye, kişi başına sermaye stoku, araştırma- geliştirme ile ilgili bilişim ve iletişim teknolojilerinin verimlilik üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Arslan (2014: 196) çalışmasında İslam ülkeleri arasındaki işbirliğinin geliştirilmesi için bir yandan çok taraflı program ve düzenlemelerin yapılması gerekirken, diğer yandan milli düzeyde güçlü adımların atılmasının önemi vurgulanmıştır. Üye ülkelerin ticari işbirliğini güçlendirmek için, yatırım ortamının iyileştirilmesi, yasal düzenlemelerin yapılması, ticareti kolaylaştırıcı yeni projelerin üretilip hayata geçirilmesi gerektiği belirtilirken, çalışmada ayrıca özel sektörün de ekonomik ve ticari faaliyetlerde önemli olduğu belirtilmiştir.

Akgül (2013: 85) çalışmasında çekim modeli kullanarak İslam İşbirliği Teşkilatı ülkeleri arasındaki ticaret akımlarını etkileyen faktörleri ele almıştır. Çalışmada ayrıca ekonomik faktörlerin yanı sıra coğrafi, kültürel, rejim ve yönetim faktörleri de ele alınmıştır.

Tireli vd. (2013: 61) çalışmalarında İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) üyesi ülkelerin önemli bir kısmı sahip oldukları zengin doğal ve beşeri kaynaklara rağmen dünyanın geri kalmış ve yoksul ülkeleri arasında yer aldığı belirtilmektedir. Çalışmada İİT' nin bir alt kuruluşu olan SESRIC tarafından bu alana ışık tutan veriler olarak tutulan üye ülkelerin istihdam, eğitim ve sağlık verileriyle, İnsani Kalkınma Endeksi (UNDP) verileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Shargieh (2012: 219) çalışmasında İslam İşbirliği Teşkilatı'nın (İİT) Müslüman dünyasındaki çatışmaların arabuluculuğu için katkıda bulunma ve arabulucu olma potansiyelini incelemektedir. İİT' nin arabuluculuk çalışmalarına katıldığı ülkeler olan; Filipinler, Tayland, Irak ve Somali üzerinden bir değerlendirme yapılmaktadır. Bu tür arabuluculuk çabalarında bulunurken, kapasite geliştirme ile ilgili tavsiyelerin yanı sıra İİT''nin oynayabileceği potansiyeli artırabilecek örgütsel ortaklıklar üzerinde durulan makale İİT''nin arabulucu olarak dahil edilmesinin avantajları ve zorlukları hakkında bir değerlendirme ile sona eriyor. Mohamad ve Fatımah (2011: 90) çalışmalarında 2003-2007 yılları arasında İslam İşbirliği Teşkilatı üyesi olan 54 ülkenin makroekonomik performansları ölçeğe göre değişken getiri varsayımı altında çıktı yönlü model kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda ölçeğe göre getiri Türkiye, İran ve Yemen için az etkin iken, Azerbaycan, Burkina Faso, Çad, Libya, Guyana Uganda ve Katar da etkin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2. İslam İşbirliği Teşkilatı'nın Tarihi Perspektifi ve Yapısı

İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) geçen yüzyılda İslam ümmetini en çok uğraştıran ve aynı zamanda birleştiren sorun olan İsrail meselesinin ortaya çıkardığı bir yapıdır. Temel amacı

Müslümanların sorunlarıyla ilgilenmek olan İİT, çok geniş bir yapılanma olarak tasarlanmış, ancak uluslararası politikada etkili bir aktör olamamıştır (Ataman ve Gökşen, 2014:7).

İslam İşbirliği Teşkilatı, 25 Eylül 1969'da Fas'ın başkenti Rabat'ta, Kudüs'teki El Aksa Camiin Yahudi yerleşimciler tarafından kundaklanması hadisesi üzerine toplanan İslam Ülkeleri Zirvesinde kurulmuştur (www.oic-oci.org). İslam dünyasının hak ve çıkarlarını korumak, İslam ülkelerini çatısı altında toplamak, üye ülkeler arasında işbirliği ve dayanışmayı güçlendirmek amacıyla 25 ülke tarafından kurulan İslam İşbirliği Teşkilatı'nın 57 üyesi bulunmaktadır (www.mfa.gov.tr).

1970 yılında Cidde'de, örgütlü genel sekreter başkanlığında bir daimî sekreterlik kurmaya karar veren İslam Konferansı'nın ilk toplantısı gerçekleştirildi (www.oic-oci.org). Pakistan'daki ikinci toplantılarında İslam Kalkınma Bankası'nın kuruluş planı gündeme getirildi. Bunun ardından İKÖ maliye ve ekonomik işleri bakanları 1973 yılında katıldıkları Cidde toplantısında mali ve parasal bir müessesenin kuruluşunun önemini vurguladılar. Nihayet İslam Konferansı Teşkilatı'nın 20 Ekim 1975 tarihli zirve toplantısında İslam Kalkınma Bankası'nın kuruluş planı onaylandı (www.islamicsummit.org).

21. yüzyılla birlikte gelen tehditler karşısında üye ülkeler tarafından Mekke'de Aralık 2005'te düzenlenen 3. olağanüstü zirvede 10 Yıllık Eylem Planı belgesi oluşturulmuştur. Eylem Planı'nda hoşgörünün ve modernizasyonun teşviki ve her alanda (bilim, eğitim, teknoloji, ticaret vb.) reformların desteklenmesi öngörülmektedir. Bunların yanı sıra insan hakları, özellikle de çocuk, kadın ve yaşlı haklarına ilişkin İslami değerler ön plana çıkarılmıştır (Tireli vd., 2013: 63). Afet riskinin azaltılması, insani yardımın iyileştirilmesi ve sürdürülebilir kalkınma, İİT eylem planının en yüksek öncelikleri arasındadır. 57 üye ülkedeki nüfusun çoğunluğu, doğal afetler ve diğer savunmasızlıklara yoğun bir şekilde maruz kalmaktadır. Tecrübeli felaketlere karşı dayanıklılık oluşturmak, İİT' nin üye ülkeleri ve diğer ortaklarıyla yakın bir şekilde çalışmayı hedeflediği başlıca alanlardan biridir (www.preventionweb.net).

İİT, coğrafi alan ve üye sayısı bakımından Birleşmiş Milletlerden (BM) sonra gelen dünyanın en büyük uluslararası kuruluşu durumundadır (Keskin, 2016:1). Daha önce İslam Konferansı Örgütü (İKÖ) olarak bilinen bu kuruluşun ismi 2011 Haziran ayında Astana'da düzenlenen 38. Dışişleri Bakanları Konseyi'nde İslam İşbirliği Teşkilatı olarak değiştirilmiştir İslam İşbirliği Teşkilatı, İslam âleminin tek çatı altında toplandığı tek kuruluş sıfatına sahip bulunmaktadır. İİT' nin 57 üyesi (Afganistan, Arnavutluk, Azerbaycan, Bahreyn, Bangladeş, Benin, Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), Brunei, Burkina-Faso, Cezayir, Cibuti, Çad, Endonezya, Fas, Fildişi Sahili, Filistin, Gabon, Gambiya, Gine, Gine Bissau, Guyana, Irak, İran, Kamerun, Katar, Kazakistan, Kırgızistan, Komorlar, Kuveyt, Libya, Lübnan, Maldivler, Malezya, Mali, Mısır, Moritanya, Mozambik, Nijer, Nijerya, Özbekistan, Pakistan, Senegal, Sierra Leone, Somali, Sudan, Surinam, Suudi Arabistan, Tacikistan, Togo, Tunus, Türkiye, Türkmenistan, Uganda, Umman, Ürdün, Yemen) bulunmaktadır (www. mfa. gov.tr). Merkezi Suudi Arabistan'da Cidde'de yer almaktadır. Suriye'nin üyeliği yaşanan iç savaş ve uyumsuzluklar nedeniyle askıya alınmış durumdadır, Türkiye kuruluşundan itibaren İİT' nin üyesi durumundadır (www.oic-oci.org).

İİT 13 zirve ve 5 tane olağanüstü zirve toplantısı düzenlemiştir. 13. Zirve toplantısı 14-15 Nisan 2016 tarihinde "Adalet ve Barış İçin Birlik ve Dayanışma" temasıyla İstanbul'da gerçekleştirilmiş ve ülkemiz dönem başkanlığını üstlenmiştir. Bir sonraki toplantının 2019 yılında Cakarta'da yapılması planlanmıştır (www. mfa. gov.tr).

Yapı itibariyle İTT' nin en temel ve öne çıkan organları: İslami Zirve, Dışişleri Bakanları Konseyi ve Genel Sekreterliktir. İslami Zirve, en yüksek statüye sahiptir ve 3 yılda bir toplanır. Bu toplantılarda teşkilatın temel siyaseti ve izleyeceği adımlar belirlenir. İslam Zirvesinde alınmış olan kararların uygulanması ise Dışişleri Bakanları Konseyi'nde takip edilir. Olağan koşullarda yılda bir kez yapılan bu konseye dışişleri bakanlarının katılamadığı durumlarda diplomatik temsilciler katılır. Üye ülkeler arasında iletişimi ve koordinasyonu sağlayan ve bununla birlikte yürütme görevi bulunan Genel Sekterdir. Beş yıllığına seçilir ve en fazla iki dönem bu görevi yürütebilir (Keskin, 2016:1). Dr. Yousef Ahmed Al- Othaimeen (Yusuf el-Useymin) Kasım 2016'dan itibaren 11. Genel Sekreterdir (www.oic-oci.org).

3. Türkiye'nin En Çok İhracat ve İthalat Yaptığı İslam İşbirliği Teşkilatı Ülkelerin Dış Ticaret Analizi

2017 yılında Türkiye'nin en çok ihracat yaptığı ilk 20 ülke arasında yer alan İslam İşbirliği Teşkilatı üyesi ülkelerden Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), Irak, İran, Suudi Arabistan, Mısır ve Cezayir yer almaktadır.

Tablo 1. Türkiye'nin En Çok İhracat Yaptığı Ülkeler (2017)

Sıra	Ülkeler	Bin ABD $
1	Almanya	15.118.910
2	Birleşik Krallık	9.603.189
3	**BAE**	**9.184.157**
4	**Irak**	**9.054.612**
5	ABD	8.654.268
6	İtalya	8.473.471
7	Fransa	6.584.199
8	İspanya	6.302.135
9	Hollanda	3.864.486
10	İsrail	3.407.436
11	**İran**	**3.259.270**
12	Belçika	3.151.422
13	Romanya	3.139.188
14	Polonya	3.070.758
15	Çin	2.936.262
16	Bulgaristan	2.803.182
17	Rusya Federasyonu	2.734.316
18	**Suudi Arabistan**	**2.734.522**
19	**Mısır**	**2.360.734**

20	**Cezayir**	**1.712.901**
	Diğerleri	48.843.523
	Toplam	156.992.940

Kaynak: TÜİK, www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=1545, (Erişim:02.07.2018).

Tablo 1'de 2017 yılında Türkiye'nin en çok ihracat yaptığı 20 ülke yer almaktadır. Türkiye' nin en çok ihracat yaptığı ülke yaklaşık 15 milyar 200 milyon ABD $ ile Almanya'dır. İhracat yaptığı ülkeler içerisinde İİT' ye üye ülkelerden ise BAE, Irak, İran, Suudi Arabistan, Mısır ve Cezayir yer almaktadır. 20 ülke dışında diğer ülkelerle yapılan ihracat 49 milyar ABD $ olup toplam İhracat ortalama 157 milyar ABD $ dır. BAE, Almanya ve İngiltere'den sonra en çok ihracat yapılan üçüncü ülkedir ve yaklaşık 9 milyar 200 milyon ABD $ ile ihracat yapılan önemli bir ülke konumundadır. BAE'yi 4. Sırada 9 milyar ABD $ ile Irak, 11. sırada 3 milyar 260 milyon ABD $ ile İran, 18. sırada 2 milyar 800 milyon ABD $ ile Suudi Arabistan, 19. sırada 2 milyar 370 milyon ABD $ ile Mısır ve son olarak yaklaşık 1 milyar 713 milyon ABD $ ile Cezayir izlemektedir. BAE ve Irak ile yapılan İhracat rakamlarına bakıldığında bu ülkelerin ayrı ayrı ihracat rakamları İİT ülkesi diğer dört ülke ile yapılan ihracat toplamı kadardır.

Tablo 2. Türkiye'nin En Çok İhracat yaptığı İİT Ülkeleri (2009-2017) (Bin ABD $)

Yıllar	BAE	Irak	İran	S.Arabistan	Mısır	Cezayir	İİT İhracat Toplamı	Toplam İhracat
2009	2.896.572	5.123.406	2.024.546	1.768.216	2.599.030	1.777.198	14.413.780	102.142.613
2010	3.332.885	6.036.362	3.044.177	2.217.646	2.250.577	1.504.590	16.883.657	113.883.219
2011	3.706.654	8.310.130	3.589.635	2.763.476	2.759.311	1.470.547	21.131.216	134.906.869
2012	8.174.607	10.822.144	9.921.602	3.676.612	3.679.195	1.813.037	36.276.172	152.461.737
2013	4.965.630	11.948.905	4.192.511	3.191.482	3.200.362	2.002.689	27.500.903	151.802.637
2014	4.655.710	10.887.826	3.886.190	3.047.134	3.297.538	2.078.889	25.776.412	157.610.158
2015	4.681.255	8.549.967	3.663.760	3.472.514	3.124.876	1.825.875	23.494.387	143.838.871
2016	5.406.993	7.636.670	4.966.176	3.172.081	2.732.926	1.736.371	23.916.862	142.529.584
2017	9.184.157	9.054.612	3.259.270	2.734.522	2.360.734	1.712.901	26.595.313	156.992.940
Toplam	47.004.463	78.370.022	35.288.597	23.309.160	26.004.551	15.922.097	215.988.702	1.256.168.628

Kaynak: http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist

Tablo 2 de Türkiye'nin en çok ihracat yaptığı İİT Ülkelerinin 2009- 2017 yılları arasında ihracat rakamları, İİT üyesi beş ülkenin ihracat toplamı ve Türkiye'nin toplam ihracat tutarı yer almaktadır. Tabloya göre Irak ile yapılan ihracat tutarı, diğer ülkelerle yapılan ihracat rakamları göz önüne alındığında yaklaşık 79 milyar dolar ile en yüksek orana sahiptir. 2. sırada 47 milyar dolar ile BAE ile yapılan ihracat tutarı yer almaktadır. Bu iki ülkeyi sırasıyla, İran, Mısır, S Arabistan ve Cezayir izlemektedir. 2012 ve 2017 yıllarında ihracat rakamları incelendiğinde diğer yıllara göre belirgin bir artış olduğu gözlenmektedir.

Tablo 3. Ülkelere Göre Yıllık İhracatın Toplam İçindeki Payı (%) (2009-2017)

Yıllar	BAE	Irak	İran	S.Arabistan	Mısır	Cezayir	Toplam
2009	2,8	5,0	2,0	1,7	2,5	1,7	15,8
2010	2,9	5,3	2,7	1,9	2,0	1,3	16,1
2011	2,7	6,2	2,7	2,0	2,0	1,1	16,8
2012	5,4	7,1	6,5	2,4	2,4	1,2	25,0
2013	3,3	7,9	2,8	2,1	2,1	1,3	19,4
2014	3,0	6,9	2,5	1,9	2,1	1,3	17,7
2015	3,3	5,9	2,5	2,4	2,2	1,3	17,6
2016	3,8	5,4	3,5	2,2	1,9	1,2	18,0
2017	5,9	5,8	2,1	1,7	1,5	1,1	18,0

Kaynak: http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist

Tablo 3'te 2009-2017 yılları arasında en çok ihracat yapılan İİT Ülkelerinin ihracatlarının, toplam ihracat içindeki payları yer almaktadır. Verilere göre bu ülkelerle yapılan ihracatın oranı ülkelere göre yıllar içerisinde farklılık gösterse de bu ülkelerin Türkiye'nin genel ihracatı içerisinde ortalama %15-18 oranında bir paya sahip olduğu görülmektedir. Özellikle BAE ile yapılan ihracat, son dört yılda küçük oranda artan bir trend gösterirken, 2017 yılında bir önceki yıla göre yaklaşık %70 oranında artmıştır. Diğer ülkelerle yapılan ihracat oranı stabil olmayıp, yıllar içerisinde negatif yönlü bir dalgalanma olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Türkiye'nin En Çok İthalat Yaptığı Ülkeler (2017)

Sıra	Ülkeler	Bin ABD $
1	Çin	23.370.620
2	Almanya	21.301.869
3	Rusya Federasyonu	19.514.094
4	ABD	11.951.744
5	İtalya	11.304.715
6	Fransa	8.070.897
7	**İran**	**7.492.104**
8	İsviçre	6.899.988
9	Güney Kore	6.608.874
10	Birleşik Krallık	6.548.620
11	İspanya	6.372.911
12	Hindistan	6.216.639
13	**BAE**	**5.546.921**
14	Japonya	4.281.472
15	Hollanda	3.747.619
16	Belçika	3.728.941
17	Polonya	3.445.906
18	**Malezya**	**3.138.558**

19	Vietnam	3.048.050
20	Çekya	2.828.107
	Diğerleri	68.381.002
	Toplam	233.799. 651

Kaynak: TÜİK, www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=1546 , (Erişim: 02.07.2018).

Tablo 4'te 2017 yılına göre Türkiye'nin en çok ithalat yaptığı 20 ülke yer almaktadır. 2017 yılında Türkiye'nin en çok ithalat yaptığı ilk 20 ülke arasında yer alan İslam İşbirliği Teşkilatı üyesi ülkeler ise; İran, BAE ve Malezya'dır. Türkiye'nin 2017 yılında toplam İthalatı yaklaşık 234 milyar ABD $ dır. Çin, yaklaşık olarak 24 milyar ABD $ ile en çok ithalatın yapıldığı ülkedir. 7. sırada yer alan İran ile yapılan ithalat yaklaşık 7 milyar 500 milyon ABD $, 13. sıradaki BAE ile yapılan ithalat yaklaşık 5milyar 500 milyon ABD $ dır.18. sırada yer alan Malezya ile yapılan ithalat ise yaklaşık 3 milyar 140 milyon ABD $ dır.

Tablo 5. Türkiye'nin En Çok İthalat Yaptığı İİT Ülkeleri (2009-2017) (Bin ABD $)

Yıllar	İran	BAE	Malezya	İİT İthalat Toplamı	Toplam İthalat
2009	3.405.986	667.857	960.938	5.034.780	140.928.421
2010	7.645.008	698.421	1.124.036	9.467.465	185.544.332
2011	12.461.532	1.649.456	1.567.503	15.678.491	240.841.676
2012	11.964.779	3.596.545	1.278.247	16.839.571	236.545.141
2013	10.383.217	5.384.468	1.230.783	16.998.468	251.661.250
2014	9.833.290	3.253.024	1.160.993	14.247.306	242.177.117
2015	6.096.254	2.008.690	1.339.168	9.444.112	207.234.359
2016	4.699.777	3.701.153	1.996.955	10.397.885	198.618.235
2017	7.492.104	5.546.921	3.138.558	16.177.583	233.799.651
Toplam	73.981.946	26.506.534	13.797.181	114.285.661	1.937.350.182

Kaynak: http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist

Tablo 5'te Türkiye'nin en çok ithalat yaptığı İİT Ülkelerinin 2009- 2017 yılları arasında ithalat rakamları, üç ülkenin ithalat toplamları ve Türkiye'nin toplam ithalat rakamları yer almaktadır. Tabloya göre İran İİT Ülkeleri içerisinde yaklaşık 74 Milyar dolar ile en fazla ithalat yapılan ülke durumundadır. İran'ı, BAE ve Malezya takip etmektedir. İİT Üyesi üç ülke ile yapılan ithalat toplamı 2014 ve 2015 yılları dışında her yıl artan bir seyir izlemiştir. Özellikle 2017 yılında bu artış bir önceki yıla göre yaklaşık %90 oranında olmuştur.

Tablo 6. Ülkelere Göre Yıllık İthalatın Toplam İçindeki Payı (%) (2009-2017)

Yıllar	İran	BAE	Malezya	Toplam
2009	2,4	0,5	0,7	3,6
2010	4,1	0,4	0,6	5,1
2011	5,2	0,7	0,7	6,5
2012	5,1	1,5	0,5	7,1

2013	4,1	2,1	0,5	6,8
2014	4,1	1,3	0,5	5,9
2015	2,9	1,0	0,6	4,6
2016	2,4	1,9	1,0	5,2
2017	3,2	2,4	1,3	6,9

Kaynak: http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist

Tablo 6'da Türkiye'nin en çok ithalat yaptığı İİT Üyesi ülkeler olan İran, BAE ve Malezya'nın 2009- 2017 yılları arasındaki ithalat paylarının, Türkiye'nin toplam ithalatı içerisindeki oranı yer almaktadır. İran ile yapılan ithalatın payı, yaklaşık olarak BAE ve Malezya ile yapılan ithalatın toplamı kadardır. Üç ülke ile yapılan ithalatın payı, toplam ithalat içerisinde ortalama %5-7 seviyesindedir. 2017 yılına kadar dalgalı seyreden ithalat oranları 2017 yılına gelindiğinde bir önceki yıla göre, İran ve Malezya ile yaklaşık %60, BAE ile %50 oranında artış göstermiştir.

4. Dış Ticaret Çerçevesinde Yapılan Mal ve Hizmet İhracat ve İthalatın Ülke Bazlı ve Karşılaştırmalı Analizi

Türkiye'nin en çok ihracat ve ithalat yaptığı ilk 20 ülke arasında yer alan, aynı zamanda İslam İşbirliği Teşkilatı üyesi ülkeler olan Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), Cezayir, Mısır, İran, Malezya ve Suudi Arabistan'ın kendi ülkelerinde yaptıkları dış ticaret verileri Türkiye ile karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. En çok ihracat yapılan ülkeler içerisinde Irak da olmasına rağmen, TÜİK' te bu ülke ile ilgili verilere ulaşılamadığı için kapsam dışı bırakılmıştır. Mal ve hizmetlerin, sektörlere göre ihracat ve ithalat verileri tablolar halinde aşağıda incelenmektedir.

Tablo 7. Mal İhracatının Sektörel Dağılımı (%) (2007-2016)

	Mal İhracatı (Milyar $)	Gıdanın toplam içinde oranı (%)	Tarımsal Hammadde-lerin toplam içinde oranı (%)	Akaryakı-tın toplam içinde oranı (%)	Maden ve metalin toplam içinde oranı (%)	İmalatın toplam içinde oranı (%)
2007						
Türkiye	107	8,4	0,4	4,8	3,5	81,7
BAE	179	0,9	0,1	65,3	1,2	3,1
Cezayir	60	0,2	0	97,8	0,5	1,5
Mısır	19	7,9	1,6	52,5	2,8	18,8
İran*	89	-	-	-	-	-
Malezya	176	9,2	2,5	14,4	1,6	71
S. Arabistan	233	0,8	0	90,1	0,3	8,7
2008						

Türkiye	132	8,3	0,4	5,8	3,4	81
BAE	239	0,8	0	64,8	0,9	4
Cezayir	79	0,2	0	97,6	0,6	1,6
Mısır	26	10,7	1,7	44,4	6,5	36,5
İran*	114	-	-	-	-	-
Malezya	199	11,7	2,3	18,4	1,8	54,4
S. Arabistan	313	0,7	0	91,4	0,2	7,6
2009						
Türkiye	102	10,8	0,4	4	3,2	80,2
BAE*	192	-	-	-	-	-
Cezayir	45	0,3	0	97,7	0,5	1,6
Mısır	23	17,4	2,2	28,9	7,4	43,8
İran*	79	-	-	-	-	-
Malezya	157	11,3	2	14,8	1,5	69,9
S. Arabistan	192	1,4	0	87,9	0,2	10,4
2010						
Türkiye	114	10,6	0,4	3,9	4,4	79,2
BAE*	214	-	-	-	-	-
Cezayir	57	0,6	0	97,3	0,3	1,8
Mısır	26	17,2	3	29,8	6,3	43,4
İran	101	6,2	0,3	70,8	3,1	15,6
Malezya	199	11,9	2,6	15,9	2	67,2
S. Arabistan	251	1,2	0	87,5	0,2	11,1
2011						
Türkiye	135	10,6	0,6	4,7	4,2	78,3
BAE*	302	-	-	-	-	-
Cezayir	73	0,5	0	97,2	0,3	2
Mısır	31	15	2,8	30,9	6,1	45,1
İran	132	3,7	0,2	70,5	2,2	12,1
Malezya	228	14	3,2	17,8	2,5	62,2
S. Arabistan	365	0,9	0	88,6	0,1	10,3

2012						
Türkiye	152	10,8	0,5	5,3	4,3	77,7
BAE	349	1,7	0,1	53,5	1,8	6,2
Cezayir	72	0,4	0	97,1	0,2	2,2
Mısır	29	14,3	2,5	31,5	6	45,5
İran*	104	-	-	-	-	-
Malezya	228	12,5	2,4	20,4	2,3	61,7
S. Arabistan	388	0,9	0	88,5	0,1	10,5
2013						
Türkiye	152	11,2	0,4	4,3	4,5	78,1
BAE	379	1,8	0,1	51,5	2,2	6
Cezayir	65	0,6	0	96,7	0,2	2,5
Mısır	29	16,4	2,1	26,9	5,1	48,7
İran*	83	-	-	-	-	-
Malezya	228	11	2,2	22,3	3,3	60,8
S. Arabistan	376	0,9	0	87,4	0,4	11,3
2014						
Türkiye	158	11,4	0,4	3,8	4,1	78,5
BAE	375	1,8	0,1	42,5	2,9	7,5
Cezayir	63	0,5	0	95,8	0,2	3,5
Mısır	27	17,1	2,2	23,9	4,2	51,5
İran*	89	-	-	-	-	-
Malezya	234	11,1	1,7	22	2,9	61,8
S. Arabistan	342	1	0	84,9	0,8	13,2
2015						
Türkiye	144	12,1	0,4	3,1	4	78,8
BAE*	271	-	-	-	-	-
Cezayir	35	0,7	0	94,3	0,3	4,7
Mısır	21	20,4	2,6	18,4	4,6	52,9
İran*	63	-	-	-	-	-
Malezya	199	10,9	1,8	16,1	3,9	66,9

S. Arabistan	204	1,8	0	78,4	1,3	18,4
2016						
Türkiye	143	11,9	0,5	2,2	3,9	80,1
BAE	266	1,5	0,1	20,2	3,3	8,2
Cezayir	29	1,1	0	94	0,3	4,6
Mısır	25	21,8	2,6	16,3	4	53,9
İran*	69	-	-	-	-	-
Malezya	189	11,6	1,9	13,8	3,9	68,5
S. Arabistan	182	1,7	0,1	79,1	1,2	17,8

Kaynak: TÜİK, Türkiye İstatistik Kurumu Uluslararası Seçilmiş Göstergeler, (Erişim: 03.07.2018)

(*) TÜİK' te ilgili yıllara ve sektörlere ait veri bulunmamaktadır.

Tablo 7'de 2007-2016 yılları arasında Türkiye ve İİT Ülkelerinin mal ihracatının sektörlere göre dağılımı incelendiğinde BAE, Suudi Arabistan ve Malezya'nın yıllar itibariyle mal ihracatlarının (Milyar $) Türkiye'den daha fazla olduğu gözlenmektedir. Türkiye'nin yaptığı ihracat, sektörlere göre incelendiğinde gıda, maden ve imalatta daha yüksek iken, Cezayir, BAE ve S. Arabistan'ın akaryakıt, Malezya'nın ise imalat, gıda ve akaryakıt ihracatının oranı diğer mallara göre daha yüksektir. Cezayir'in mal ihracatında maden ve metalin toplam içinde oranı genel olarak diğer ülkelere göre daha fazladır.

Tablo 8. Mal İthalatının Sektörel Dağılımı (%) (2007-2016)

	Mal İthalatı Milyon $	**Gıdanın toplam içinde oranı, %**	**Tarımsal Hammadde-lerin toplam içinde oranı, %**	**Akaryakı-tın toplam içinde oranı, %**	**Maden ve metalin toplam içinde oranı, %**	**İmalatın toplam içinde oranı, %**
2007						
Türkiye	170	3,1	2,8	14,6	7,9	64,9
BAE	133	6,5	0,5	0,9	4	69,8
Cezayir	28	19,8	2,3	1,1	1,9	74,9
Mısır	37	20,3	3,7	14,8	3,5	42,4
İran*	45	-	-	-	-	-
Malezya	146	6	1,5	9	5,6	76,2
S. Arabistan	90	13,3	0,7	0,2	4,7	81
2008						

Türkiye	202	4,3	2,2	7,8	8,5	59,8
BAE	177	6,6	0,4	1	5,1	73,2
Cezayir	39	21,4	1,6	1,4	1,6	74
Mısır	48	17,2	3,3	11,1	8,5	59,9
İran*	57	-	-	-	-	-
Malezya	156	7,2	1,6	11,1	5,3	66,4
S. Arabistan	115	14,6	0,7	0,3	5	79,4
2009						
Türkiye	141	4,4	2,4	8,4	6,8	64,2
BAE*	150	-	-	-	-	-
Cezayir	39	16,3	1,5	1,1	1,4	79,8
Mısır	45	17,2	3,4	9,9	4,3	65,2
İran*	51	-	-	-	-	-
Malezya	124	8,1	2	8,3	4,5	76,4
S. Arabistan	96	15,1	0,7	0,2	3,7	80,2
2010						
Türkiye	186	4	2,9	8,3	8,1	63,3
BAE*	165	-	-	-	-	-
Cezayir	40	16,3	1,6	2,1	1,5	78,4
Mısır	53	19,1	3,2	13,4	4,1	60,1
İran	65	15,4	2,4	2,8	1,7	70,5
Malezya	165	7,9	2	10,1	5,2	74,2
S. Arabistan	107	16,1	0,9	0,3	5	77,7
2011						
Türkiye	241	4,5	2,9	8,5	8,5	60,6
BAE*	203	-	-	-	-	-
Cezayir	47	22,8	1,5	2,3	1,6	71,8
Mısır	59	23,7	3	14,9	6	52,3
İran	62	14,1	2,4	1,4	1,2	62,1
Malezya	187	8,9	2,5	11,9	5,7	70,4
S. Arabistan	132	15,5	0,9	0,3	5,5	77,8

2012						
Türkiye	237	4,5	2,5	9,1	8,3	57,8
BAE	226	7	0,5	3,8	3,1	79,5
Cezayir	50	19,9	1,5	9,7	1,6	67,4
Mısır	69	22,4	2,8	18,7	5	50,9
İran*	57	-	-	-	-	-
Malezya	196	8,5	2,5	14,4	5,1	69
S. Arabistan	156	14,2	0,8	0,5	5	79,5
2013						
Türkiye	252	4,6	2,5	8,6	7,2	61,7
BAE	239	7,1	0,5	3,2	3,6	73,1
Cezayir	55	19,1	1,4	7,8	1,5	70,1
Mısır	66	17,7	2,9	14,2	5,1	55,9
İran*	49	-	-	-	-	-
Malezya	206	7,7	2,1	16,5	6	67,2
S. Arabistan	168	14,9	0,7	1,4	4,3	78,6
2014						
Türkiye	242	5,1	2,5	8,6	7,2	61,5
BAE	250	7,6	0,6	3,3	3	74,8
Cezayir	59	20,1	1,6	4,9	1,4	72
Mısır	67	21,1	3,3	14	4,4	56,8
İran*	51	-	-	-	-	-
Malezya	209	8	1,8	17,1	5,5	67,2
S. Arabistan	174	14,6	0,7	1,6	4,4	78,7
2015						
Türkiye	207	5,3	2,4	7,1	6,3	66,6
BAE*	230	-	-	-	-	-
Cezayir	52	19,3	1,4	4,6	1,5	73,1
Mısır	64	19,4	2,8	15,7	3	58,9
İran*	42	-	-	-	-	-
Malezya	176	8,9	1,8	12,3	5,7	70,9

S. Arabistan	175	14,1	0,8	0,8	3,7	80,7
2016						
Türkiye	199	5,6	2,4	6,2	6	71,2
BAE	225	6,7	0,3	1,3	1,9	55,5
Cezayir	47	19	1,4	3,4	1,6	74,5
Mısır	56	18,9	2,8	14,2	2,9	60,7
İran*	40	-	-	-	-	-
Malezya	168	8,8	1,7	10,4	4,8	73,8
S. Arabistan	136	14,9	0,8	0,6	3,3	76,5

Kaynak: TÜİK, Türkiye İstatistik Kurumu Uluslararası Seçilmiş Göstergeler, (Erişim: 03.07.2018).

(*) TÜİK' te ilgili yıllara ve sektörlere ait veri bulunmamaktadır.

Tablo 8'de yer alan mal ithalatının sektörlere göre dağılımı incelendiğinde Türkiye'nin mal ithalatının **(**Milyon $) genel olarak BAE'den sonra diğer ülkelerden çok daha yüksek olduğu görülmektedir. İmalatın toplam içindeki payı bütün ülkelerde en yüksektir. Diğer sektörlerin payı incelendiğinde Türkiye ve Malezya'da mal ithalatı içinde akaryakıt oranının en yüksek paya sahip olduğu gözlenmektedir. S. Arabistan, Mısır ve Cezayir ve BAE'nin ithal ettiği mallar içerisinde ise gıda önemli bir paya sahiptir.

Tablo 9. Hizmet İhracatının Sektörel Dağılımı (%) (2007-2016)

	Hizmet İhracatı (Milyar $)	**Ulaştırma hizmetlerinin oranı (%)**	**Seyahat hizmetlerinin oranı (%)**	**Sigortacılık ve Finansal hizmetlerin oranı (%)**	**Bilgisayar Bilgi İletişim ve Diğer hizmetlerin oranı (%)**
2007					
Türkiye	30	22,1	65,6	3,5	8,8
BAE*	-	-	-	-	-
Cezayir	3	35,1	7,8	5,7	51,3
Mısır	20	35,3	47,3	0,9	16,5
İran*	-	-	-	-	-
Malezya	29	24,6	48,5	1,5	25,4
S. Arabistan	16	13,9	37	0	49,1
2008					
Türkiye	37	22,8	63,8	4,4	9,1

BAE*	-	-	-	-	-
Cezayir	3	29,1	9,5	8,3	53,2
Mısır	25	33,1	44,5	2	20,4
İran*	-	-	-	-	-
Malezya	31	22	49,8	1,5	26,7
S. Arabistan	9	26,2	64,7	6,3	2,8
2009					
Türkiye	35	23,6	65	3,2	8,2
BAE*	-	-	-	-	-
Cezayir	3	28,3	9	9,1	53,7
Mısır	21	31,4	50,5	1,3	16,8
İran*	-	-	-	-	-
Malezya	28	15,6	55,9	1,7	26,8
S. Arabistan	9	20,6	63,6	13,1	2,8
2010					
Türkiye	36	26,2	62,8	3,4	7,7
BAE*	-	-	-	-	-
Cezayir	3	22,1	6,4	8,6	62,9
Mısır	24	33,5	53	1,2	12,3
İran*	-	-	-	-	-
Malezya	35	14,1	52,5	1,5	31,9
S. Arabistan	10	19,7	64,8	12	3,5
2011					
Türkiye	41	27,1	61,5	3,3	8,1
BAE*	-	-	-	-	-
Cezayir	4	19,9	5,9	8,4	65,7
Mısır	19	43,1	45,8	1,4	9,7
İran*	-	-	-	-	-
Malezya	39	13,1	50,7	2	34,2
S. Arabistan	11	17,8	76,1	3,1	3
2012					

Türkiye	43	29,5	59,2	3,3	8
BAE*	-	-	-	-	-
Cezayir	4	20,7	6,1	9,2	64,1
Mısır	21	41,6	46,6	1,1	10,7
İran*	-	-	-	-	-
Malezya	40	11	50	2,1	36,9
S. Arabistan	11	21,5	70,3	4,5	3,8
2013					
Türkiye	47	30	59,1	3,8	7,1
BAE *	-	-	-	-	-
Cezayir	4	21,3	6,7	8,1	63,9
Mısır	18	52,7	33,8	1,4	12,1
İran*	-	-	-	-	-
Malezya	42	11,1	51,2	1,8	35,9
S. Arabistan	11	23,6	67,7	5,4	3,4
2014					
Türkiye	51	30,7	57,8	3,9	7,6
BAE*	-	-	-	-	-
Cezayir	3	24,1	7,4	9,3	59,1
Mısır	20	48,3	35,6	1,3	14,9
İran*	-	-	-	-	-
Malezya	42	11,4	53,8	1,9	32,9
S. Arabistan	12	24,1	68,9	3,2	3,8
2015					
Türkiye	46	31,6	57,6	3,7	7,1
BAE*	-	-	-	-	-
Cezayir	3	20	9,1	12,5	58,5
Mısır	18	53,8	33,5	2,2	10,5
İran*	-	-	-	-	-
Malezya	35	12,1	50,7	2	35,2
S. Arabistan	14	20,7	73,4	4	1,9

2016					
Türkiye	37	35,3	50,4	5	9,4
BAE*	-	-	-	-	-
Cezayir	3	21,4	6,7	11,9	60,1
Mısır	14	63,5	18,9	2,9	14,7
İran*	-	-	-	-	-
Malezya	35	11,5	51,4	2,4	34,8
S. Arabistan	17	26,5	67	5,2	1,4

Kaynak: TÜİK, Türkiye İstatistik Kurumu Uluslararası Seçilmiş Göstergeler, (Erişim: 03.07.2018).

(*) TÜİK'te ilgili yıllara ve sektörlere ait veri bulunmamaktadır.

Tablo 9'da yer alan hizmet ihracatı ve sektörel dağılımı incelendiğinde, Türkiye'nin toplam hizmet ihracatının (Milyar $) diğer ülkelere oranla daha yüksek olduğu görülmekte olup, Ulaştırma ve Seyahat Hizmetlerinin payının oranı oldukça yüksektir. Hizmet ihracatında ikinci sırada Malezya yer almakta ve Seyahat Hizmetlerinin payı önemli yer tutmaktadır. Cezayir'in hizmet ihracatında, Bilgisayar Bilgi İletişim ve diğer hizmetler önemli bir paya sahipken, Suudi Arabistan'da Seyahat hizmetlerinin, Mısır'da Ulaştırma hizmetlerinin oranı diğer sektörlere göre daha yüksektir.

Tablo 10. Hizmet İthalatının Sektörel Dağlımı (%) (2007-2016)

	Hizmet İthalatı (Milyar $)	**Ulaştırma hizmetlerinin oranı (%)**	**Seyahat hizmetlerinin oranı (%)**	**Sigortacılık ve Finansal hizmetlerin oranı (%)**	**Bilgisayar, Bilgi, İletişim ve diğer hizmetlerin oranı (%)**
2007					
Türkiye	15	46,7	24,4	14,4	14,5
BAE*	-	-	-	-	-
Cezayir	6	33,5	5,9	3,9	56,6
Mısır	13	46	18,7	10,4	24,9
İran*	-	-	-	-	-
Malezya	28	38,4	19,7	3,1	38,8
S. Arabistan	46	20,7	43,5	7,6	28,2
2008					
Türkiye	17	47,4	22,4	14,2	16

BAE*	-	-	-	-	-
Cezayir	10	29,4	4,5	3,7	62,4
Mısır	16	44,8	17,8	10,1	27,2
İran*	-	-	-	-	-
Malezya	30	37,9	22,3	3,4	36,4
S. Arabistan	50	31,6	30,5	6,7	31,2
2009					
Türkiye	16	40,7	28,6	12,9	17
BAE*	-	-	-	-	-
Cezayir	11	26,2	4,1	2,2	67,5
Mısır	13	44,7	19,9	11,3	24,1
İran*	-	-	-	-	-
Malezya	27	34	23,9	3,8	38,3
S. Arabistan	47	24,2	43,4	5,7	26,6
2010					
Türkiye	19	43,6	28,1	10,7	17,6
BAE*	-	-	-	-	-
Cezayir	11	25,9	5,2	2,4	66,5
Mısır	13	50,6	17,2	11,5	20,7
İran*	-	-	-	-	-
Malezya	32	31,6	25,7	8,2	34,5
S. Arabistan	51	25	41,4	5,3	28,3
2011					
Türkiye	20	44,1	24,9	12,9	18,1
BAE*	-	-	-	-	-
Cezayir	12	28,3	4,4	1,9	65,4
Mısır	13	49,3	16,8	11,5	22,4
İran*	-	-	-	-	-
Malezya	38	30	26,7	7,9	35,3
S. Arabistan	55	27,9	31,4	6,5	34,1
2012					

Türkiye	19	45,9	21	12,9	20,1
BAE*	-	-	-	-	-
Cezayir	10	36,2	5,1	2,2	56,6
Mısır	16	48,6	16,8	10,5	24,1
İran*	-	-	-	-	-
Malezya	43	26,9	28,3	7,9	36,9
S. Arabistan	50	35,8	34,1	6,8	23,3
2013					
Türkiye	23	44,5	20,9	13,5	21,1
BAE*	-	-	-	-	-
Cezayir	10	39,3	4,6	2,5	53,6
Mısır	15	47,7	20,4	10,6	21,3
İran*	-	-	-	-	-
Malezya	45	27,2	27,2	7,2	38,4
S. Arabistan	52	37,2	34,1	6,4	22,3
2014					
Türkiye	23	44	21,8	15,9	18,2
BAE*	-	-	-	-	-
Cezayir	11	36,1	5,4	2,4	56
Mısır	17	48,4	18,7	10,5	22,5
İran*	-	-	-	-	-
Malezya	45	28,2	27,6	7	37,2
S. Arabistan	63	31,8	38,5	5,2	24,5
2015					
Türkiye	21	40,3	25,7	15,7	18,4
BAE*	-	-	-	-	-
Cezayir	11	35	6,5	2,6	56
Mısır	17	42,8	20,6	10,3	26,3
İran*	-	-	-	-	-
Malezya	40	26,3	26,8	7	39,9
S. Arabistan	56	36,1	34,7	5,3	23,9

2016					
Türkiye	21	38,9	23	15,8	22,2
BAE*	-	-	-	-	-
Cezayir	10	34,7	4,6	2,3	58,4
Mısır	16	42,4	25,4	11	21,2
İran*	-	-	-	-	-
Malezya	40	24,5	26,4	7	42
S. Arabistan	50	32,7	33,3	5	29,1

Kaynak: TÜİK, Türkiye İstatistik Kurumu Uluslararası Seçilmiş Göstergeler, (Erişim: 03.07.2018).

(*) TÜİK'te boş bırakılan yıllara ve sektörlere ait veri bulunmamaktadır.

Tabloda yer alan hizmet ithalatı ve sektörel dağılımı incelendiğinde, Malezya ve S. Arabistan'ın toplam hizmet ithalatının (Milyar $) diğer ülkelere oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Türkiye'nin hizmet ithalatında Ulaştırma ve Seyahat hizmetlerinin oranı yüksek iken, Malezya ve Cezayir' in Bilgisayar, Bilgi, İletişim ve diğer hizmetlerin oranının daha fazla olduğu görülmektedir. Mısır'ın ise Ulaştırma hizmetlerinin yanında, Bilgisayar, Bilgi, İletişim ve diğer hizmetlerin oranı diğer sektörlere göre daha yüksektir.

Tablo 11. Mal ve Hizmet İhracatının Yıllık Artış Hızı % (2007-2016)

	2007	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**
Türkiye	7,3	3,8	3,7	1,7	13,4	14,9	1,1	8,2	4,3	-1,9
BAE	8,8	12,4	-4,3	0,4	22,8	17,5	6,1	1,8	5,2	6,5
Cezayir	-1	-2,4	-10,1	0	-2,7	-3,8	-5,7	0,2	0,6	7,9
Mısır	23,5	28,5	-14,6	-2,8	0,6	-2,6	4,5	-10,9	-0,6	14,5
İran	-0,2	-3	-0,4	7,5	-0,5	-25,7	-3,1	7,2	12,1	41,3
Malezya	4,4	1,6	-10,9	10,4	4,2	-1,7	0,3	5	0,3	1,1
S. Arabistan	0,2	-1,2	-10,7	4,4	10,2	3,4	0,2	-1,9	0,7	1,4

Kaynak: TÜİK, Türkiye İstatistik Kurumu Uluslararası Seçilmiş Göstergeler,(Erişim: 03.07.2018).

Tablo 11'de Mal ve Hizmet İhracatının ülkelere göre yıllık artış hızlara incelendiğinde Türkiye'nin 2011 ve 2012 yılındaki artış hızının çok yüksek olduğu diğer yıllarda iniş çıkış gösterdiği izlenmektedir. 2016 yılında diğer ülkelerde pozitif bir artış hızı gözlenirken Türkiye 'de Mal ve Hizmet İhracatının negatif bir seyir izlediği görülmektedir**.** BAE ve Cezayir'in artış hızının son yıllarda pozitif oranda arttığı görülmektedir. İran'ın son üç yılda mal ve hizmet ihracatının yüksek oranda arttığı ancak Mısır'ın negatif eğilimli bir artış hızı olduğu izlenmiştir.

Malezya'nın ise artış hızı istikrarsız seyretmektedir. İran son üç yılda Mal ve Hizmet İhracatında en fazla yıllık artış hızına sahip ülke durumundadır.

Tablo 12. Mal ve Hizmet İthalatının Yıllık Artış Hızı % (2007-2016)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Türkiye	9,6	-2,8	-14,3	19,5	15,4	0,7	8	-0,4	1,7	3,7
BAE	34,5	21,4	-15,7	2,1	15,7	9	7,5	7,4	-6	11,3
Cezayir	11,9	15,4	12,8	4,5	-4,6	13,8	9,8	8,4	6,4	-3
Mısır	26,7	26,4	-18,5	-2,4	8,1	10,7	0,6	0,1	0,6	-1,9
İran	5,8	5,8	-1,7	2,3	-9,3	-21,4	-17,9	-4,5	-20,2	6,1
Malezya	6	2,3	-12,7	15,5	6,3	2,9	1,7	4	0,8	1,1
S. Arabistan	23,1	10,5	-6,3	6,6	5,5	7,7	3,7	6,6	1,5	-22,9

Kaynak: TÜİK, Türkiye İstatistik Kurumu Uluslararası Seçilmiş Göstergeler (Erişim: 03.07.2018).

Tablo 12'de yer alan Mal ve Hizmet İthalatının ülkelere göre yıllık artış hızları incelendiğinde Türkiye'nin 2010 ve 2011 yılındaki artış hızının çok yüksek olduğu görülmektedir. BAE'nin 2009 ve 2015 yıllarında negatif seyir izleyen Mal ve Hizmet İthalatının yıllık artış hızı 2016 yılında pozitif artış göstermiştir. İran genellikle negatif seyreden artış hızına sahipken, Malezya inişli çıkışlı fakat 2009 yılı hariç pozitif yönlü bir seyir göstermektedir. S. Arabistan'ın genellikle pozitif eğimli olan Mal ve Hizmet İthalatının artış hızı, 2016 yılında negatif eğimli olduğu izlenmektedir.

Sonuç

Çalışmada, TÜİK verilerine göre 2017 yılında Türkiye'nin en çok ihracat ve ithalat yaptığı ilk 20 ülke arasında yer alan, ayrıca İslam İşbirliği Teşkilatı üyesi durumundaki İran, Mısır, Suudi Arabistan, Irak, Cezayir, BAE ve Malezya ile yapılan dış ticaret ilişkisi incelenmiştir.

2017 yılına göre Türkiye'nin en çok ihracat yaptığı 20 ülke içerisinde İİT' ye üye ülkelerden BAE, S. Arabistan, Irak, İran, Mısır ve Cezayir yer almaktadır. BAE sıralamada 3.sırada yer alırken, Irak, BAE den sonra sıralamada en yüksek ihracat yapılan 4. ülke durumundadır. S. Arabistan 18. Sırada, Mısır 19. ve Cezayir 20. Sırada yer almaktadır. BAE ile yapılan yaklaşık 9 milyar 200 milyon dolar olan ihracat tutarı, ortalama S. Arabistan, İran, Mısır ve Cezayir ile yapılan ihracatın toplamı kadardır.

2017 yılına göre Türkiye'nin en çok ithalat yaptığı 20 ülke içerisinde İİT' ye üye ülkelerden, İran, BAE ve Malezya yer almaktadır. İran bu sıralamada 7. sırada, BAE 13.sırada ve Malezya ise 18. sırada yer almaktadır.

Araştırmada yer alan ülkelerin mal ve hizmet sektörüne göre ihracat ve ithalat rakamları ayrı ayrı incelendiğinde, bu ülkelerin dış ticaret verilerinin değişiklik gösterdiği belirlenmiştir.

Mal ihracatında BAE, Suudi Arabistan ve Malezya'nın oranı Türkiye'den daha fazladır. Türkiye'nin yaptığı mal ihracatı sektörlere göre incelendiğinde gıda, maden ve imalatta pay daha yüksek iken, Cezayir, BAE ve S. Arabistan'da akaryakıt, Malezya'nın ise imalat gıda ve akaryakıt ihracatının oranı daha yüksektir. Cezayir'in mal ihracatında maden ve metalin toplam içinde oranı genel olarak diğer ülkelere göre daha fazladır.

Mal ithalatında Türkiye'nin oranı, BAE'den sonra en yüksek orana sahiptir. Mal ithalatı sektörlere göre incelendiğinde ise İmalatın toplam içindeki payı bütün ülkelerde en büyük orandadır. Diğer sektörlerin payı incelendiğinde Türkiye ve Malezya'da mal ithalatı içinde akaryakıtın en yüksek paya sahip olduğu gözlenmektedir. S. Arabistan, Mısır ve Cezayir ve BAE'nin ithal ettiği mallar içerisinde ise gıda önemli bir paya sahiptir.

Hizmet ihracatı incelendiğinde, İran, Mısır, Suudi Arabistan, Cezayir, BAE ve Malezya 'ya göre Türkiye daha yüksek oranda hizmet ihraç etmektedir. Türkiye'nin hizmet ihracatında Seyahat Hizmetleri ve Ulaşım Hizmetlerinin oranı daha yüksek paya sahiptir. Cezayir'de Bilgisayar Bilgi İletişim ve Diğer hizmetler önemli bir paya sahipken, Malezya ve Suudi Arabistan'da Seyahat Hizmetlerinin, Mısır'da Ulaştırma Hizmetlerinin oranı diğer sektörlere göre daha yüksektir.

Hizmet ithalatında BAE ve İran'ın verilerine ulaşılamamış olup, diğer ülkelerden Suudi Arabistan ve Malezya'ya göre Türkiye göre daha az oranda hizmet ithal ederken, Mısır ve Cezayir'e göre daha yüksek oranda hizmet ithal etmektedir. Türkiye ve Mısır'ın hizmet ithalatında en büyük orana sahip sektör Ulaşım Hizmetlerinin oranı iken, Cezayir ve Malezya da Bilgisayar, Bilgi, İletişim ve diğer hizmetlerin oranı, Suudi Arabistan'da ise Ulaşım Hizmetleri ve Seyahat Hizmetlerinin oranı daha yüksektir.

Sonuç olarak, Türkiye'nin ihracat ve ithalatında İİT üyesi ülkeler, ilk 20 ülke içerisinde yer almakla birlikte, yapılan ihracat ve ithalat tutarı bakımından çok fazla bir orana sahip olmadıkları görülmektedir. Türkiye'nin 2009-2017 yılları arasındaki toplam ihracatı içerisinde en çok ihracat yapılan İİT Üyesi ülkelerin payı ortalama %15-18 arasındadır. Türkiye'nin 2009-2017 yılları arasında toplam ithalatı içerisinde en çok ithalat yapılan İİT Üyesi ülkelerin payı ise % 5-7 oranındadır. Ancak bu ülkelerin 2009-2017 yılları arasındaki ihracat ve ithalat payları incelendiğinde, ileriki yıllarda artan bir oranda Türk dış ticaretinde önemli bir paya sahip olabileceği belirlenmektedir. Özellikle ihracatta BAE ve Irak'ın, ithalatta ise İran ve BAE'nin diğer İİT Ülkelerine göre çok daha önemli bir paya sahip olduğu görülmektedir. İslam İşbirliği Teşkilatı potansiyelinin geliştirilmesi Türkiye ekonomisinin cari açık probleminin çözümüne de katkı sağlayacaktır.

Türkiye, İran, Mısır, Suudi Arabistan, Cezayir, BAE ve Malezya' nın kendi ülkelerinde yaptıkları mal ve hizmet ihracat ve ithalatları incelendiğinde ise, sektörlere göre farklılık gösterdiği tespit edilmiş olup, bu ülkelerin yıllara göre ihracat ve ithalat artış hızları da birbirinden tamamen farklıdır.

Kaynakça

Ağır H. ve Metin M. (2017). İslam İşbirliği Teşkilatı Üyelerinin Kendi İçindeki Dış Ticareti, Kahraman Maraş Sütçü İmam Üniversitesi, İİBF Dergisi, 125-137.

Akgül, M.S. (2013). İslam İşbirliği Teşkilatı (İTT) Ülkeleri Arasında Dış Ticaret Analizi: Çekim Modeli Yaklaşımı, Uzmanlık Yeterlilik Tezi, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası İletişim ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Cilt:3/2, 83-110.

Aktakaş B.G., Mike F. ve Laleh Mahjoub M. (2014). Bilgi Toplumunda Verimliliğin Belirleyicileri: İslam İşbirliği Üyesi Seçili Ülkeler Üzerine Ampirik Bir Çalışma, Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi, Cilt:9, Sayı:1.

Arslan, K. (2014). İslam Ülkeleri Arasındaki İşbirliğine Giden Yolda Yeni Arayışlar, Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, Cilt:10, Sayı:21.

Ataman, M. ve Gökşen, A.N. (2014). Sembolizm ve Aktivizim Arasında İslam İşbirliği Teşkilatı, Analiz, Seta, s.76.

Feshari, Majid (2016). "The Effective Factors on Survival Duration of Economic Expansion in Selected Countries of Islamic Cooperation Organization (Survival Analysis Approach)", 97-120.

Keskin, B. (2016). İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT): Tarihi, Yapısı ve Geleceği, Seta, s.125

Keskingöz, H. (2018). Türkiye İçin Gümrük Birliği'ne Alternatif Bir Pazar: İslam İşbirliği Teşkilatı, Tarih Kültür ve Sanat Araştırma Dergisi,7 (1), sf.710-732.

Mohamad, N.H. ve Fatımah Binti Said. (2011). Comparing Macroeconomic Performance of İTT Member Countries, İnternational Journal of Economics anda Management Sciences 1(3): 90-104.

Paksoy M. vd. (2011). Ekonomik Bütünleşmeler ve Avrupa Birliği (Türkiye- AB İlişkileri), Nobel Yayınları, 1. Basım, İstanbul.

Sharqieh, Ibrahim. (2012). Can the Organization of İslamic Coopreration (OIC) Resolve Conflicts?, Peace and Conflict Studies: Vol.19: No.2,Article3.

Sevgin, H. ve Çağlar, A. (2017). İslam İşbirliği Teşkilatı'na Üye Ülkelerin Veri Zarflama Analizi Ve TOPSİS Yöntemiyle Karşılaştırılması, Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Araştırma Merkezi, 7 (2), 221-244, Temmuz 2017.

Tıraş H.H. ve Ağır H. (2018). İnsani Gelişmişlik Göstergeleri Açısından İslam İşbirliği Teşkilatı Üye Ülkelerinin Değerlendirilmesi, Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, Nisan 2018, Cilt: 18, Sayı: 35, Araştırma Makalesi.

Tireli, M., Çoşkun, S., Kunduracı, N.F. (2013). İİT Ülkeleri ve Türkiye'ye Ait Sosyal Göstergeler ile İnsani Gelişim Göstergeleri Arasındaki İlişkinin Karşılaştırmalı Analizi, Sosyal Politika Çalışmaları, Yıl:13, Cilt:7, Sayı:30, sf.61-87, Ocak- Haziran 2013.

TÜİK, Uluslararası Seçilmiş Göstergeler, (Erişim: 03.07.2018).

www.oic-oci.org, (Erişim: 01.07.2018).

www.mfa.gov.tr/islam-isbirligi-teskilati.tr.mfa, (Erişim: 02.07.2018).

www.preventionweb.net/organizations/4870, (Erişim:03.07.2018).

www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=1545, (Erişim: 02.07.2018).

www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=1546, (Erişim: 02.07.2018).

http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist, (Erişim:10.09.2018).

www.islamicsummit.org.sa/en/default.aspx, (Erişim: 01.07.2018).

Türkiye ile İslam İşbirliği Teşkilatı ve Avrupa Birliği Arasındaki Dış Ticaret İşlemlerinin İncelenmesi Üzerine Bir Çalışma

Öğr. Gör. Zeynep Eraldemir
MKÜ Antakya MYO
zeyneperaldemir@mku.edu.tr

Prof. Dr. Yakup Bulut
Mustafa Kemal Üniversitesi İİBF
ybulut@mku.edu.tr

Türkiye’nin de kurucu üyelerinden biri olduğu İslam İş birliği Teşkilatı 1969 yılında kurulmuştur. Başlangıçta olup 24 üyeye sahip iken bugün üye sayısı 57 olan uluslararası düzeyde önemli bir örgüt niteliği kazanmıştır. İslam İş birliği Teşkilatı’nın temel amacı, İslam ülkeleri arasındaki ekonomik, iktisadi ve siyasi ilişkileri geliştirerek bu ülkelerin güçlenmesini sağlamaktır. Avrupa Birliği ise, 6 üye ülkenin temel rol üstelenmesi ile 1951 yılında kurulmuş olup bugün üye sayısı 28’e ulaşmış uluslararası bir örgüttür. Bu iki uluslararası örgüt; ihracat temelli ekonomik büyümeyi hedefleyen Türkiye açısından büyük önem arz etmektedir. Çünkü Türkiye’nin stratejik ve coğrafi konumu, adete batı ile doğu arasında bir köprü niteliğinde olması, sadece siyasi açıdan değil ekonomik süreçler açısından da önemli bir ülke haline gelmesine sebep olmaktadır. Bugün gelişen ekonomik süreçler dikkate alındığında oluşabilecek yeni kümelemeler açısından da Türkiye önemli bir ülke konumunu sürdürecektir.

İslam İş birliği Teşkilatının kuruluşundan itibaren Türkiye ile gerçekleştirdiği dış ticaret işlemleri, Türkiye istatistik kurumundan alınan veriler çerçevesinde incelendiğinde örgütün Türkiye açısından önemi daha iyi ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmada İslam İş birliği Teşkilatı’nın kuruluş yılı dikkate alınarak Türkiye’nin AB ve İİT ile gerçekleştirdiği dış ticaret işlemleri incelenmiş olup TÜİK’ten alınan verilerle ihracatın ithalatı karşılama oranları hesaplanmıştır. İki uluslararası örgüt ile gerçekleştirilen ithalat ve ihracat işlemlerinin yıllar itibariyle karşılaştırılması, İslam İş birliği Teşkilatı’nın ihracatın çeşitlendirilmesi noktasında Türk ekonomisine yaptığı katkıyı göstermektedir. İslam İş birliği Teşkilatı üyesi ülkeler arasındaki siyasi ve iktisadi ilişkilerin geliştirilmesinin hem bölge hem Türkiye özelinde istikrarın sağlanması ve etkin bir güç olunması noktasında katkı sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İslam İş birliği Teşkilat, Avrupa Birliği, Türkiye.

Fîl ve Kureyş Sureleri Bağlamında İktisadi İşbirliklerinin Kur'an'daki İlkeleri

Prof. Dr. Ali Rıza Gülesogü
İlahiyat Fakültesi
alirizagul@hotmail.com

Ticaret, insanların fazladan mallarını ellerinden çıkarma, kâr elde etme, sahip olmadıkları mallara olan ihtiyaçlarını giderme gibi arzularla kendi mallarını başka mallarla değiştirmeleri / alışveriş etmeleri anlamında kullanılan bir kavramdır. Toplumların, memleketlerin ve ülkelerin maddi yönden gelişmesinde ve kalkınmasında ticaretin önemli bir yeri vardır. Ticaret olmazsa insanlar arasındaki ilişkilerin çoğu varlık nedeninden yoksun kalır, anlamını yitirir. En basitinden en profesyonel biçimine kadar alışveriş ve ticaret, çalışmanın, üretim yapmanın, kârını-zararını hesap etmenin, müteşebbis olmanın, iktisadi stratejiler geliştirmenin ana lokomotifi olarak işlev görmektedir. En özet ifadeyle ticaret, iktisadi yönden hareketlenmenin, ilerlemenin ve medeniyetin maddi boyutunu kurmanın temelinde yer alan en önemli öğelerdendir.

Önemi sebebiyle insanlar eski çağlardan beri ticarete ilgisiz kalmamışlar, aralarındaki ticari faaliyetleri geliştirmenin yollarını aramışlardır. İnsanlar, her zaman birbirleriyle iletişim kurarken yaptıkları gibi, bu noktada da anlaşma yapma yolunu tercih etmişler, aralarında ticareti canlandıracak anlaşmalar yapmışlardır. Hem yalnızca iki kişi arasında hem de toplumsal düzeyde yapılabilen bu anlaşmalar yalnızca emtia alışverişiyle sınırlı kalmamış, bilgi alışverişlerini, kültürel etkileşimleri de beraberinde getirmiştir. Bazen bu anlaşmalar mevcut şartlardan ve konjonktürden de destek alarak taraflardan biri veya hepsi lehine büyük avantajlar sağlamış, onlar önemli sonuçlar doğurmuştur.

Kur'an-ı Kerim'de Hz. Peygamber'in doğduğu şehir olan Mekke ve onun kabilesi olan Kureyş lehine lehine gelişen böyle bir olaylar ve sonuçlar zincirinden söz edilmektedir. Önce Fîl Suresinde Ebrehe'nin Kabe'ye saldırdığı, fakat hezimete uğrayıp helak olduğu, bunun da ilahi bir yardım ve mucize neticesinde meydana geldiği anlatılmaktadır. Hemen devamındaki Kureyş Suresinde ise bu olayın Araplar nezdinde Kureyşlilere büyük bir itibar ve güven kazandırdığı, onların da bu konumlarına dayanarak diğer Arap kabileleriyle ve komşu ülkelerle birtakım ticaret anlaşmaları yaptıkları, bu anlaşmaların onlar lehine hiç beklenmedik sonuçların doğmasına yol açtığı anlatılmaktadır.

Her iki sure de metin olarak çok kısa olmasına rağmen anlamca çok derinlikli olup, Müslümanlara ticari anlaşma özelinden iktisadi işbirliklerinde izlemeleri gereken yolları gösteren birtakım ipuçları ve ilkeler içermektedir. Bu itibarla inişlerinin üzerinden oldukça uzun bir zaman geçmesine rağmen her iki surenin de önemi hayli artmış görünmektedir. Biz bu makalemizde işte bu iki sureyi detaylıca inceleyeceğiz. Araştırmamız, İslam ülkelerinin kendi aralarında acilen iktisadi işbirliğine gitmelerinin elzem olduğunun konuşulduğu günümüzde Müslümanların izlemesi gereken yola ışık tutması bakımından önem arzetmektedir.

İslami Finansman Aracı Olarak Sukukun Türkiye Örneğinde Piyasa Riski Açısından Değerlendirilmesi

Prof. Dr. Cengiz Toraman

Especially in the 2000s, the sphere of activity of Islamic finance has expanded remarkably thanks to the contribution of growing Sukuk market. While initially a limited number of countries took part in the Sukuk market, today many sovereign and private sector Sukuk issuances are made in large parts of the world from Africa to Europe. Furthermore, the Sukuk market is expected to sustain its uptrend in the future worldwide. Depending on the increasing importance of Sukuk, this chapter aims to reveal the general structure of Sukuk, also examine current situation of the global Sukuk market and the development process of the prominent countries' Sukuk markets. Within this framework, all relevant issues are discussed in essence, taking into account crucial points.

Sukuk is an Islamic financial instrument whose theoretical background is principally based on the securitization process. The development of sukuk market goes back to the early 1980s. After progressing limitedly in the 1980s-90s, the sukuk market recorded a considerable expansion in the 2000s. Within this framework, Turkey entered to the sukuk market in 2010 by enacting the first legislative regulation. Sukuk is called as lease certificate in Turkish legislation. The first sukuk issuance was made in 2010.

The primary objective of this study is to reveal how market risks of sukuk (lease certificate) and conventional bonds differentiate in an example of Turkey. In accordance with this purpose, secondary market behaviors of lease certificates and bonds issued in Turkey are examined and a comparative risk analysis is made on three hypothetical portfolios. ARCH-GARCH models and VaR method are used in order to analyze risk. The results from this analysis show that there is a strong positive linear correlation between yield changes of dollar-denominated lease certificates and bonds in Turkey. Besides, this correlation creates a downward effect on the total value at risk of a single bond portfolio. It is found that the portfolio diversification including lease certificate could decrease the risk of a bond portfolio.

Keywords: Sukuk, Lease Certificate, Value at Risk.

Introduction

Sukuk is a borrowing and investment instrument developed under the structure of Islamic finance. This instrument, with the simplest definition, represents ownership or usufruct of an asset (Akbulak 2011, p. 42). From this point forth, it can be inferred that sukuk is a financial

certificate derived from the conventional securitization mechanism. On one side of this mechanism, an institution seeking funds acquires assets and issues financial claims on these assets by means of a special purpose vehicle (SPV) which it establishes. On the other side, investors buying and holding sukuk are entitled to proportionate beneficial ownership on the underlying assets (Mannan 2008, p. 106).

The development process of the global sukuk market can be divided into three sub-periods. The first period covers the 1980s when the initiatives to issue Islamic financial securities began. In 1983, as a first practice, Bank Negara Malaysia issued investment certificates comprising of interest free instruments. The second period covering the 1990s reflects increases in the number of issuances and issuer countries. However, in the 1990s, Islamic financial securities were more or less similar to the conventional securities with a little bit of improvement. The third period corresponds to the 2000s when completely Shariah-compliant securities were initiated to issue (Idris 2008, p. 305). Over the last fifteen years, efforts to enhance the institutional capacity of the sukuk market have increased, on one hand; on the other hand, the market has grown tremendously. The share of sukuk market in Islamic financial sector reached 15.4% as of 2015, while it was 7% in 2003 (Grewal 2011, p. 2; Afshar 2013, p. 46; IFSB 2016, p. 7).

Sukuk can be qualified to be the most prominent instrument of Islamic finance, also rising component of the global financial chain. The geographical map of sukuk issuers is continuously expanding and is expected to widen further in the coming years. While the use of sukuk was limited to several Asian and Middle Eastern countries initially, today many countries ranging from Africa to Europe are involved in the sukuk market. Especially after the global financial crisis (GFC), the number of countries issuing sukuk has increased remarkably. Turkey entered also to the sukuk market after the GFC. In Turkey, the first legislative regulation regarding sukuk was introduced in 2010. Besides, the first private and sovereign sukuk issuances in Turkey were realized in 2010 and 2012, respectively (CMB 2010; IIFM 2013, 2014, 2016; IFSB 2014, 2015, 2016).

One of the discussion topics in the relevant literature is the comparison between sukuk and conventional bonds. Sukuk have a characteristic feature that carries both similarities and differences with the bonds. This relationship is explained in terms of various criterions including the nature of benefits to investors, marketability, risk etc. (Adam & Thomas 2004, p. 54; IFSB 2009, p. 20). In this general framework, the risk comparison is considered as an important issue that can be subjected to quantitative analysis. Sukuk may bear different types of risks as well as the current risk types in the conventional bonds. The sukuk risks are mainly based on the composition and nature of the underlying asset, the nature of issuer's contract with investors and the originator, time to maturity, tradability and liquidity of sukuk, and also some other factors (Ali 2005, p. 45).

Depending on this background, this study aims to reveal how market risks of sukuk and conventional bonds differentiate in an example of Turkey. In accordance with this purpose, as a first step, secondary market behaviors of sukuk (lease certificates) and bonds issued in Turkey are examined. Subsequently, a comparative risk analysis is made on the sample of selected lease certificate and bond. In order to analyze the risks of three hypothetical portfolios, series of yield

change ratio are created for each portfolio. Variances for those series are estimated with the fitted autoregressive and generalized autoregressive heteroskedasticity (ARCH-GARCH) models. Thereafter, risk profiles of the portfolios are analyzed by using Value at Risk (VaR) method.

This study is built on six main sections. In the first four sections focusing on the literature, the fundamental matters relating to sukuk are explained and the general overview of sukuk market is illustrated in essence and furthermore the relevant previous quantitative studies are briefed. In the last two sections, the data and methodology are described and the results from the analysis are presented and discussed.

The Fundamentals of Sukuk

Sukuk is etymologically the plural of “sakk” which is the Arabic name used for a written document of financial liabilities. Theoreticians have considered sukuk as the Islamic equivalent of bond (El-Gamal 2006; Idris 2008). It may basically be defined as asset-backed, offering stable return, tradable and Shariah-compliant trust certificates. The main necessity for the sukuk issuance is the existence of underlying assets/projects/services/financial resources in the ownership of the issuer institution (Tariq 2004; Tariq & Dar 2007). Sukuk reflects participation rights of investors in underlying assets, since its structure is based on the securitization mechanism (Mannan 2008, p. 105).

There are various sukuk definitions in the literature. The most common definition of sukuk belongs to the Accounting and Auditing Organization for Islamic Financial Institutions (AAOIFI). According to this definition (2010), sukuk are “certificates of equal value representing undivided shares in ownership of tangible assets, usufruct and services or (in the ownership of) the assets of particular projects or special investment activity.” The Islamic Financial Services Board (IFSB) (2009) describes sukuk as “certificates representing a proportional undivided ownership right in tangible assets, or a pool of predominantly tangible assets, or a business venture.” On the other hand, according to the Islamic Development Bank (IDB) (2015), sukuk is “an asset-backed bond which is designed or structured in accordance with Shariah and may be traded in the market.”

The sukuk structure must be compatible with the fundamental principles of Islamic finance. The most prominent principles relating to sukuk issuances are the prohibition of riba (interest) and the existence of underlying asset. Namely, the idea behind sukuk is essentially referring to the prohibition of riba. This prohibition closes the door for debt securities in the conventional finance that provide a basis to earn interest return, instead of this, allows room for the certificates linked to the performance of a real asset. Financial instruments that derive their returns from the performance of tangible or even intangible assets are considered acceptable under Shariah (Mannan 2008, p. 105).

Sukuk exhibit some similarities and differences with conventional bonds. Like conventional bonds, sukuk certificates have a maturity date and offer a regular stream of income to their holders until the maturity (Godlewski et al. 2011, p. 7). However, similar to stocks, they

represent an ownership claim and do not guarantee a specified return (Mseddi & Naifar 2013, p. 264). The main difference between sukuk and bonds is the nature of transaction that treats sukuk holders as investor and bondholders as creditor. Thus, the return type of sukuk holders becomes a share in the revenue or profits in contrast to the interest income of bondholders. Sukuk holders' ownership in the underlying assets entitles them to the risks and rewards linked to those assets (Shaikh 2013, p. 165). Because sukuk holders have a real relationship with the underlying asset, the sale of sukuk means sale of a share in an asset –not sale of debt (Hamza 2006, p. 91).

There are various criterions in the literature when comparing sukuk with the conventional securities. In this regard, main features of sukuk, bonds and stocks are comparatively illustrated in Table 1.

Table 1. Main Similarities and Differences between Sukuk, Bonds and Stocks

	Sukuk	**Bonds**	**Stocks**
Nature	Not a debt of issuer but undivided ownership share in specific assets (asset-backed or asset-based) or business ventures	Debt of issuer	Ownership share in a corporation
Assets	A minimum of certain percentage of tangible assets	Generally not required	Not required
Claims	Ownership claims on the specific assets or business venture	Creditors' claims on the borrowing entity, and in some cases liens on assets	Ownership claims on the company
Security	Secured by ownership rights in the underlying assets or venture in addition to any additional collateral enhancement structure	Generally unsecured debentures except in cases such as mortgage-backed securities, collateralized debt obligations, equipment trust certificates, etc.	Unsecured
Principal and return	Not guaranteed by issuer	Guaranteed by issuer	Not guaranteed by company

Purpose	Must be issued only for Shariah-compliant purposes	Can be issued for any purpose	Can be offered for any purpose
Trading of security	Sale of ownership interest in a specific asset or venture	Sale of a debt instrument	Sale of shares in a company
Responsibility of holders	Responsibility for defined duties relating to the underlying assets/venture limited to the extent of participation in the issue	Bondholders do not have any responsibilities for the circumstances of the issuers.	Responsibility for the affairs of the company limited to the extent of holding in the company

Source: Adam & Thomas 2004; IFSB 2009

Since the sukuk structure can be established in numerous ways, the proper classification of sukuk is important for issuers to determine the aim of issuance (Nazar 2011, p. 4). The AAOIFI (2010) has defined various types of sukuk under its Shariah standards. Those are following: (i) certificates of ownership in leased assets that is called as ijarah sukuk, (ii) certificates of ownership of usufruct, (iii) salam certificates, (iv) istisna certificates, (v) murabaha certificates, (vi) musharaka certificates, (vii) muzara'a (sharecropping) certificates, (viii) musaqa (irrigation) certificates, (ix) mugharasa (agricultural) certificates. Apart from that, in the literature, sukuk are commonly classified into seven types including mudaraba, musharaka, murabaha, ijarah, salam, istisna and hybrid.

One of the subtopic under the relevant literature is the risk management of sukuk. In order to manage sukuk-associated risks in an effective manner, it is crucially important to determine accurately the risks faced. While certain types of risks are regarding both sukuk and bonds, some other types of risks are only applicable to either sukuk or bonds (Afshar 2013, p. 48). Each sukuk structure can have different risk sources depending upon the type of underlying contracts and the nature and composition of underlying assets. Besides, there are some other factors leading to differentiation of risks in sukuk structures. These factors are following: (i) fixed or flexible return structure in the contract between issuer and investor, (ii) nature of fixed or flexible rate contract between issuer and originator, (iii) time to maturity, (iv) tradability and liquidity of sukuk, (v) payment capacity of originator or its guarantor, (vi) put or call option given to the originator or the investor. Within this framework, main sukuk risks can be classified as market risk, credit risk, liquidity risk, operational risk, Shariah compliance risk and infrastructure rigidity risks (Ali 2005, p. 45).

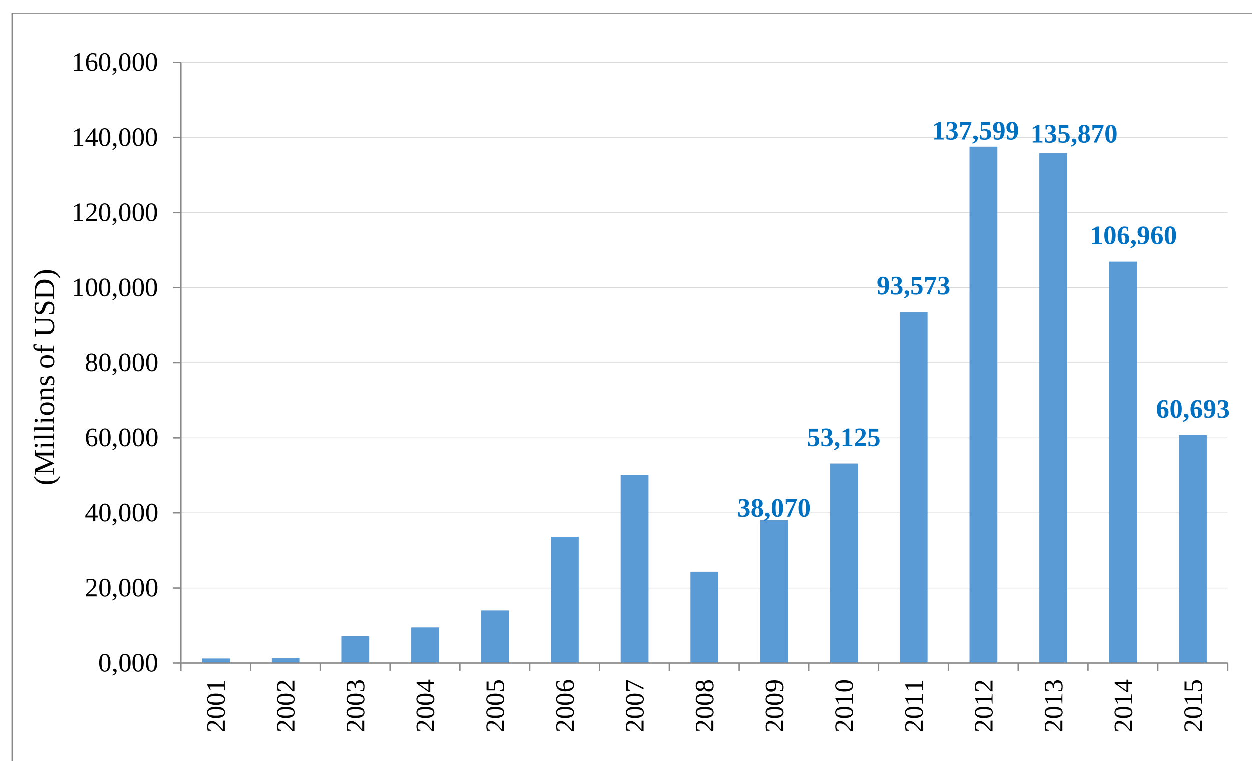
General Overview of The Global Sukuk Market

The sukuk market has become the fastest growing sector of Islamic finance in the recent years, albeit it has undergone a moderation phase as of 2015 in both issuances and outstanding values.

According to data taken from the IFSB, the global sukuk outstanding grew by 19.6% between 2009 and 2014, thus reached $300.9 billion at the end of 2014. Especially the years of 2012 and 2013 became record years for global sukuk issuances. However, the sukuk market began to slowdown in 2014 and deteriorated remarkably in 2015 due to ongoing uncertainties in the global economic and financial system. As illustrated in Figure 1, which includes the data of International Islamic Financial Market (IIFM), the total volume of sukuk issuances between January 2001 and December 2015 became $767.1 billion. After realizing $135.9 billion in 2013, sukuk issuances were made $107 billion and $60.7 billion in 2014 and 2015, respectively (IFSB 2015, 2016; IIFM 2014, 2016).

Considering the global sukuk market in terms of geographical distribution, it is seen that the Asian and Middle Eastern countries have played a leading role in the progress of sukuk market. Over the period of 2001-2015, 85.1% of totally 5,116 sukuk issuances were made in Asia and Far East region and 9.4% of those were made in the GCC and Middle East region. In terms of the issue amount, over the same period, the shares of Asia and Far East and the GCC and Middle East were 73.9% and 22% of $767.1 billion issuances respectively. The most sukuk issuing countries as amount are Malaysia, the United Arab Emirates, Saudi Arabia, Indonesia, Qatar and Bahrain. While Malaysia dominates the domestic issuances with its 78.7% share in the global amount, the United Arab Emirates ranks first in the international issuances (IIFM 2016). Table 2 below shows the geographical distribution of sukuk issuances between January 2001 and December 2015.

Figure 1. Total Global Sukuk Issuances (2001-2015) – All Currencies, in USD Millions

Source: IIFM 2016

Table 2. The Distribution of Global Sukuk Issuances by the Location (2001-2015)

	DOMESTIC ISSUES			INTERNATIONAL ISSUES		
	Number of Issues	Amount (USD millions)	Share in Total Value	Number of Issues	Amount (USD millions)	Share in Total Value
ASIA & FAR EAST (Malaysia, Indonesia, China, Hong Kong, Japan, Singapore, Pakistan, Bangladesh, Brunei Darussalam, Maldives)	5,038	523,640	84.69%	78	42,961	28.87%
GCC & MIDDLE EAST (Bahrain, United Arab Emirates, Saudi Arabia, Qatar, Kuwait, Jordan, Oman, Yemen)	320	72,194	11.68%	243	96,709	64.98%
AFRICA (Sudan, South Africa, Gambia, Nigeria, Senegal, Ivory Coast)	240	16,864	2.73%	2	630	0.42%

Source: IIFM 2016

Table 2-continued. The Distribution of Global Sukuk Issuances by the Location (2001-2015)

	DOMESTIC ISSUES			INTERNATIONAL ISSUES		
	Number of Issues	Amount (USD millions)	Share in Total Value	Number of Issues	Amount (USD millions)	Share in Total Value
EUROPE & OTHER REGIONS (Turkey, United Kingdom, USA, Luxembourg, Germany, France, Kazakhstan)	57	5,577	0.90%	36	8,524	5.73%
TOTAL ISSUES	5,655	618,275	100%	359	148,824	100%

Source: IIFM 2016

The geographical map of sukuk issuers is continuously expanding and is expected to widen further in the coming years. While the use of sukuk was limited to several Asian and Middle Eastern countries initially, today many countries ranging from Africa to Europe are involved in the sukuk market. In the development process of the global sukuk market, especially the GFC became an important cornerstone. The number of countries issuing sukuk has increased considerably during the post-crisis period, particularly as from 2010. The newer jurisdictions that have tapped into the global sukuk market following the GFC include Turkey, Azerbaijan, the United Kingdom (2010), Yemen, Jordan, Hong Kong (2011), France, Germany, Kazakhstan (2012), Luxembourg, Nigeria, Mauritius, Oman (2013), South Africa, Senegal, Maldives (2014), Ivory Coast (2015). Additionally Tunisia, Morocco, Niger, Kenya and Egypt are expected to issue sukuk in the near future (IFSB 2014, 2015, 2016; IIFM 2014, 2016).

Turkish Sukuk Market

Turkish sukuk market has recorded considerable growth in recent years due to the development of participation banking (Islamic banking) and increasing appetite for interest free instruments. The development of participation banking has been limited, although it dates back to the 1980s. However, the regulatory framework established with the Banking Law in 2008 paved the way for more efficient functioning of participation banking. This development influenced also the sukuk market in a positive manner. Turkey entered the sukuk market in 2010 by enacting the first legislative regulation (IIFM 2014).

Actually, the history of interest free instruments in Turkey dates back the 1980s even though the experience of sukuk is quite new. Over the previous decades, Turkish government issued profit-loss sharing certificates and real estate certificates albeit in a limited number. These instruments were used to finance especially the large infrastructure and construction projects. On the other side, the first sukuk issuance was made in 2010 at an amount of USD 100 million by a participation bank called Kuveyt Turk. Besides, the first sovereign sukuk was issued in 2012 at an amount of USD 1.5 billion. This issuance became very successful not just because of its amount and low cost as compared to conventional bonds, but also its highly diversified pool of participants (Republic of Turkey Undersecretariat of Treasury 2012; IIFM 2014).

Capital Markets Board of Turkey (CMB) has gained ground in fulfilling the fundamental legislative regulation in order to develop the sukuk market. The first sukuk legislation was introduced by the CMB in April 2010, with the name of “Communiqué on the Principles Regarding Ijarah Certificates and Asset Lease Companies”. Sukuk was called as “lease certificate” in this and subsequent regulations. Besides, the first regulation described only ijarah sukuk structure and did not include other types of sukuk (CMB 2010; IIFM 2014).

Following the first regulation in 2010, some complementary changes were made in the capital market legislation. While tax inequalities on lease certificates compared to conventional instruments were solved in 2011, new Capital Market Law came into effect and the regulation regarding lease certificates has been changed in accordance with the new Law. In addition, the CMB replaced the old Communiqué with the new one known as “Communiqué on Lease Certificates” in June 2013 (IIFM 2016).

The most prominent change in the new Communiqué, it widened the scope of underlying assets and defined them as any kind of rights and assets. Namely, it became possible to issue different types of lease certificates as well as the ijarah type. The Communiqué classified lease certificates as following: (i) lease certificates based on ownership (ijarah), (ii) lease certificates based on management agreement (wakala/mudaraba), (iii) lease certificates based on trading (murabaha), (iv) lease certificates based on the partnership (musharaka), (v) lease certificates based on engineering, procurement and construction agreement (istisna) (CMB 2013; IIFM 2014, 2016).

According to the data taken from the IIFM (2016), 56 domestic lease certificates amounting to $5.6 billion and 17 international lease certificates amounting to $5.7 billion were issued between January 2010 and December 2015. In that period, Turkey's lease certificate issuances comprised of 0.9% and 3.8% in the total domestic and international issuances in the global market, respectively.

Literature Revıew

Although there exist numerous studies relating to sukuk in the literature, a small part of these studies contains quantitative analysis. Actually, the lack of data from the secondary market has been a hindrance of performing empirical studies. However, it has been observed that empirical studies began to enter the literature after the GFC, also the number of these studies have noticeably increased over the recent years.

Cakir and Raei (2007) examined the impact of sukuk on the cost and risk structure of investment portfolios by using VaR framework. They analyzed whether secondary market behavior of eurobonds and sukuk issued by the same issuer are significantly different to provide gains from portfolio diversification. Since data availability imposes restrictions on the analysis, they limited the study to sukuk and conventional bonds issued by Malaysia, Pakistan, Qatar, and Bahrain in the international markets. The analysis was made by means of the delta-normal and Monte-Carlo simulation methods. The results show that sukuk and eurobonds have different price behavior –contrary to the priors- and a diversification by including sukuk in a portfolio can significantly reduce the portfolio's VaR.

Fenech and Watson (2009) aimed to examine the impact of sukuk on an equity portfolio and compare the risk and return before and after the introduction of such a security. In this regard, they examined the risk profile of one of the largest Islamic funds, namely the Amana fund managed in the United States. Markowitz Modern Portfolio Theory was employed to compare the risk level of the Amana fund on an optimal portfolio. The findings of this analysis indicate that the use of sukuk may enable to achieve the same expected return with exposing to less risk.

Ramasamy, Munisamy and Helmi (2011) analyzed selected sukuk issuances traded in Malaysia in terms of the duration and convexity. They compared these durations and convexities with those of government bonds and conventional bonds to assess the relative sensitivity of sukuk. The findings reveal that sukuk are moderately risky than government bonds and less risky than conventional bonds. As risk and return are positively correlated, sukuk provide a lower return.

All these results imply that sukuk are more apt instrument for risk averters, regardless of belonging to Islam or any other religion.

Godlewski, Turk-Ariss and Weill (2011) examined if investors reacted differently to the announcements of sukuk and conventional bond issuances by using a market-based approach on the Malaysian data. The findings show that the stock market is neutral to announcements of conventional bond issues, but reacts negatively to announcements of sukuk issues. The authors attribute these findings to the excess demand for Islamic investment certificates and explain the difference in stock market reactions as an adverse selection mechanism.

Ariff and Safari (2012) investigated whether the yields of sukuk and conventional bonds of same quality rating gave same returns to investors. They also tested if there was a causal relationship between sukuk and conventional bonds. The findings illustrate a significant difference in yields of sukuk against yields of conventional bonds. Moreover, results of Granger causality test do not show a causal relationship between yields of these two types of securities. On the other hand, the effect of ijarah sukuk issuance on issuer firm's beta was studied. The results of this study reveal that the absolute change in beta of the firm is significant.

Alam, Hassan and Haque (2013) investigated the impact of sukuk and conventional bond announcements on shareholders' wealth and their determinants using 79 sukuk and 87 conventional bonds over the period of 2004-2012 in six developed Islamic financial market. They also divided the overall period into three parts as 2004-2006 (before crisis), 2007-2009 (during crisis) and 2010-2012 (after crisis). The analysis reveals that the market reaction is negative for the announcements of sukuk before and during 2007 global financial crisis. On the other hand, market reaction is found as positive for the announcement of conventional bonds before the crisis and negative during and after crisis.

Fathurahman and Fitriati (2013) analyzed the ratio between yields on sukuk and conventional bonds using a quantitative approach. Testing was done by using the average, standard deviation, coefficient of correlation, covariance of the portfolio, as well as the statistical test t. The sample of study included sukuk and bonds actively traded on the Indonesian markets in October 2011. Overall, the results show that the average (mean) yield of sukuk is higher than the average (mean) return on conventional bonds. On the other hand, the level of risk measured by standard deviation for sukuk is found as relatively larger than the standard deviation of conventional bonds.

Rusgianto and Ahmad (2013) examined the volatility behavior of sukuk market under consideration of structural breaks. The Dow Jones Citigroup Sukuk Index (DJCSI) for the period 2007-2011 was used as a proxy of the global sukuk market. In order to identify the structural change, log values of the DJCSI (LDJCSI) was regressed in an Ordinary Least Square (OLS) model by fitting a constant to the data. In addition, EGARCH (Exponential Generalized Autoregressive Conditional Heteroskedasticity) model was employed to analyze the volatility. The findings indicate that structural breaks significantly alter the volatility behavior of sukuk. Another result is that the volatility during pre-crisis and contemporaneous period is more sensitive to market events compared to the post-crisis period.

Sevinç (2013) made a comparative analysis on the volatilities of two hypothetical portfolios including sukuk and eurobonds issued in the international markets. While the first portfolio comprised of 19 eurobonds issued by Turkish Treasury, the second one contained 22 sukuk certificates issued by five different countries except Turkey. The risk profiles were analyzed with ARCH-GARCH and VaR methods. The results from this analysis shows that the sukuk portfolio carries less value at risk compared to the eurobond portfolio.

Mosaid and Boutti (2014) aimed to diagnose the performance of sukuk portfolios compared with bond portfolios. For this purpose, they used the series of indices covering the whole sukuk and bonds in the Malaysian market during the period of 2007-2012. They firstly studied the significance of the difference in the portfolios' mean return, subsequently addressed the portfolios' return correlation. The comparison of indices reveals that sukuk index outperforms the bond index and market index. Furthermore, the results confirm a significant and positive correlation between returns of sukuk and bond portfolios.

Data And Methodology

This research investigates how the secondary market behaviors of sukuk and bonds affect the risk of a mixed portfolio including those securities. More specifically, the research aims to make comparison between risk profiles of a sukuk portfolio, a bond portfolio and a mixed sukuk and bond portfolio in the sample of Turkish financial market. For this purpose, volatilities of created portfolios are modeled with the fitted ARCH-GARCH methods and thereafter the portfolios are subjected to VaR analysis.

Three hypothetical portfolios are created by using a lease certificate (sukuk) and a conventional bond in Turkey. The lease certificate is selected from dollar-denominated lease certificate issuances that were made by Undersecretariat of Treasury Asset Leasing Company (the issuer behalf of Turkish Treasury). The conventional bond is taken from dollar-denominated eurobonds that were issued by Undersecretariat of Treasury. Table 3 demonstrates the hypothetical portfolios and their compositions. As illustrated in the table, all three portfolios are worth $100.000. Weighting calculation is not important for X1 and X2 portfolios, because they consist of a single lease certificate or bond. Besides, the weighted average yield of X3 portfolio is calculated based on shares of market values of the assets in the portfolio's total market value.

Table 3. The Framework of Analysis Model

	PORTFOLIO 1 (X1)	PORTFOLIO 2 (X2)	PORTFOLIO 3 (X3)
SECURITY	Dollar-Denominated Lease Certificate (KS_USD)	Dollar-Denominated Eurobond (GT_USD)	Dollar-Denominated Lease Certificate +

			Dollar-Denominated Eurobond (KS+GT_USD)
WEIGHT	Market Value/ Portfolio’s Total Market Value	Market Value/ Portfolio’s Total Market Value	Market Value/ Portfolio’s Total Market Value
TOTAL AMOUNT	$100,000	$100,000	$100,000

The population of this research is defined as all lease certificate and bond issuances in Turkey. The first private sector lease certificate was issued in 2010, and the first sovereign one was issued in 2012. According to data gathered from IIFM, Bloomberg and Reuters, totally 63 lease certificate issuances were made in Turkey until December 2015. Of these issuances, the number of private and public sector issuances are 53 and 10, respectively. Turkish Lira (TL)-denominated issuances are much more than issuances in foreign exchanges. On the other hand, the maturity of those issuances changes ranging from 2 months to 10 years. While very short-term issuances are common in private sector issuances, the shortest maturity is 2 years in sovereign issuances.

In determining sample, the quality of secondary market data is primarily considered. Namely, there exists lack of data for all private issuances and TL-denominated sovereign issuances. For this reason, these categories are ignored and only foreign exchange denominated lease certificates are considered. Until December 2015, Undersecretariat of Treasury Asset Leasing Company issued 10 lease certificates. Only three-in-ten issuances were realized as dollar-denominated, others were issued as TL-denominated. While the maturity of all TL-denominated issuances was 2 years, the maturities of dollar-denominated issuances were 5.5 years, 5 years and 10 years, respectively. On the other hand, there is not lack of data problem in selecting eurobond. Undersecretariat of Treasury issues eurobonds regularly and the secondary market data of those are sufficient to analyze.

In creating hypothetical portfolios, firstly lease certificates are examined in terms of following features: (i) the issue date, (ii) the maturity, and (iii) the secondary market data. After selecting a lease certificate, an eligible eurobond is selected from the sample. Since both the selected lease certificate and the selected eurobond belong to the same issuer, conflictive discussions arising from credit risk differences are prevented. Besides, issue dates and maturity structures of selected securities are identified similar as much as possible. On the other hand, both two securities are selected among dollar-denominated securities. Table 4 shows two securities to be included into hypothetical portfolios.

Table 4. The Securities in Model Portfolios

CODE	TYPE OF SECURITY	ISSUER	ISSUE DATE	ISSUE AMOUNT	RETURN	MATURITY
KS_USD	Lease Certificate	Republic of Turkey Undersecretariat of Treasury Asset Leasing Company	10.10.2013	USD 1.25 billion	4.557%	10.10.2018
GT_USD	Eurobond	Republic of Turkey Undersecretariat of Treasury	29.01.2014	USD 2.50 billion	5.750%	22.03.2024

Beginning to analysis, daily yield to maturity (YTM) and closing price data are obtained for the business days between 29 January 2014 and 30 October 2015. After that, changes in YTM from day to day are calculated for each portfolio. The following formula is used for this calculation. Supposing that there are T daily yield observations (YTM_1,YTM_2,…,YTM_3, YTM_{t-1}, YTM_t,…, YTM_T), the natural logarithm of the change ratios in YTMs (Smith 2009; Fabozzi & Mann 2010):

$$LDC_t = 100 * \left[ln \left(\frac{YTM_t}{YTM_{t-1}} \right) \right] \quad (1)$$

In Equation 1, LDC_t denote the percentage change in yield from day t and the prior day $(t-1)$.

In the subsequent phases of the analysis, as a first, descriptive statistics are examined to describe main features of obtained series. The results from Jarque-Bera test are considered whether the series have normal distribution. Thereafter, it is investigated that the series are stationary or non-stationary. The Augmented Dickey-Fuller (ADF) and Phillips-Perron unit root tests are performed in order to determine stationary (Jarque & Bera 1987; Phillips & Perron 1988; Enders 2003; Gujarati 2004; Brooks 2008).

The existence of autocorrelation and ARCH effect is checked. For this purpose, firstly, autoregressive models are estimated by Ordinary Least Squares (OLS) regression and appropriate lag length is determined. There are three methods in order to determine properly the lags of autoregressive processes. These are following: (i) F-statistic, (ii) Partial Autocorrelation Function (PACF), (iii) Information Criterion. In this study, the third approach is adopted. Secondly, after determining the lag length, Breusch-Godfrey Lagrange Multiplier

(LM) and ARCH-LM tests are implemented to check the presence of autocorrelation and ARCH effect, respectively (Gujarati 2004; Brooks 2008; Yavuz 2014).

In the phase of measuring risk, variances/standard deviations of three hypothetical portfolios are estimated with the fitted ARCH-GARCH models. Although there are several methods used for this transaction, ARCH-GARCH models are prominent among those. As opposed to conventional econometric models assuming a constant one-period forecast variance, Engle (1982) developed ARCH as a class of stochastic processes. These processes are mean zero, serially uncorrelated, with non-constant variances conditional on the past, but constant unconditional variances. The essential point in ARCH model is that the conditional variance depends upon past information and thus may be a random variable.

Engle's study shows evidence that the mean and variance of a series could be modeled simultaneously. As a first step to comprehend Engle's methodology, it should be considered that conditional forecasts are immensely superior to unconditional forecasts. Based on this presupposition, let suppose that we estimate the stationary ARMA (Autoregressive Moving Average) model as following (Enders 2003):

$$y_t = \alpha_0 + \alpha_1 y_{t-1} + \varepsilon_t \quad (2)$$

If the variance of ε_t is not constant, any tendency for sustained movements in the variance can be estimated with an ARMA model. For example, if $\hat{\varepsilon}_t$ denotes the estimated residuals from the model in Equation 2, the conditional variance of y_{t+1} is expressed as following (Enders 2003):

$$Var(y_{t+1}|y_t) = E_t[(y_{t+1} - \alpha_0 - \alpha_1 y_t)^2] = E_t \varepsilon_{t+1}^2 \quad (3)$$

In Equation 3, $E_t \varepsilon_{t+1}^2$ is equal to the variance (σ^2). On the other hand, supposing the conditional variance is not constant, one simple strategy is to model the conditional variance as an AR(q) process in Equation 4 using the square of the estimated residuals (Enders 2003):

$$\hat{\varepsilon}_t^2 = \alpha_0 + \alpha_1 \hat{\varepsilon}_{t-1}^2 + \alpha_2 \hat{\varepsilon}_{t-2}^2 + \cdots + \alpha_q \hat{\varepsilon}_{t-q}^2 + v_t \quad (4)$$

In the equation above, v_t denote white-noise process. If we note $\alpha_1 = \alpha_2 = \cdots = \alpha_q$, the estimated variance is the constant α_0. The conditional variance of y_t evolves consonant to the autoregressive process in Equation 4. In this regard, the forecast of the conditional variance at $t + 1$ can be formulated as following (Enders 2003):

$$E_t \hat{\varepsilon}_{t+1}^2 = \alpha_0 + \alpha_1 \hat{\varepsilon}_t^2 + \alpha_2 \hat{\varepsilon}_{t-1}^2 + \cdots + \alpha_q \hat{\varepsilon}_{t+1-q}^2 \quad (5)$$

Thus, an equation like Equation 4 is called an ARCH model. Besides, it is possible to write many ARCH models, because the residuals in Equation 4 can come from an autoregression, an ARMA model or a standard regression model (Enders 2003).

There exist several constraints regarding ARCH process. The most prominent one of those constraints is that the value of a conditional variance (h_t) must be strictly positive. A negative

variance at any time point becomes meaningless. In this regard, all coefficients in the conditional variance are usually required to be non-negative (Brooks 2008).

Bollerslev (1986) extended the ARCH process to allow for past conditional variances in the current conditional variance equation. The model proposed by Bollerslev is an ARMA (p,q) process. The simplest GARCH (1,1) process is expressed as following:

$$h_t = \alpha_0 \alpha_1 \varepsilon_{t-1}^2 + \beta_1 h_{t-1} \ \ , \ \ \alpha_0 > 0 \ \ , \ \ \alpha_1 \geq 0 \ \ , \ \ \beta_1 \geq 0 \qquad (6)$$

Within the framework of Equation 6, the condition of $\alpha_1 + \beta_1 < 1$ should met for wide-sense stationary. The value of $\alpha_1 + \beta_1$ presents an idea about whether the volatility is persistent or temporary. There exists persistence volatility and the value of $\alpha_1 + \beta_1$ is close to 1 in many financial time series. Besides, a higher ε_{t-1}^2 or a larger σ_{t-1}^2 cause to a larger σ_t^2. This situation shows presence of the trend that a shock in period $t-1$ is followed by another shock in period t. Such a trend is called as volatility clustering (Yavuz 2014).

Engle, Lilien and Robins (1987) extend the underlying ARCH process to allow the mean of a sequence to depend upon its own conditional variance. Under this extended model called as ARCH-M, given that the risk of an asset can be measured by the variance of its returns, the risk premium become an increasing function of the conditional variance of returns. According to this model, the higher the conditional variance of returns, the higher the required return to persuade the investor to hold long-term asset (Enders 2003).

ARCH models described above could be categorized as symmetric ARCH models. On the other side, there are asymmetric ARCH models such as Exponential GARCH (EGARCH) and Threshold ARCH (TARCH) (Yavuz 2014). These models aim to overcome a primary restriction of GARCH model that enforces a symmetric response of volatility to positive and negative shocks. Namely, a negative shock to financial time series may increase volatility by more than a positive shock of the same magnitude. For example, such asymmetries in the equity market are often referred to leverage effects, whereby a decrease in the firm's stock value causes the firm's debt/equity ratio to rise (Brooks 2008).

In an EGARCH process, there is a parameter (γ_i) that denotes the leverage effect in the volatility and takes usually negative value. Being statistically significant, the parameter γ_i shows that positive yield shocks create less volatility than negative yield shocks do (Yavuz 2014). Another asymmetric model commonly used to handle leverage effects is TARCH model. Glosten, Jagannathan and Runkle (1993) and Zakoian (1994) developed this model. The model uses zero as a threshold to separate the effects of past shocks (Tsay 2005).

After the volatility estimation through ARCH-GARCH models, the next phase of this study is measuring values at risk of the hypothetical portfolios. VaR may be defined as "a single estimate of the amount by which an institution's position in a risk category could decline due to general market movements during a given holding period (Tsay 2005)." Fabozzi and Mann (2010) describe VaR as "a measure of the worst expected loss that a portfolio may suffer over

a period of time that has been specified by the user, under normal market conditions and a specified level of confidence."

The notation of value at risk is $VaR(p)$ or $VaR^{100\times\%p}$ in which "p" denotes probability level. The most used probability levels are 1% or 5%. However, numbers higher and lower than those are frequently used in practice (Danielsson 2011). As an example of expression of VaR, let suppose a daily VaR is stated as $1.000 for a 95% level of confidence. This means there is a 5% chance that the loss of next day will be greater than $1.000 (Fabozzi & Mann 2010).

There are two VaR approaches in the literature. These approaches are mainly classified as parametric and non-parametric. In the parametric approach, the VaR calculation can be simplified if the distribution can be assumed accordant with the normal distribution. Thus, the VaR figure can be derived directly from the portfolio's standard deviation using a multiplicative factor that depends on the confidence level. This approach is called parametric for the reason that it includes estimation of parameters instead of just deducing from the quantile off the empirical distribution. On the other hand, non-parametric approach makes no assumption about the shape of the distribution of returns (Jorion 2007).

Based on these two approaches, VaR calculation is made using three methods. They are (i) the variance-covariance, (ii) historical simulation, and (iii) Monte Carlo simulation. The first method is used in this study. The variance-covariance method (or parametric method) is located on the following assumptions: (i) the returns on risk factors are normally distributed; (ii) the correlations between risk factors are constant; (iii) price sensitivity to changes in a risk factor of each portfolio component is constant (Fabozzi & Mann 2010).

The VaR formula used in this research is illustrated below (Smith 2009):

$$VaR_i = MV_i * MD_i * [(YTM_i \sigma_i) * z_\alpha] \tag{7}$$

In Equation 7; MV denotes the market value, MD denotes modified duration, σ denotes standard deviation, and z_α denotes the critical value for a given confidence level (α) on the normal distribution table.

Since the portfolio VaR is computed in this research, correlation coefficient becomes also an important component of the analysis. In this regard, the portfolio VaR that considers the correlation between portfolio constituents is computed using this formula (Smith 2009):

$$VaR_{portfolio} = \sqrt{\sum_{i=1}^{N} \sum_{j=1}^{N} VaR_i * VaR_j * \rho_{i,j}} \tag{8}$$

In Equation 8, $\rho_{i,j}$ denotes the correlation for changes in the yield between i and j. If there is perfect correlation meaning $\rho_{i,j} = 1$ among the securities in the portfolio, the portfolio VaR decrease as against the undiversified VaR.

Findings And Discussions

The descriptive statistics are illustrated in Table 5. The highest daily yield change is observed in portfolio X1, otherwise the lowest one is observed in portfolio X2. Jarque-Bera test indicates that series X1, X2 and X3 have not normal distribution.

Table 5. Descriptive Statistics

	X1	X2	X3
Mean	-0.090935	-0.053565	-0.068423
Median	-0.029082	-0.020736	-0.063983
Standard Deviation	1.379829	1.314254	1.243429
Skewness	-0.338379	0.067326	-0.106965
Kurtosis	5.438200	4.862106	4.901097
Jarque-Bera	121.9204	66.37106	69.69127
Observations	457	457	457

Table 6 shows that the results of ADF and PP unit root tests. While the Schwarz Information Criterion was used to determine the lag length in ADF test, the Barlett-Kernel was used in PP test. Besides, Newey West statistic was used as bandwidth. According to the results, it is observed that series X1, X2 and X3 do not contain a unit root and thus they are stationary at level.

Table 6. Results of Unit Root Tests

LEVEL		X1	X2	X3
ADF	Constant	-18.65638 (0.0000)	-15.85139 (0.0000)	-16.41054 (0.0000)
ADF	Constant, Linear Trend	-18.74119 (0.0000)	-15.90748 (0.0000)	-16.48558 (0.0000)
PP	Constant	-18.72162 (0.0000)	-15.29411 (0.0000)	-16.31237 (0.0000)
PP	Constant, Linear Trend	-18.78163 (0.0000)	-15.32324 (0.0000)	-16.32557 (0.0000)

The autoregressive models for X1, X2 and X3 were estimated by OLS regression. Calculations were made for 12 lags, and information criterions were compared in order to determine the appropriate lag length. As a result, considering that the lower value of Akaike and Schwarz-Bayesian information criterions was better, lag (1) was chosen. Table 7 below illustrates the values of Akaike and Schwarz criterions relating to different AR models.

Table 7. Values of Information Criterions at Different Lags

	X1		X2		X3	
LAG	AIC	SBIC	AIC	SBIC	AIC	SBIC
1	3.464276	3.482357	3.304450	3.322531	3.208571	3.226652
2	3.467522	3.494689	3.308175	3.335342	3.212610	3.239777
4	3.468211	3.513640	3.307505	3.352934	3.213495	3.258924
8	3.475044	3.557368	3.323511	3.405835	3.229503	3.311826
10	3.483044	3.584002	3.325868	3.426825	3.234639	3.335597

In order to find a suitable conditional variance model, various ARCH-GARCH models were tried by using different combination of lag lengths. The following criterions were considered to identify the fitted model: (i) variance equation coefficients not to be negative, (ii) variance equation coefficients to be smaller than 1, (iii) the statistical significance of parameter, (iv) lower value of AIC and SBIC, (v) residuals to have constant variance, (vi) fewer parameters as possible (Atakan 2009; Unal 2009; Songul 2010; Cabuk et al. 2011).

While GARCH(1,1) was chosen for portfolio X1, EGARCH(1,1) was chosen for portfolios X2 and X3. Model estimations contain totally 457 data of business days between 30 January 2014 and 30 October 2015. The model assumes that the errors follow Student's t distribution. In analyzing, maximum likelihood estimation method was used.

In established equations, the parameter α_1 takes the value of 0.119220, 0.257933 and 0.216180 for the models X1, X2 and X3, respectively. The parameter β_1 becomes 0.787539 in X1, 0.895986 in X2 and 0.897988 in X3. Besides, the value of parameter γ_1 is 0.142075 in X2 and 0.113776 in X3. The parameter α_1 represents the effect of shocks on daily yield changes, while the parameter β_1 defines the effect of prior day's (t-1) yield volatility on today's (t) yield volatility. The parameter γ_1 denotes the asymmetry effect in the model. If this parameter is significantly positive, positive shocks affect the volatility of yield change more than negative shocks do.

The value of α_1 is the highest in model X2 and the lowest in model X1. This means that the effect of shocks on yield changes is higher in eurobond than lease certificate. However, a

portfolio comprising both lease certificate and bond could reduce the magnitude of shock effect, in comparison with a purely eurobond portfolio. On the other hand, the value of β_1 in model X3 is higher than the value in model X1, also it is nearly the same with the value in model X2. This result indicates that the effect from prior day's volatility to today's volatility is higher in eurobond than lease certificate. Even a mixed eurobond and lease certificate portfolio does not balance those effect. Finally, the value of γ_1 in model X3 is below the value in model X2. This shows evidence that positive shocks affect the yield volatility of eurobond more than the volatility of the mixed portfolio.

Table 8-9-10 demonstrate daily value at risk at 99%, 95% and 90% confidence interval, respectively. Table values reflect estimations made for the following day in the last 10 days of the sampling period, given that the holding period is one day.

VaR at 99% Confidence Level for Portfolios X1, X2 and X3

	X1		X2		X3(without correlation*)		X3(with correlation*)	
	Amount	Ratio	Amount	Ratio	Amount	Ratio	Amount	Ratio
1	4,563	0.0436	11,386	0.1049	15,949	0.1485	15,166	0.1411
2	4,374	0.0418	10,775	0.0995	15,150	0.1414	14,402	0.1343
3	4,334	0.0415	11,207	0.1037	15,540	0.1452	14,790	0.1380
4	4,211	0.0402	10,309	0.0944	14,520	0.1346	13,801	0.1279
5	5,114	0.0489	10,964	0.1002	16,078	0.1491	15,239	0.1412
6	4,995	0.0478	10,313	0.0943	15,308	0.1421	14,498	0.1345
7	4,832	0.0463	9,930	0.0912	14,762	0.1375	13,980	0.1301
8	5,147	0.0493	11,153	0.1022	16,300	0.1515	15,453	0.1435
9	4,928	0.0473	10,577	0.0976	15,505	0.1449	14,696	0.1372
10	5,141	0.0493	14,240	0.1318	19,381	0.1811	18,474	0.1725

VaR at 95% Confidence Level for Portfolios X1, X2 and X3

	X1		X2		X3(without correlation*)		X3(with correlation*)	
	Amount	Ratio	Amount	Ratio	Amount	Ratio	Amount	Ratio
1	3,227	0.0308	8,053	0.0742	11,279	0.1051	10,726	0.0998
2	3,094	0.0296	7,621	0.0704	10,714	0.1000	10,186	0.0950
3	3,065	0.0293	7,926	0.0733	10,991	0.1027	10,460	0.0976
4	2,978	0.0285	7,291	0.0668	10,269	0.0952	9,761	0.0904
5	3,617	0.0346	7,754	0.0709	11,371	0.1055	10,777	0.0999
6	3,533	0.0338	7,293	0.0667	10,826	0.1005	10,253	0.0951
7	3,418	0.0328	7,023	0.0645	10,440	0.0972	9,887	0.0920
8	3,640	0.0349	7,888	0.0723	11,528	0.1072	10,929	0.1015
9	3,485	0.0334	7,480	0.0690	10,965	0.1024	10,393	0.0970
10	3,636	0.0349	10,071	0.0932	13,707	0.1281	13,066	0.1220

VaR at 90% Confidence Level for Portfolios X1, X2 and X3

	X1		X2		X3(without correlation*)		X3(with correlation*)	
	Amount	Ratio	Amount	Ratio	Amount	Ratio	Amount	Ratio
1	2,515	0.0240	6,276	0.0578	8,790	0.0819	8,359	0.0778
2	2,411	0.0231	5,939	0.0549	8,350	0.0779	7,938	0.0740
3	2,389	0.0229	6,177	0.0571	8,565	0.0800	8,152	0.0761
4	2,321	0.0222	5,682	0.0520	8,003	0.0742	7,607	0.0705
5	2,819	0.0270	6,043	0.0552	8,862	0.0822	8,399	0.0778
6	2,753	0.0263	5,684	0.0520	8,437	0.0783	7,991	0.0741
7	2,663	0.0255	5,473	0.0502	8,136	0.0758	7,705	0.0717

8	2,837	0.0272	6,147	0.0563	8,984	0.0835	8,517	0.0791
9	2,716	0.0261	5,830	0.0538	8,546	0.0798	8,100	0.0756
10	2,834	0.0272	7,848	0.0726	10,682	0.0998	10,182	0.0951

As illustrated above, daily value at risks of portfolio X1 (lease certificate) are lower than value at risks of portfolio X2 (eurobond) for each confidence level. Namely, value at risk of portfolio X1 for the following day at 99% confidence level was computed 4.93% ($5,141) on the last day of sampling period (column 10). In other words, there is a 1% probability that the loss of next day will be greater than $5.141. The daily value at risk of portfolio X2 for the same probability was computed 13.18% ($14,240). All these results show that investing in lease certificate carries lower risk as against investing in eurobond. Otherwise, eurobond gives a much greater yield than lease certificate does.

Value at risk of portfolio X3 for the following day at 99% confidence level was computed 18.11% ($19,381) on the last day of sampling period. The same value was computed 12.81% ($13,707) at 95% confidence level and 9.98% ($10,682) at 90% confidence level. These calculations did not consider the correlation between two components of the portfolio. Namely, the value at risk of portfolio X3 amounting $19,381 is equal to the sum of value at risks of the portfolio's components (X1 and X2).

Considering the correlation between X1 and X2, it is observed that value at risks decrease at each confidence level. The correlation coefficient between X1 and X2 was computed 0.77. There is a strong positive linear correlation between yield changes of lease certificates and bonds. This correlation creates a downward effect on the total value at risk of a single bond portfolio. For example, the value at risk of portfolio X3 reduced from $19,381 to $18,474 due to positive effect of the correlation.

Conclusions

The sukuk market has become the fastest growing sector of Islamic finance in the recent years. The geographical map of sukuk issuers is continuously expanding and expected to widen further in the coming years. In addition, international organizations have started to increase interest in this field. Turkey also entered the sukuk market after the GFC. Sukuk was called as lease certificate in Turkish legislation. After the first sukuk issuance in 2010, Turkish Treasury and five participation banks have issued many lease certificates up to the present.

In the literature relating to sukuk, one of the prominent topics is the comparison between sukuk and conventional bonds. Such a comparison is made based on several criterions including the type of risk. The sukuk risks can be classified market risk, liquidity risk, credit risk, operational risk, Shariah-compliance risk and infrastructure rigidity risk. This study focused on analyzing the market risk in comparative base. In this regard, the main purpose of the study was identified

as examining how market risks of sukuk and conventional bonds differentiate. The analysis was limited to Turkish financial market.

The population of the research was defined all lease certificate (sukuk) and bond issuances in Turkey. Totally 63 lease certificate issuances were made in Turkey until December 2015. Of these issuances, the number of private and public sector issuances are 53 and 10, respectively. Although there are many issuances of lease certificates, the relevant data are generally insufficient to analyze. Namely, there exists lack of data for all private issuances and TL-denominated sovereign issuances. For this reason, just dollar-denominated sovereign lease certificates were regarded in determining sample. On the other hand, there is not lack of data problem in selecting eurobond.

Three hypothetical portfolios were created as a lease certificate portfolio (X1), a eurobond portfolio (X2) and a mixed lease certificate and eurobond portfolio (X3) in the sample of Turkish financial market. In creating portfolios, lease certificates were examined in terms of following features: (i) the issue date, (ii) the maturity, and (iii) the secondary market data. After selecting a lease certificate, an eligible eurobond was selected from the sample. All three portfolios were worth $100.000. The weighted average yields of portfolios were computed based on shares of market values of the assets in the portfolio's total market value. Beginning to analysis, daily yield changes were calculated for each portfolio. In the phase of measuring risk, variances/standard deviations of three hypothetical portfolios were estimated with the fitted ARCH-GARCH models. Finally, risk profiles of the portfolios were analyzed using VaR method.

The results from ARCH-GARCH analysis show evidence that shocks affect the yield changes of portfolio X1 more than portfolio X2. However, a portfolio diversification (X3) compounding lease certificate and eurobond could reduce the magnitude of shock effect as against a purely eurobond portfolio (X2). Besides, it is inferred that the effect from prior day's volatility to today's volatility is higher in portfolio X2 than portfolio X1. Even a mixed eurobond and lease certificate portfolio (X3) does not balance these effect. On the other hand, positive shocks affect the yield volatility of portfolio X2 more than the volatility of portfolio X3.

The results from VaR analysis illustrates that daily value at risks of portfolio X1 are lower than those of portfolio X2. This means that investing in lease certificate carries lower risk as against investing in eurobond. Otherwise, eurobond gives a much greater yield than lease certificate does. Besides, a strong positive linear correlation was determined between yield changes of lease certificates and bonds. This correlation created a downward effect on the total value at risk of a single bond portfolio. It was found that a portfolio diversification including lease certificate in bond portfolio could reduce the risk.

References

AAOIFI (Accounting and Auditing Organization for Islamic Financial Institutions) 2010, Shari'a Standards for Islamic Financial Institutions.

Adam, NJ & Thomas, A 2006, Islamic Bonds – Your Guide to Issuing, Structuring and Investing in Sukuk, Euromoney Books, England.

Afshar, TA 2013, "Compare and Contrast Sukuk (Islamic Bonds) with Conventional Bonds, Are They Compatible", The Journal of Global Business Management, vol. 9, no. 1, pp. 44-52.

Akbulak, Y 2011, "Türk Sermaye Piyasasının Yeni Aktörleri: Kira Sertifikaları ve Varlık Kiralama Şirketleri", Active, Ekim-Aralık, pp. 42-7.

Alam, N, Hassan, MK, & Haque, MA 2013, "Are Islamic Bonds Different from Conventional Bonds? International Evidence from Capital Market Tests", Borsa Istanbul Review, vol. 13, pp. 22-9.

Ali, SS 2005, "Islamic Capital Market Products – Development&Challenges", Islamic Research and Training Institute Occasional Paper, no. 9, Islamic Development Bank, Jeddah.

Ariff, M & Safari, M 2012, "Are Sukuk Securities the Same as Conventional Bonds?", Afro Eurasian Studies, vol. 1, no. 1, pp. 101-25.

Atakan, T 2009, "İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında Değişkenliğin (Volatilitenin) ARCH-GARCH Yöntemleri ile Modellenmesi", Yönetim Dergisi, vol. 20, no. 62, pp. 48-61.

Bloomberg Database (2016).

Bollerslev, T 1986, "Generalized Autoregressive Conditional Heteroskedasticity", Journal of Econometrics, vol. 31, pp. 307-27.

Brooks, C 2008, Introductory Econometrics for Finance, 2nd edn, Cambridge University Press, New York.

Çabuk, HA, Özmen, M & Kökcen, A 2011, "Koşullu Varyans Modelleri: İMKB Serileri Üzerine Bir Uygulama", Çukurova Üniversitesi İİBF Dergisi, vol. 15, no. 2, pp. 1-18.

Cakir, S & Raei F 2007, "Sukuk vs. Eurobonds: Is There a Difference in Value-at-Risk", IMF Working Paper, (WP/07/237).

CMB (Capital Markets Board of Turkey) 2010, Communiqué on the Principles Regarding Ijarah Certificates and Asset Lease Companies, Ankara.

CMB (Capital Markets Board of Turkey) 2013, Communiqué on Lease Certificates, Ankara.

Danielsson, J 2011, Financial Risk Forecasting, John Wiley&Sons Ltd, England.

El-Gamal, MA 2006, Islamic Finance – Law, Economics and Practice, Cambridge University Press, New York.

Enders, W 2003, Applied Econometric Time Series, 2nd edn, John Wiley&Sons, United States.

Engle, RF 1982, "Autoregressive Conditional Heteroscedasticity with Estimates of the Variance of United Kingdom Inflation", Econometrica, vol. 50, no. 4, pp. 987-1008.

Fabozzi, FJ & Mann, SV 2010, Introduction to Fixed Income Analytics: Relative Value Analysis, Risk Measures and Valuation, 2nd edn, John Wiley&Sons, United States.

Fathurahman, H & Fitriati, R 2013. "Comparative Analysis of Return on Sukuk and Conventional Bonds", American Journal of Economics, vol. 3, no. 3, pp. 159-63.

Fenech, JP & Watson, J 2009, "The Use of Fixed Income in Emerging Markets: Empirical Evidence", Banks and Bank Systems, vol. 4, no. 1, pp. 11-8.

Godlewski, CJ, Turk-Ariss, R & Weill, L 2011, "Do Markets Perceive Sukuk and Conventinal Bonds as Different Financing Instruments", Bank of Finland Discussion Papers, 6/2011, Bank of Finland Institute for Economies in Transition.

Grewal, BK 2011, Constraints on Growth in Islamic Finance, IFSB 4th Public Lecture on Financial Policy and Stability, Amman, Jordan.

Gujarati, DN 2004, Basic Econometrics, 4th edn, McGraw-Hill, New York.

Hamza, Q 2006, "Islamic Sukuk Securities as Financing Instruments: An Examination of Bond Pricing in the Conventional and Islamic Setting and a Survey of Literature on Alternative Benchmarks to the Interest-Based System" Master's Thesis, Durham University, England.

IDB (Islamic Development Bank) 2015, "IDB Member Countries", Capital Markets. Viewed 15 January 2016, http://www.isdb.org

Idris, UM 2008, "Evaluation of Research Developments on the Islamic Securities (Sukuk)",

in the 7th International Conference in Islamic Economics, King Abdulaziz University, Saudi Arabia, viewed 15 June 2016, http://iei.kau.edu.sa/Files/121/Researches/56936_ 27252.pdf

IFSB (Islamic Financial Services Board) 2009, Capital Adequacy Requirements for Sukuk, Securitisations and Real Estate Investment, Kuala Lumpur, Malaysia, viewed 15 January 2016, www.ifsb.org

IFSB (Islamic Financial Services Board) 2014, Islamic Financial Services Industry Stability Report 2014, Kuala Lumpur, Malaysia.

IFSB (Islamic Financial Services Board) 2015, Islamic Financial Services Industry Stability Report 2015, Kuala Lumpur, Malaysia.

IFSB (Islamic Financial Services Board) 2016, Islamic Financial Services Industry Stability Report 2016, Kuala Lumpur, Malaysia.

IIFM (International Islamic Financial Market) 2013, Sukuk Report, 3rd edn.

IIFM (International Islamic Financial Market) 2014, Sukuk Report, 4th edn.

IIFM (International Islamic Financial Market) 2016, Sukuk Report, 6th edn.

Jarque, CM & Bera, AK 1987, "A Test for Normality of Observations and Regression Residuals", International Statistical Review, vol. 55, no. 2, pp. 163-72.

Jorion, P 2007, Value at Risk – The New Benchmark for Managing Financial Risk, 3rd edn, McGraw-Hill, United States.

Mannan, M 2008, "Islamic Capital Markets", in H Anwar & R Millar (Ed.), Islamic Finance - A Guide for International Business and Investment, GMB Publishing Ltd, London, England.

Mosaid, FE & Boutti, R 2014, "Sukuk and Bond Performance in Malaysia", International Journal of Economics and Finance, vol. 6, no. 2, pp. 226-34.

Mseddi, S & Naifar, N 2013, "Rating Methodology and Evaluating the Issuer of Sukuk", International Journal of Management Science and Engineering Management, vol. 8, no. 4, pp. 262-75.

Nazar, JK 2011, "Regulatory and Financial Implications of Sukuk's Legal Challenges for Sustainable Sukuk Development in Islamic Capital Market", in the 8th International Conference on Islamic Economics and Finance: Sustainable Growth and Inclusive Economic Development From an Islamic Perspective, Doha, Qatar, viewed 15 June 2016, http://conference.qfis.edu.qa/app/media/298

Phillips, PCB & Perron, P 1988, "Testing for a Unit Root in Time Series Regression", Biomètrika, vol. 75, no. 2, pp. 335-46.

Ramasamy, R, Munisamy, S & Helmi, MHM 2011, "Relative Risk of Islamic Sukuk over Government and Conventional Bonds", Global Journal of Management and Business Research, vol. 11, no. 6, pp. 4-12.

Republic of Turkey Undersecretariat of Treasury 2012, viewed 15 June 2016, http://www.treasury.gov.tr/en-US/MainPage

Reuters Database (2016).

Rusgianto, S & Ahmad, N 2013, "Volatility Behavior of Sukuk Market: An Empirical Analysis of the Dow Jones Citigroup Sukuk Index", Middle-East Journal of Scientific Research, vol. 13, pp. 93-7.

Sevinç, E 2013, "Sukuklardan Oluşan Eşit Ağırlıklandırılmış Portföy ile Türkiye'de İhraç Edilmiş Eurobondlardan Oluşan Eşit Ağırlıklandırılmış Portföyün Riske Maruz Değerinin Karşılaştırılması", Bankacılar Dergisi, no. 86, pp. 78-100.

Shaikh, MA 2013, “Comparative Study of Sukuk and Conventional Bond, Pakistan Business Review, vol. 15, no. 1, pp. 156-73.

Smith, DJ 2009, “A Primer on Bond Portfolio Value at Risk”, Advances in Financial Education, vol. 7(1 or 2), pp. 1-14.

Songül, H 2010, “Otoregresif Koşullu Değişen Varyans Modelleri: Döviz Kurları Üzerine Uygulama” Expertise Proficiency Thesis, Central Bank of the Republic of Turkey, Ankara.

Tariq, AA & Dar, H 2007, “Risks of Sukuk Structures: Implications for Resource Mobilization”, Thunderbird International Business Review, vol. 49(2), pp. 203-23.

Tariq, AA 2004, “Managing Financial Risks of Sukuk Structures” Master’s Thesis, Loughborough University, England.

Tsay, RS 2005, Analysis of Financial Time Series, 2nd edn, John Wiley&Sons, New Jersey.

Ünal, ÖS 2009, “Döviz Kuru Oynaklığının Öngörülmesi ve Risk Yönetimi: Türkiye Örneği” Expertise Proficiency Thesis, Central Bank of the Republic of Turkey, Ankara.

Yavuz, NÇ 2014, Finansal Ekonometri, 1st edn, Der Yayınları, İstanbul

Dünya Ekonomisinde Büyük Şirketlerin Yeri, Önemi ve Sağladığı Avantajlar; Müslüman Dünyası Açısından Bir Değerlendirme

Prof. Dr. Mustafa Taşlıyan
Kahramanmaraş İstiklal Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Dekan V.
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü Öğretim Üyesi

2017 yılında dünyadaki satış geliri bazında en büyük 500 şirket 30 trilyon dolar gelir elde etmiş ve bu onlara 1,9 trilyon dolar kar ettirmiş. Bu şirketler dünya çapında 67,7 milyon kişiye de istihdam sağlamışlar. İlk sırada 500 milyar dolardan fazla gelir ile Wall Mart bulunuyor, şirkette 2,3 milyon kişi istihdam ediliyor. İkinci sırada ise 348 milyar dolar ile Çin devletinin kurduğu elektrik üretim ve dağıtım şirketi olan yaklaşık 2 milyon kişinin çalıştığı State Grid şirketi bulunuyor. 3 ve 4. Sıralarda 326 milyar dolar ile Çin devletine ait Sinopec ve China National Petroleum adındaki petro-kimya şirketleri bulunuyor. İlk 500 de 116 devlet destekli Çin şirketinin olması bir tesadüf değil. İlk 10 şirket içinde birkaç Amerikan ve İngiliz petrol şirketinin yanında Japon ve Alman otomobil devleri de var. En ilginci ise 10. Sıradaki Berkshire Hathaway şirketi. 224 milyar dolarlık geliri ile hiçbir şey üretmeyen bu şirket sadece bir yatırım fonu olarak hisse alıp satıyor. 11. Sıradaki şirket ise o kadar bilindik bir şirket ki nerdeyse çoğumuzun yanından ayırmadığı, cebinde tuttuğu apple; 215 milyar dolarlık gelirle öncesinde gelenlerden çok farklı ürün geliştirip, yüksek katma değer yaratıp, satın almak zorunda olmayanlara yüksek karla satıyor.

Ülkemizden sadece Koç Holdingin o da 460 küsür sıralarda yer bulması durumu açıklıyor. Petrol zengini zannettiğimiz pek çok Müslüman ülkenin toplam elde ettiği gelirden daha fazlasını elde eden petrol şirketleri de bir başka ilginç örnek. Yani petrol ve doğal kaynaklar biz Müslüman ülkelerde olsa bile bu işin gelirini yabancı şirketler elde ediyor.

Ekonomik güç aslında sadece devletlerin çok parası olması değil. Aslında o ülkelerin büyük şirketleri aracılığı ile elde ettikleri ve kullandıkları güçleridir. Yakın zamanlarda yaşanan siyasi ve ekonomik krizlerde net bir şekilde görüldüğü gibi ekonomik olarak güçlü olmak sadece refah seviyesinin yükselmesi sayesinde olmuyor, çeşitli siyasi ve ekonomik işbirlikleri ile desteklenmediği sürece siyasi ve ekonomik olarak zaten yalnız bırakılıyorsunuz. Diğer taraftan ülkenizin sahip olduğu büyük ve etkili şirketler sayesinde olumlu açıdan bakıldığında diğer ülkeler ile olan ekonomik ilişkilerinize pozitif katkı sağlarken olumsuz açıdan baktığımızda ise diğer ülkelere baskı yapabileceğiniz bir başka etkili aracı elinizde bulunduruyorsunuz. Şirket ve ülke gelirlerini sıralayınca ilk 100'ün 69'u şirketlerden oluştu. Türkiye 37'nci sırada. Shell ve Apple'ın cirosu ise 180 ülkenin bütçesinden büyük.

Sadece büyük şirketler değil ekonomik birlikler de çok önemli. Bu türden ekonomik birlikler tarih ve kültür açısından yakın olan ve hatta Avrupa Birliğindeki gibi söylenmemiş olsa da dini ve inanç bağları sayesinde çok daha kolay kurulup etkili şekilde yürütülebilmektedir. Şimdi benzer durumda olan İslam Dünyasındaki devletlerin ve şirketlerin buna ilişkin -stratejik bir bakış açısı ile- çözümler üretmesi ve gerekli çalışmaları yapması artık zorunluluktur. İlk akla gelen ekonomik işbirlikleri ki daha önceden denenmiş ancak kağıt üzerinde sözde kalmış girişimler olarak durmakta. Bu yüzden bu birlikler gerçek bir destek ve uygulama ile hayata geçirilmeli. Sadece devletler bazında değil şirketlerde ortak girişim ve birlikler oluşturabilirler. Bu makalede birliklerin ve büyük şirketlerin ilgili ülke ekonomilerine olan katkılarından bahsedilerek Türkiye başta olmak üzere İslam ülkelerinin bu şekilde oluşturulmuş ve etkin çalışan birlikten/lerden ve ortaya çıkacak büyük şirketlerden elde edebilecekleri faydalardan bahsedilecektir.

İslam Dünyasında İnanç Turizmin Yeri ve Önemi: Kudüs Örneği

Prof. Dr. Sadettin Paksoy
Kilis 7 Aralık University, Kilis-Turkey
sadettinpaksoy64@gmail.com

Dua'a İsmail Yacob Al-Saıfı
Business PhD Student, Umman-Jordan
dsaifi80@hotmail.com

İnsanların ikamet ettikleri yerlerin dışına, inançları gereği kutsal sayılan yerleri görmek amacıyla yaptıkları geziler **İnanç Turizmi** olarak tanımlanır. Dünyadaki bütün dinler için kutsal sayılan yerler bulunmaktadır. İslam dini için kutsal sayılan yerlerin başında Mekke Medine ve Müslümanların ilk kıblesi olan Kudüs gelmektedir. İçerisinde Mescid-i Aksa ve Kubbet-üs Sahra'yı barındıran Doğu Kudüs, yaklaşık 70 kilometrelik bir alanı içermektedir. Tarihi M.Ö'ye dayanan Doğu Kudüs, 1948 yılında Arap-İsrail savaşında bir müddet Ürdün'ün elinde kalmıştır. 1967 yılındaki Altı Gün Savaşı'nda ise İsrail'in eline geçmiştir. Yahudiler ve Hristiyanlar için de kutsal sayılan Kudüs, Hz. Muhammed'in "Miraç"a yükseldiği yerdir. Bu nedenle Kudüs, her Müslüman için kutsaldır ve görülmeye değer bir inanç merkezidir. Hac ve umre yapan her Müslümanın gönlünde Kudüs'ü görme arzusu vardır. Bu çalışmada bir inanç merkezi olan Kudüs'ün Müslümanlar için önemi incelenmiştir. Çalışmanın verileri Kudüs ile ilgili yapılmış araştırmalardan elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İslam Dünyası, İnanç Turizmi, Kudüs.

Giriş

İnsanoğlunun yaradılışında var olan görme ve öğrenme isteği, ekonomik, kültürel etkenlerle eski çağlardan bu yana insanları seyahate zorlamıştır. Zamanla bütün dünya insanlarını etkileyen turizm olgusu bugün çok büyük boyutlara ulaşmış ve önemli bir sektör haline dönüşmüştür (Artun, 2009: 1-6). Turizm sektörünün ülke ekonomisinde yeri ve önemi oldukça büyüktür. Milli gelire ve istihdama olan katkısı, ödemeler dengesi üzerindeki pozitif etkisi, yabancı sermeye yatırımlarını çekmekteki gücü, kalkınmadaki ve bölgeler arasındaki gelişmişlik farklılıklarını dengelemekteki rolü dikkate alındığında turizm sektörünün önemi daha iyi anlaşılacaktır. Dolayısıyla turizm sektörü turistik çekiciliklere sahip ülkelerin kalkınmasında lokomotif görevi üstelenen en önemli sektörlerden biri olarak tanımlanabilir (Kozak, 2006:13). Turizm farklı kültür, dil ve tarihi olan pek çok insanın katıldığı kitlesel bir hareket niteliğindedir (Lundberg vd., 1995: 75-81). Turizmin geleceğe yönelik devamlılığını

sağlamak sürdürülebilir bir turizm anlayışıyla mümkündür. Turizm arz potansiyelinin yüksek olduğu, yıpranmamış doğal, tarihi ve sosyo-kültürel çekiciliklere sahip ülkeler, kaynaklarını planlı ve koruma-kullanma ilkelerine bağlı kalarak kullanmalı, bu turistik arz kaynaklarına ek olarak turizmde ürün çeşitliliğini sağlayacak alternatif turizm aktiviteleri geliştirilmelidir (Çeken vd., 2009: 1217). İnsanların gerek mensubu oldukları dinin kutsal mekânlarını ve gerekse dini liderlerinin yaşadıkları yerleri görmek istemeleri sonucunda ortaya çıkan inanç turizmi önemli alternatif turizm türleri arasında yer almaktadır (Sezgin, 1995: 9).

Bu noktadan hareketle yaptığımız araştırmada inanç turizmi açısından İslam dünyası için önemli bir yere sahip olan Kudüs'ün inanç turizminde yeri ve önemi incelenmiştir.

İnanç Turizmi

Bir turizm çeşidi olan inanç turizmi, aslında insanların inançlarını sergileme amacıyla kutsal olarak nitelendirdikleri yerleri ziyaret etmeleriyle başlamıştır (Karaman ve Usta, 2006: 474). İnsanların devamlı ikamet ettikleri, çalıştıkları ve her zamanki olağan ihtiyaçlarını karşıladıkları yerlerin dışına, dini inançlarını gidermek ve inanç merkezlerini görmek amacıyla yaptıkları turistik amaçlı gezilere inanç turizmi denilmektedir. Dini motivasyonlarla ortaya çıkan bu seyahatler sırasında turizm işletmelerinin ürettiği mal ve hizmetlerin talep edilmesi ve geçici konaklamalardan yararlanılması bu hareketin bir turizm faaliyeti olarak değerlendirilebilmesi için bir zorunluluktur (Avcıkurt, 1997:81). İnanç turizmi bir alternatif turizm türü olmakla birlikte, bu turizm türü ve kültür turizmi arasındaki ayrımı yapmak kimi zaman zorlaşmaktadır. Geçmişten gelen dinsel mekânların aynı zamanda geçmiş medeniyetlere ait kültürel miras niteliğine de sahip olması, inanç turizmi ile kültür turizminin bir arada değerlendirilip değerlendirilemeyeceği sorusunu akla getirmektedir (Richards, 2007: 210). İnanç turizmi çekicilikleri kimi zaman entelektüel ve kültürel motivasyonlarla ziyaret edilebilse de, bu alanları ziyaret etme sebebinin genel olarak din-inanç motivasyonu çerçevesinde şekillenmesi, bu çekicilikleri odak alan turistik faaliyetlerin inanç turizmi kapsamında değerlendirilmesine imkân sağlamaktadır. Din-inanç amaçlı seyahatler özellikle 20. yüzyılın son çeyreğinde büyük gelişmeler göstermiştir. Özellikle 1990'lı yıllarda din-inanç amaçlı turizmde büyük gelişmeler yaşanmıştır. 1994 yılına kadar yıllık inanç turizmi katılımcı sayısı 4,4 milyon kişiyken bu sayı giderek artmış 2006 yılına gelindiğinde yıllık 14,7 milyon kişiye yükselmiştir (Güzel, 2010: 90). Bugün bu sayı çok daha yüksektir.

İnsanları inanç turizmine yönlendiren nedenler şu şekilde sıralamak mümkündür (Güzel, 2010: 90-92):

- Hac ziyaretini yerine getirerek manevi olarak rahatlamak,
- Aynı dine mensup kişilerle tanışmak ve buluşmak,
- Dini vazifeleri yerine getirmek,
- Dini açıdan önemli merkezleri görmek ve buralarda zaman geçirmek,
- Dini görevlerini yerine getirmek, dua etmek ve günahlardan kurtulmak.

İnanç Turizmi Zirvesi'nde yapılan konuşmalarda, dünyada bu amaçla seyahat eden yılda ortalama 300 milyon kişinin olduğuna dikkat çekilerek, inanç turizminin giderek yaygınlık

kazandığına ve yalnızca kutsal yerlere yapılan dinsel ziyaretler olmaktan çıkarak, daha geniş kitlelere yayılma eğiliminde olduğuna vurgu yapılmıştır. Bugün gelinen noktada, inanç turizmi kapsamında seyahat edenlerin artık eskisi gibi 50 yaş ve üzerinden oluşmadığına, giderek genç kuşakların da bu tür seyahatlere ilgi göstermeye başladıklarına işaret edilmiştir. Buna göre inanç turizminin öneminin giderek arttığı ve inanç turizmine karşı artan bir ilgi olduğu söylenebilir (Özşahin, 2012:10). İnanç turizmi açısından bir değerlendirme yapıldığında Dünya çapında inanç turizminden elde edilen gelirin 20 milyar dolara yaklaşmış durumda olduğu görülmektedir. Türklerin yıllık hac ve umre için 1,1 milyar dolarlık harcama yapması ve inanç turizm içinde %5'lik payla önemli bir inanç turizmi pazarı olacağı düşünülmektedir. Son dönemlerde Müslüman, Hıristiyan, Musevi ve diğer din ve mezhepler için geliştirilen özel proje ve ürünler yaygınlaşmaktadır. Farklı ülkelerde gündeme gelen bu projelerin ortak noktasının 'din motifli' olması dikkat çekmektedir (Toksoy, 2011: 36-37). Türkiye toprakları İslam dinine inananlar için çok önemli bir merkezdir. Türk-İslam kültürünün ve altı yüzyıl İslam dininin önderliğini yapmış, bir dünya imparatorluğu olan Osmanlı Devletinin ortaya koyduğu dini eserler yanında, manevi kimliği yüceltilmiş 'evliya' olarak nitelenen insanlara ait semavi dinler açısından önemli olan ziyaret yerleri, camiler, yatırlar, türbeler hemen her şehrimizde bulunmaktadır (Sargın, 2006: 4). Kudüs, semavi üç din için de (İslamiyet, Hristiyanlık ve Musevilik) kutsal sayılan bir yer olup, her yıl inanç turizmi kapsamında yüzbinlerce turist tarafından ziyaret edilmektedir. Bu durum Kudüs'ün önemini her geçen gün daha da arttırmaktadır.

Geçmişten Günümüze Kudüs

Eski Ahit'e göre, Yahuda ve İsrail'in kralı Davut Kudüs'ü Jebusitler'den M.Ö. 1000 yıllarında aldı. Yönetim merkezini Kudüs'e taşıyıp burayı başkent ve inanç merkezi yaptı. İncil'de yazıldığına göre Davut'un oğlu Süleyman, İbranice "tanrı" anlamına gelen "Yahve" adına ilk tapınağı yaptırdı. Böylece Kudüs Yahudiliğin merkezi haline geldi. Babil Kralı İkinci Nebukadnezar, M.Ö. 597 ve 586'da şehri iki kez fethetti. Yahuda kralı ve toplumun üst tabakasını esir alarak Babil'e gönderdi ve Süleyman Mabedi'ni yıktırdı. Daha sonra Persler şehri ele geçirince sürgündekilerin dönmesine ve mabedin yeninden yapılmasına izin verildi. M.S. 63'e kadar Kudüs Roma İmparatorluğu'nun hakimiyetinde kaldı. Kentteki direniş hareketi M.S. 66'da ilk Yahudi-Roma savaşına dönüştü. Savaş dört yıl sonra Roma zaferiyle ve Süleyman Mabedi'nin bir kez daha yıkılmasıyla sonuçlandı. Romalılar ve daha sonra gelen Bizanslılar şehri yaklaşık 600 yıl idare etti. Suriye topraklarını fetheden Müslüman orduları Filistin'e de ulaştı. İslam Halifesi Hz. Ömer'in emriyle Kudüs 637'de fethedildi. 1070 yılında Papa II. Urban'ın emriyle Kudüs'ü Müslümanlardan almak için Haçlı seferleri başlatıldı. 200 yılda Kudüs için beş sefer gerçekleştirildi. Hıristiyanlar ele geçirdikleri şehri fazla tutamadılar ve 1244 yılında Kudüs bir kez daha Müslümanların kontrolüne geçti. Mısır ve Arabistan'ın Osmanlılar tarafından alınmasının ardından Kudüs 1535'de Osmanlıların hakimiyet altına girdi. Osmanlı yönetiminde kent gelişti. İngilizlerin 1917'de Osmanlı Devleti'ni yenilgiye uğratmasının ardından Kudüs İngilizlerin yönetimine geçti. Kudüs, I. Dünya Savaşının ardından Milletler Cemiyeti tarafından İngiliz mandasına verildi. II. Dünya Savaşı ile Birleşik Krallık Filistin Mandası'nın yıkılmasınınım ardından BM, holokosttan kurtulanlara bir yurt oluşturulması için ülkenin bölünmesine karar verdi. Bunun üzerine bazı Arap ülkeleri İsrail'e

savaş açarak Kudüs'ün bir kısmını işgal etti. Kudüs 1948'den 1967 yılına kadar Ürdün ile İsrail arasında bölünmüş bir kentti. İsrail 1967'de Mısır, Ürdün ve Suriye ile Altı Gün savaşına girdi ve Kudüs 1980 yılında İsrail Parlamentosu Knesset tarafından "İsrail'in ebedi başkenti" ilan edildi (https://bianet.org/bianet, 2018).

Kudüs'ün Sosyo-Ekonomik Yapısı

Osmanlı Devleti'nin Ortadoğu'dan çekilmesinden bu yana bölgedeki istikrarsızlıklar hala devam etmektedir. Özellikle İsrail'in işgali altındaki Filistin topraklarında siyasî çözümsüzlük mevcudiyetini korumaktadır. Filistin denildiğinde akla ilk gelen İsrail işgali, güvenlik tedbirleri, siyaset, çatışma vb. gelmektedir. Elbette bunların neticesindeki insanî sorunlar göz ardı edilmemelidir. Uluslararası gündemin ilk sıralarında yer alan Filistin'de, işgal güçleri tarafından şehit edilen, sakat bırakılan, parçalanan aileler, vb. yanında sosyo-ekonomik problemler de olumsuz etkilerini göstermektedir. Bulunduğu coğrafyada ikiye bölünmüş Filistin topraklarının Gazze Şeridi'nde, sosyal ve ekonomik hayat günden güne kötüye gitmektedir. Gazze Şeridi'ndeki hayır ve yardım kurumlarının Koalisyon Koordinatörü Ahmet Al-Kurd 31 Ocak 2018 tarihinde yaptığı basın açıklamasında "Gazze'nin afet bölgesi haline geldiğini ve burada yaşayanlar için acil tedbirler alınmasının zorunlu" olduğunu vurgulamıştır. Bununla birlikte Al-Kurd "Gazze'de Tasarruf" girişimini başlattıklarını ifade etti. Aslında Gazze Şeridi'ndeki olumsuz durumun haksız kuşatma ile daha da ağırlaştığını dünya kamuoyu bilmektedir. Dolayısıyla Al-Kurd'un beyanatındaki "bütün uluslararası kurumlara kuşatmayı sona erdirmek ve Gazze'deki 2 milyon nüfusun temel ihtiyaçlarını karşılamak için acilen müdahale" çağrısında bulunması bölgedeki vahameti gözler önüne sermektedir. Gazze'de nüfusun %80'i yoksulluk içerisindeyken, yine %65'i de yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. Birde nüfusun dörtte üçünün acil yardıma ihtiyacı vardır. İsrail'in bir açık hava hapishanesi haline getirdiği Gazze'de ham madde ithalinin sınırlandırılması fabrikaların %80'ini kapatmış ve işsizlik %50'ye ulaşmıştır. Böylece Gazze ekonomisi yılda 250 milyon dolarlık bir kayıpla karşı karşıyadır. Sınırlı sağlık imkânlarına sahip Gazze'de beslenmenin içerik veya miktar açısından yetersiz olması sonucunda, vücudun ihtiyaçlarına karşın, sağlanan enerji ve besin tedarikinin yetersiz kalmasından kaynaklanan malnütrisyon ve anemi (kansızlık) hastalıklarının çocuklar arasındaki oranı %40'a yükselmiştir. Buna ek olarak 17.000 yetim malî güvenceden yoksun ve 50.000 engelli de tedavi rehabilitasyona ihtiyaç duymaktadır. Hastanelerde ilâç ve malzeme yetersizliği veya yokluğundan dolayı tedavi edilebilir durumdaki hastaların bile tedavileri mümkün olmamaktadır. Hastanelerde en temel ilâçlardan 230'unun bulunmaması sağlık sektörünün tıkandığını göstermektedir. İsrail yetkililer, yüzlerce tıbbî cihazın bakım işlemleri için gerekli yedek parçalarının Gazze'ye girişini engellemektedirler. Böylece Gazze'deki 13.000 kanser hastasının tedavisi yapılamamaktadır. Aynı zamanda sağlık alanında yaşanan olumsuz durum, yakıt-enerji krizi ve elektrik kesintileri ile içinden çıkılmaz bir hâl almaktadır. Gazze Sağlık Bakanlığı Sözcüsü Eşref Al-Kudra, hükümetin temizlik şirketlerine ödeme yapamamasından dolayı, hastanelerdeki temizlik çalışanlarının iş bıraktığını ve hastanelerde tıbbî hizmetlerin steril bir ortam verilmediğini belirtmiştir. Gazze'ye uluslararası tıbbî desteğin gelmesi ve Gazze dışında tedavi olabilme imkânları da İsrail tarafından engellenmektedir. Gazze dışında tedavi olma izinlerinin verilmediğini Al-Mezan İnsan Hakları Merkezi, Uluslararası Af Örgütü, İnsan Hakları İzleme Örgütü, Filistinliler İçin

Tıbbî Yardım Derneği ve İsrail İnsan Hakları Doktorları gibi sivil toplum kuruluşları da doğrulamaktadır. Birleşmiş Milletler Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre, İsrail'in kısıtlamaları ile 2017 yılında Gazze dışında muayene olması gereken Filistinlilerin 11.000 doktor randevusu iptal edilmiştir. Bu durum İsrail güçlerinin sistemli bir şekilde Filistinlileri ölüme terk ettiğine işaret etmektedir. Diğer taraftan enerji krizi ve elektrik kesintileri dolayısıyla kanalizasyon pompaları kapatılmıştır. Böylelikle Gazze'deki atık suyun %95'inin arıtılmadan (günlük 150 bin m^2) denize ve karaya boşaltıldığı çevre örgütlerince bildirilmektedir. Enerji krizinin sonucunda büyük bir çevre kirliliği ve yeni sağlık sorunlarının yaşanacağı kuvvetle muhtemeldir. Eskiden beri içme suyu kaynaklarının yeterli olmadığı da bilinen sorunlardandır. Gazze'deki kötü ekonomik gidişatta eğitim sektörü de nasibini almıştır. Üniversitelere kayıt yaptıranların %80'i yoksul ailelerden gelmektedir. Eğitim alanında çalışanlar maaşlarını düzenli alamamakta ve bu durum eğitimin kalitesini negatif yönde etkilemektedir. Üniversitelerin her yıl 10.000 yeni mezun verdiği Gazze'de genç işsizlik yükselişte olup, genç kuşak gelecekten ümitli olması mümkün gözükmemektedir. İsrail'in, Gazze'ye inşaat malzemelerinin girişine sıkı kısıtlamalar getirmesi üzerine, 2014 yılında yıkılan evlerin henüz %40'ı bile yeniden inşa edilememiştir. Günde 12 ile 20 saat elektrik kesintilerinin uygulandığı Gazze'de, enerji açığı 270 MW civarındadır. Geçtiğimiz yıl uzun süren elektrik kesintilerinden dolayı mum, gaz lambası vb. elektrik dışı aydınlatma ürünlerinin kullanıldığı evlerden 31'i yangında kullanılamaz hale gelirken, bu evlerde yaşayanlardan 23 kişi vefat etmiştir. Gazze'nin dışarıya açılan tek kapısı Mısır sınırındaki Refah Kapısı'dır. Kapı, 2017 yılında sadece 21 gün açık tutulmuştur. Gazze'ye gelmesi beklenen yardımlar ve ticarî malların Refah Kapısı'ndan geçişi engellenmektedir. Buna ek olarak İsrail'in belirlediği hayatî öneme sahip 400 farklı çeşitteki ürünün girişini yasaklamıştır. Tedavisi zorunlu hastaların geçişlerinde bile İsrail güvenlik güçlerince keyfi tutuklamalar yaşanmaktadır. Gazze'de sosyo-ekonomik ve insanî boyuttan anlaşıldığı üzere yaşanan bütün yetersizlikler, yoksunluklar ve imkânsızlıkların aşılması, sosyo-ekonomik yapının iyileştirilmesi için insani anlamda girişimlerde bulunmak zorunluluktur. Çözüm sadece siyaset ve güvenlik tedbirlerinden ibaret değildir. İslâm dünyası ve uluslararası yardım kuruluşları Gazze'yi, Kudüs'ü ve bütün Filistin'i insanî boyutta da desteklemelidirler (http://www.yeniasya.com.tr, 2018).

Kudüs'ün Müslümanlar İçin Yeri ve Önemi

Tevhit inancının önderleri olan peygamberlerin Allah'ın dinini en yoğun olarak insanlara tebliğ ettikleri kutsal bir mekân olan Kudüs, tarih boyunca birçok devlet ve milletin ilgi odağı hâline gelmiştir. Kudüs, imar edildiği günden bu yana Şam diyarının merkezi ve başkenti olagelmiştir. Hz. İbrahim ve Hz. Lut'un Filistin bölgesine gelip yerleşmelerinden itibaren bu bölgenin tümü mübarek kabul edilmiştir. "Biz onu (İbrahim'i) ve (yeğeni) Lut'u âlemler için mübarek kıldığımız arza (yere ulaştırıp) kurtardık." (Enbiya; 71). Bereketli kılınan bu bölgenin mübarek olarak kabul edilmesinin nedeni, Cenab-ı Allah'ın hikmetiyle buradan pek çok peygamberin gelip geçmesi ve burada vefat edip defnedilmesi veya meyve ve sebzelerle etrafının bereketlendirilmiş olmasından ileri gelmektedir. Hz. Peygamber; "Ziyaretler ancak üç mekâna yapılır. Mekke'deki Mescidu'l-Haram'a, Medine'deki benim bu mescidime ve Kudüs'teki Mescid-i Aksa'ya." buyurmuştur. Resulullah'ın bu hadisi ile bu üç belde İslam'da kutsal ilan edilmiş ve bunların dışında kutsiyeti olan başka bir dördüncü şehirden söz edilmemiştir. Ancak

Şam ve İstanbul da hadislerde zikredildiklerinden bir bakıma kutsiyetlerine işaret edilmiş beldelerdir. İslam'ın Mekke'de ilk tebliğ edildiği günlerde bu dinin en önemli ibadetlerinden biri olan namazın Mescid-i Aksa'ya yönelerek kılınması İslam'ın ilk kıblesinin bulunduğu Kudüs şehrinin önemini açıkça gösterir. Müslümanlar bu ilk kıblenin kutsiyetini idrak ederek tarih boyunca buraya sahip çıkılması gerektiğinin bilinciyle hareket etmiş ve bu mukaddes beldeyi her zaman koruyarak tevhit inancının bayrağı altında bulunması gerektiğine inanmışlardır. Kudüs ebediyen İslam'ın ilk kıblesi olma özelliğini koruyacak ve Müslümanlar buraya sahip çıkmak zorunda olduklarını hep idrak edecek ve bu beldenin Haçlı veya Yahudiler tarafından işgal edilmesi hâlinde tarihte olduğu gibi mutlaka kurtarılması gereğine inanarak çalışacaklardır. Kudüs Yahudilerin değil, Hz. Âdem'den bu yana gelen tevhidin temsilcisi peygamberlerin mirasıdır. Bu miras nesilden nesile Allah'a itaat eden salih kullara devredilmiş ve onlar buna sahip çıkmıştır. Cenab-ı Allah bu kutsal toprakların daima salih kimselerin yönetiminde kalmasını irade buyurmuş, fasık ve zorbaların hâkimiyetine geçen bu toprakların tekrar peygamberlerin veya peygamber mirasçılarının eline geçmesini istemiştir. Bunun için de sık sık bu bölgeye peygamberler gönderip onları uyarmıştır. Hz. Musa'dan sonra gelen ve İsrailoğullarına mensup birçok peygamberin (Hz. Davud ve ardından Hz. Süleyman'ın) bu topraklarda Allah'ın şeriatıyla güçlü bir devlet olarak hükmetmelerinin sebebi budur. Hz. Davud öncesinde de Allah İsrailoğullarını tekrar küfre karşı cihat etme hususunda imtihan etmiş ve onlara Talut'u hükümdar olarak belirlemişti. Fakat onlar yine itaat etmeyip isyan ederek bu mukaddes topraklar uğruna savaşmaktan kaçınmışlardı. İşte bütün bu olaylar çerçevesinde, (Hz. Davud ve Hz. Süleyman'dan sonra) bu kutsal mekân ve toprakların mutlaka mümin ve muvahhitlerin yönetiminde olması gerektiğini anlıyoruz. Kâfir ve müşriklerin bu topraklar üzerinde velayet hakları olmamalıdır. Özellikle daha sonra Hz. Zekeriya ve Hz. Yahya'yı öldüren kitlenin bu topraklar üzerinde velayet hakkına sahip olamayacakları açıktır. Yahudiler bu topraklara Hz. Musa zamanında sahip çıkmayıp, "Git, sen ve Rabbin savaşın…" demişler ve bu kutsal mekânları korumaya yanaşmamışlardır. Bu tutumlarının sonucunda da kutsal topraklar ellerinden alınmıştır. Hatta onlar bu yerleri koruma fırsatı ellerine birkaç kez geçmesine rağmen aynı isyan ve korkaklığı gösterdikleri için artık bu mescit ve çevresi hakkında hiçbir sahiplik iddiasında bulunamayacaklardır. Bu durumu Cenab-ı Allah onlara çeşitli vesilelerle defalarca bildirmiştir. Buna rağmen çağımızda dünyayı fesada boğarak Filistin'i işgal edip bunca insanın kanına girmeleri, boşuna günah çıkartma gayret ve ikiyüzlülüklerinden başka bir şey değildir. Bu nedenle Cenab-ı Allah, salih bir kulu ve habibi olan son peygamber Hz. Muhammed (sav)'e bu kutsal mekânı teslim etmek ve bu yerlerin kıyamete kadar onun ve ümmetinin elinde kalmasını temin etmek için onu İsra ve Miraç vasıtasıyla alıp oraya götürmüştür. İsra olayında bir devir teslim merasimi vardır. Cenab-ı Allah, İsra ve Miraç gecesinde bu mekânı bütün peygamberlerin ruhlarının şahitliğiyle Resulullah (sav)'a teslim etmiş, o da bu mübarek şehri ümmetine bir miras olarak devretmiştir. Burada Cenab-ı Allah'ın bu devir ve teslimden sonra bu mukaddes şehir ve mescidi, peygamberlerini katleden ve yeryüzünü fesada boğan bir milletin elinden alarak Resulullah'a teslim ettiği gayet açıktır. İşte bundan dolayı biz Müslümanlar inancımız gereği Hz. Peygamber'in İsra ve Miraç mekânı olan bu yere büyük bir kutsiyet izafe edip buranın ebedi kutsiyetine inanırız. İslam fetihlerinin ve İslam'ı bütün insanlığa tebliğ maksadıyla Hicaz bölgesinden çıkarak dünyaya açılmanın ilk günlerinde, ulaşılması ve fethedilmesi gereken bir mekân olarak görülen Filistin ve özellikle Beytu'l-Makdis (Kudüs), fetih hareketlerinin

başlangıcında İslam toprağı hâline getirilen ilk yerlerdendir. Bu mirasa sahip çıkmak maksadıyla Kudüs, 638 yılında Hz. Ömer tarafından Bizanslıların elinden alınarak İslam devletinin topraklarına dâhil edilmiştir. Hz. Ömer zamanında her gün genişleyen İslam fetihleri, Ecnâdeyn Zaferi'yle Bizans kapılarını iyice araladı. Hristiyanların kutsal merkezi olan Kudüs'ün de içinde bulunduğu Filistin bölgesi, Suriye orduları başkumandanı Ebu Ubeyde İbnu'l-Cerrah'ın yönetiminde fethedildi. Şehri bizzat halifeye teslim etmek isteyen Kudüslülerin talebi üzerine Hz. Ömer İbnü'l-Hattab, İslam ümmetinin halifesi olarak başkent Medine'den çıkıp Filistin'e geldi. Son derece mütevazı elbiseler içinde Kudüs'e giren Hz. Ömer, şehre İslam'ın verdiği izzet ve şerefle girdiklerini, üzerindeki yamalı elbiselerin hiçbir değeri olmadığını hâl ve davranışlarıyla anlatıyordu. Büyük halife Hz. Ömer, şehrin anahtarını Patrik Sophronios'tan bizzat teslim aldıktan sonra, burada yaşayan ve Müslüman olmayan kimselere tam bir din hürriyeti ve güven içinde yaşayacaklarına dair yazılı bir eman (güven) verdi. Bu tarihten sonra Kudüs, Haçlı işgaline kadar sürekli İslam devletlerinin hâkimiyetinde kaldı. Hz. Peygamberin 23 yıllık peygamberlik süresinde 14 yıl boyunca namazlarını Mescid-i Aksa'ya yönelerek kıldığı bu mukaddes mekânın (etrafı mübarek kılınmış mescit ve kutsal şehir Kudüs'ün) işgal altında olması bütün ümmet için bir züldür. Şehir, tarihte zaman zaman Haçlı veya Yahudiler tarafından işgal edilmişse de bu işgaller kısa süreli olmuş ve Müslümanlar bu beldeyi kurtarmanın yolunu bulmuştur. Haçlılar büyük ordular hâlinde Filistin'e saldırıp bir asra yakın bir müddet buraya yerleşmişler ancak onların orada ebediyen kalacaklarına hiçbir Müslüman inanmamıştır. 638 yılından 1099 yılına kadar İslam beldesi olarak kalan bu mübarek şehir, 461 yıl süreyle el-Makdis gibi çok sayıda büyük ilim ve fikir adamı yetiştirmiş, büyük bir kültür merkezi hâline gelmiştir. 1099 yılına gelindiğinde Haçlı ordularınca işgal edilmiş ve 88 yıl gibi tarihte hiç önemi olmayacak kadar kısa bir süre işgal altında kalmıştır. Selahaddin el-Eyyubi 1187 yılında Kudüs'ü kuşattığında Beytü'l-Makdis'e beslediği sevgi sebebiyle bu mübarek beldeyi savaş felaketinden korumak istemiş, bunun için de birkaç kez çok elverişli şartlarla Haçlıları teslim olmaya davet etmiş ancak netice alamamıştır. O, bu kutsal şehrin surlarını yıkmak, binalarını yok etmek ve en ufak bir taarruzla şehre zulüm yapmaktan çekiniyordu. Bu nedenle O da Hz. Ömer gibi barış yoluyla şehri teslim almaya çalıştı. Bunun için şehre elçiler gönderip, "Kudüs'ün Allah'ın kutsal saydığı beldelerden biri olduğuna büyük bir inancım vardır. Sizin de kutsallığına inandığınız bu beldeye muhasara ve savaşın gerektirdiği yollarla hücum etmek ve girmek istemiyorum." dedi. Kutsal mekânlar, salih kulların sahipliğinde kutsallıklarına paralel olarak korunurlar. Temennimiz, İslam dünyasındaki uyanış ve direniş hareketlerinin güç kazanması, bu kutsal mekânların tekrar Allah'ın kendilerinden razı olduğu salih kulların eline geçmesidir. Bunun ilk işaretlerinin görülmeye başlanmış olması bu ümidimizi arttırmaktadır. Her geçen gün güçlenen Müslümanlar, bir gün mutlaka işgal altındaki bu toprakları kurtaracak ve yeniden salih kimseler ve müminler yeryüzüne mirasçı olacaklardır. Korkak ve üzerlerine zillet vurulmuş Yahudilerin Filistin'i boydan boya bölen utanç duvarını yapmalarının sebebi, bu toprakların öte tarafında saklanmak içindir. Batı yakasında barınamayacaklarını anladıkları için bu duvarı inşa ettiler (http://www.siyerinebi.com/tr, 2018).

Sonuç

İnsanların sürekli yaşadıkları ve çalıştıkları yerlerin dışına dini ihtiyaçlarını karşılamak için (ibadet yapmak vb.) inanç merkezlerine yaptıkları geziler inanç turizmi kapsamında değerlendirilmektedir.

Dünyada insanlar tarafından bilinen ve kabul görülen dinlerde İslamiyet'te Mekke, Medine ve Kudüs; Hıristiyanlıkta Kudüs, Roma ve Efes; Musevilikte yine Kudüs, kutsal mekânlar olarak en çok inanç turizmi kapsamında ziyaret edilen inanç merkezlerdir. Bir başka deyişle, her üç semavi din de Kudüs'ü kutsal mekân kabul etmektedir.

Bugün Birleşmiş Milletler Teşkilâtına üye 193 bağımsız devlet bulunmaktadır. Bu devletlerin 60'ı, yani üye sayısının %31'i Müslüman ülkedir. 7,4 milyar insanın yaşadığı dünyamızda yaklaşık 1,8 milyar (%24,1) Müslüman bulunmaktadır. Yani, dünya nüfusunun yaklaşık %25'ini Müslümanlar oluşturmaktadır.

Gerek Türkiye'den, İslam ülkelerinden ve İslam ülkesi olamayan Müslümanların yaşadığı diğer ülkelerden yılın her günü Mekke ve Medine milyonlarca Müslüman tarafından inanç turizmi kapsamında (Hac ve Umre) ziyaret edilmektedir. Ne acıdır ki, İsrail'in işgali altında bulunan ve kutsal mekânlar arasında 3. sırada bulunan Kudüs ve Müslümanların ilk kıblesi Mescid-i Aksa çok az Müslüman tarafından ziyaret edilmektedir.

İslam dünyası için çok büyük öneme sahip olan Kudüs; bugün her zamankinden daha fazla Müslümanların sevgisine, sahipliğine, korumasına ve ziyaretine ihtiyaç duymaktadır. 1,8 milyar Müslümanına sadece %5'i Kudüs'ü ziyaret etse ve Kudüs'ü gönülden desteklese, belki de Kudüs bu kadar mahzun olmayacaktır. Öyleyse lütfen tatil planlarımızı bugünden itibaren Kudüs için yapalım, ne dersiniz?

Kaynakça

ARTUN, E., 2009, Hatay İnanç Merkezlerinin Hatay'ın Tanıtılmasına Katkısı Üzerine Görüşler Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Merkezi.

AVCIKURT, C., 2003, Turizm Sosyolojisi, Detay Yayıncılık, Ankara.

ÇEKEN, H.. DALGIN, T., KARADAĞ, L., 2009, Küreselleşme ve Uluslararası Turizm, 10. Ulusal Turizm Kongresi, 21-24 Ekim. Mersin, 1209-1218.

EYKAY, İ., DALGIN, T., ve ÇEKEN, H. 2015. İnanç Turizmi Potansiyeli Açısından Antakya'nın Değerlendirilmesi, Journal of Life Economics (JLE), http://dergipark.gov.tr/download/article-file/302812, Erişim: 01.10.2018.

GÜZEL, F. Ö., 2010, Turistik Ürün Çeşitlendirmesi Kapsamında Yeni Bir Dinamik: İnanç Turizmi, Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, Cilt:2, 90-92.

KARAMAN, S. ve USTA, K., 2006, İnanç Turizmi Açısından İznik ve Bir Uygulama Çalışması, III. Balıkesir Ulusal Turizm Kongresi, 20-22 Nisan, Balıkesir, ss.473-489.

KOZAK, N., KOZAK, M. A., KOZAK, M., 2006, Genel Turizm İlkeler-Kavramlar, (Altıncı Baskı), Detay Yayıncılık, Ankara.

LUNDBERG, E. D., STAVENGA, M.H. and KRISHNAMOORTHY, M., 1995, Tourism Economics, John Wiley& Sons, Inc., Canada.

RİCHARDS, G. 2007, Cultural Tourism: Global and Local Perspectives, The Haworth Press, Binghamton.

SARGIN, S., 2006, Yalvaç'ta İnanç Turizmi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 16, Sayı: 2, 3-5.

SEZGİN, O. M., 1995, Genel Turizm, Tutibay Yayınları, Ankara.

TOKSOY, İ., 2011, Resort, Aylık Turizm ve Seyahat Endüstrisi Dergisi, Sayı: 98, 36-38.

ÖZŞAHİN, E., 2010, Antakya'da (Hatay) Yer Seçiminin Jeomorfolojik Özellikler ve Doğal Risk Açısından Değerlendirilmesi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 13, Sayı 23, 1-16.

ÖZŞAHİN, E., 2012, İnanç Turizmi ve Jeomorfoloji İlişkisine Bir Örnek: Mekke (Suudi Arabistan), Akademik Bakış Dergisi, Sayı: 32, 1-16.

https://bianet.org/bianet/siyaset/192235-kudus-un-onemi-ve-kisa-tarihi, Erişim: 01.10.2018.

https://www.cnnturk.com/ajanda/kudus-tarihi-gecmisten-bugune-kuduste-yasananlar, Erişim: 01.10.2018.

https://www.google.com.tr, 2018.

http://www.siyerinebi.com/tr/haberler/kudus-ve-mescid-i-aksanin-islamdaki-yeri; Erişim: 01.10.2018. Prof. Dr. Ahmet Ağırakça / İHH AKADEMİ.

http://www.yeniasya.com.tr/muhammet-ortlek/gazze-nin-sosyo-ekonomik-insani-boyutu_453781, Erişim: 02.10.2018.

Kamu Düzeni ve Toplumsal Tabakalar Arası Yakınlaşmada Zekat Müessesinin Rolü Üzerine Bir İnceleme

Prof. Dr. Yakup Bulut
MKÜ İİBF Kamu Yönetimi Bölümü Öğretim Üyesi
yakupbulut@hotmail.com

Hemen her ülkenin toplumsal yapıları farklı katmanlardan oluşmaktadır ve homojen bir profile sahip değildir. Kamu düzeni ve bu katmanlar arası sorunlar dikkate alındığında, cevabı aranması gereken bazı sorular olacaktır. Acaba toplumun bu katmanları arasında yakınlaşma olabilir mi? Bu yakınlaşmanın yolu ve yöntemi nedir? Bunun kamu düzeni ile alakası nasıl kurulabilir? Bu soruları farklı şekilde çoğaltmak da mümkündür. Ancak aranan cevapları besleyen en önemli faktörlerin, adalet, hakkaniyet, toplumsal saygı, merhamet ve hürmet gibi toplumsal niteliği ağır basan değerlerin yanı sıra bunlara bir anlam kazandıran ekonomik yaşamın ve bireylerin sahip olduğu imkânların alt tabaka ile üst tabaka arasında insan onurunu zedelemeyecek düzeye yükselmesi, herkesin kendi durumunu makul bir seviyede kabul etmesi ve bundan memnun bir yaşam düzeyi yakalaması olduğu hesaba katılmalıdır. Genellikle toplumun alt kesimlerinden yukarıya doğru ihtilal ve isyanların nedeni de, üst kademeden alt kademeye baskı ve zulmün temeli de bu faktörlerde aranmalıdır. Toplumda zengin-fakir, güçlü-güçsüz, işçi-işveren, cahil-alim gibi toplumsal yapıların birbirine yakınlaşması ve birbiri ile paylaşımcı bir yaklaşım içinde olmaları, hem toplumsal adalet mekanizmasını çalıştırır hem de kaos ve karışıklığı nengelleyen bir kamu düzeni sağlayabilir. Toplumsal tabakalar arası sosyo-ekonomik yakınlık varsa, orada kamu düzeni açısından sorunlar yok denecek kadar azalabilir. İşte bu çalışma zekât müessesesinin toplumsal tabakalar arası yakınlaşmayı temin etmede ve kamu düzeninin sağlanmasında sahip olduğu rolü ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Tabaka, Zekat Müessesi, Kamu Düzeni.

Davranışsal İktisat, Sınırlı Rasyonellik ve İslam İktisadı İlişkisi

Doç. Dr. Ferudun KAYA
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Bankacılık-Finans Bölümü Öğretim Üyesi

Hayal ÖZÇİM
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Bankacılık-Finans Bölümü Doktora Öğrencisi

Davranışsal iktisat, son yıllarda iktisat ve finans alanında etkisi arttıran bir alan olmaktadır. klasik iktisadi bakış açısı, 1929 ekonomik buhranında; Neo-klasik iktisadi bakış açısı ise 1973 ve 2008 ekonomik krizlerde doğruluğu sınanmıştır. Klasik ve neo-klasik doktrinin sunduğu "rasyonel birey" kavramı da bir o kadar sınanan kavram olmuştur. Sisteme olan güven bir tarafa sistemin çarklarını oluşturan üretici ve tüketici kesiminin davranışsal analizleri adeta bir robot ya da duygusuz bir birey gibi anlaşılmıştır. Bu yüzden neo-klasik ekolde oluşturulan iktisadi doktrinler matematiksel olup, sosyal birey davranışlarını askıya alan bir tavırdadır. Oysaki gerek postmodernist bakış açısı gerekse iktisat ve sosyoloji ilişkisi bağlamında bireyin davranışları ve iktisat biliminin yeri tartışma konusu haline gelmiştir. Son tahlilde iktisat bir sosyal bilim midir? Sorusu tartışılmıştır. Tüm bu tartışmalar ışığında bu kaygılara belki de çözüm olabilecek bir bakış açısı olarak davranışsal iktisat geliştirilmiştir.

Davranışsal iktisat, iktisadi analizlerde bireylerin duygusal analizlerine de yer vererek onların matematiksel formüllerle sınırlanamayacaklarını savunmaktadır. Bu bakımdan rasyonel insan yerine "sınırlı rasyonel insan" kavramını önermiştir. Tüm bunların İslam iktisadı ile olan ilişkisine değinecek olursak; İslam iktisadının da rasyonel insan bakış açısına karşı duruşu iktisadi analizlerde birey ve firma ilişkilerde dini-ahlaki ve insani yönü öncelemesi bağlamında sınırlı rasyonalite kavramı ile ilişkili olduğu iddia edilebilir.

Anahtar Kelimeler: İktisat, Davranışsal İktisat, İslam İktisadı.

Towards the Transformation of Islamic Economics into a Dynamic System

Baba Yunus Muhammad

While Islamic economics has come a long way in the past few decades, it has still to break away from the clutches of the western economic thought. By relying too heavily on such notions as "profit", "economic growth", "full employment", "macro-economics", and "public" and "private sectors", adopting such institutions as "banks and stock exchanges", and over-relying on monetarist policies, the nascent discipline has essentially mortgaged its future. This paper argues that "Islamic Economics" must break out of the narrow confines of "economics" which is based on the vision of eighteenth century England, to become an interdisciplinary mode of inquiry with its own conceptual and methodological tools.

Over the last three decades, economics has received more attention from Muslim scholars and intellectuals than any other discipline. Numerous attempts to "Islamize" economics has led to numerous international conferences and seminars and generated a vast body of literature on what is now known as "Islamic economics". Indeed, by the criteria of information science, Islamic economics has matured as a discipline and 'arrived": It has several publications and academic journals of its own (Journal of Research in Islamic Economics at the King Abdul Aziz University, Jeddah and the Institute of policy studies, Islamabad), and is now being taught in economics departments of numerous universities both in the Muslim and the western worlds. In Muhammad Nejatullah Siddiqui, who won the Faisal Award for his contribution to the field, Islamic economics even has its equivalent of a Nobel Laureate!

At first sight, the intellectual and practical activity in the field of Islamic economics seems overwhelming. Siddiqui's highly praised survey of contemporary literature on the subject (Muslim Economic Thinking, Islamic Foundation, Leicester, 1981) lists some 700 works in English, Arabic and Urdu. Another work by Muhammad Akram Khan (Islamic Economics: Annotated sources in English and Urdu, Islamic foundation, Leicester, 1983), contains over 1500 citations. Islamic banks are mushrooming and almost every Muslim country and non-Muslim countries, from Sudan to Saudi Arabia, Pakistan, Bangladesh and Malaysia, Nigeria to Bahrain, Britain to the USA has one or more Islamic banks. There is thus good reason to believe that Islamic economics has not only arrived, it is here to stay.

But what is Islamic Economics? How does it differ from the conventional capitalist and socialist models? What are its axioms and principles? How will economics replace the dominant economic orders in Muslim societies? Given the intellectual effort that has gone into the evolution of Islamic economics, one would expect ready answers to such questions. And, indeed, answers of a sort are given by the leading scholars in the field.

One of the first points emphasized by author after author is that Islamic economics is not capitalism minus interest plus zakat or socialism minus state control plus Allah. It is something unique and different and exclusive to Islam. How unique and how different is essentially the key issue.

The uniqueness of Islamic economics is brought about in attempts to define it. S M Hasanu az-Zaman offers the following definitions: **"Islamic economics is the knowledge and application of injunctions and rules of the Shari'ah that prevent injustice in the acquisition and disposal of material resources in order to provide satisfaction to human beings and enable them to perform their obligations to Allah and society."** (Journal of Research in Islamic Economics 1 (2) 51-53, winter 1984). M Akram Khan considers that **"Islamic economics aims at the study of human falah achieved by organizing the resources of earth on the basis of cooperation and participation."** (Journal of Research in Islamic Economics 1 (2) 55-61, winter 1984).

As tawheed, akhirah, equality, sharing and cooperation play such a strong role in Islam, it is not surprising that they are considered fundamental to Islamic economics. Indeed, the emphasis on ethic of tawheed and akhirah is so strong that the whole economic enterprise in Islam assumes the character of ibadah (worship). But how is this economic ibadah performed?

The proponents of Islamic economics rightly argue that the basic set of Islamic economic injunctions have to be operationalized in society. The economic outlook of the Qur'an and the Sunnah are expressed in the Islamic injunctions which make zakat (normally translated as the 'poor tax') a religious obligations, forbid all forms of riba (usury), permit the ownership of private property but also give the society right to redistribute private property and prohibit the ownership of land beyond an individual's and his family's capacity to handle. These injunctions are undoubtedly unique to the world-view of Islam and when implemented would create a society which has all the hallmarks of justice and equity, sharing and cooperation, as well as economic dynamism and growth.

So far so good. No Muslim would disagree either with the expression of Islam's economic outlook or with the ideal of implementing the key injunctions of the Qur'an and the sunnah in society. However, when it comes to the question of "how is it to be done" and "what exactly needs to be done", problems emerge and differences arise. How can Zakat be made the cornerstone of public finance in an Islamic society? How can brotherhood be promised; and what needs to be done to ensure equity? How can wealth be redistributed? What needs to be done to ensure that wealth does not accumulate in fewer and fewer hands? How can Islamic injunction on the use of land be introduced without the use of force? What needs to be done to break the feudal structure in Muslim society?

It is in the attempt to answer the questions of "how" and "what" that the proponents of Islamic economics have let their field and Muslim society down. Indeed, many "how" questions are conspicuous by their absence in the literature and many strategies of what needs to be done are indistinguishable from capitalist or socialist approach to economic thought and activity.

In the 50s and early 60s when Muslim economists were rediscovering the principles of Islamic economics, their output was in many respects genuinely original. However, the modern research on Islamic economics, as Abdul-Hamid Ahmad Abu-sulayman has pointed out, is concerned only with "partial issues, patchwork and compromises with the philosophies and methods of contemporary economics. The major subject they have tried to discuss is bank interest and have come sometimes very close to thinking that if they could avoid dealing with bank interest and introduce another modern means to provide the same motivation in a different way they could solve the problem, and modern capitalist societies could be labelled as "Islamic." (The theory of the economics of Islam: the economics of tawheed and brotherhood, in contemporary Aspects of Economic and Social Thinking in Islam, MSA, Plainsfield, Indiana, 1970).

Indeed, despite their repeated references to tawheed, akhirah and other fundamental Islamic concepts, Islamic economics is little more than one huge attempt to cast Islamic institutions and dictates, like zakat and prohibition of interest into western economic mold. The dominant models guide the analysis and shape the inquiry: everything is compared and contrasted with capitalism and socialism, highlighting the fact that there is an underlying apologia at work. This attempt starts right from the statements that define the main objectives of Islamic economics.

Thus Muhammad Umar Chapra's "objectives of Islamic economic order (in Islam: its meaning and message, edited by khurshid Ahmad, Islamic Council of Europe, London 1975; and numerous other places) are not much different from those of a western welfare state:"(a) economic well-being within the framework of moral norms of Islam; (b) universal brotherhood and justice; (c) equitable distribution of income and (d) freedom of the individual within the context of social welfare."

Adam Smith also argued for "economic well-being for all" based on the moral framework which he borrowed from his friend and fellow countryman, David Hume. While Chapra obviously does not believe in the "invisible hand" of Adam Smith, the ideas of free economic activity and social welfare are derived not from any Islamic injunctions, but from Scottish economist and philosopher. Moreover, Chapra's values and norms, "the unshakeable foundation of spiritual values" is also reflected by Adam Smith: in the theory of moral sentiment (1759) which contrast with the wealth of Nations (1776) he emphasizes that sympathy and human brotherhood rather than self-interest are the basic force in human nature. So how does the objectives of Islamic economics differ from the goals of a caring, democratic welfare state? Not much as Chapra demonstrate: he proceeds to paint the picture of a welfare state with an Islamic gloss all of which begs the question - why bother with Islamic economics when Adam Smith will do?

Once the objectives of Islamic economics have been stated in terms of western paradigm, it is a short step to accept the major institutions of the system and try to mold them into Islamic shapes. The most obvious example of this is banking: the institution as it has evolved in the west since the industrial revolution has been accepted, without criticism and question, in its totality. Nowhere in the vast literature on Islamic economics would one find any discussion of the question whether banks are really needed in an Islamic society or could some other form of institution perform the necessary functions? The necessity of banks is taken for granted and

attempts to mold them into Islamic shape are made by purging them of interest and basing their actions on the principle of mudaraba or profit sharing. Of course, an institution that has evolved to suit the needs of a particular society and economic system, is not going to yield easily to outside attempts to change it. As a result, the complex knot that Muslim economists have tied themselves into is truly amazing.

While the alternative suggested for interest, profit-sharing, reflects the true ideals of Islam, it cannot fit in an institution which has grown up solely on the basis of interest. Consider how Siddiqui, the arch-exponent of Islamic banking, describes the function of banking system based on mudaraba: “A large number of depositors enter into individual mudaraba contract with a banking company, organized on the basis of share capital, the contracts stipulating the sharing of the profits of the ‘business of banking’. The bank undertakes two kinds of business. Firstly, it offers banking services earning fees and commissions. Secondly, it assumes the role of financier-entrepreneur making judicious selection of businessmen who seek capital from it, stipulating that they share with it the profits of their productive enterprise. Liability to loss in a mudaraba contracts attaches to the financier only, the working party bears no part of the loss accruing to capital extended by the financier….it follows that the loss incurred by an individual entrepreneur working with capital advance by the bank will be borne by the bank. The bank has, however, advanced capital to a large number of entrepreneurs, diversifying its investments as far as possible. Losses incurred on individual advances are likely to get absorbed by some of the profits accruing to the bank from the successful entrepreneurs. As long as the totality of profits accruing on banks advances plus the fees and commission earned by the banker remain a positive quantity…..the depositors’ interest are safe. But what if the new revenue of the bank is a negative quantity? This will mean a loss, to be distributed equally on share capital and madaraba deposits.” (Issues in Islamic Banking, the Islamic Foundation Leicester, 1983).

So the ordinary act of depositing money becomes risk-taking exercise. How can one plan for the future if one is not sure of what will happen to one’s money at the end of the financial year? And the banks have no guarantee that they will get a return on their investments. Consider what will happen to a rural agricultural bank in a year of bad harvest when it has invested all is capital in the labour of the local farmers! If the financier is risking his capital, he is likely to demand a hefty share of the profit; so the poor entrepreneur ends up working for the bank instead of himself. And if the bank does not ask for a lion’s share of the profit, how can it ensure that it covers for all those entrepreneurs who have lost its money? Perhaps both the bank and the entrepreneur are getting a bad deal?

The point of this criticism is not that the principles of mudaraba do not work; but that the un-Islamic institution of banking is the wrong place to put Islamic injunction into practice. Moreover, western economic institutions do not come on their own: they bring the entire system with them. Banking as Alvin Toffler points out so powerfully in the Third Wave (Bantam, New York, 1980) is the central institution of modern money system. Accept the banks and you accept the entire exploitative structure and theoretical framework that comes with it. The two are integrated and cannot be delinked.

And this is precisely what has happened. Along with the banks, Muslim economists have accepted the entire Keynesian and monetarist economics that comes with it. Nejatullah Siddiqui is a Keynesian par excellence: his undertaking of economy and functioning of banks is based on the tools kit of Keynesian thought-productivity, capital, market operations, liquidity etc. are concepts and notions by which he analyses “banking without interest” and the workings of an Islamic economy. Apart from its concentration on banking over 80% of the literature on Islamic economics is on monetarism in the classical European sense. An indication of how dependent contemporary Muslim economic thought is on monetarism is given by the fact that when Milton Friedman, the monetarist Nobel Laureate, suggested that indexation may be an answer to inflation, a host of papers appeared arguing that as a price instability is a major goal of monetary policy in Islamic economics, indexation may be a good answer!

The overemphasis on monetary and fiscal economics is justified by Munawar Iqbal and M Fahim Khan by pointing out that “the abolition of riba and the imposition of zakat are the cornerstones of Islamic economic system.” But natural emphasis of a system that outlaws interest would be to play down the role of money, not to raise it as the arch-factor of economy. Muslim economists, like economists of all thought and persuasion elsewhere, whether Keynesian, neo-Keynesian, Marxist or monetarist, are hypnotized by money and look only at those sectors of production and consumption that are monetized and involve cash transactions. Emphasis on the monetized economy has meant that Islamic economics has equated the monetized sectors of a country with the whole system of production, consumption and maintenance. This one dimensional linear view has produced a rather fragmented and truncated discipline that has neither provided answers to some of the most pressing economic problems of our time nor is aware of the more important non-monetary factors that shape an economy.

Inflation and unemployment are two of the most hideous plagues of our time. Yet on both these fronts, Islamic economics is silent. Despite the fact that every author starts off by stating that “full employment” is a major goal of Islamic economics, no one discusses how this ideal can be achieved. Or indeed, given the increasing population base in Muslim societies and changing mode of production, whether it is possible? Or even desirable. Given their concern with justice and equity, not many authors talk about poverty or how it can be eliminated, except perhaps indirectly by distributing zakat. With the exception of the sole essay by Khurshid Ahmad, which has been reprinted in numerous places, there is no awareness in the Islamic economic circles of the role of development or the concern for the economic plight of the peasant. There is not a single citation in Siddiqui’s survey or Akram Khan’s bibliography on technology (surely, the most important economic force in modern society) neither can one find any discussion of the type or nature of industry that must form the basis of an Islamic economic system. Nor of the role of energy in an Islamic economic system. The relationship between production and consumption is nowhere discussed. And the role of mode of production in shaping a society, the psychological impact of the divorce - in time, space and social distance - between a producer and a consumer and the illusionary nature of paper money - are all topics to which Muslim economists are completely oblivious. Their enterprise, like modern economics itself, bears no real relationship to reality.

All of this means that the linear, one-dimensional thinking of western economic thought, which is based on the vision of eighteenth century England, have kept the Muslim economists on the straight and narrow path. Indeed, Muslim economists are deeply sunk in the quicksand of western economic paradigm. From the statements of objectives onwards, they have adopted the western economic paradigm in its totality. The major, and not so major, themes of western economics occur again and again in the literature on Islamic economics: “productivity”, “macro consumption economics” “full employment”, “economic growth”, “welfare program”, “cost-benefit analysis” and “monetarism”. Because the main frame of reference is the western economic paradigm, its tools, methodologies, issues and institutions are accepted and questions are always asked in relation to them. Thus we have in numerous research papers such questions as “what is the role of theory of profit in Islam?”, “what function does macro consumption perform in Islamic economics?” and (would you believe?) “What is the Islamic perspective on the economics of discounting in project evaluation?” In this way Islamic meaning and justification are sought from accepted western modes of economic thought and analysis. By adopting the institutions, ideas and tools of western economic system, Muslim economists are implicitly leading Islamic countries the same crisis that confronts industrialized societies. Hazel Henderson sums up the state of the affairs succinctly:

“The crises of governance in all industrial economies today are inseparable from the fact that too much of their national policy making and the modelling of their problems are reduced to the abstraction of ‘managing their economies’, using the monetized date and tools provided by economists and econometricians and the concept of macroeconomic management. This obscures all the other dimensions of the reality of dynamic societies, structured in now unsustainable modes of interaction with their resources and energy and based on technologies and institutions that now must be redesigned to fit totally new situations. (Politics of Solar Age, Anchor, New York, 1981. p 31).

Indeed, there is no awareness in Muslim economic circles that methodology and tools of analysis are out of date and ideologically value laden and direct the results of inquiry into a particular direction. For example, M Akram Khan, who never tires of talking about akhirah, readily concedes that “Islamic economics may utilize the tools of analysis developed by modern economics” oblivious to the fact that the methodologies, of western economics were developed, and evolved, to solve problems that are particular to that system. Moreover, he further argues that “Islamic economics may adopt the findings of Western economics so far as they have a universal application” once again begging the question: if western economics is value-free and universal, why should one bother with Islamic economics?

The intellectual situation of Muslim economists is so absurd, so poverty stricken that even those issues which have been ditched in western economic circles are being hotly debated in Islamic economic circles. Thus M A Mannan, a leading member of the circle, is driven to argue that Islamic economics is more than a social science, more than a system, it is indeed a “science” thus trying to relive the ridiculous sixties’ debate when “economics” was aping “physics” in the hope of upgrading its status!

As a result of all this Islamic economics has not emerged as an independent, interdisciplinary approach to understanding and building economic structures of Islam, but as a sub-discipline of western economics. Because western economists can readily see the ideas, tools and modes of thought of their discipline dominating all that is happening in Islamic economics, they do not feel threatened by it. Indeed, witness the number of western scholars who have taken the subject to their heart and are writing papers and acting as consultants to Islamic banks? The entire exercise is a process of assimilation. Both in terms of thought and practice, Islamic economics is already sucked into the money system. Western economics behaves, in theory and action, as an integrated system; and this system is a machine. A self-amplifying process is already in motion.

If Islamic economics, just like Islamic science, has any meaning it is purely in the context of Islamic society and Muslim civilization. In this context, Islamic economics has to solely rely not only on Islamic principles and injunctions, but develop its own tools of thought and analysis as well as its unique institutions. Islamic economic institutions have to be rediscovered, evolved and invented on the basis of the needs of Muslim societies and the principles of Islam, not taken or adopted from what already exists in the market place. To a very large extent, this means that Islamic economics must adopt an axiomatic approach, and construct living and dynamic Islamic economic system, concept by concept, institution by institution, and operationalizing Islamic injunctions such as the prohibition on riba and introduction of zakat in truly authentic manner. Such an approach is not likely to find favour with western economists as it will strike at the heart of their system.

Fortunately, there are a few Muslim economists who appreciate the importance of axiomatic approach. In the early seventies, in a short paper, Abdul Hamid Ahmad Abu-Sulayman demonstrated how the concepts of tawheed and brotherhood can be used as an analytical tools to construct the basis of Islamic economic theory. Although some of his conclusion were a little simplistic, his analysis forced him to tackle such issues as mode of production, role of technology and sharing of natural resources which has continuously escaped the attention of Muslim monetarists.

However, Syed Nawab Haider Naqvi in his Ethics and Economics: An Islamic Synthesis (Islamic Foundation, Leicester, 1981) has shown what can be achieved by the axiomatic approach. Naqvi argues that any set of axioms to be meaningful must satisfy our criteria: they must be adequate and legitimate representation of Islam's ethical views; they must form the smallest possible set; the elements of the set must be internally consistent; and the axioms must have predictive power.

On this basis, Naqvi argues that Islam's ethical philosophy can be summarized by four axioms: unity, equilibrium, free will and responsibility. Unity, or Tawheed, refers not only to the unity of God, but also the unity of human life and the healing of the "current schism between ethics and economics". Social justice is only one component of equilibrium which is derived from Justice or adl. Free will refers to human freedom in the realm on worldly affairs; but free will can also lead to the denial of unity and upset nature's equilibrium unless man is made responsible for his actions. All four concepts are interlinked and interrelated and cannot be

isolated from each other; discarding any one of them would mean demolishing the entire framework.

Naqvi uses his four axioms to develop the basic policy objectives of the Islamic economic system. He isolates social justice, universal education, economic growth and employment generation as the key policy objectives of Islamic economics. These policies are to be met by limiting ownership of private property, "direct and indirect controls to regulate not only the level but also the composition production and consumption", development of an elaborate social security system, and economic growth. Naqvi takes care to define the type of growth he is seeking. He rejects growth policies which require excessively inequitable income distribution and argues for a pattern of growth which combines state control of means of production with policies which encourage private initiatives and aim at equalizing "the competing claims of present and future consumption".

The strength of the axiomatic approach, as Naqvi demonstrates so convincingly, is that it provides not just the tools for analysis and guides inquiry, but it also produces 'policies for action. However, despite the strength of his approach, Naqvi could not completely shed the influence of western economic thought. While riba clearly contradicts the axiomatic framework he has set up, he is unable to suggest institutions which can thrive and promote unity, equilibrium, free will and responsibility while shunning interest. By not being able to cope with riba, Naqvi essentially undermines his own approach: the very objective of axiomatic analysis is not to compromise on principles, methods and institutions. Naqvi's compromise is the result not so much of his approach but the paramount belief in his discipline: he describes his approach as one of "scientific objectivism" and seems to have more faith in the theory of positive time preference than on the dictates of axiomatic framework. Those who seek to justify their analysis by invoking the higher deity of "scientific objectivism" (whatever it may be: certainly not many self-respecting scientists believe in its existence as is evident from the vast literature on science, subjectivity and ideology), clearly do not have enough confidence in what they are doing.

Despite its obvious shortcomings, Naqvi's study clearly demonstrates the power of the axiomatic approach. If Islamic economics is to yield positive dividends for Muslim societies, axiomatic analysis must become the key to all work on the subject. Indeed, Muslim economists need to go much, much further than Naqvi. Although Naqvi is careful to define such notions of dominant economic paradigms as "Economic growth", "means of production" and "social security" in Islamic terms, original Islamic concepts and notions have to be dug out and used to express precisely what is meant.

As I have argued repeatedly, language and concepts have a profound impact on our thinking and can take us unwittingly in strange directions. Indeed, the fundamental flaw with Naqvi's study is not that he was unable to cope with interest or riba, but that he moved away from pure Islamic concepts such as tawheed, adl, istislah and khilafah to vague European notions of equilibrium and responsibility, thus limiting the richness of the original concepts. The Axiomatic approach has to be based on conceptual analysis, with pure Qur'anic and Shariah concepts providing both the framework as well as the methodological tools for analysis. Furthermore, he arbitrarily limits them to four: while it may make one's life simpler, there is

no universal law which states that axiomatic inquiry has to be based on a minimum number of concepts. That the rich reservoir of concepts to be found in the Qur'an and Sunnah are not there to be ignored or present intellectual and physical status is a direct outcome of the fact that for over four hundred years we have chosen to ignore them. Each one tells us something about the worldview of Islam; and all of them must play their part in the axiomatic analysis that is to produce a contemporary system of Islamic economics.

Moreover, axiomatic economic analysis cannot be based on outmoded linear, either/or logic of western economics. This logic can neither cope with contemporary complex realities nor with the richness and multi-dimensional nature of Islamic concepts. How does, for example, on the basis of linear logic, one reconciles the idea that Zakat, which involves subtracting from one's income, can actually lead to increase of wealth? Growth by subtraction is an idea that western economics has no understanding of. As soon as one adds value and cultural criteria to conventional economic analysis, it ceases to make sense. Islamic economic analysis, therefore, has to be carried out at higher level of logic, where options and cost-benefits are not measured in linear categories and policy measures are not seen in either or terms.

The linear logic of western economics is reflected in the present structure of the world. Economically and technologically, the globe is structured as though developing countries, including all Muslim countries, were colonies of the industrialized states. Colonialism is alive and well; and the US, EU, Scandinavia, Switzerland and Japan are reaping its benefits. And western economic theory provides the paradigm which has created this structure. There are metaphysical axioms at its base and its tools and logic have evolved to express these fundamental assumptions of the Western civilization. Islamic economics is not going to break this structure if it freely borrows from this paradigm: on the contrary, it will become part of that structure. Thus, all those Muslim economists who argue that we should not hesitate to borrow the "good" and "neutral" bits of the western economic theory are asking to be absorbed into the dominant paradigm. There are no "good" and "neutral" bits of western economics: it is one vast, interlinked value-laden, self-perpetuating system that is taking linear logic to its ultimate conclusion. E F Schumacher often related that his conversations with leaders of many developing and socialist countries ended with these leaders telling him, "that, the western capitalist countries are like express trains heading towards a precipice of self-destruction, and then they add: but we shall overtake them!" The modern economic theories and tools of analysis are the engine that drives this train.

If Islamic economics is to move towards the ideals that its proponents express, then it must develop not just its own body of theories and models, but also its own tools and modes of logic and thought. In other words, it must assume a civilizational role and work towards laying the foundations and building the structures of a Muslim civilization of the future. It has to break the shell of an atomized discipline, and become a multi-disciplinary mode of inquiry taking into consideration the social organizations, the political ideals, the environmental imperatives and scientific and technological needs of Muslim societies. In the modern world, where complexity and complementarity are all too evident, isolated ideas and policies do not produce positive results. Islamic economics has to draw not just from Muslim history, and contemporary Muslim

societies, but also from the future. Islamic economics has to develop a future consciousness or be ready simply to be swept away.

All this means that Islamic economics should not be the sole concern of the "economists", but Muslim scientists, technologists and environmentalists must also make their contribution to the field. Moreover, Muslim economists themselves have to develop an inter-disciplinary base with a clear vision of the future, be aware of the long-term trends and conscientiously direct Muslim societies towards the desired economic future. In particular, there are a number of global trends that spell danger for Muslim countries and need serious examination from the proponents of Islamic economics.

- It is almost a truism now to state that the world is shrinking and becoming more and more economically inter-linked and inter-dependent. In such an inter-connected world, how would interest-free economies deal with a global system exclusively based on interest? As the process of inter-connection speeds up, it will become even more difficult for interest-free economies to delink and survive. The only winners in this exercise, as experience so far has shown, is the western banking system. Given this trend, the development of a functional alternative economic structure that is not plugged in to the global system, becomes a matter of survival. How to delink from the world's economic system must, therefore, become a major theme of Islamic economics.

- Electronic banking and fund-transfer systems are giving money an unparalleled and dangerous importance. Because of the speed of electronic systems, the same amount of money now supports five times as many transactions as before. Thus the speeding up of information about money also increases its velocity of circulation. At a point not too distant in the future, when the speed of transactions reaches "real time", that is there is no delay in transmission, money will acquire a strange new status: "the velocity of the information about money flows would lose all relationship with the thermodynamic realities of the actual system (subject to natural cycles of crops, weather, friction, inertia and human frailties), and the amount of money and capital available at any point in the banking system would tend towards infinity. As the information about money system became delinked from actual events, all manner of new ventures and schemes might be initiated by false promissory notes signaling capital availability with nothing more than an electronic impulse over a computer terminal." (Hazel Henderson, "Post- Economic Policies for Post-Industrial Societies", Revision 7 (2) 20-29 (winter 84).

  Moreover, computerization of stock markets throughout the world has blurred the distinction between investment and speculation; the entire system is moving towards becoming a world-wide gambling casino with no pretension to serving social needs. Given these futuristic drop, the overemphasis on monetarist and fiscal policies of contemporary thought on Islamic economics is a dangerous trend. Muslim economists must be aware of the changing role of money and its implications for Muslim societies; and diversify the basis of Islamic economic thought towards non-monetarist and non-fiscal areas.

- Along with increase in the velocity of information about money, information itself has become a key commodity. Economic power today is determined by ability to generate and having access to information. It has the same role as energy is playing now. Thus Islamic economic theory must be developed to cope with non-material commodities like information and energy

- At present, Muslim countries are essentially consumer states relying exclusively on imported goods. This situation is likely to get worse and the associated ill-effects of the ever increasing social, psychological and intellectual distance between producers and consumers will multiply at great speed. Therefore, it must be a major task of Islamic economics to change the patterns of consumption in Muslim societies as well as to direct production towards directions which are more suitable to the needs of Muslim consumers. Islamic economics will ignore industrial and consumer policies at the expense of its ideals.

The ethics of Islamic economics have been stated and restated and are now abundantly clear. However, the formidable task of transforming this ethics into a dynamic system, that has its individual identity with its own institutions and methodological tools, and presents a real alternative to the dominant paradigm, has only just begun. It is a long and arduous task with no shortcuts. As long as Muslim economists remain true to their worldview, each new idea, each new theory, each new innovation will take us that much closer to a dynamic, thriving Muslim civilization of the future.

Justıce In The Market: An Exposıtıon Of Islam’s Market Ideology

Dr. Abdul-Rahim Adada Mohammed
abdulrahim88@gmail.com / abdulrahim.adada@gmail.com

This paper sought a coherent presentation of the Islamic market doctrine. It is established that the Islamic market ideology seeks to promote the overall economic well-being of the members of society through creating fair opportunities for economic gains, enforcing the right to private property, and curbing exploitative tendencies of economic agents towards one another, among other things. Consequently, the Islamic market ideology is founded on the ideals of economic justice, which, generally, emphasizes fairness as a moral duty enforceable by the state. It is further established that the individual has the right to engage in exchange activities and earn fair rewards, and this must not, ordinarily, be interfered with. However, when, in the course of exercising this right, the individual’s pursuit of self-interest puts the overall public welfare into jeopardy, the state is obliged to give public welfare precedence over individual self-interests. Thus, there is room for the state to intervene even in pricing; though, under normal circumstances, prices in the market should depend on the prevailing market conditions. In the history of Islamdom, public authority has played the role of market superintendence, and, in some, cases, even fixed prices in the markets.

Keywords: Islam, Market, Economic Justice, Public Welfare.

The market doctrine of Islam (or aspects of it) has (have) received considerable attention in literature. The earlier scholars have usually approached it from a legalistic perspective, mostly content with distinguishing between the permissible and impermissible market behaviors. The more recent studies, on the other hand, have tried to derive an ideology similar to modern ideologies on the subject (such as capitalism and socialism). For instance, recent studies on the history of Islamic economic thought (such as, Essid, 1987[1]; Islahi, 1988[2]; Ghazanfar & Islahi, 1990[3]; Hosseini, 1995[4]; Ghazanfar & Islahi, 1997[5]; Hosseini, 2003[6]; and Islahi, 2005[7]) have

---

[1] Essid, Y. (1987). Islamic Economic Thought. In S.T. Lowry (Ed.), *Pre-Classical Economic Thought From the Greeks to the Scottish Enlightenment* (pp. 77-102)
[2] Islahi, A.A. (1988). *Economic Concepts of Ibn Taymiyyah.*
[3] Also published as Ghazanfar, S.M., & Islahi, A.A. (2003). Explorations in Medieval Arab-Islamic Economic Thought: Some Aspects of Ibn Taimiyyah’s Economics. In S.M. Ghazanfar (Ed.), *Medieval Islamic Economic Thought: Filling the “Great Gap” in European Economics* (pp. 53-71).
[4] Also published as Hosseini, H. (2003). Understanding the Market Merchanism Before Adam Smith: Economic Thought in Medieval Islam. In S.M. Ghazanfar (Ed.), *Medieval Islamic Economic Thought* (pp. 88-107).
[5] Also published as Ghazanfar, S.M., & Islahi, A.A. (2003). Explorations in Medieval Arab-Islamic Economic Thought: Some Aspects of Ibn Al-Qayyim’s Economics (AH 691-751/1292-1350 AD). In S.M. Ghazanfar (Ed.), *Medieval Islamic Economic Thought: Filling the “Great Gap” in European Economics* (pp. 128-141).
[6] Hosseini H. S. (2003). Contribution of Medieval Muslim Scholars to the History of Economics and their Impact. In W.J. Samuels, J.E. Biddle, & J.B. Davies (Eds.), *A Companion to the History of Economic Thought* (pp. 28-45)
[7] Islahi, A.A. (2005). The Islamic Tradition in Economic Thought: Theory of Value, Market and Pricing. In A.A. Islahi,

often attempted to derive a coherent idea of an 'Islamic free market' in their discussions, based on the literature of the early scholars. However, some of these studies have often treated the subject briefly, limiting their discussions to aspects of it. Oğuz & Tabakoğlu (1991), for instance, briefly discuss market pricing in Islam as a background to analyzing state pricing behavior in the Ottoman State; another example is Puthenpeedikayil (2015) who presents the subject simply as "either in the form of certain market norms or in the form of some prohibitions"[8]. Other studies are simply attempts to coherently summarize expositions of early scholars on the subject. Islahi (1988) and Ghazanfar & Islahi (1990), for instance, discuss the economic ideas of Ibn Taymiyyah, and, in these, explain his understanding of the Islamic market ideology; Ghazanfar & Islahi (1997) also discuss the ideas of Ibn al-Qayyim (d. 1350) in a similar style.

Undoubtedly, Ibn Taymiyyah (d. 1328) has made significant contributions to the subject matter (i.e., Islamic market), especially with his work, Al-Hisbah fi'l-Islam (translated as: Public Duties in Islam), dedicated to, among other things, juristic discussions on many aspects of the subject – including market pricing, price regulation, etc. It is the basis upon which a lot of recent studies on price control in Islam have been conducted, a testament to its valuable contribution. An example of such recent studies is the third chapter of Abdul Azim Islahi's Economic Concepts of Ibn Taymiyyah, which attempts to synchronize Ibn Taymiyyah's ideas, from his various writings[9], into some coherence. On its own, this study is a valuable addition to the literature. Other examples include Muhammad L. Bashar's Price Control in an Islamic Economy[10] and Muhammad H. Kamali's Tasʿīr (Price Control) in Islamic Law[11], both of which give detailed discussions of scholarly positions on the fixation of price by public authority, using Ibn Taymiyyah's book as their main reference material. However, as far as the subject matter of Islamic market doctrine is concerned, price control is just an aspect; Islam's market ideology is wider and more comprehensive than issues of price control (tas'īr), though such issues form an integral part of the ideology. Some attempt must be made to widen the discussion, by putting together all relevant aspects of the subject matter into some coherent whole, in order to convey a much more complete understanding. A study based on such an approach would be important to the attempt to understand the economics of historical Islamdom, as well as future attempts [if any] to apply such a doctrine in organizing society.

In view of the above, this study seeks to undertake a coherent analysis of the Islamic market doctrine. In the forthcoming sections, we will attempt to explicate the Islamic market ideology as one that functions toward the fulfilment of economic good, an integral component of the public good that Islamic law functions to fulfil. Economic good, from the Islamic perspective, entails fair and equitable provision of the means of sustenance to all members of society, and an equitable distribution of wealth, among other things. We will attempt to present the market as an institution that functions to achieve these ends, a function that necessitates its structuring

---

Contributions of Muslim Scholars to Economic Thought and Analysis (pp. 25-33).

[8] Puthenpeedikayil, S. (2015). Notions of Free Market and Social Welfare in Islamic Economics. *Journal of Modern Accounting and Auditing, 11*(9), 476-486, p. 479.

[9] Including collections of religious verdicts (*fatāwa*) issued by him.

[10] Bashar, M.L. (1997). Price Control in an Islamic Economy. *JKAU: Islamic Economics*, 9, 29-52.

[11] Kamali, M.H. (1994). Tas'ir (Price Control) in Islamic Law. *The American Journal of Islamic Social Sciences, 11*(1), 25-37.

on the ideals of justice. Thus, in a nutshell, our study seeks to explain Islamic market as an ideology that is structured on the ideals of justice to ensure the attainment of society's economic good. We will establish that though the interest of individuals is upheld, public welfare is given precedence when the two [i.e., individual interest and public welfare] are in conflict. Our approach, we hope, will convey a more complete understanding of the Islamic market doctrine, and put the legal norms and prohibitions, with respect to market activities, into a proper perspective.

Before we proceed, two clarifications are necessary. First, with respect to commodities subject to the normative laws of the market, Islamic scholars distinguish between necessities and luxuries, and this distinction has a bearing on legalities of action in relation to commodities. For instance, Ibn Khaldūn (d. 1406) contends that "people have no compelling need" for luxuries (relative to necessities) and that they demand them simply for "the diversification of desires"[12]. Consequently, people "spend their money voluntarily and willingly [on luxuries], and they retain no hankering after (the money) they have paid"[13]. Thus, there is no blame on a seller/merchant if he hoards luxury goods in order to make higher economic gains. In this study, the discussion is limited to commodities that are considered necessities; these obviously vary according to location and time, but the general rule applies to them as long as they are considered necessities. Secondly, the Islamic market doctrine, as a normative ideal, applies to an Islamic context, where a legitimate Islamic political authority is recognized as such, though aspects of it are applicable, generally, in non-Islamic settings. Thus, our analysis assumes an Islamic setting, with a functioning Islamic government.

The rest of the paper is organized as follows. In section two, public interest is discussed as an object of Islamic law, from which derives economic good as an objective of the Islamic economic doctrine. The concept of justice is introduced as an integral element of the Law, and a means through which public good is realized; as a subset of justice, economic justice is presented as the concept upon which the Islamic market doctrine is founded, and as a necessary means to attaining economic good. Section two discusses the role of the market in society, from the Islamic perspective, as a precursor to an overview of the Islamic market ideology, which is discussed in section three. In section four, we analyze price formation in the Islamic market, to which issues of production and factor returns are relevant, and are, thus, duly discussed. Finally, we discuss price control (tas'īr) in Islamic law, in section five, and then present a historical summary of how the various legal positions on it have been applied in Islamdom. Then we present a conclusion to our discussion in section six.

Public Interest And Social Justice In Islamic Law

It is a consensus among Islamic scholars that one of the central objects of Islamic Law (Sharī'ah) is the advancement and preservation of public interest. Auda (2007) contends that the term masālih (public interests), for many Islamic legal scholars, is synonymous with maqāsid al-Sharī'ah (purposes of the Islamic Law), citing, as an example, Abd al-Malik al-Juwayni's (d. 1085) usage of al-maqāsid and al-masālih al-'āmmah [public interest] as synonymous terms[14]. Al-Qarafī (d. 1868) elaborates this relationship, asserting that "[a]

[12] Ibn Khaldun, A.B. (1958). *The Muqaddimah* (Vol. II). (F. Rosenthal, Trans.), p. 339.
[13] Ibid, p. 339
[14] Auda, J. (2007). *Maqasid al-Shari'ah as Philosophy of Islamic Law: A System Approach*.

purpose (maqsid) is not valid unless it leads to the fulfilment of some good (maslahah) or the avoidance of some mischief (mafsadah)"[15]. Thus, the Sharīʼah seeks to promote all that is good (for society and its members) and to thwart all that is bad (for society and all individuals within it). So, what specifically does maslahah (public "good") imply with respect to the application of the Sharīʼah? Fazlur-Rahman Ansari (1914-1974) answers this question, profoundly, with his assertion that the Sharīʼah enjoins the political authority of an Islamic society (i.e., the state) to pursue "the spiritual, moral, intellectual, physical and social preservation and development of the individuals, with a view to the establishment of a righteous society, i.e. a society which is healthy in all respects"[16]. Clearly, the object of the Sharīʼah is linked with the Islamic concept of human life, and public 'good/interest/welfare' implies a broad terminology that entails all the facets of a complete life; Imam al-Ghazālī (d. 1111) opines that "Islam sets goals[17] for human life" and that "[all] matters (be they activities or things) that help in achieving these goals increase social welfare, and are called masālih…; those opposite are mafāsid [i.e., things that cause losses in public welfare]"[18]. The spirit of the law, thus, is to help the individual achieve success in life by promoting a positive development of his/her personality and creating a society that supports this agenda. In order to achieve this all-important goal of promoting public good, there are very important principles that must be adhered to, and which have been made an integral part of the law. One of such principles is the duty of establishing justice in society. This Ibn al-Qayyim al-Jawziyya (d. 1350) alludes to with his assertion that the "Sharīʼah is God's justice and mercy amongst His people" and that "[life], nutrition, medicine, light, recuperation and virtue are made possible by it"[19].

Justice, divinely ordained[20] upon human beings and the political state, may be defined as "giving to everyone his due on the basis of equity"[21]. The Qur'an portrays it "as an imperative which is unconditionally, universally and absolutely binding…on everyone, under all circumstances, and in all situations"[22]. It is "an absolutely indispensable ingredient of the maqāsid al-Sharīʼah, so far so that it is impossible to conceive of an ideal Muslim society where justice has not been established"[23]. Establishing justice is not just a duty but a virtue of a very high regard; it is "nearest to piety" according to the Qur'an[24]. In its broad sense, it is classified into two categories: justice at the individual level; and justice at the collective level[25]. At the individual level, justice implies the active pursuit of self-development in harmony with the ethics of the Qur'an, and the observance of fairness in dealings with other members of society

[15] Ibid, p. 2
[16] Ansari, M. F.-u.-R. (2008). *The Qur'anic Foundations and Structure of Muslim Society* (Fourth ed., Vol II), p. 57.
[17] The ultimate goal is the attainment of eternal bliss [see Al-Ghazālī, A.M. (1993). *Ihya Ulum-Id-Din (Revival of Religious Learnings),* (Vol. II). (Fazl-ul-Karim, Trans.), p.45]
[18] Ghazanfar, S.M., & Islahi, A.A. (1997). Economic Thought of Al-Ghazali (450-505 A.H./ 1058-1111 A.D.). *Islamic Economics Research Series, King Abdulaziz University-2*, p. 7.
[19] Deuraseh, N. (2012). New Essential Values of Daruriyyah (Necessities) of the Objectives of Islamic Law (Maqasid al-Shari'ah). *Jurnal Hadhari, 4(2), 107-116*, p. 109.
[20] Part of the mission of the prophets sent by God to various nations was to establish justice among the people: *"We have already sent Our messengers with clear evidences and sent down with them the Scripture and the balance that the people may maintain [their affairs] in justice*" [Qur'an 57:25 (Saheeh International Translation, 2010)].
[21] Ansari, M. F.-u.-R. (2008). *The Qur'anic Foundations and Structure of Muslim Society* (Fourth ed., Vol I), p. 209
[22] Ansari, M. F.-u.-R. (2008). *The Qur'anic Foundations and Structure of Muslim Society* (Fourth ed., Vol I), pp. 208-9.
[23] Chapra, M.U. (1992). *Islam and the Economic Challenge*, p. 209.
[24] *"…Be just; that is nearer to righteousness*" [Qur'an 5:8 (Saheeh International Translation, 2010)].
[25] Ansari, M. F.-u.-R. (2008). *The Qur'anic Foundations and Structure of Muslim Society* (Fourth ed., Vol I).

(i.e. giving to others their due in the most deserving manner)[26]. At the collective (communal) level, justice relates to four aspects of the social organization, including justness with respect to: (1) social relations; (2) the process and enforcement of the Law; (3) economic administration; and (4) political administration[27]; all these have their respective roles to play in bringing about public good. In line with the theme of this study, we focus on two aspects of justice; individual justice, and the administration of economic justice at the communal level. We discuss them not as separate themes, but as aspects of the overall concept of economic justice, which, in turn, is an integral component of the broad conception of justice from the Islamic viewpoint.

The administration of economic justice (at the individual and communal levels) is important to the Islamic market doctrine; the ideals of the Islamic market doctrine are built on the principles of justice within the above-mentioned forms. The establishment of the ideals of economic justice is as indispensable to the achievement of economic good as the establishment of justice, in its broad sense, is to the achievement of public good. Thus, the Islamic market doctrine cannot be properly understood without first understanding the ideals of justice at the communal and individual economic levels. First and foremost, it is important to highlight some key Qur'anic concepts upon which the principles of economic justice are built. The first important Qur'anic concept is that "all human beings are equally honorable in respect of their humanity"[28]. The Qur'an states: "And We have certainly honored the children of Adam and carried them on the land and sea and provided for them of the good things and preferred them over much of what We have created, with [definite] preference"[29]. This principle enjoins all individuals to treat fellow human beings in the manner befitting their humanness, and in the manner they would wish other human beings to treat them. Secondly, the Qur'an guarantees every member of the society the right to sustenance[30]. This, according Fazlur Rahman Ansari (1914-1974), implies that "all human beings have equal right to the means of sustenance found on earth – and that, consequently, the citizens of the Islamic State have equal right to the means of sustenance found in the State"[31]. The third Qur'anic concept is that the reward of labor must be commensurate with the effort applied: "And that there is not for man except that [good] for which he strives"[32]. This implies that the state is duty-bound "to establish an economic order wherein the labor of every citizen is fully rewarded"[33]. Finally, it is also a Qur'anic concept that material wealth in society must not be concentrated in the hands of a few privileged members, thus creating wide income and material disparity among members of society[34].

---

[26] ibid
[27] ibid
[28] Ansari, M. F.-u.-R. (2008). *The Qur'anic Foundations and Structure of Muslim Society* (Fourth ed., Vol II), Book III, p. 73.
[29] Qur'an 17:70 (Saheeh International Translation, 2010)
[30] "***And He placed on the earth firmly set mountains over its surface, and He blessed it and determined therein its [creatures'] sustenance in four days without distinction - for [the information] of those who ask***" [Qur'an 41:10 (Saheeh International Translation, 2010)]
[31] Ansari, M. F.-u.-R. (2008). *The Qur'anic Foundations and Structure of Muslim Society* (Fourth ed., Vol. II (Book III)), p. 72.
[32] Qur'an 53:39 (Saheeh International Translation, 2010)
[33] Ansari, M. F.-u.-R. (2008). *The Qur'anic Foundations and Structure of Muslim Society* (Fourth ed., Vol. II (Book III)), p. 73
[34] See Qur'an 59:7; it lays out this principle clearly.

On the basis of these four concepts (among others), the state has a duty to create an economic order with the following features:

1. It should guarantee all members the right to private property and protection against its unlawful violation. Sheikh Yusuf al-Qaradāwi says, in this regard, that "[since] the *Sharī'ah* sanctions the right to personal property, it protects it, both by means of moral exhortation and legislation, from robbery, theft, and fraud"[35].
2. It should provide equitable opportunity for all abled members of society to engage in economic activity and earn just rewards from it.
3. The system should ensure fair and balanced distribution of wealth in society by:
    a. Creating a production and exchange arrangement that guarantees fair outcomes to all participants.
    b. Ensuring productive use of resources, without wastage, idleness, and extravagance.
    c. Enforcing the welfare system through which the rich take care of the poor and needy. It is important to note that Islam frowns upon deliberate economic inactivity (and, consequently, permanent economic dependence upon others) and encourages its adherents to earn their livelihood with their own hands. It is forbidden for man "to depend on charity while he is able to earn what is sufficient for his and his family's needs through his own efforts"[36]. However, it also recognizes that some members of society, due to circumstances beyond their control, find themselves in a position of weakness, and thus have their right to sustenance upon the society[37].
    d. Enforcing the prohibition of usury and interest (of all forms) as a means of preventing the rich from milking the poor and widening the economic gap.
4. It should enforce the prohibition of all forms of economic exploitation at all levels of society[38]. And this is important to the preservation of equality in human value, the labor's right to fair reward, and the right to fair economic opportunities for all persons.
5. The individual members of society must be morally trained/persuaded (and/or legally compelled) to:
    a. Actively pursue economic activity in order to be self-reliant;
    b. Act within moral bounds in their economic dealings;
    c. Desist from exploiting other persons for their personal economic benefits;

[35] Al-Qaradawi, S.Y. (2001). *The Lawful and the Prohibited in Islam* (Second Ed.). (K. Hilbawi, M. Siddiqi, & S. Shukri, Trans.), p. 326.
[36] Ibid, p. 121
[37] This is taken care of through the zakat system and other similar interventions.
[38] "***The way (of blame) is only against those who oppress men and wrongly rebel in the earth, for such there will be a painful torment***." [Qur'an 42:42]

d. Desist from denying others the opportunity to seek their sustenance by either seeking to monopolize aspects of the production and exchange arrangement or using force;
e. Refrain from causing damage to, or wasting, resources that are owned individually or collectively;
f. Willingly contribute to the welfare scheme that seeks to take care of those in need.

The above-mentioned principles are by no means exhaustive in regards to the completeness of the Islamic concept of economic justice. However, they are enough to support the argument to be presented in forthcoming sections of this study.

So, in light of the principles enumerated above, the Islamic economic order (or any aspect of it) would seek to establish a society that promotes the overall economic well-being of its members through creating fair opportunities for economic gains, enforcing the right to private property, curbing exploitative tendencies of economic agents towards one another, and other measures like these that are consistent with the value system of Islam. The market component of the Islamic economic doctrine plays the role of ensuring that the market institution accords all members of society a fair chance of fulfilling their needs in the most just manner, whether they are acquiring or they are providing. Most essentially, economic interests of individuals must not put the general need of the society into jeopardy; that is, the pursuit of the private profit motive must not result in undue denial of other people's right to sustenance, impede others' right to participation, or result in exploitative behaviors.

The Role of The Market In Society

Islam recognizes the market as an avenue for people to acquire what they need in exchange for what they possess according to mutual terms. It also recognizes it as a means through which people translate their productive labor into fair economic gains. In a nutshell, it is an avenue through which the economic needs of society are fulfilled. Without such an avenue, people would simply be stuck with their own possessions, unable to obtain the materials they require to have a balanced life. Its absence may even threaten order in society as this would impede production of, and access to, the necessities of life. Every necessity of life is only obtainable through an exchange avenue, and that is what the market represents. Imam al-Ghazālī emphasizes the role of the market in society with the following example: "…a man has got food, but has got no riding camel. He who has got a camel has got necessity of food. So between them there is the necessity of exchange of these two things and fixation of their value"[39]. In the Qur'an, God asserts how integral the markets were even to the lives of previously sent prophets and messengers of God: "And We did not send before you [O Muhammad] any of the messengers except that they ate food and walked in the markets"[40]. This citation highlights, among other things, the role of the market in providing an avenue for access to foodstuff, a necessity of life, and also how the prophets and messenger did not allow spirituality to prevent

[39] Al-Ghazali, A.M. (1993). *Ihya Ulum-Id-Din [Revival of Religious Learning]* (Vol. IV). (Fazl-ul-Karim, Trans.), p. 83.
[40] Qur'an 25:20 (Saheeh International Translation, 2010)

them from seeking livelihood through the markets. Indeed, among the first things Prophet Muhammad is reported to have done, upon migration to al-Madinah, was to designate a place for setting up a market[41], a proof of how important the Prophet considered the market to the order of society. The market is, thus, pivotal to the attainment of the economic good. It brings to a point the collective outcome of the society's productive activities, and ensures their appropriate distribution. It also serves as means of actualizing the divinely-ordained right to own and earn, such that private individuals are able to attain rewards for their legitimate offer of labor.

As important as the market is, Islam also recognizes it as a meeting point of individuals who, by their innate nature, have an avaricious tendency (see Qur'an 100:8)[42]. Ibn Kathīr (d. 1373), in his Qur'anic commentary, says the verse (i.e., Qur'an 100:8) implies either that man is "severe in his love of wealth" or that "he is covetous and stingy due to the love of wealth"[43]. The Prophet is also reported to have said: "If Adam's son [man] had a valley full of gold, he would like to have two valleys, for nothing fills his mouth except dust [of the grave]"[44]. If allowed to act freely in such avenues for exchange, the avariciousness of men would be nurtured into producing disastrous consequences for both men (in their persons) and society at large[45]. Love of wealth and the desire to acquire them in multitudes will become the dominant intent of men in their economic pursuits, and eventually destroy their spirituality. For society, there are two possible consequences of such freedom. First, the public would be at the mercy of greedy merchants/suppliers, who would apply all means necessary to increase their market shares and economic gains; consequently, public economic welfare suffers, even though a few private individuals make enormous gains. Such a phenomenon would be contrary to the Qur'anic principle that encourages a wider dispersion of wealth rather than its concentration in the hands of few privileged members of society[46]. Second, the market, if absolutely free, reorganizes its distribution toward areas that attract the largest economic gains. Though economic theory predicts a normalization of profits in the long-term for such free markets, the intermittent short-term movements according to magnitude of gains is, obviously, detrimental to basic needs of the public; the self-regulating market responds to its own needs rather than the needs of the larger public.

In view of the above, Islam places moral obstructions on the freedom of the market to self-regulate; such obstructions are moral obligations upon market participants, fulfilment of which are integral to the Muslim personality. Those with the requisite moral training are, naturally, able to fulfil these; on the other hand, the state is obliged to impose their fulfilment upon men when they falter on their own. Market regulation, therefore, is an integral duty of the state,

---

[41] Sadr, S.K. (2016). *The Economic System of the Early Islamic Period: Institutions and Policies*.

[42] "***And indeed he [man] is, in love of wealth, intense***" (Saheeh International Translation, 2010).

[43] Ibn Kathir, A.-F.I. (2003). *Tafsīr Ibn Kathīr* (Vol. X). (J. Abualrub, N. Khitab, H. Khitab, A. Walker, M. Al-Jibal, & S. Ayub, Trans.), p. 568.

[44] "*If Adam's son had a valley full of gold, he would like to have two valleys, for nothing fills his mouth except dust. And Allah forgives him who repents to Him*." [Sahih al-Bukhari, Vol. 8, Hadith No. 6439]

[45] "***Satan threatens you with poverty and orders you to immorality, while Allah promises you forgiveness from Him and bounty. And Allah is all-Encompassing and Knowing***" [Qur'an 2:268 (Saheeh International Translation, 2010)]

[46] In Qur'an 59:8, God says: "*And what Allah restored to His Messenger from the people of the towns – it is for Allah and for the Messenger and for [his] near relatives and orphans and the [stranded] traveler* ***– so that it will not be a perpetual distribution among the rich from among you****…*" (Saheeh International Translation, 2010).

whose primary objective is to promote public good – a comprehensive concept that captures all aspects of society. Thus, the Islamic market provides a balance between the individual's right/freedom to produce, trade, and earn fair rewards, on the one hand, and society's overall economic welfare, on the other. The individual's exercise of his freedom is not allowed to produce detrimental effects on the welfare of society.

The Islamic Market Ideology In Brief

In line with the ideals of economic justice and the spirit of the Law, the Islamic market ideology is oriented towards a conditionally-free[47] enterprise and fair competition; it frowns upon monopolistic tendencies and unjustified restrictions on the individual's freedom to own and earn. It allows for acquisition of property, and permits "any trade except that which involves injustice, cheating, making exorbitant profit[48], and the promotion of something haram [prohibited]"[49]. It places injunctions against actions of economic agents oriented towards unjustifiably manipulating market conditions to suit their personal interests. It organizes the market in a way that promises fair outcomes to participants if allowed to function without undue manipulations. And, it places a duty upon state authority to act as the moral superintendent of the market, guarding against all that contradict the ideals of justice and jeopardize public interest, including taking actions to correct imbalances that emerge in the market.

It is clear, from the above, that there is no absolute freedom within the Islamic market. Freedom is conditioned by the demands of morality (upon all important stakeholders), exerted through moral inducement, and then through legal coercion (when persuasion fails). The individual is free to make economic gains, but, in doing so, is not permitted to violate the economic (and other) rights of the other members of society. In fact, it is a principle in the application of the law that "any transaction in which one person's gain results in another's loss is unlawful"[50]. Such is in line with the principle of fairness; one which looks out, especially, for people who find themselves in disadvantaged positions with respect to exchange transactions. In the prophetic traditions (hadīth), specific acts have been mentioned, which, if perpetrated by private market participants, would threaten the fairly competitive market environment Islam seeks to create; three of them – najsh, hoarding, and forestalling – would suffice for our discussion here. Najsh[51] occurs when a person "offers a bid merely to incite another needy buyer into paying a higher price"[52]. Hoarding[53], on the other hand, occurs when a supplier restricts supply to the market, by hiding what should be delivered for sale, in order to make extra gains. According to Ibn Khaldūn (d. 1406) the outcome of such an act is tantamount to "taking people's property for nothing" since such people paid the resultant high prices out of "compulsion" and their "souls continue to cling" to whatever they may have spent[54]. Finally, forestalling refers to the

---

[47] There are moral bounds that define the freedom. Where the moral sense of the individual fails to induce him into acting morally, the law coerces him to do so.
[48] This will become clearer in the course of the discussion.
[49] Al-Qaradawi, S.Y. (2001). *The Lawful and the Prohibited in Islam* (Second Ed.). (K. Hilbawi, M. Siddiqi, & S. Shukri, Trans.), p. 136.
[50] Ibid, p. 141
[51] Ibn Umar narrated that: "*The Prophet forbade the Najsh*" (Sunan Ibn Majah, Vol. 3, Hadith Number 2173)
[52] Ibn Majah, M.I. (2007), *English Translation of Sunan Ibn Majah* (Vol. 3), (N. Al-Khattab, Trans.), p. 244
[53] The Prophet is reported to have said: "*Whoever hoards is a sinner*" [Sahih Muslim, Vol. 4, Hadith Number 1605].
[54] Ibn Khaldun, A.B. (1958). *The Muqaddimah* (Vol. II). (F. Rosenthal, Trans.), p.339

interception of goods before they reach the markets[55]. In addition to the tendency (of forestalling) to restrict supplies to the market, the original merchant may be unaware of the prevailing market conditions[56], and this disadvantage exposes him to being cheated. This, perhaps, is the reason why the Prophet added that the merchant has the right to annul any such transaction that takes place outside the market if he arrives at the market and finds better terms. It is clear that these restrictions are in place to protect the fairness of the market and to prevent profiteering out of high prices on the needy consumer. This, then, is again consistent with the ideals of justice and the objective of protecting public welfare. This also brings into question the issue of price and its determination within the Islamic market. But, first, the role of government or state authority is briefly examined.

The state has a duty to ensure the achievement of public welfare through the enforcement of the ideals of justice. It is duty-bound to act as a moral police over market activities. It must thwart all monopolistic and monopsonistic tendencies, prevent any form of exploitation, and check all immoral behaviors within the market. In a nutshell, it must protect the interest of the public by ensuring a natural flow of commodities (especially those that constitute necessities) within the market as well as fair outcomes in terms of prices and profits. It has the power to punish violators of market principles, and, where necessary, directly intervene to restore market conditions to normalcy when imbalances emerge. The question of what exactly the state authority can do when prices are the subject of market imbalance will be answered under the discussion on price control in Islamic markets. As a precursor, it is important to examine price formation in an Islamic market.

Price And Profit In The Islamic Market

5.1 Price Formation

The central position that justice occupies in the Islamic market doctrine implies that emergent market prices (and profits that accrue to sellers/suppliers) must necessarily be fair to all market participants. This idea finds proof in a prophetic tradition reported in most of the famous books of hadīth collections[57]. It is recorded in Sunan Abi Dawood[58] that:

> The people said: Messenger of Allah, prices have shot up, so fix prices for us. Thereupon the Messenger of Allah said: Allah is the one Who fixes prices, Who withholds, gives lavishly and provides, and I hope that when I meet Allah, none of you will have any claim on me for an injustice regarding blood or property[59].

In this report we find that Prophet Muhammad did not only refuse to interfere with the rising prices, but also declared doing so as injustice. This suggests that whatever price that emerges

---

[55] It is narrated from Abu Hurayrah that the Prophet said: "*Do not meet the traders on the way, and whoever meets any of them and buys from him, the vendor has the choice of annulling the transaction when he comes to the marketplace*" [Sunan Ibn Majah, Vol. 3, Hadith Number 2178].

[56] Communication was difficult at the time and thus information about market conditions could only be obtained by presence in the market; merchants on journey could be unaware of changes in market conditions until they arrived at the markets.

[57] Musnad Ahmad, Jami' at-Tirmidhi, Sunan Ibn Majah, etc.

[58] This is a collection of prophet traditions compiled by Imam Abu Dawood Sulayman ibn al-Ash'ath (*d.* 889)

[59] Sunan Abi Dawood, Vol. IV, Hadith No. 3451.

from the market, under normal conditions (i.e. conformity with the ethic of market behavior), must be harmonious with the ideals of justice; they must not unfairly favor either the buyer or the seller, and both must willingly agree with it as the correct valuation of the commodity in question. For the producer/seller this implies that the price is consistent with his/her basic considerations for cost and profitability. For the buyer, this implies that the price carries no element of exploitation or overvaluation.

In light of the above, and other relevant textual and historical information, I categorize price into two levels; the Basic Price (Pb), and the Prevailing Price (Pp). The Basic Price is the price that reflects the exact per unit cost of producing the commodity in question (including the cost incurred in bringing it to the market). It is a simple summation of all the elements of cost (per unit) in the production process. Its relevance is to serve as a benchmark, for both the seller and public authority, in determining the fairness of the terms of exchange transactions. This is in line with, and makes sense of, the ideals of justice and fairness. Ibn Khaldūn (d. 1406), in The Muqaddimah, gives some historical proof of the role of cost in pricing. Firstly, he explains that the cities had higher food prices than the desert regions because the cities had custom (and other) duties "levied on (foods) in the markets and at the city gates" by rulers while such levies were "few or nonexistent among (the Bedouins)"[60]. What he implies is that the suppliers transferred the burden of these levies onto consumers (since necessities normally have highly inelastic demand curves), thus translating into higher food prices. Secondly, and perhaps more conspicuously, he explains that foodstuff was more expensive in Spain of his era as opposed to the Berber region because The Christians pushed the Muslims back to the seacoast and the rugged territory there, where (the soil) is poor for the cultivation of grain and little suited for (the growth of) vegetables…Thus, (the Muslims) had to treat the fields and tracts of land, in order to improve the plants and agriculture there. This treatment required expensive labor (products) and materials, such as fertilizer and other things that had to be procured. Thus, their agricultural activities required considerable expenditures. They calculated these expenditures in fixing their prices, and thus Spain has become an especially expensive region…The Berber countries are in the contrary. Their fields are fine and their soil is good. Therefore, they did not have to procure anything (from outside) in order to be able to cultivate agriculture…This is the reason for the cheapness of foodstuffs in their country[61].

The prevailing price, on the other hand, is the value at which the commodity is actually traded in the market at any particular point in time. This Prevailing Price, it appears, is what Ibn Taymiyyah (d. 1328) refers to as the price of the equivalent (thaman al-mithl), which, in his words, is "that rate at which people sell their goods and which is commonly accepted as equivalent for it and for similar goods at that particular time and place"[62]. He asserts that the thaman al-mithl of a particular good could change as a result of "deficiency in production or decline in import [of the good]"[63]. Clearly, Ibn Taymiyyah (d. 1328) ascribes the determination of the prevailing price to market conditions (that is, availability of the commodity vis-à-vis its demand) at a particular point in time. In the primary texts, we find the prohibition of hoarding,

[60] Ibn Khaldun, A.B. (1958). *The Muqaddimah* (Vol. II). (F. Rosenthal, Trans.), p.278
[61] Ibid, p. 279
[62] Islahi, A.A. (1988). *Economic Concepts of Ibn Taymiyyah*, p. 83.
[63] Islahi, A.A. (2005), *Contributions of Muslim Scholars to Economic Thought and Analysis*, p. 29.

and other practices with similar potential effects, as proof of the admission that prices are indeed affected by the quantity of the commodity available in the market versus the extent of need for it. This is even more explicit in the prophetic tradition in which Prophet Muhammad is reported to have said: “No one withholds goods till their price rises but a sinner”[64]. Thus, in a nutshell, prevailing market conditions determine the Prevailing Price while the cost of production determines the Basic Price. The difference between the basic price and the prevailing price is the economic gain (profit) that accrues from an exchange transaction. But before we discuss this in detail, it is important to discuss capital and labor as essential components of the production and exchange process.

5.2 Factors of Production and their Returns

Muhammad Bāqir As-Sadr (1935-1980) derives a theory of production from Islamic jurisprudential sources, aspects of which are relevant here. Basically, the theory puts man as the pivot of production activity. Man is not placed on the same status as the various factors he combines to produce. He is an end in the production process, not a means[65]. Factors of production are “servants of man for the accomplishment of the operation of production since the operation of the production is for the sake of man and as such the share of the producing man differs from the share of the material means on the theoretical basis”[66]. This is corroborated by the ideals of justice, mentioned earlier, that make it a moral duty upon men to accord each other the value of humanness, and not treat each other as mere tools for private economic gains. As-Sadr highlights two general principles in developing his argument. First, if a man produces a commodity from a natural base material (resources without any specific right to ownership in their natural state) the commodity produced is the property of the person whose labor brought it into being; “labour-works in nature produce no effect or special right for a person until and unless the person himself performs the labour or spends directly his efforts in the work of cutting wood or grass or similar labour-works”[67]. The producer still possesses the right of ownership even if he was employed to undertake the production by someone else (who himself cannot claim ownership of the base material). If other tools (belonging to persons other than the producer) were utilized in the production process, the producer is obliged to pay the owners of the tools a compensation for usage. Such compensations are not shares of ownership in the produced article because the tools (or their owners) are not entitled to any such shares; they are obligations due them for services they rendered. Consequently, any such compensation for usage will be meaningless if the tools belong to the producer himself. Second, if the base material upon which labor is exerted to produce a commodity is owned by the one who sanctions the production, then the commodity is the property of the owner of the base resource, and not the laborer. Thus, “when an individual acquires ownership of a material on the basis of

---

[64] Narrated Ma'mar b. Abi Ma'mar, one of the children of 'Adi b. Ka'b: The Messenger of Allah (ﷺ) as saying: “*No one withholds goods till their price rises but a sinner*”. I said to Sa'id (b. al-Musayyab): “*You withhold goods till their price rises*”. He said: “*Ma'mar used to withhold goods till their price rose…*” [Sunan Abi Dawood, Vol. IV, Hadith No. 3447]

[65] This concept is derived from the Qur’an principle, which makes everything on earth subservient to man: “***Do you not see that Allah has subjected to you whatever is on the earth and the ships which run through the sea by His command? And He restrains the sky from falling upon the earth, unless by His permission. Indeed Allah, to the people, is Kind and Merciful***” [Qur’an 22:65 (Saheeh International Translation, 2010)].

[66] As-Sadr, M.B. (1984). *Iqtisaduna (Our Economics)* (Vol. II (Part II)). (P.E. Trust, Trans.), p. 12.

[67] Ibid, p. 5.

labour and the basis continues in existence, it will not be permissible for another person to acquire a new ownership to the material even if he were to contribute to it a new value by his labour"[68]. This principle simply upholds the rule of "constancy of ownership"; it is not a conferment upon capital the right to share in the commodity thereby produced. In other words, the produced commodity is still the base material "in a particular state of its transformation" and thus the property of its initial owner[69].

There is a separation between ownership of the commodity produced and its exchange value such that

> the material forces which contribute their share in the act of the production of a commodity always receive their reward – on the basis of this separation as his (man's) servants…and not in the produced commodity itself as included in the formation of its exchange-value.[70]

Ibn Khaldūn's (d. 1406) asserts that "the value of the resulting profit and acquired (capital) must (also) include the value of the labor by which it was obtained"[71] since "gains and profits, in their entirety or for the most part, are value realized from human labor"[72]. Thus, broadly, two forms of compensation for the services of labor are recognized – compensation/rent ('ujrah') and a share in profit/output. In the first mode, labor enters into an agreement with the hirer to provide its service in return for a specified compensation (wage). The hirer/producer is obliged to pay the compensation, upon labor's fulfilment of its obligation, irrespective of whether the outcome of exchange is a gain or loss. Hence, this arrangement promises security of reward for the laborer in the rendering of labor services, though the reward may be relatively smaller and limited. The second mode of reward for labor is profit-sharing, in which the laborer agrees to take a percentage of the emergent profit in return for his/her labor service. Thus, the labor provider becomes a risk-sharing partner with the owner of the base property in the production. In the event of a loss, the base property owner bears it all; the laborer, on his part, gets nothing for the labor expended. Thus, while the laborer stands to gain relatively higher reward under this arrangement, he/she also stands to gain nothing for his/her effort in the event of a loss. Mudārabah is an example of this mode, defined as a "profit-sharing commercial partnership in which one partner supplies the capital and the other the time, skill and effort to invest it"[73]. Mudārabah, perhaps, was the commonest non-agricultural capital-labor production arrangement in the entire history of Islamdom. It was the basic arrangement in international commercial trade, both in the early years of Islamdom (the prophetic era) and in later times (caliphal era).

Capital (at the enterprise/firm level) is defined as any resource that is utilized by labor to produce a commodity or service[74]; this would include monetary holdings because "they

[68] Ibid, p. 23
[69] Ibid, p. 29
[70] As-Sadr, M.B. (1984). *Iqtisaduna (Our Economics)* (Vol. II (Part II)). (P.E. Trust, Trans.), pp. 25-26.
[71] Ibn Khaldūn, A.B. (1958). *The Muqaddimah* (Vol. II). (F. Rosenthal, Trans.), p. 313.
[72] Ibid, pp. 312-14
[73] Donaldson, W.J. (2000). *Sharecropping in the Yemen: A Study in Islamic Theory, Custom and Pragmatism*, p. 35.
[74] This definition follows Ibn Khaldun's analysis of the value of labor in the production process, which will be discussed in the next part of this section.

represent enterprise's entitlement to a certain quantity of real goods, existing on the market, which will make up its fixed capital and circulating capital"[75]. Thus, we have two categories of capital: physical (or fixed) capital – buildings, machinery, necessary tools, etc.; and liquid (monetary) capital. It is relevant to mention two important distinctions between these two forms of capital. First, physical capital itself goes through a production process, through which one thing is transformed into another; money holdings can only be used to either purchase physical capital, or pay for other services related to the production process (such as labor wages). Secondly, physical capital offers direct and immediate benefits (assured and measurable) to its user. The benefits of money holdings, on the other hand, do not derive from some labor embodied in them, for which compensation is justified; such benefits derive from the inherent feature of the money itself and thus cannot serve as basis for compensation to its original possessor. Given these differences, a pre-determined rent on borrowed tools utilized in the production process would be justified while rent on money would not. Shaykh Yusuf al-Qaradāwi buttresses this point with the assertion that:

> When the owner of an article lends it to another person and charges rent for the use of it, he is rightfully entitled to this rent in consideration of the fact that he prepared the article in question for the renter's use; as the article becomes worn out by usage and depreciates over time, the owner deserves compensation…The person who rents a house lives in it, thus receiving a direct benefit, while the man who rents a piece of machinery uses it and thus derives an immediate benefit.[76]

When physical capital belongs to the producer, charging rent on it would be meaningless; it forms part of his/her total capital, ownership and utilization of which entitles him/her to a profit. The proof of this is the mudārabah (partnership) and muzara'ah (share-cropping) arrangements which entitle the owner of capital only a share in profit based on a preexistent profit/loss sharing agreement. In the case of borrowed money holdings, the owner of capital is not entitled to rent on cash (interest). Such a rent falls under the prohibition of ribā, which according to majority, and most correct, opinion, includes all forms interest on capital[77]; it "makes no distinction between usury and interest, between its simple and compound forms, between productive and unproductive loans, or for that matter between money and commodity borrowings"[78]. Further, "[it] makes no difference whether the rate of return is small or big, or a fixed or variable per cent of the principal, or an absolute amount to be paid in advance or on maturity, or a gift or service to be received as a condition for the loan [or credit]"[79]. Commercial capital (cash) differs from physical assets/tools on the bases of the distinctions mentioned earlier. Thus, borrowed money holding enters the process as either a partner (mudārabah) or a goodly loan (Qard Hasan) – interest-free loan.

[75] Attributed to Fabra (1991) in Siddiqui, S.A. (1996), Factors of Production and Factor Returns Under Political Economy of Islam. *Journal of King Abdulaziz University: Islamic Economics, 8*, 3-28, p. 17.
[76] Al-Qaradawi, S.Y. (2001). *The Lawful and the Prohibited in Islam* (Second Ed.). (K. Hilbawi, M. Siddiqi, & S. Shukri, Trans.), pp. 280-81.
[77] See Ansari, M. F.-u.-R. (2008). *The Qur'anic Foundations and Structure of Muslim Society* (Fourth ed., Vol II (Book III)), p. 73.
[78] Hasan, Z. (1983). Theory of Profit: The Islamic Viewpoint. *Journal of Research in Islamic Economics*, 1(1), 3-14, p. 9.
[79] Chapra U. (2006). The Nature of Riba in Islam. *Journal of Islamic Economics and Finance*, 2(1), 7-25, p. 3.

The abovementioned modes of compensation for capital and labor are based on the principle that acquisition of gain must be founded on labor expended in an activity. The laborer is entitled to a compensation for the labor he applies directly in the production process. The owners of tools utilized in the production process are entitled to recompense because their tools embody some previously expended labor (that prepared them for use), which become utilized in the course of the production. The difference between the two is that the laborer of the tools is paid for the utilization of its previously expended labor while the laborer in the production is paid for the direct utilization of his labor. It follows, as an auxiliary principle, that a person is not permitted to make a gain by selling a previously acquired material for a higher price unless he improves it through some labor expended on it.

5.3 Profit/Surplus

The difference between the basic price and the prevailing price is the profit/surplus to the seller/producer per unit of the commodity. The Basic Price is the summation of all rents paid, as well as other expenses incurred, in the production of a unit of the commodity. Where the provider of labor agrees to a pre-determined wage, the wage also forms part of this price. The Prevailing Price derives from existing market conditions; it is the actual rate at which the commodity is traded in the market. Its change is determined by factors that affect the availability of the commodity vis-à-vis its demand. This implies that the Prevailing Price could be greater than, less than, or equal to the Basic Price. A surplus (profit) emerges when the Prevailing Price is higher than the Basic Price, a loss occurs when the reverse is true. The higher the difference between the prevailing price and the basic price, the larger the per unit profit a tradesman makes. If the production/exchange was organized as a form of partnership between primary capital and labor, this profit will be shared between them on a pre-agreed term. A loss will be borne by the owner of capital while the provider of labor earns nothing for his/her labor services.

The Prevailing Price (and profit for that matter) is outside the control of any single market agent under normal market conditions[80]. It is the price concordant with the will of God, and this equitably serves the interests of the interacting parties within the market[81]. This is the meaning of Abu Yusuf's (d. 798) comment that "[there] is no definite limit of cheapness and expensiveness that can be ascertained" and that "[prices] are subject to command and decision of Allah"[82]. Tradesmen must not seek to widen the gap between the two prices (and make larger profits) through immoral means – dishonesty, profiteering, etc. When such acts are suspected, state authority has the duty to intervene in order to protect the consuming public. The hadith of the Prophet's refusal to fix prices also points to the fact that there is no defined limit for market (prevailing) price, and for that matter profit, as long as the functioning of the market is not unduly tempered with, and this point has been alluded to by a number of scholars.

[80] See the hadith referenced in footnote 59.
[81] Essid, Y. (1987). Islamic Economic Thought. In S.T. Lowry (Ed.), *Pre-Classical Economic Thought From the Greeks to the Scottish Enlightenment* (pp. 77-102)
[82] Islahi, A.A. (2005), *Contributions of Muslim Scholars to Economic Thought and Analysis*, p. 28.

Prıce Control (Tas'īr) In Islamic Law

On the basis of the aforementioned hadith, in which Prophet Muhammad refused to fix prices and associated doing so with injustice, majority of the scholars of Islamic jurisprudence hold the opinion that price control (known as tas'īr in jurisprudential texts) is, in principle, not permissible[83]; that is, market price should not be authoritatively imposed upon market participants. However, it is also widely held that the Prophet's response to the request (of price imposition) would have been different if there was suspicion of artificial inducement of the prices through deliberate immoral market behaviors. Ibn Taymiyyah (d. 1328), for instance, suggests that the event "was a special case and not a general ruling" and that the report did not mention that "someone had refrained from selling [i.e. hoarding] or doing something which was obligatory, or charged more than the compensation of the equivalent ('iwad al-mithl)"[84]. Based on this general presumption, majority of the scholars also make price control permissible under circumstances that violate the fair conditions of the market.

The Mālikī and Hanafī schools of Islamic jurisprudence consider it permissible for the state to intervene when market conditions demand for it[85]. Imam Abū Hanīfah, for instance, is reported to have stated that "[the state] should not interfere except in a condition where welfare of the people demands it"[86], while Imam Mālik "is reported to have approved of tas'īr only if there are excessive price hikes in necessities or if such a rise is seen as imminent"[87]. The followers of Imam Shafi'ī and Imam Ibn Hanbal, on the other hand, oppose price control, and insist on a literal interpretation of the pivotal prophetic tradition of the Prophet's refusal to fix prices. Ibn Qudāmah al-Maqdisī (d. 1223), a Hanbalī jurist, insists that "the Prophet did not control prices despite people's pressure on him" and that "the Prophet equated price control with injustice (zulm) and injustice is forbidden"[88]. This summarizes the position of this second group on the issue, though Imam ash-Shafi'ī makes a concession for price control when the poor are threatened by hunger due to exorbitant prices[89]. Ibn Taymiyyah (d. 1328) also recommends price control when doing so "facilitates the administration of justice among people; i.e. when traders are forced to sell the commodity which they are obliged (by law) to sell at the market price, or they are being prevented from undue profiteering"[90]. This, generally, is also the view of his student Imam Ibn al-Qayyim al-Jawziyya (d. 1350). Ibn Taymiyyah (d. 1328) further suggests that emergency situations, such as famine, also call for price control, so that when a person possesses "surplus food and people are faced with starvation, he will be forced to sell at a just price"[91]. Thus, it appears that the norm is to allow the market to function without any interference. When undue influence is placed on the balance of the market, thereby threatening

[83] Oran, A.F. (2010). An Islamic Socio-Economic Public Interest Theory of Market Regulation. *Review of Islamic Economics, 14*(1), 125-146 , p. 134.
[84] Islahi, A.A. (1988). *Economic Concepts of Ibn Taymiyyah*, p. 96.
[85] Bashar, M.L. (1997). Price Control in an Islamic Economy. *JKAU: Islamic Economics*, 9, 29-52, p. 33.
[86] Ibid, p. 33
[87] Kamali, M.H. (1994). Tas'ir (Price Control) in Islamic Law. *The American Journal of Islamic Social Sciences, 11*(1), 25-37, p. 29.
[88] Bashar, M.L. (1997). Price Control in an Islamic Economy. *JKAU: Islamic Economics*, 9, 29-52, p. 32.
[89] [89] Kamali, M.H. (1994). Tas'ir (Price Control) in Islamic Law. *The American Journal of Islamic Social Sciences, 11*(1), 25-37.
[90] Bashar, M.L. (1997). Price Control in an Islamic Economy. *JKAU: Islamic Economics*, 9, 29-52, p. 33.
[91] Islahi, A.A. (1988). *Economic Concepts of Ibn Taymiyyah*, p. 98.

public interest, the state is permitted (and sometimes obliged) to intervene in order to bring market conditions back to normalcy. How, then, does the state ensure this is done without violating the principles of justice?

Justice in price control implies upholding the fair interests of both the public (buyers) and the suppliers. Thus, Ibn al-Qayyim al-Jawziyya (d. 1350) implores the authority to not ignore the cost and profit considerations of the producer/supplier[92]. The producer is entitled to earn a fair reward for his/her exertions in a legitimate economic endeavor. Thus, some scholars propose a consultative approach, whereby "the big traders, buyers and other experts" are summoned for price negotiations. Such a method is useful for understanding the cost structure of the producers, as well as the real plight of the buyers, so that a satisfactory outcome is attained. According to Abul Walid Baji (d. 1081), the Mālikī scholar, this approach will ensure that "the traders are guaranteed as much profit as is necessary for carrying out their business and will not burden people"[93]. This is one of the functions that the determination of the Basic Price performs, i.e., serving as a benchmark for determining the right price when control becomes necessary. In the history of Islamdom, both opinions on price control have been applied in different times, and under different caliphal authorities, though the Shafi'ī-Hanbalī opinion has been the more pervasive.

The function of market supervision, generally, was performed through al-Hisbah[94]. This name was accorded to market supervision in the era of the 'Abbasids (with the officeholder known as "al-Muhtasib"[95]), though the idea, itself, dates back to the era of Prophet Muhammad, who is said to have appointed 'Umar Ibn al-Khattab and Sa'ad Ibn Al A'as Umayyah to oversee markets in al-Madinah and Makkah respectively[96]. Further, al-Ghazālī (d. 1111) suggests that 'Ali Ibn Abī Tālib "used to roam in the bazar of Kūfa", presumably during his term as the fourth caliph of Islamdom[97], to check the pricing activities of merchants and would reprimand culprits for their wrongdoings[98]. Islamdom, between the assassination of the third caliph[99] and the enthronement of the ʿAbbāsids, was largely plagued with political turmoil. However, sometime after the rise of the 'Abbāsids to the caliphate, Islamdom experienced a period of relative peace, which allowed the economy to flourish, with international commerce playing an important role. Though some market supervision existed before this era of economic prosperity, as mentioned earlier, it is recorded that the 'Abbasids, especially, intensified the supervision of the market through the hisbah, and supported it with the moral police [Shurtah] in the wake of the growth

[92] Ghazanfar, S.M., & Islahi, A.A. (2003). Explorations in Medieval Arab-Islamic Economic Thought: Some Aspects of Ibn Al-Qayyim's Economics (AH 691-751/1292-1350 AD). In S.M. Ghazanfar (Ed.), *Medieval Islamic Economic Thought: Filling the "Great Gap" in European Economics* (pp. 128-141).
[93] Bashar, M.L. (1997). Price Control in an Islamic Economy. *JKAU: Islamic Economics*, 9, 29-52, p. 34.
[94] *Hisbah*, in the general sense, is a Qur'anic concept of enjoining good and forbidding evil: "***And let there be [arising] from you a nation inviting to [all that is] good, enjoining what is right and forbidding what is wrong, and those will be the successful***" [Qur'an 3:104 (Saheeh International Translation, 2010)].
[95] The officeholder was known as *sahib al-sūq* prior to the 'Abbasids.
[96] Rashid, S.K. (2008). Peculiarities and Religious Underlining of ADR in Islamic Law. *Mediation in Asia Pacific: Constraints and Challenges* [Conference]. Kuala Lumpur.
[97] Shortly after his enthronement as the fourth caliph of Islamdom, 'Ali Ibn Abi Talib moved administrative activities away from al-Madīna to Kūfa, thus effectively making Kūfa the new capital of Islamdom. Central administrative activities never returned to Arabia afterwards.
[98] Al-Ghazālī, A.M. (1993). *Ihya Ulum-Id-Din (Revival of Religious Learnings),* (Vol. II). (Fazl-ul-Karim, Trans.), p.55.
[99] 'Uthmān Ibn Affān was the third caliph, following Abu Bakr (first) and 'Umar Ibn al-Khattab (second).

in commerce and general economic activities[100]. Later, when the Saljūks ascended the throne of leadership in the 11th century, following the erosion of the 'Abbasids' authority, Nizām al-Mulk[101] recommended a continuation of the hisbah tradition. He asserted that if the office was not strengthened by the rulers, "the poor would be in trouble and the people of the bazaar would buy and sell as they liked, middlemen…would become dominant, corruption open, and the [Sharī'ah] without prestige"[102]; the sultans responded positively to his recommendation and supported the functioning of the hisbah. However, the office became known as ihtisāb in Saljūk-dominated territories. The new name continued to be used under the Ottoman caliphate, while the muhtasib became known as ihtisāb aghasi (or emini).

Generally, the ʿAbbāsid authority is said to have avoided price fixation in its market regulatory activities. The muhtasib "saw it as a duty to prevent price controls by ensuring that merchants and traders avoided arbitrary price changes in essential commodities"[103]. Available record does not also point to any government in historical Islamdom as having, on a deliberate and consistent basis, applied price fixation in the markets, thus leading to the conclusion, by Lewis, et al. (1986), that the muhtasib "did not normally have power to fix them [i.e., prices]", and would punish merchants "whose prices were higher than the accepted rate [i.e. the prevailing price]"[104]. The reason for this could be ideological or, perhaps, simply the absence of conditions that necessitated such an intervention. The case of Mamlūk-Egypt, however, is an exception. Between the fifteen and sixteenth centuries, Egyptian districts experienced high and volatile food prices, with intermittent scarcity of bread causing mayhem[105]. However, in spite of the intermittent food shortages, high prices, and the general hardships these brought upon the poor, price fixation was not one of the measures the state adopted. One of the reasons (for the volatile and high food prices) was that the sultan and other senior state officials, who, themselves, engaged in the trading of grains, used their position of power to create monopoly in the grain market. In 1431, for instance, "a decree was issued to buy all the yields from all areas of Egypt for the sultan due to its cheap prices, and that for the purpose of storing those yields until the prices go up so that they can be traded"[106]. Such a violation of the Islamic moral code would have been difficult to check by the muhtasib even if he/she was willing to do so, especially since it originated from members of the political elite. Thus, the office of the hisbah was, perhaps, incapacitated to deal with such issues in Mamlūk-Egypt.

The Ottoman era represents a general exception to the history of market regulation in Islamdom; a deliberate policy known as nerkh was institutionalized to regulate the market, and among its functions was the fixing of prices for necessities. Under this system, prices were determined by a committee that included the leadership of guilds, experts, and state officers in charge of

---

[100] Oran, A.F., & Khaznehkatbi, G., (2009), The Economic System Under the 'Abbasid Dynasty. In M.N. Siddiqi (Ed.), *Encyclopaedia of Islamic Economics* (pp. 257-266)
[101] Abu 'Ali Hasan ibn 'Ali ibn Ishaq al-Tusi (1018/9-1092) [Nizām al-Mulk] became an influential policy advisor to the Saljūk Sultans when ascended power.
[102] Lewis, B., Menage, V.L., Pellat, C., & Schacht, J. (Eds.) (1986), *The Encyclopaedia of Islam* (Vol. III), p. 490
[103] Kamali, M.H. (1994). Tas'ir (Price Control) in Islamic Law. *The American Journal of Islamic Social Sciences, 11*(1), 25-37, p. 29.
[104] Lewis, B., Menage, V.L., Pellat, C., & Schacht, J. (Eds.) (1986), *The Encyclopaedia of Islam* (Vol. III), p. 488
[105] Alazzam, I.M. (2014). Factors Influencing the Phenomenon of Rising Grain and Foodstuffs Prices in Egypt during the Circassian Mamluks Era (784 AH/1382 AD – 923 AH/1517 AD). *Asian Culture and History, 6*(1), 53-63.
[106] Ibid, p. 56

market activities[107]. Pricing took great consideration for cost of production and reasonable profit margins for suppliers. Consequently, the "[nerkh] prices were flexible vis-à-vis genuine changes in supply conditions"[108]. Other aspects of the system ensured a relatively even distribution of merchandise by transferring traders to markets in need[109]. Also, "[price] discrepancy was allowed over certain markets in different locations" to ensure that "flow of goods, especially foodstuff, from countryside to the cities did not cease"[110]. Such market interventions, according to researchers, were in response to the potential challenges that accompanied the structure of the Ottoman market[111]. As an economy with the features of a traditional society, insufficiency in production could easily have resulted in higher prices while excessive production could cause prices to plummet; this regulatory system was thus "in the interest of both consumer and producer"[112]. Besides, the agricultural supplies were, generally, volatile, while the anticipated increased demand in the month of Ramadan resulted in advanced seasonal adjustments[113].

Conclusion

This study was an attempt to explain the Islamic market doctrine within a functional framework. Islamic Law (Sharīʼah) seeks the promotion and advancement of public good, and each aspect of the law plays its role in achieving this end. Imperative to the achievement of public good is the establishment of justice at all levels, and in all aspects, of society. In light of this, the Sharīʼah sets up its economic institution in such a way that ensures the fulfilment of its role in the advancement of public good. Thus, the Islamic economic doctrine is oriented towards establishing a society that promotes the overall economic well-being of its members by ensuring the right to private property and fair opportunities for economic gains, curbing exploitative tendencies of economic agents towards one another, and other measures like these that are consistent with the value system of Islam. Consequently, the market structure is set up, ideally, to provide for the exchange needs of society in an equitable manner, to provide fair opportunity for private gains through exchange, and to ensure justice and fairness in all exchange dealings. Individual interests are important in this, but their advancement must not put public welfare in danger.

The Islamic market, thus, upholds freedom of the individual to engage in trade and earn fair rewards, and the freedom of the market itself to function without undue external influence. Normal market conditions, of scarcity and abundance, interact to bring about the prevailing price, which in turn determines the profit on the exchange of a commodity. Such a price is outside the control of any individual market participant, and is seen, philosophically, as harmonious with the will of God. The freedom accorded to individual members of society, on

[107] Oğuz, O., & Tabakoğlu, A. (1991). An Historical Approach to Islamic Pricing Policy: A Research on the Ottoman Price System and its Application. *JKAU: Islamic Econ., 3*, 63-79.
[108] Ibid, p. 71
[109] ibid
[110] Ibid, p. 71
[111] ibid
[112] İnalcık, H. (1994). *An Economic and Social History of the Ottoman Empire Volume I: 1300-1600*. (H. İnalcık & D. Quataert, Eds.), p. 53.
[113] Oğuz, O., & Tabakoğlu, A. (1991). An Historical Approach to Islamic Pricing Policy: A Research on the Ottoman Price System and its Application. *JKAU: Islamic Econ., 3*, 63-79.

market participation, however, is not absolute; it requires that market behaviors are harmonious with Islamic ethics. This implies that individuals must refrain from dealing in things that are, in themselves, prohibited for public consumption in Islamic Law (such as alcohol, pork, etc.). It also implies that individuals refrain from self-centered behaviors that put the welfare of society into jeopardy; behaviors that are exploitative in nature, and are intended to create advantages for individuals to the detriment of the larger society.

The state has a duty to establish a market that fulfils the abovementioned ideals. Its duty also extends to overseeing market behaviors to ensure conformity with Islamic ethics. This implies two things. First, it must neither impede individual freedom nor interfere with the normal conditions of the market when there is no reason to do so. Second, it must ensure that market participants do not unduly interfere with the normal working of the market through self-centered behaviors. In the event of such unethical behaviors, the public authority must act to restore the market to its goal-fulfilling path. On price control as a corrective measure, there are two basic juristic opinions. The first (Hanafī-Mālikī) opinion grants the state a right to fix prices of commodities in the interests of both the public and market suppliers; the second (Shafi'ī-Hanbalī) opinion suggests otherwise. Both positions are practically represented in the annals of market supervision in historical Islamdom. Where the state opts for price fixation, it is required to act in accordance with the principle of just valuation; it is required to take the interest of the merchant into consideration so as to produce outcomes that are fair from the merchant's perspective. Both the rule and the exception are concordant with the Qur'anic injunction: "O you who have believed, do not consume one another's wealth unjustly but only [in lawful] business by mutual consent"[114].

References

Abu Dawud, S.-A.-A. A.-S. (2008). *English Translation of Sunan Abu Dawud* (Vol. 4). (N. Al-Khattab, Trans.) Riyadh: Darussalam.

Alazzam, I. M. (2014). Factors Influencing the Phenomenon of Rising Grain and Foodstuffs Prices in Egypt during the Circassian Mamluks Era (784 AH/1382 AD - 923 AH/1517 AD. *Asian Culture and History*, *6*(1), 53-63.

Al-Bukhari, A. I. (1997). *The Translation of the Meanings of Sahih Al-Bukhari (Arabic-English)* (Vol. 8). (M. Muhsin Khan, Trans.) Riyadh: Darussalam.

Al-Ghazali, A. M. (1993). *Ihya Ulum-Id-Din (Revival of Religious Learnings)* (Vol. II). (Fazl-ul-Karim, Trans.) Karachi: Darul-Ishaat.

Al-Ghazali, A. M. (1993). *Ihya Ulum-Id-Din [Revival of Religious Learnings]* (Vol. IV). (Fazl-ul-Karim, Trans.) Karachi: Darul-Ishaat.

[114] Qur'an 4:29 (Saheeh International Translation, 2010)

Al-Qaradawi, S. Y. (2001). *The Lawful and the Prohibited in Islam* (Second ed.). (K. Al-Hilbawi, M. Siddiqi, & S. Shukri, Trans.) Cairo: Al-Falah Foundation for Translation, Publication, and Distribution.

Ansari, M. F.-u.-R. (2008). *The Qur'anic Foundations and Structure of Muslim Society* (Fourth ed., Vol. II (Book III)). Karachi: Dr. Muhammad Fazl-ur-Rahman Ansari.

As-Sadr, M. B. (1984). *Iqtisaduna (Our Economics)* (Vol. II (Part II)). (P. E. Trust, Trans.) Tehran: World Organization For Islamic Services (WOFIS).

Auda, J. (2007). *Maqasid al-Shari'ah as Philosophy of Islamic Law: A System Approach.* London & Washington: The International Institute of Islamic Thought.

Bashar, M. L. (1997). Price Control in an Islamic Economy. *JKAU: Islamic Economics, 9*, 29-52.

Chapra, U. (2006). The Nature of Riba in Islam. *The Journal of Islamic Economics and Finance, 2*(1), 7-25.

Deuraseh, N. (2012). New Essential Values of Daruriyyah (Necessities) of the Objectives of Islamic Law (Maqasid al-Shari'ah). *Jurnal Hadhari, 4*(2), 107-116.

Donaldson, W. J. (2000). *Sharecropping in the Yemen: A Study in Islamic Theory, Custom and Pragmatism.* Leiden, Boston, & Koln: Brill.

Essid, Y. (1987). Islamic Economic Thought. In S. T. Lowry (Ed.), *Pre-Classical Economic Thought From the Greeks to the Scottish Enlightenment* (pp. 77-102). Massachusetts: Kluwer Academic Publishers.

Fabra, P. (1991). *Capital for Profit.* Rowman & Littlefied Publishers.

Ghazanfar, S. M., & Islahi, A. A. (1997, October). Economic Thought of Al-Ghazali (450-505 A.H./ 1058-1111 A.D.). *Islamic Economics Research Series, King Abdulaziz University-2*. Jeddah, Saudi Arabia: Scientific Publishing Centre, King Abdulaziz University.

Ghazanfar, S. M., & Islahi, A. A. (2003). Explorations in Medieval Arab-Islamic Economic Thought: Some Aspects of Ibn Al-Qayyim's Economics (AH 691-751/1292-1350 AD). In S. M. Ghazanfar (Ed.), *Medieval Islamic Economic Thought: Filling the "Great Gap" in European Economics* (pp. 128-141). London and New York: RoutledgeCurzon.

Hasan, Z. (1983). Theory of Profit: The Islamic Viewpoint. *Journal of Research in Islamic Economics, 1*(1), 3-14.

Ibn Kathir, A.-F. I. (2003). *Tafsir Ibn Kathir* (Vol. X). (J. Abualrub, N. Khitab, H. Khitab, A. Walker, M. Al-Jibal, & S. Ayub, Trans.) Riyadh: Darussalam.

Ibn Khaldun, A. B. (1958). *The Muqaddimah* (Vol. II). (F. Rosenthal, Trans.) Princeton: Princeton University Press.

Ibn Majah, M. I. (2007). *English Translation of Sunan Ibn Majah* (Vol. 3). (N. Al-Khattab, Trans.) Riyadh: Darussalam.

İnalcık, H. (1994). *An Economic and Social History of the Ottoman Empire Volume I: 1300-1600.* (H. İnalcık, & D. Quataert, Eds.) Cambridge: Cambridge University Press.

Islahi, A. A. (1988). *Economic Concepts of Ibn Taymiyyah.* Leicester: The Islamic Foundation.

Islahi, A. A. (2005). *Contributions of Muslim Scholars to Economic Thought and Analysis.* Jeddah: King Abdul-Aziz University Scientific Publishing Center.

Kamali, M. H. (1994). Tas'ir (Price Control) in Islamic Law. *The American Journal of Islamic Social Sciences*, *11*(1), 25-37.

Lewis, B., Menage, V. L., Pellat, C., & Schacht, J. (Eds.). (1986). *The Encyclopaedia of Islam* (Vol. III). Leiden and London: E.J. Brill and Luzac and Co.

Muslim Ibn al-Hajjaj, A. (2007). *English Translation of Sahih Muslim* (Vol. 3). (N. Al-Khattab, Trans.) Riyadh: Darussalam.

Oğuz, O., & Tabakoğlu, A. (1991). An Historical Approach to Islamic Pricing Policy: A Research on the Ottoman Price System and its Aplication. *Journal of King Abdulaziz University: Islamic Economics, 3*, 63-79.

Oran, A. F. (2010). An Islamic Socio-Economic Public Interest Theory of Market Regulation. *Review of Islamic Economics*, *14*(1), 125-146.

Puthenpeedikayil, S. (2015). Notions of Free Market and Social Welfare in Islamic Economics. *Journal of Modern Accounting and Auditing, 11*(9), 476-486.

Rashid, S. K. (2008). Peculiarities and Religious Underlining of ADR in Islamic Law. *Mediation in Asia Pacific: Constraints and Challenges.* Kuala Lumpur.

Sadr, S. K. (2016). *The Economic System of the Early Islamic Period: Institutions and Policies.* New York: Palgrave Macmillan.

Saheeh International Translation. (2010). *The Qur'an (with Surah Introduction and Appendices).* Birmingham: Maktabah Booksellers and Publishers.

An Criticism Of Western Civilization Comparing With Islamic Civilization By Reference To Economical Philosophy

Dr. Erdal Aydın
Departments of Local Governments, Marmara University
erdalaydiner83@hotmail.com

Western Civilization surrounded all parts of our life in sense of technology as well as daily life. This hegemony of Western Civilization based on some principles. In this presentation, firstly we would like to point out these reasons and elements provided domination of the Western Civilization. First, geographical location of Western Continent made it to improve and spread in respect of restricted area, rich mountains, lots of rivers and crowded population. The second reason of Western progress is due to of political system based on freedom and fundamental rights. The third one is to give significance to science and education concluding to exploration and production. The fourth reason is free market system which encourage individual enterprises. Those principals made easy hegemony of Western Civilization by means of colonization. On the other side, there are certain points which make demolition of Western Civilization. Firstly, western civilization is based on consumption and enjoyment satisfying egos but neglecting virtues of mankind. Second element is that economical system is predominantly based on banks which means interest. Bank system make gap among poor and rich in respect of distributions of incomes which cause envy and hostility of ordinary public to elite rich ones. Comparing of Western Civilization Islam is based on the personnel working (sa'y) but not neglecting poor by giving importance charity like zakath and sadaka by accepting private property which is suitable to human nature. In addition to obligatory zakath system Islam prohibited interest system which provided exploration of poor workings and allowed investment and employment. Moreover, iktisad that's contentment is one of the Islamic value which also means to thanks to Almighty Allah by understanding real Owner of every things. To sum up instead of Huntington theory of collapse of civilization, hopefully mankind attains peace and virtue by caring Islamic Civilization.

Enhancing Cooperation Among Islamic Countries.

Mansour Elh Amani

As a complete way of life, Islam provides rules and guidelines for all spheres of life in society. A functioning economic system is vital to the health of a society, as consumption of goods and services and its facilitation through ac ommon means of Exchange play a majör role in helping people achieve their goals. The Islamic economic system is based on two fundamental sources; the Quran and Sunnah. We will see some cases and examples about the system, its forces and weakness in some Arab countries such as Qatar and KSA and also a country (Niger) who's Islam has become a force so important that invades all the spheres of socio-political activities but why not economic and financial too? The basic questions about unlimited supply of people in a society will be met with limited resources are solved within the framework of the economic system applied in This society. There are three main systems at the theoretical level. These are Capitalist system and socialist system. It can be said of the mixed economic system Which is mixture of capitalist and socialist systems. The free trade can be considered as a pillar of the capitalist system in which one of The policies is to eliminated is crimination in the imports and exports among nations. This led some countries to build common systems in economic views and objectives Such as D8 and OIC affiliated organizations formuslim states economy. There is a big inequality of economic share (GDP,PPP,percapita…) among Muslim nations, let's see how cooperation through out organizations can contribute for its development and economic values share.

Islamic Financial Cooperatives, An inclusive model to Meet the Needs of the Community

Mamode Raffick Nabee Mohomed

Islam is a practical way of life for humanity with its own systems in every aspect: spiritual, cultural, social, political and economic. In the economic sphere, Muslim societies around the globe have inherited mostly interest-based feudal, capitalist or socialist economic systems. As there was no working model, Muslim economists and scholars made considerable efforts to develop their own Shari'ah-compliant economic model and financial institutions. The Islamic finance industry evolved with Islamic banking and Sukuk as its dominant sectors and has not yet fully achieved its community outreach objectives. It has not fully integrated the economic and social concerns of the community. The present models of Islamic banking and financial institutions are questioned about their contribution in achieving the objectives of Islamic economics alongside a healthy and growth-oriented economy where the necessities of life and spiritual peace are available to society at large. Islamic Financial Cooperatives as an inclusive model can fulfill the needs of all strata of the society. The purpose of this paper is to propose an alternative mechanism of Islamic finance in the form of an inclusive community-based Islamic financial institution (Islamic credit union/Islamic financial cooperative) based on cooperative and Islamic financial principles. Such a model that has so far received sporadic attention in the market can also contribute to the democratization of the Islamic financial system. It can be implemented in both Muslim-majority and Muslim-minority countries. The paper also presents the status of Islamic financial cooperative worldwide and discusses the legal and operational framework and opportunities of the Islamic financial cooperatives model with reference to Al Barakah Multi-purpose Co-operative Society Limited (ABMCSL), operating since twenty years in Mauritius. Products that can be offered by Islamic financial cooperatives, but not limited to, are interest-free loan (Qard), Service Ijarah, Murabahah, Hajj Savings Account, Takaful Fund. The Islamic financial cooperative can play an effective role in the life of the community by providing access to Shari'ah-compliant financial services particularly to the underprivileged and unbankable and promote economic freedom. It can better support Small, Medium and Micro Enterprise sectors and engage in Mudarabah and Musharakah with members of the institution. Setting up Islamic financial cooperatives will assist to build up a robust community-based Islamic financial institution, spread ownership of business and reduce concentration of wealth.

Keywords: Islamic Financial Cooperative, Inclusive Model, Opportunities.

Ten Institutional Values for Socio-Economic Development: Preached in the Muslim World, Practiced in the West

Prof. Dr. Necati Aydın

The paper explores ten formal and informal institutional values (liberty, critical thinking, justice, rule of law, equality, participatory culture, accountability, competence, punctuality, and plurality) behind the success of the West and the failure of the Muslim world in last few centuries. It claims that those values were part of social fabric during the Golden Ages of Islam. Muslims still preach those values but fail to practice them. On the other hand, since the Enlightenment, the West has largely embraced those values which support fertile environment for social and economic development. The paper presents evidence for the existence of those values in the Islamic teaching while their absence in the life of Muslims in modern times. The paper concludes with developmental policy recommendations for the Muslim countries based on internalized institutional values.

Introduction

What is the secret of socio-economic development in the West and failure in the Muslim world for the last few centuries? Increasing greater number developmental economists think that the answer lies in formal and informal institutions. A relatively new field of new institutional economics (NIE) considers institutions as black box which could explain the success and failure of nations in the long-run. Indeed, NIE resembles institutions to the rules of game in the market economy toward higher efficiency and productivity. In North's terms, the core issue of economic development is "to account for evolution of political and economic institutions that create an economic environment that induces increasing productivity" (North 1991, p.98). That is because institutions set incentives for better economic performance. In this paper, we will explore the role of certain institutions to explain why the Muslim world has been lagging behind the West in socio-economic development for long time. First, we will provide historical overview of the Golden Ages of Islam. Second, we will discuss how the Sun sat in the East and rose from the West. Third, we will particularly explore the roles of ten internalized institutional values for the Western success in the last few centuries. Fourth, we will present evidence that those values do exist in Islamic teaching, but absence in the life of Muslims. Fifth, we will derive learned lessons of institutional approach to recommend transformation policy implications for the socio-economic development of Muslim societies.

The Sun Rises from the East and Moves to the West

The scientific revolution began in the Muslim world during the Golden Ages lasted from eight to almost thirteen centuries (George, 1998). The Muslim world was thriving while the West was experiencing its darkest ages. Increasingly more scholars in the West are now acknowledging the role of Muslims in science and technology (Collins & Huff, 1994; Kaviani et al., 2012; West, 2008). They agree that the torch was received from the Muslims. National Geographic published a book documenting 1001 inventions of Muslim scientists (Al-Hassani, 2012). What was the secret of success for the Muslims in the Golden Ages and for the West since the industrial revolution? Why are we lagging behind the West in socio-economic development for last few centuries? Many have explored answers to those questions. In this section, we are going to discuss an answer from new institutional economics perspective in the light of writings of Turkish scholar Said Nursi.

Ironically, in 1911, exactly 100 years before the ongoing civil war began in Syria, Said Nursi delivered the famous Damascus Sermon at the Umayyad Mosque in Damascus. The mosque was overflowing with over 10,000 people including many great scholars of that time. The sermon is still being printed and discussed by many. Indeed, there was a major conference organized to discuss this sermon just few years ago[1]. In the sermon, Nursi was asking the following question: why are non-believers who have abandoned God and religious principles progressing so rapidly in material development, while Muslims are living the Middle ages when comes to socio-economic and scientific development?

Interestingly, in his response to the question above, Nursi was not going to blame external enemies or internal collaborators. He was going to mention much deeper cultural and moral values holding the Muslim world behind the West:

"In the conditions of the present time in these lands, I have learnt a lesson in the school of mankind's social life and I have realized that what has allowed Europeans to fly towards the future on progress while it arrested us and kept us, in respect of material development, in the Middle Ages are six dire sicknesses. The sicknesses are these:

"Firstly, the coming to life and rise of despair and hopelessness in social life. Secondly, the death of truthfulness in social and political life. Thirdly, love of enmity. Fourthly, not knowing the luminous bonds that bind the believers to one another. Fifthly, despotism, which spreads like various contagious diseases. And sixthly, restricting endeavor to what is personally beneficial" (Nursi, Hutbe-i Samiye, pp.16-17).

Basically, Nursi argues that we shall cure those six diseases through six needed values. First, we need implant hope and self-confidence in the heart of individuals in order to help them

[1] “International Symposium on Hutbe-İ Şamiye, "The Muslim World and Global Peace” was organized by Mardin Artuklu University, Risale Academy, Foundation of Science and Culture and Akademic Researchs Foundation between 12 to 14 April 2013.

utilize their potential. Second, we need to be honest in our social and economic relationship to lower transaction cost and increase better collaboration for higher productivity. Third, we need to overcome enmity through developing peace and trust in our society. Fourth, we need to find a way to establish collaboration at corporate, national, and international levels particularly among Muslims. Fifth, we need eliminate despotism at every levels and bring perfect freedom to allow people advance toward moral, social, and economic excellence. Sixth, we need to develop bigger vision going beyond ourselves thinking about our nations, ummah, and entire humanity.

Unlike many scholars of his time and even our time, Nursi was not referring to the Western hegemony and exploitation among the key factors causing the decline of the Muslim world. He was not naïve. He was aware of the exploitation by the Western powers and their domestic collaborators. Indeed, Nursi explicitly refers to the exploitation of Muslims at the hands of "atrocious Europeans" and their "collaborating domestics hypocrites": "do you not see that nothing apart from the most basic subsistence is left in the hands of Muslims? The rest is either stolen or seized by the European atheist tyrants or the dissemblers of Asia" (Nursi, the Flashes, 17th flash, p.169).

However, despite his awareness of external exploitation, Nursi believes that the root cause of the problem is internal. The six dire diseases he mentions are all informal institutional values which determine long-term socio-economic development. Nursi believes that what made Muslims to have Golden Ages was certain formal and informal values. "Unfortunately, non-Muslims took our good things, they also took our good moral values. It is as if some of our good social moral values run away from us because we did not like them. And some bad moral values of non-Muslims were not in high demand among them, and came to our market of ignorance" (Nursi, Tarihce-I Hayat, p.83).

Indeed, the Quran is very explicit in terms of how to bring positive change in a society. For each (such person) there are (angels) in succession, before and behind him: "…Verily never will Allah change the condition of a people until they change it themselves (with their own souls). .." 13:11 (Y. Ali) In other words, the real change has to start within individuals as it was the case during the time of the Prophet and Golden Ages of Islam. The Islamic civilization reached its peak through creating fertile moral and social fabric for human excellence. For instance, during the Abbasid era, the Muslim society became the center of scientific development through the certain institutional values that attract great minds to flourish within tolerant, fair, and friendly environment. In recent years, many books have been written exploring the contributions of Muslims to science in the Golden Ages. In his bestseller book, House of Wisdom (2012), Jim Al-Khalili, who is a non-Muslim physics professor at Oxford University, provides convincing evidence revealing how certain values in the Muslim world were behind the scientific development in the Golden Ages. He acknowledges that many of the innovations that we think of as symbols of Western science were the product of Muslims works. "Astronomers laid the foundations for the heliocentric model of the solar system long before Copernicus; physicians accurately described blood circulation and the inner workings of the eye ages before Europeans solved those mysteries; physicists made discoveries that laid the

foundation for Newton's theories of optics" (Al-Khalili, 2012). The West also got even certain economic instruments from the East. As clearly stated by North (1991), Europe borrowed necessary economic techniques and instruments including commercial contracts such as the commenda from Italian city-states, Muslims or Byzantium to lower transaction costs of economic exchange over long distances.

The sun set in the Muslim world and rose from the West almost five hundreds years ago. With the Enlightenment movement, the West overcame their dark ages and discovered certain values to create their own golden ages. With the Industrial Revolution, the West gained economic, military, and political power over the rest of the world. It has developed formal and formal institutions to create higher scientific and economic outcomes through relatively more efficient market economy. Indeed, many studies have documented the long-term higher economic development in the Western countries (Dougherty & Jorgenson, 1996; Mankiw, Romer, & Weil, 1992). While many economists explain the higher economic development in the West through geography, political competition, trade, and institutions, we think it was all about discovery of the mind and establishment of needed formal and informal institutions.

We think the main secret of the Western success since the Enlightenment is the discovery of the mind. While the Dark Ages was the enemy to the mind and thinking, the Enlightenment thinkers consider the mind as the greatest treasure ever. Since then, the West has established educational, legal, political, and economic institutions to unearth the treasure of the mind. In other words, the West has gained its essential economic and technological power from mining the treasure of the mind through proper institutions. Indeed, science is built upon understanding that human mind is the most valuable treasure. While scientific works unearth the gold and diamonds of mind such as cars, computers, airplanes, etc., the competitive market system provides a good rewarding mechanism for the products of minds. The legal system assures the freedom to mining the minds. Modern medicine helps to maintain healthy body for healthy minds. Work ethics make people to do their best while mining and exchanging the products of minds. As a result, the gap between the West and the East has widened for several centuries. It is still growing because the East is not investing in minds as the West does. Indeed, according to recent data, the 57 countries in the Organization of the Islamic Conference spend only 0.81% of GDP on research and development, about a third of the world average. On the other hand, USA, which has the world's biggest science budget, spends 2.9% while Israel lavishes 4.4% (The Economist, 2013).

New Institutional Economics to Understand Socio-Economic Success and Failure

New institutional economics (NIE) considers formal and informal institutions as the key factor behind long-term economic development. Institutions are considered to be the rules of game while organizations are the players. Thus, institutions play significant role in the success of socio-economic organizations. In the last three decades, we have seen many studies within the NIE field which has produced few Nobel laureates such as Ronald Coase (1991 Nobel Prize winner), Douglas North (1993 Nobel Prize winner), and Oliver Williamson (2009 Nobel Prize winner). NIE argues that it is social, political, intellectual institutions and organizations shaping economic development, not the other way around as claimed by the Marxist ideology.

Interestingly, NIE echoes Said Nursi in its exploration of determining factors of long-term socio-economic development. It reveals the important role of cultural, educational, political values in economic development and growth. It pays great attention to rules of the game as well as the enforcement of them in the firm as an essential economic unit. It offers great analytical tool to explore the success and failure of nations throughout history. Indeed, following NIE approach, many empirical studies clearly indicate that formal and informal institutions are the most important factor behind the difference in income levels among the nations (Rodrik, Subramanian, & Trebbi, 2004). For instance, a study found out that it was good institutions that led to success for Eureopean settlers such as Canada and USA while it was bad institutions that led to failure for Mexico (Acemoglu, Johnson, & Robinson, 2009, 2001). The study concludes that Canada and USA had "inclusive institutions" providing relatively inclusive opportunities to everyone to make contributions and reap the benefits, while Mexico had "extractive institutions" limiting opportunities to selective minority.

We think the secret behind the success of the West and failure of the Muslim world is hidden within the first level which includes informal institutions. It is part of belief set shaping the mental modality of individuals. North is particularly fascinated with the role of religious belief in human belief systems in defining and shaping the reality around us (North, 2005). He argues that it is essential to understand belief system first to initiate the process for long-term economic changes. While conventional economics takes preferences as given and deal with revelation of preferences through behaviors, NIE attempts to unlock factors shaping preferences. It explores the role of cultural beliefs and values in making choices (Guiso et al., 2006).

We argue that the black box behind institutions is embedded internalized social and cultural values that shape mental models. We did make a strong case that the Western success of the East could be attributed to ten institutional values (Aydin, 2017). In the following section, we will compare the importance of those values in the West and Islam from both theoretical and practical perspectives.

Ten Institutional Values in the West and Muslim World

As well established by Adam Smith, conventional economics considers self-interest as the driving force (invisible hand) behind people's choices. In other words, from conventional economic perspective, we all care about ourselves first and foremost. That is just our nature. As a rational being, we compare cost and benefit of alternative options and decide on the one that gives us the highest benefit (or utility). Even though modern economics acknowledges the shortcoming of rational calculus, it still mostly relies on rational choice theory when analyzing human preferences. We argue that the Western people have internalized certain uplifting institutional values because they are convinced those values in their best interest in the long-run. Therefore, they are largely committed to those values in making their choices even if it has short-term high opportunity cost for them. Through their historical experience, educational, and cultural upbringing, they have realized that those values are the necessary foundation for successful formal and informal institutions and organizations, which will provide higher economic returns from economic transactions. In this section, we will discuss following ten internalized institutional values as the tenets of Western institutions: liberty, critical thinking,

justice, rule of law, equality, participatory culture, accountability, competency, punctuality, and plurality.[2]

1.1. First Institutional Value: Liberty

The most important value among ten institutional values is liberty with all kinds including liberty of thought, liberty of speech, liberty of religion, economic liberty, political liberty, etc. The mind can work best once it is free from any kind of actual or potential coercion.

Economic literature is full of theoretical and empirical studies of exploring the relationship between liberty, economic growth, and economic development. Particularly, using various social, political, and economic freedom indices, economists are commonly examining the importance of liberty. Indeed, Nobel Laurate Amartya Sen (1999) considers development as freedom. He makes a compelling argument that millions of people living in the Third World are denied basic freedom because of economic poverty, social deficiency, and political oppressions. He argues that the ultimate purpose of development is to provide freedom for flourishing in life.

Liberty in the West

First, The Western Enlightenment movement was a war for liberty first. The war was waged against the religious establishments who were the enemies of liberty. Once the West won the war against religion, they soon realized that the liberty should be from religion and for religion. Thus, they engraved liberty including religious freedom into their formal and informal institutions. For Western individuals, liberty has become more important than almost anything. For instance, while in almost all developing countries, flag-burning is considered a form of treason, in USA, the Supreme Court has stated that that flag-burning is a form of expression that is protected by the First Amendment provisions for free speech.

We argue that through painful historical experience and very rich intellectual discourse on liberty with its all kinds, the Western society has realized liberty as the most important value. Of course, liberty has to be supplemented by proper institutions and organizations in order to breed success. Indeed, the success of USA lies in the formal and informal institutions established before and after the American Revolution (Hughes, 1989). Particularly, when we compare the historical progress of Latin American countries under the Spanish and Portuguese ruling, the role of institutions become quite evident. The centralized bureaucracy and strict religious intolerance were not friendly for developing required institutions, which lead to inefficient economic transactions in Latin American colonies.

Liberty in Islam

Liberty is very important from an Islamic perspective as well. However, freedom in Islam is significantly differs from its Western liberal understanding. While the latter defines freedom as

[2] For further discussion on the importance of those values in the long-term socio-economic development, please refer to the following article: Aydin (2017): "Institutional Values Needed for Transformative Socio-economic Development in the Muslim World" *Journal of King Abdulaziz University: Islamic Economics*

choices without external pressure, the former considers freedom as choices without external and internal pressure including evil-commanding soul (nafsul ammarah) and Satan. In other words, Islamic liberty requires abolishment of every kinds of slavery including slavery to carnal soul. The Quran points to the danger of being slave of its desire in the following verse:

“Hast thou ever considered [the kind of man] who makes his own desires his deity? Couldst thou, then, [O Prophet,] be held responsible for him?” - 25:43 (Asad) -

Indeed, Nursi argues that true liberty is the function of belief in God. The stronger faith in God one has the stronger sense of liberty he will have. He will neither oppress others nor submit to them under pressure. He will submit to God only. “That is because the one who connects to God through belief will not bow down others for benefit nor will submit to force and oppression due to his dignity of faith. He will not also intervene in freedom and rights of others through force and oppression because of his compassion out of faith. Indeed, a servant of a king will not seek to be servant of a shepherd. He will not also lower himself to oppress a desperate person. Thus, it means the stronger the faith the greater the liberty as it was in the era of the Prophet” (Nursi, Münazarat, p.23). According to Nursi, belief in God boosts the sense of freedom for two reasons: first, once a person believes in God as the sole sustainer of everything from moment to moment, he does not see any rational to be slave to others. Thus, a true believer will not bow down to anyone other than God who is the only real power behind everything. Second, a believer who knows God as All-Compassionate and All-Knowing, and All-Just, will treat others with compassion rather compulsion.

The importance of liberty comes from the anthropological understanding of human nature in Islam which considers free will as defining feature of humanness. The Divine Justice requires free will to hold individuals accountable for their choices. In the absence of free will, it is not fair held individuals accountable. Indeed, from an Islamic perspective, the degree of accountability comes with degree of freedom/ability to make choices. Even God does not intervene in the exercise of free will of individuals due to fairness and accountability principle.

Indeed, if there is free will, it is meaningless to expect genuine change through compulsion. It is eventually up to individual to freely accept or reject certain things. Thus, from an Islamic perspective, if we force individuals we can not convert them to Islam. We can only make them to be hypocrite that is much worse than being atheist in the eyes of God. The following verse clearly states that there shall be no compulsion in religion:

“Let there be no compulsion in religion: Truth stands out clear from Error: whoever rejects evil and believes in Allah hath grasped the most trustworthy hand-hold, that never breaks. And Allah heareth and knoweth all things. –“ 2:256 (Y. Ali)

Even when comes to the freedom of religion, the Kafirrun Surah which almost all Muslims can recite by heart clearly states that everyone is entitled to have their own way of belief:

Say: O ye that reject Faith!

I worship not that which ye worship,

Nor will ye worship that which I worship.

And I will not worship that which ye have been wont to worship,

Nor will ye worship that which I worship.

To you be your Way, and to me mine. - 109:1-6 (Y. Ali)

The Quran clearly states that believers have no responsibility beyond conveying the true message to non-believers through their words and actions:

“BUT IF they turn away [from thee, O Prophet, know that] We have not sent thee to be their keeper: thou art not bound to do more than deliver the message [entrusted to thee]. … 42:48 (Asad)

Nursi argues that no one has any power to intervene in the heart of people other than God. Therefore, in his view, whoever claims to give guidance to others out of his efforts, is committing a form shirk (partnership with God). Thus, the responsibility of believers is limited to conveying the Divine message, but letting individuals to make their own decisions through Divine guidance. Nursi defines freedom as not being servant to anyone and anything other than God. Thus, in his views, authentic freedom is not to harm yourself and others. In his words, freedom is “no one shall force each others other than just and moral laws. The rights of everyone shall be protected. And everyone shall be perfectly free to live within just legal framework.” (Munazarat, p.1941)

Liberty in the Muslim World

Liberty is a major problem in the Muslim countries. The 2016 Freedom House report of country ranking based on political rights and civil liberty shows that overwhelming majority of Muslim countries is either partially free or not free at all. The problem is not about political system alone. It is a cultural issue. As Nursi points in his writings a century ago, oppression lives like a contagious disease in the Muslim world. At home, fathers mostly oppress family members. At school, students are silenced by teachers. At work, employees are shepherded by their managers. At state level, entire nations are controlled by state power. At media level, opponents are silenced by threat or bribes.

In most Muslim countries, people do not even think that they are entitled to have civil liberty. They consider state to be sacred rather than their civil rights. Muslim countries are doing quite bad in terms of religious freedom as well. In most countries, even all sects of Muslims are not free to exercise their religious rights despite the fact that the prophet did establish a religiously tolerant society in Madina where Muslims, Chritians, and Jews were able live side by side. Ironically, Muslims of various sects can freely exercise their religious rights in western countries more than most of Muslim countries.

Even though Nursi was known as a Muslim scholar, he looks like a freedom fighter when we explore his life and writings. He famously said that “I could live without bread, but not without

freedom". In other words, he considers freedom is necessary as food for human to flourish. In another book, he resembles life without freedom body without soul. He argues that under oppressive government people could not develop themselves. He did not want to exchange his freedom with big reward offered by Mustafa Kemal. He was not scared to speak his minds even at the fear of being imprisoned. The Muslim world is still far away to come such appreciation of freedom.

1.2. Second Institutional Value: Critical Thinking

Once we establish liberty, critical thinking shall emerge as fruit of liberty of thought. Indeed, critical thinking is possible only if liberty of thought and speech is truly internalized and protected. We argue that critical thinking is very important factor given the West to gain power of the Rest. Critical thinking is absolute essential for economic development because if the mind is treasure as argued before, the best way to unearth this treasure is through critical thinking. Particularly, if we acknowledge the limitation of human mind; it is essential to engage in critical thinking to make sure we separate truth from falsehood.

Critical Thinking in the West

Since the Enlightenment, the West has realized the importance of critical thinking. Indeed, Immanuel Kant defines the very concept of enlightenment as "to dare to think". We think internalizing critical thinking is different than promoting it without truly believing in. We argue that in the East, even when organizations are promoting critical thinking, individuals do not truly believe in the merit of critical thinking.

We argue that critical thinking has played crucial role in development of science and technology in the West. Indeed, Wuthnow states that the Western Europe did accomplish scientific revolution mainly due to scientific autonomy dating back to the sixteenth century. In his terms, "The importance of autonomy to engage in critical reflection, to advance and test its own paradigms, to allocate rewards on the basis of professionally evaluated performance, and to develop and maintain open internal communication has been emphasized as one of the conditions essential to the sustained development of modern science" (Wuthnow, 1979, p.217).

North argues that it is essential to know how minds perceive phenomenal reality based on different mental models. In his terms, we "immense variation in mental models and as a result different perceptions of the world and the way it "works". … individual make choices on the basis of their mental models." (North 1993, p.2) The mental models help players to develop their perception of payoff and make their choices. We think it is essential to first build intellectual capacity to understand the payoff of certain values leading to efficient institutions and organizations. The West did develop such mental models mostly through intellectual discourse and critical thinking. The Enlightenment movement in the West did help greatly in terms of nurturing thinking in general and critical thinking in particular.

Critical thinking also mediates between education and economic growth. Economics put great importance on education. Remarkably, there have been many studies on the impact of education

on economic development since the creation of endogenous growth theories in the 1980s. For instance, Romer (1986; 1987; 1989), Lucas (1988) and Robelo (1991) provide empirical evidence showing education being at the main driving force for economic growth. Therefore, many policy makers in developing countries consider the investment in education as game changer particularly in the long run. Even though investment in education might be necessary, it seems like it is not sufficient for an economic revolution as seen in many third world countries and the Eastern European economies. That might be due to the lack of critical thinking in education.

Critical Thinking in Islam

Critical thinking is an outcome of freedom of thought. As Islam values freedom, it also gives great importance to critical thinking. As Jeffrey Lang points to in a book titled “Even Angels Ask”, the Quran presents many examples of critical thinking and questioning. When God mentioned His human project to angels, they raised the following question: “"Wilt Thou place therein one who will make mischief therein and shed blood?- whilst we do celebrate Thy praises and glorify Thy holy (name)?" …. (The Quran, 2:30 (Y. Ali))

God repeatedly calls people to reflect on the verses of the Quran:

This is a Scripture that We have revealed unto thee, full of blessing, that they may ponder its revelations, and that men of understanding may reflect. - 38:29 (Picktall) Will they then not meditate on the Qur'an, or are there locks on the hearts? - 47:24 (Picktall)

O FOLLOWERS of earlier revelation! Why do you argue about Abraham, [51] seeing that the Torah and the Gospel were not revealed till [long] after him? Will you not, then, use your reason? - 3:65(Asad)

…We have indeed made the signs [thereof] clear unto you, if you would but use your reason. - 3:118 (Asad)

The Quran also invites people to reflect on the verses (signs) of the book of the universe:

It is God who has raised the heavens without any supports that you could see, and is established on the throne of His almightiness; [4] and He [it is who] has made the sun and the moon subservient [to His laws], each running its course for a term set [by Him]. [5] He governs all that exists. Clearly does He spell out these messages, so that you might be certain in your innermost that you are destined to meet your Sustainer [on Judgment Day]. [6]

And it is He who has spread the earth wide and placed on it firm mountains and running waters, and created thereon two sexes of every [kind of] plant; [7] [and it is He who] causes the night to cover the day. Verily, in all this there are messages indeed for people who think! – (The Quran, 13:2-3) (Asad)

The importance of critical thinking comes from the understanding of human nature from an Islamic perspective which considers nafsul ammarah (evil commanding soul) along evil

whispering Satan as important elements of human nature (fitrah). Therefore, it is essential to engage in critical thinking to sort out tricks of nafs and Satan from within or others. The Quran invites individuals to see their faults rather than considering themselves being pure:

Therefore ascribe not purity unto yourselves. He is best aware of him who wardeth off (evil). - 53:32 (Picktall)

The Quran conveys the story of Prophet Yusuf when he was being tested with Zuleiha. Even though the Prophet Yusuf did not do anything wrong, he was still aware of his evil commanding soul:

"Nor do I absolve my own self (of blame): the (human) soul is certainly prone to evil, unless my Lord do bestow His Mercy: but surely my Lord is Oft- forgiving, Most Merciful." - 12:53 (Y. Ali)

If even a prophet can not be sure about potential misguidance from his evil commanding soul, no one claim to be pure and free from faulty ideas and behaviors. Therefore, it is essential to allow critical thinking to sort out good from evil. Nursi argues that constructive critical thinking is the key to eliminate falsehood from the truth.

Indeed, critical thinking was a great value during the rise of Islamic civilization. For instance, Baghdad, during the Abbasid Era, became center of science and education. Major Greek literature was translated into Arabic even though some of them were great challenges to Islamic teaching at that time.

Critical Thinking in the Muslim World

Thinking in general and critical thinking in particular is missing mostly in the Muslim world despite the fact that Islam gives utmost importance to the issue as explained above. Again, the problem is cultural. Individuals prefer to have someone thinking for them. They are fine to blindly follow their leaders at home, school, work, and mosque. This is known as “bay’ah culture” in which followers make firm commitment to their leaders. People put their minds in the pocket of their leaders.

As Muslim scholar, Nursi was very active in reminding people the importance of critical thinking. He actively supported the declaration of constitutional monarchy in the last era of Ottoman Empire. He engaged with Kurdish people to discuss the merit of freedom and democracy through critical thinking. In one instance, he asked people their views of ongoing revolution. When he noticed people referring their leader to give an answer, he declined to talk to them by saying the following: “Then, I do not want to talk to you. I will talk to your minds which in the pocket of your local leader.”

The lack of thinking is at all levels in the Muslim world. For instance, educational curriculum from elementary to college are mostly based on rote learning in which students are expected to quite memorized whatever is provided to them rather than questioning. Religious education is mostly based on menqubah (religious story) rather than mafqurah (deep thinking). People

confuse critical thinking with criticism. They are either afraid or ashamed asking questions. In reality, Jeffrey Lang, mentions in his book titled "Even Angels Ask", there is nothing wrong in asking questions as long as one intends to learn.

1.3. Third Institutional Value: Justice

Justice is an important value to get the mind work at optimum level. Justice is above the laws. It is guiding value in shaping social relationship. It is absolute essential for social peace and prosperity. Justice is important for efficient economic outcome as well. Indeed, the father of modern economics, Adam Smith, in his famous book of Wealth of Nations, explicitly refers to justice as necessary value for efficient market transactions: "Commerce and manufactures can seldom flourish long in any state which does not enjoy a regular administration of justice, in which the people do not feel themselves secure in the possession of their property, in which the faith of contracts is not supported by law, and in which the authority of the state is not supposed to be regularly employed in enforcing the payment of debts from all those who are able to pay. Commerce and manufactures, in short, can seldom flourish in any state in which there is not a certain degree of confidence in the justice of government " (Smith, 2005, Book V, Chapter 3).

Justice in the West

Justice both in theory and practice gives the West higher edge of the East. The West has realized the importance of social and economic justice for peace and prosperity. Western individuals have developed better sense of justice largely due to high intellectual discourse on what is justice, why we need justice, and how we can accomplish justice.

While the East relies on story telling on how to be just, the West has engaged in many deep philosophical discourse on why need justice (Boot, 2012; Rawls, 1957, 1999). For instance, John Rawl's theory of justice provides compelling intellectual arguments on the need for justice and reasons for redistribution in favor of the least advantaged in a society. Amartya Sen is a pioneering economist incorporating theory of justice into economics (Brown, 2010). He establishes strong link between social justice and his capability approach (Nussbaum, 2003).

The West has developed formal institutions and organization to realize justice in practice. The separation of the power with independent judiciary system is essential pillar of political system in the West. The status of judges and lawyers in the west are clear evidence to the importance of legal justice there.

Justice in Islam

Justice is one of essential Quranic message. The Quran talks about God as All-Just and calls on believers to be just in their relationship with others even if it goes against their own interests. Nursi argues that justice is one of four essential themes in the Quran. Indeed, he claims that the key purpose behind the Divine revelation is to establish justice among people. The Quran repeatedly calls on believers to be just in their behaviors and warn those with great punishment if they commit injustice. According to Nursi, we need just Divine laws (shariah) because we are created with certain faculty which needs to be restrained to avoid any harm to others while

living in a society. Thus, the Divine laws set the limit to our faculty to prevent any injustice in our relationship with others. There are many verses in the Quran calling for justice in our relationships. We will only provide few examples to show the importance of justice in the Quranic perspective:

BEHOLD, God bids you to deliver all that you have been entrusted with unto those who are entitled thereto, and whenever you judge between people, to judge with justice. [75] Verily, most excellent is what God exhorts you to do: verily, God is all-hearing, all-seeing! - 4:58 (Asad)

O ye who believe! stand out firmly for justice, as witnesses to Allah, even as against yourselves, or your parents, or your kin, and whether it be (against) rich or poor: for Allah can best protect both. Follow not the lusts (of your hearts), lest ye swerve, and if ye distort (justice) or decline to do justice, verily Allah is well- acquainted with all that ye do. - 4:135 (Y. Ali)

O ye who believe! stand out firmly for Allah, as witnesses to fair dealing, and let not the hatred of others to you make you swerve to wrong and depart from justice. Be just: that is next to piety: and fear Allah. For Allah is well-acquainted with all that ye do. - 5:8 (Y. Ali)

And come not nigh to the orphan's property, except to improve it, until he attain the age of full strength; give measure and weight with (full) justice;- no burden do We place on any soul, but that which it can bear;- whenever ye speak, speak justly, even if a near relative is concerned; and fulfil the covenant of Allah. thus doth He command you, that ye may remember. - 6:152 (Y. Ali)

"And O my people! give just measure and weight, nor withhold from the people the things that are their due: commit not evil in the land with intent to do mischief. - 11:85 (Y. Ali)

Allah commands justice, the doing of good, and liberality to kith and kin, and He forbids all shameful deeds, and injustice and rebellion: He instructs you, that ye may receive admonition. - 16:90 (Y. Ali)

Nursi defines the Quran as Divine laws coming from the infinite knowledge of God to establish best rules and principles for just society. Nursi argues that the real reason behind the Battle of Camel was not the will to power. Rather, it was the idea of justice. The Khalifah Ali rejected to punish suspected killers of Khalifah Othman because of the lack of convincing evidence. He was afraid to commit injustice by wrongly punishing innocent people. He was willing to be killed rather to kill justice as a value in society (Nursi, The Letters)

Justice in the Muslim World

In the Muslim world, justice is largely missing. There is deep intellectual debate over justice. There is no modern competing justice theory like Rawl’s theory of justice. It is story-based (manqibah) justice. People know historical examples of justice. However, they have no deep understanding of what justice is and why we need it. Legal system is mostly a tool for people

of power. Justice is important value until people gain certain power. Then, everything is justified through maslahah.

1.4. Fourth Institutional Value: The Rule of Law

The existing of laws as formal institution is not sufficient. It is important to internalize the rule of law that puts limit on the people of power and require everyone to act within the legal boundary. Belief in the rule of laws is necessary to assure the mind to its best. It is an assurance to individuals they shall work hard and their property rights are under the protection of the laws. The rule of laws requires that the power shall reside in the law, not in people. No one shall be above the law that is necessary for the implementation of justice. In a democratic society, those who represent people make the law. Thus, the rule of law represents the will of people rather than the will of ruler(s).

The Rule of Law in the West

The West has internalized the rule of law to a great extend while in the East, the people of power are the de facto laws. The formal laws work mostly for the weak, not for everyone mainly because people do not believe in the power of laws. Again, it is not about having good legislation on paper, it is about having a mental mode or belief of realizing that the power shall reside in the laws.

NIE pays a great attention to legal environment to explore the impact of the rules of the game on economic development. NIE truly appreciates the overlap between economics and law. It has been particularly interested in contract law (Macneil, 1980), property law (Anderson, McChesney, & Dhami, 2004), and more recently intellectual property law (Besen & Raskind, 1991). Judiciary is particularly important in terms of enforcing property rights, thus, reducing transaction costs to create higher gains from trade.

There are many studies regarding the importance of property rights. As stated by Coase (1959, p.12) , “a private-enterprise system cannot function properly unless property rights are created in resources, and, when this is done, someone wishing to use a resource has to pay the owner to obtain it.” Once property rights are well defined, it has to be efficiently governed through contractual relations and judiciary system.

The securing property right is absolute essential for efficient market transaction. Particularly, to move from autarky toward free market transaction at local, regional, national, and international levels, it is important to secure property rights. In modern economies, transaction sector becomes a large component of gross national product. In response to various transaction needs, we observe highly specialized transaction organizations. The key question of economic development is how those organizations could evolve to become more productive in handling limited resources. Why do they work differently in different countries? Particularly, why do educational, political, economic, legal, and social organizations in the West work more efficient than those in the East? NIE scholars explore the relationship between property rights and transactions costs to find an answer to the questions above (North, 1991).

The Rule of Laws in Islam

The rule of laws is important requirement for justice. The power shall lies in the laws not individuals. The rule of laws is very important in Islam. Indeed, Islam is mostly known as Shariah ruling which means the ruling of laws based on the Quran and sunnah: "..So take what the Messenger assigns to you, and deny yourselves that which he withholds from you. And fear Allah. for Allah is strict in Punishment. - 59:7 (Y. Ali)

The Quran provides many examples of just laws to govern a society. No one, even a king, shall not be above the laws. Indeed, when Omar was khalifah, a person openly reminded him the Shariah laws in the Quran and sunnah and told him that he would correct him by his sword if he goes beyond the Sharia boundary. Omar as able leader did not punish that person. Rather, he was happy to have such courageous person to correct him if he does any mistake. Nursi was in favor of constitutional monarchy because he argues that in absolute monarchy the sultan is the law while in constitutional system the power is within the laws. Even the Sultan can not go beyond the laws if there is a real constitutional monarchy.

The Quran sets many rules to protect rights of individuals. The longest verse in the Quran sets the rules for the law of obligations to assure the protection of the rights of both borrower and creditor. The property rights and particularly the rights of women to own property are set in the Quran and hadith. Indeed, the Prophet mentions the property rights as sacred as the right of life in the following hadith: "Truly your blood, your property, and your honor are inviolable"

The Prophet in his famous last sermon explicitly mentions certain human rights including the rights of partners over each others: "It is true that you have certain rights in regard to your women, but they also have rights over you. Remember that you have taken them as your wives, only under Allah's trust and with His permission."

Indeed, the Arab world before Islam was largely ruled by tribes, not laws. Islam came with the Divinely ordained laws (shariah) to establish social order and justice. No person was above the law. For instance, when a lady (called Makhzumiya) who was from a powerful tribe was not of being guilty of theft, people tried to intervene to make exception in applying the law as narrated from by the Prophet's wife, Aisha: "The Quraish people became very worried about the Makhzumiya lady who had committed theft. They said, "Nobody can speak (in favor of the lady) to Allah's Apostle and nobody dares do that except Usama who is the favorite of Allah's Apostle." When Usama spoke to Allah's Apostle about that matter, Allah's Apostle said, "Do you intercede (with me) to violate one of the legal punishment of Allah?" Then he got up and addressed the people, saying, "O people! The nations before you went astray because if a noble person committed theft, they used to leave him, but if a weak person among them committed theft, they used to inflict the legal punishment on him. By Allah, if Fatima, the daughter of Muhammad committed theft, Muhammad will cut off her hand!" (Bukhari, Volume 8, Book 81, hadith no:779).

The Rule of Law in the Muslim World

In most of countries, the power lies in persons of power rather in the law. Tribunal relationships, personal connection, political and ideological associations, and social status play significant role in the implementation of the law. People are still seeking to solve disputes outside legal framework if possible. Authoritative rulers manipulate the law based on their own will rather than listening the will of people. While the law is supposed to protect the weak against the powerful, in most Muslim countries, they are applicable to the weak more than the powerful. Those who gain power do not want to be limited by the law.

1.5. Fifth Institutional Value: Equality

Equality is a necessary trait for justice. It is an equal treatment of individuals irrelevant to their gender, race, ethnicity, religion, wealth, etc. It is a recognition that any mind can create great values irrelevant to gender, race, or religion. It is to believe that any mind might contain a great treasure. It is a way to eliminate all kinds of discrimination to provide equal opportunity to everyone to flourish.

Equality in the West

The West came to the realization that discrimination of every kind is really bad after painful and costly historical experiences. As a result, they have established relatively fair system, which provides relatively fair opportunity to every mind to flourish. As happened in the USA, they have witnessed the great value of non-discriminatory value, which allows every mind to make higher contribution to social and economic outcomes. Electing a black person as president and choosing Indians as CEO of Google and Microsoft are great evidence of this value. The East at this moment far from understands that equality, not privilege, is the best for everyone in the long-run.

Acemoglu and Robinson (2012) provide strong historical evidence for the importance of equal/fair opportunity in the West and the Rest. They identify two types of institution that accounts for success or failure of nations. In their book, Why Nations Fail, they argue that it is the nature of institutions that determine the fate of nations. Using historical data, they show that success of nations mostly is the product of inclusive and pluralistic institutions, which provide opportunities for everyone to participate in wealth creation. On the other hand, nations fail when they have extractive institutions, which favor only small elite for political and economic power while extracting resources from the rest.

Equality in Islam

Islam negates racism with all of its kinds. The Quran speaks of Iblis as a first racist person who claimed to be superior to Adam because of being created from fire: “

It is We Who created you and gave you shape; then We bade the angels bow down to Adam, and they bowed down; not so Iblis; He refused to be of those who bow down. ((Allah)) said: "What prevented thee from bowing down when I commanded thee?" He said: "I am better than

he: Thou didst create me from fire, and him from clay." ((Allah)) said: "Get thee down from this: it is not for thee to be arrogant here: get out, for thou art of the meanest (of creatures)." - 7:11-13 (Y. Ali)

Thus, from the Quranic perspective, racism is a Satanic trait. It shall be avoided at any cost. Indeed, Islam provides ontological rational for abolishing racism from humanity. As stated in the first racism case above, the root cause of racism is possession. Iblis was racist because he thought he had something which Adam did not. Thus, he considered himself superior due to this possession. Indeed, one can read the entire history of mankind as a history of racism based on color, ethnicity, wealth, gender, etc. The Quran declares God as true owner of everything. Thus, it leaves nothing to claim for superiority. Indeed, if a person has nothing to claim to be his, there would be no reason for racism.

“and unto God belongs all that is in the heavens and all that is on earth. AND, INDEED, We have enjoined upon those who were granted revelation before your time, as well as upon yourselves, to remain conscious of God. And if you deny Him - behold, unto God belongs all that is in the heavens and all that is on earth, and God is indeed self-sufficient, ever to be praised. - 4:131 (Asad)

Nursi comments on the Quranic verses related to equality in the following statement:

“O man! One of the Qur’an’s principles is this: consider nothing other than Almighty God to be greater than yourself to the degree that you worship it. And do not consider yourself to be greater than anything else to the degree that you become arrogant and haughty before it. For just as all creatures are equal in regard to their distance from being fit to be worshipped, so too are they equal in regard to their createdness.” (Nursi, the Flashes, 17th Flash, p.158)

The Quran explicitly mentions that what makes one to be superior to others is the righteous in the eyes of God, not gender or race:

O mankind! We created you from a single (pair) of a male and a female, and made you into nations and tribes, that ye may know each other (not that ye may despise (each other). Verily the most honoured of you in the sight of Allah is (he who is) the most righteous of you. And Allah has full knowledge and is well acquainted (with all things). - 49:13 (Y. Ali)

The Prophet in his last sermon provides very strong denunciation of racism in the following statement:

“All mankind is from Adam and Eve, an Arab has no superiority over a non-Arab nor a non-Arab has any superiority over an Arab; also a white has no superiority over a black, nor a black has any superiority over a white- except by piety and good action.”

In short, Islam provides strong ontic rational to abolish every kind of discrimination and racism both in theory and in practice. For instance, in Jumuah prayer, there is no hierarchy at all. Everyone prays shoulder to shoulder irrelevant to their race or wealth. In the performance of

Hajj, everyone is required to wear similar simple two pieces of clothes and worship to God together without any sign of difference in race, gender or wealth.

Equality in the Muslim World

Discrimination is a major problem in the Muslim world. People are being treated based on their gender, wealth, ethnicity, religious affiliation, etc. Indeed, racism is an open secret in most of Muslim countries. Many people do not acknowledge this fact because it is internalized through informal and formal institutions. In some countries, workers are paid based on their passports irrelevant of their qualifications. Poor Muslim workers are treated like slaves denied their basic rights.

Indeed, inequality is a common disease in most of Muslim countries. At home, girls are mostly discriminated. At school, students are discriminated based on their wealth. At work, employees are discriminated based on their employment status. Even at universities, academicians treat each other based on their academic titles. Even those pray side by side at mosques, treat each other based on their sectarian affiliation.

1.6. Sixth Institutional Value: Participatory Culture

Participatory culture is a democratic culture at every level, not just political one. It is way to benefit from everyone. It is a belief in team working. It is recognition of the power of connected minds. It is understanding of higher outcome in working together. Participatory culture is necessary to get the minds connected toward common goals.

Participatory Culture in the West

The West has realized the power of participation in accomplishing higher productivity. Therefore, they encourage participation of stakeholders at schools, works, and governmental levels. While the East mostly has a leading figure with many blind followers, the West promotes collaborative participatory leadership. In the East, the political system is mostly a strong man show even if it seems to be democratic because people do not truly believe in the participatory culture. Bureaucracy is a means to control people rather than serving them.

Political institutions have also received significant attention in NIE. For instance, some political economists explore efficient political institutions which allow bureaucrats to make policy choices last beyond their own terms (Moe, 1989). Inclusive, rather than, extractive, political and economic institutions are essential for real economic transformation. Even though it is possible to have economic growth even under dictatorship, in the long-run, it is not possible to accomplish market efficiency without participatory political institutions defining and enforcing property rights.

Participatory Culture in Islam

Participatory culture is very important in Islam. One of 112 chapters of the Quran is titled as "Consultation (Ash-Shura)". The Quran describes believers as those who use consultation to

deal with their affairs: “and who respond to [the call of] their Sustainer and are constant in prayer; and whose rule [in all matters of common concern] is consultation among themselves; [38] and who spend on others out of what We provide for them as sustenance; [39] - 42:38 (Asad)

The Prophet did practice consultation with his companions to come up with better solutions. Indeed, the Quran commands the Prophet to consult his companions for public affairs: …And take counsel with them in all matters of public concern; then, when thou hast decided upon a course of action, place thy trust in God: for, verily, God loves those who place their trust in Him. [122] - 3:159 (Asad)

For instance, during the Battle of Badr which was the most important event in the for the survival of Islam, the Prophet determined the strategic location of the war through consultation. He first came up with his own idea and asked companions for their views. The following reported conservation between the prophet and his companion clelarly shows the importance of consultation in the life of prophet: A companion asked:

“Has Allah inspired you to choose this very spot or is it an opinion and strategy of war and a matter of consultation?”

The Prophet replied:

“It is strategy of war and a matter of consultation.” The man said: “This place is no good”

The Prophet asked:

“Where is the best place?” And the man pointed to the perfect place so that the Prophet (peace and blessings of Allah be upon him) approved his plan and agreed to carry it out, and he moved the army to that spot.

Consultation was used to elect four khalifah after the death of Prophet. Neither the Prophet nor four khalifah chose their successor. Rather, it was determined through certain consultative process. For instance, when Umar ibn Al-Khattab was stabbed and was about to die, the companions asked him to name his successor, but he refused. However, he named six of the Prophet’s companions who the nation was unanimous over their goodness. He said: “Choose from among those people who the Prophet said the people of Paradise; Sa’id ibn Zayd ibn Amr ibn Nufayl is one of them, but I will not include him. The six men are: Uthman and Ali the children of Abd Manaf, Abd-al-Rahman and Sa’d the Prophet’s maternal uncles, Al-Zubayr ibn Al-Awwam the Prophet’s cousin, and Talhah ibn Ubaydullah. So, choose a man from among them. If they choose one, support him… Al-Tabari: Tarikh Al-Umam wa Al-Muluk 3/293. Likewise, when it was asked to Ali ibn Abu Talib: Don’t you name your successor? He said: “The Messenger of Allah (peace be upon him did not name his successor, so I will not. However, if Allah wants good for people, He will make them choose the best from among themselves, as He made them choose the best after their Prophet died.” Narrated by Al-Hakim in Al-Mustadrak: Book on Abu Bakr Al-Siddiq (4463)

Nursi provides a great example of what we gain through participatory culture. He argues that through teaming four individuals could accomplish the outcomes of 1111 people. In other words, if four individuals work individually, the accumulated outcome of their works would be: 1+1+1+1 =4. They will accomplish total outcomes of four individuals. However, if they work as a team, side by side (true solidarity), united as one figure with nothing in between (no horizontal hierarchy), at the same level (no vertical hierarchy), the outcomes of their works will be equivalent to that of 1111 individuals. "If four times four remain apart, they have a value of sixteen. But if, through the mystery of brotherhood and having a common goal and joint duty, they unite coming together shoulder to shoulder on a line, they acquire the strength and value of four thousand four hundred and forty-four. Indeed, numerous historical events testify that the moral strength and value of sixteen self-sacrificing brothers have exceeded that of four thousand" (Nursi, The Flashes, p.215).

Participatory Culture in the Muslim World

Participatory culture is largely missing in the Muslim world. Despite the great emphasis on consultation in the Quran and sunnah, Muslims generally do not practice authentic consultation in finding solutions to their problems. As discussed before, at every level of society, the dominant culture is strong man show rather than collaborative team working. At home, decisions are largely done by fathers rather than family consultation. At school, it is the principal imposing his great ideas on teachers rather than consulting to them. At work, it is the strong manager who knows everything rather than collective body of employees. Even at business, it is mostly one person or family run companies rather than professionally run public companies. At government level, even if there is democracy, it is not participatory democracy. It is mostly autocratic democracy allowing changing autocratic leader through election. The number of authentic think thanks in the Muslim world compared to the West is a clear evidence of how much political leaders are willing to listen to others when they set certain policies. Even religious organizations are mostly run by one or few elite members rather having authentic consultative body.

1.7. Seventh Institutional Value: Accountability

Accountability is the culture of taking responsibility. It is a making those who do not play the game according to the rules to pay the price. It is an awareness of opportunity cost for everything. It is an understanding of fairness in fulfilling your tasks as a team member of society. Internalizing accountability is to take personal responsibility for your mistakes or wrongdoings.

Accountability in the West

The West has implemented the sense of accountability at every level. At home, from early age, people are given responsibility and held accountable for consequences. At school, students are held accountable if they do not study while teachers are held accountable if they do not fulfill their responsibilities. At corporate level, workers and managers are given responsibilities and held accountable toward the stakeholders. At government level, government officials are held

accountable if they mishandle public resources or do not fulfill their job properly. As a result, the Western countries have the lowest corruption rate while the Eastern countries have very high corruption rate. Many empirical studies reveal that high corruption rate is inversely related to economic growth and development (Aidt, 2009).

Accountability in Islam

Accountability is among six pillars of faith in Islam. The Quran repeatedly talks about the Day of Judgment on which people will be judged for everything they did in this life. The Quran uses different names for the day of judgment including the Day of Accountability, the Day of Resurrection, the Hour, and the Last Day:

"On the Day when every human being will find himself faced with all the good that he has done, and with all the evil that he has done, [many a one] will wish that there were a long span of time between himself and that [Day]. Hence, God warns you to beware of Him; but God is most compassionate towards His creatures." - 3:30 (Asad)

In the very well-known surah, Az-Zalzalah, the Quran warns people for the full accountability on the day of judgment on which: And so, he who shall have done an atom's weight of good, shall behold it; and he who shall have done an atom's weight of evil, shall behold it. - 99:7-8 (Asad)

Muslims believe that two angels are recording everything they do in life. There is no way to escape from accountability. Indeed, the Quran warns people that their body parts will be witness against them on the day of judgment: "On that Day We shall set a seal on their mouths [32] but their hands will speak unto Us, and their feet will bear witness to whatever they have earned [in life]. - 36:65 (Asad)

Personal accountability requires holding others accountable as well. From an Islamic perspective, everything given to us is just trust from God. We will be held accountable in terms of how we use them. Thus, we can not just blame others for the misuse of our trust. We have to take personal responsibility to protect our trust. Indeed, the Prophet warns personal accountability at every level in the following hadith: "….And every man is a shepherd to his family. And every woman is the custodian of her husband's house and his children. Thus each one of you is a shepherd and each one will be asked about his flock." (Buhari and Muslim)

Nursi argues that as shepherd we all need to be alert to the use of public resources. He warns people to be a watchdog: "You give your sheep under the protection of a shepherd. However, the shepherd is lazy and his assistant is careless. His dog is useless. In such situation which one is better: If you trust the shepherd and sleep in your house, you will leave your sheep to thief and wolfs with many troubles. Or if you become aware of the insufficiency of the shepherd and send one person from a house to courageously protect sheep. Thus, it will be a battalion in place of single shepherd. Wouldn't that be better to scare wolf and thief? (Nursi, Ilk Donem Eserleri, p.468)

Accountability in the Muslim World

Accountability is largely missing in the Muslim world. Indeed, Muslim countries are among the most corrupted ones in terms of use of public money. Again, it is a deep cultural problem. Individuals are raised house and schools without serious accountability. Thus, when they get to work, they continue the same culture. Ironically, even those who are honest at individual level, they generally do not see problem to steal from government resources not thinking that it is collective right of taxpayers. In Turkish, it is well-known phrase goes like this: “devlet mali deniz yemiyen domuz” (State wealth is like ocean. Whoever does not eat it, they shall become pig). While in the West, people consider state employees as public servants and question their services as taxpayers, in the Muslim world, state employees are treated like masters as if they are self-funded. Likewise, the private sectors do not take much responsibility compared to their counterparts in the West. Even though it is not a religious obligation, major companies in the West respect consumer rights with a great sense of responsibility because of expected high returns of customer trust and loyalty.

1.8. Eight Institutional Value: Competency

Competency is self-reliance, rather than relying on his/her parents and government. It is awareness of incredible human potential. It is cognizance of self-treasure of mind. It pushes people to work hard to support their life rather than being dependent on others. It instills in everyone that they trust in their competency rather than trust in their connections.

Competency in the West

The West gives people a sense of self-confidence at very early age. It teaches them how they shall rely on themselves. For instance, in USA, if you are 18 years old, you are out. You have to work and earn for your living. Even if you happen to stay with your parents after 18, you have to pay the rent and share utility and grocery bills. Competitive market system forces private sectors to consider competency other than connection. Likewise, public sectors require competency before political connection and references. Of course, each party tries to come up with its own team in bureaucracy when they come to power. However, they generally do not give up on competency because of expected political accountability at next election.

Doepke and Zilibotti (2014) explore the role of parenting in raising their kids as entrepreneurs. They found that parental upbringing is directly linked to entrepreneurship skills. They argue that it was such "entrepreneurial spirit" led to the British Industrial Revolution. In survey of development experiences of different nations, Landes (1998) concludes that successful nations tend to have uplifting cultural values such as thrift, hard work, tenacity, honesty, and tolerance while failed nations are associated with contrasting values such as intolerance, xenophobia, corruption, government welfare dependence.

Competency in Islam

The importance of competency in Islam comes from the understanding of possession as trust. It is important to grant trust to those who are competent to protect. Otherwise, there will be

personal accountability. Indeed, the Quran talks about competency as obligation in the following verse:

BEHOLD, God bids you to deliver all that you have been entrusted with unto those who are entitled thereto, and whenever you judge between people, to judge with justice. [75] Verily, most excellent is what God exhorts you to do: verily, God is all-hearing, all-seeing! - 4:58 (Asad)

After the declaration of constitution, many Muslims in Ottoman Empire were afraid that non-Muslims would occupy certain government positions including being governors. When Nursi was asked about the possibility of having Armenian governor, he replied as follows: "They can be governors as they become watchmaker, mechanics, and broom master…. That is because constitutional monarchy is the nation's sovereignty. Government is the servant. If the system is authentic, local leaders and governors are the master, but paid servants of people." (Nursi, Munazarat, p.79)

Competency in the Muslim World

In the Muslim world, what really matter is not necessarily competency, but rather connections and compassion. Indeed, in the East, you could rely on your parents until you die. You have free lifelong credit line from "Baba (father) Bank". In the West, you have to rely on your skills once you reach 18 years old. Otherwise, you are out on the street. We might consider the West to be heartless and while the East to be compassionate. In the end, the West helps new generation to help themselves rather than being dependent while the East kills the potential of its new generation. Thus, the East is compassionate, but "compassionate killer". The West is heartless, but "heartless helper".

The Muslim world, government positions are bribed to relatives and supporters of ruling party. Each political party competes with placing more of its supporters in the government positions without considering competency and fairness. For instance, in Turkey, hundred year of after Nursi's idea of competency for government jobs, people are not still ready to embrace competent, but non-Muslim governor. They do not even tolerate to see someone who is competent, but having different political or sectarian association in Islam.

1.9. Ninth Institutional Value: Punctuality

Punctuality is to understand the importance of time and use it for the optimum outcome. It is a necessary byproduct of accountability and competency. It is a conviction that no time shall be wasted in unearthing the treasure of the mind. It is a belief in doing everything in a timely manner to accomplish higher outcomes.

Punctuality in the West

The West has mostly succeeded in making people punctual in fulfilling their work. At a very early age, it teaches individuals the importance of punctuality. It makes them develop a second nature internalizing punctuality. On the other hand, the East does not value time that much

(White, Valk, & Dialmy, 2011). The most common waste in the East is the mind and time. This is a major impediment to development because knowing the value of time and completing work on time is an important factor affecting productivity and economic growth, as documented by economists (Basu & Weibull, 2002).

Punctuality in Islam

The perception and proper use of time is very important in Islam. Indeed, God swears by time to attract our attention to the importance of time when comes to success and failure:

By (the Token of) Time (through the ages), Verily Man is in loss, Except such as have Faith, and do righteous deeds, and (join together) in the mutual teaching of Truth, and of Patience and Constancy. - 103:1-3 (Y. Ali)

The companions of the Prophet would always recite the surah above whenever they ended their meetings in order to remind to each other the importance of time. The timing of five times daily prayers is supposed to help believers to be gain higher awareness of punctuality. The prophet mentions the timely salat as one of the most important deeds in the eyes of God.

Punctuality in the Muslim World

The time is perhaps the most wasted resource in the Muslim world. People generally use inshallah when they indicate indefinite time in doing something. Inshallah (if God wills) means that I will do if Allah grants me to do us considering Tawhidi ontology of direct control of God over everything. However, in the cultural use, inshallah almost always means delay or no action. Unlike what is seen in the Western culture, it is exceptional to find people being on time when they give any appointment.

1.10. Tenth Institutional Value: Plurality

Plurality is not only tolerating differences, but treasuring them. It is to realize the enriching value of being different. It is to acknowledge diversity as the essence of human beings. It is to become aware of the importance of the treasure of the mind of different individuals regardless of their cultural outlook and preferences. It is understanding that syntheses of existing ideas could be possible when you have competing ones.

Plurality in the West

The West has realized the importance of a pluralist culture in modern times to benefit from the minds around the world. They provide a fertilizing environment for people of different views to live side by side toward common goals. The relatively pluralist nature of American and European countries is a testimony to the Western success in creating a plural society. In a global world, learning how to live with people of different cultures and religions is not an option anymore. It is a necessity. And it is an important factor for economic development. Indeed, some studies provide clear evidence on the positive contribution of tolerant culture to economic growth (Berggren & Elinder, 2012).

Plurality in Islam

Nursi considers plurality as outcome of diverse Divine names. He argues that the different paths to the truth are because of different names guiding different individuals:

"For sure, man is the place of manifestation of all the Names, but the Names being various has resulted in the universe's variety and the differences in the angels' worship, and has also caused a degree of variety among men. The different laws of the prophets, the different ways of the saints, and the different paths of the purified scholars has arisen from this mystery. For example, together with the other Names, the Name of All-Powerful was predominant in Jesus (Peace be upon him). And in those who follow the path of love, the Name of Loving One prevails, and in those who follow the path of contemplation and reflection, the Name of All-Wise" (Nursi, The Words, 24th Word, pp.343-344),

Thus, we shall consider differences in views as enrichment rather than threatening. We shall not force everyone to be like us. This would be against the manifestation of different Divine names. Indeed, the Quran mentions that difference in race and gender is enrichment because through such difference we learn something from each other:

O mankind! We created you from a single (pair) of a male and a female, and made you into nations and tribes, that ye may know each other (not that ye may despise (each other). .. - 49:13 (Y. Ali)

Plurality in the Muslim World

Despite the historical fact of plural culture in the Muslim countries, it is hard to claim that Muslims todays can treasure and even tolerate differences. Ironically, certain Muslim groups claim to bring universal peace and justice to humanity. However, they could not even tolerate other Muslim groups in their own countries. It is easy to blame outsiders for the fitnah among Muslims. The fact is that Muslims today generally do not see differences as the manifestation of different Divine names. As Nursi points it, this is due having religious people who "are sensitive in religion, but incomplete in mental judgment".

2. Transformative Changes through Institutional Reform in the Muslim World

How to help the Muslim world to be as efficient as the West? Economists used to think that it is easy to bring the change. Indeed, early neoclassical analyses predicted that poor countries would have higher growth rate compared to wealthy countries because of diminishing returns to capital in the latter. Ironically, the prediction turned out to be false. Some economists suggest that the reason behind this false prediction was the underestimation of institutions (Knack & Keefer, 1997). Using empirical evidence, they argue that the ability of the poor countries to catch up with the rich ones is determined by institutional quality. Indeed, those studies conclude that in the absence of proper institutions, the gap is growing and the poor is getting poorer.

Ironically, even though we understand that the change has to start from institutions, we still do not know how to get those institutions with its embedded values to at least half of the world's

population. Indeed, it is not easy to bring change to society. Particularly, changing underlying values take long time. That is because of collective learning manifested in a society over time. In Hayek's terms, collective knowledge makes people to do things in particular ways. It is culture transmitting our experience from generation to generation through "accumulated stock of knowledge" (Hayek, 2011).

We think the difficulty can be explained with two key factors: path dependence and internalized informal institutions. Path dependence is a key concept developed to explain the challenges in changes. The concept was originally proposed by Brain Arthur (1988, 1989) and Paul David (1985) to describe difficulty in the path of technological change. A well-known example is the QWERTY layout for typewriters. Even though we have invented better keyboards for faster typing, majority of people still stick with the QWERTY layout. Path dependence is also a useful concept to understand why it takes hundred of years to change mental models and embedded values behind institutions. Path dependence means that we could not ignore completely ignore our economic choices we made yesterday when we decide for the new ones today. Path dependence theory predicts very slow change in those values because of our cognitive dependence on the historical knowledge. In other words, the theory argues that history does matter the way we think about our problems. It is not easy to change beliefs, customs, taboos in short-run.

North agrees that change is not easy due to path dependence. "Once an economy is on an "inefficient" path that produces stagnation it can persist (and historically has persisted) because of the nature of path dependence. Institutional path dependence exists because of the network externalities, economies of scope, and complementarities that exist with a given institutional matrix… paths do get reversed….. but reversal is a difficult process about which we know all too little" (North 1993, p.3) Thus, the key question is how to change the path toward productive social and economic outcome.

The second factor is the lack of emphasis on internalized informal institutions such as culture, norms, and belief. We argue that the change has to start from those informal institutions in order to make formal institutions successful. As argued by North (1993), it is not possible repeat success of developed countries by transferring formal political and economic rules to the third world because "the informal norms and enforcement characteristics" are different. Thus, it is almost impossible to have overnight economic revolution. Rather, change is evolutionary because it takes time to change underlying values. "Revolutions are extraordinary and even when they occur turn out over time to be far less revolutionary than their initial rhetoric would suggest" (North, 1993, p.4)

We argue that the real transformative socio-economic change shall begin at informal institutional level first. Then, the formal institutions and organizations shall be reformed. The change has to start at family level first. Parents shall be educated to implement institutional values such as liberty, critical thinking, consultation at home. Educational system shall be reformed to assure that curriculum reflect those values. Teachers shall be trained to practice those values at school to set an example for students. More importantly, religious messages shall incorporate those values as well. Religious teaching shall not be based on duality of affairs

that are related to this world and hereafter. Rather, they shall be presented in united manner in which worldly affairs are just another face of deeds related to the hereafter. Thus, Muslims shall not consider Islam as something dealing with worship in the form of relationship between human and God. Rather, they shall consider Islam as a guideline for human to human relationships based on certain values. We argue that once we incorporate ten institutional values at home, school and mosques, we can easily create necessary formal institutions and organizations to bring real socio-economic transformation.

3. Conclusion

In this paper, we attempt to explain the needed transformational reform for socio-economic development through the findings of NIE literature. We argue that what makes the West to do better than the Muslim world in last few centuries is ten institutional values. We consider those values as foundation for long-term development. Indeed, they are like physical laws for socio-economic changes. It does not matter whether you believe in them or not. If you follow those laws like values, you will become successful. If not, you will fail. We argue that those values do not belong to the West even though they look like western values in the modern time. Indeed, during the Golden Ages of Muslims, they were the fabric of Islamic civilization. Over time, Muslims lost those values along their great civilization while the West discovered them to establish their own Golden Ages in terms of socio-economic progress.

Indeed, at one time the Muslims were following those values and they were experiencing the Golden Age. For instance, critical thinking was a great value during the rise of Islamic civilization. As discussed in this paper, Baghdad, during the Abbasid Era, became the center of science and education. Major Greek literature was translated into Arabic even though some of it was a great challenge to Islamic teaching at that time. Likewise, justice, rule of laws, participatory culture, and equality were key values during the early years of Islam. Indeed, the Arab world before Islam was ruled largely by tribes, not laws. Islam came with the Divinely ordained laws (shariah) to establish social order and justice. No person was above the law. For instance, when a lady (called Makhzumiya) who was from a powerful tribe was not found guilty of theft, people tried to intervene to make an exception in applying the law as narrated by the Prophet’s wife, Aisha: “The Quraish people became very worried about the Makhzumiya lady who had committed theft. They said, "Nobody can speak (in favor of the lady) to Allah's Apostle and nobody dares do that except Usama who is the favorite of Allah's Apostle." When Usama spoke to Allah's Apostle about that matter, Allah's Apostle said, "Do you intercede (with me) to violate one of the legal punishment of Allah?" Then he got up and addressed the people, saying, "O people! The nations before you went astray because if a noble person committed theft, they used to leave him, but if a weak person among them committed theft, they used to inflict the legal punishment on him. By Allah, if Fatima, the daughter of Muhammad committed theft, Muhammad will cut off her hand!” (Bukhari, Volume 8, Book 81, hadith no:779)

If the East wants to catch up with the West, it first needs understand that the real power, wealth, and value come from “minds” not mines or minerals. It needs to perceive the minds as treasure more valuable than the treasure of gold and diamond. It needs to set up a good education system which encourages students to unearth their gold and diamonds. Of course, such change cannot

happen overnight. It will take time. Indeed, the change shall be evolutionary, not revolutionary. It shall be through the use of smart power, not hard or soft power. We argue a real change is not possible through military power (hard power) or political power (soft power), it is only possible through proper formal and informal education (smart power). It is through changing mental models and instilling uplifting values discussed in this paper. The adherence to those values shall be similar to that of physical laws. The maslaha argument shall not be used as excuse to justify wrong means for right reasons. People shall be convinced that the true success in the long-run in this world and hereafter is only possible through strict adherence to certain moral values without any compromise. Muslims shall stick firmly with right values as ordained by God in the following verse: "Therefore stand firm (in the straight Path) as thou art commanded…" 11:112 (Y. Ali)

Unfortunately, education system in the Muslim world is far from its counterpart in the West. Individuals are not raised with necessary institutional values. Even worse, the Muslim world lacks of intellectual capacity to understand its problems and solutions. Instead, so-called great minds try to come up with conspiracy theories to blame the West for being blinded to their own deficiencies. Indeed, the Muslim world does not see human minds as the most valuable treasures to be discovered. Rather, it trashes the minds rather than treasuring. It fills with the empty mind with junky ideologies. Parents and educators in the East generally treat kids like computers and upload certain knowledge to their memory, rather than helping them to write their own programs and unearth their own treasures. They chain their minds through education rather opening their eyes to different ideas.

The paper makes a strong argument that the Western success could be attributed to ten internalized values that shape relatively efficient institutions and organizations to unearth the treasure of the mind since the industrial revolution. The paper provides strong evidence from the Islamic resources to show that those values are part of Islamic teaching. However, they are largely missing in the Muslim world for last few centuries. They are like God's law (shariah) for socio-economic life. We shall embrace them again rather than rejecting them because they look to be Western values in current time. Indeed, we argue that the supreme value for the West is not those values, but power and pleasure (benefit). Therefore, the First West (the West for the West) internally follow those values while the Second West (the West for the Rest) globally follows its national interest even if that means complete violation of those values. We argue that Muslims shall embrace those values as supreme values for the East and the Rest to bring true peace and prosperity to humanity.

We suggest that future studies shall use structural equation model with formative and reflective variables to test the role of ten internalized institutional values in explaining success and failure of development in the West and the East. We hypothesize that those values affect development through mediation of institutions. Thus, we suggest conducting mediation analysis to understand which values work through which institutions in effecting development. We think empirical evidence will help to convince policy makers and educators in giving priority to institutional values over organizations or even institutions themselves.

References:

Acemoglu, D., Johnson, S., & Robinson, J. a. (2009). The Colonial Origins of Comparative Development : An Empirical Investigation. *The American Economic Review*, *91*(5), 1369–1401. http://doi.org/10.1257/aer.91.5.1369

Acemoglu, D., Johnson, S., & Robinson, J. A. (2001). The colonial origins of comparative development: An empirical investigation. *American Economic Review*, *91*(5), 1369–1401. http://doi.org/10.1257/aer.91.5.1369

Aidt, T. S. (2009). Corruption, institutions, and economic development. *Oxford Review of Economic Policy*, *25*(April), 271–291. http://doi.org/10.1093/oxrep/grp012

Al-Hassani, S. T. S. (Editor). (2012). *1001 Inventions: The Enduring Legacy of Muslim Civilization*. National Geographic.

Anderson, T. L., McChesney, F. S., & Dhami, S. (2004). Property rights: cooperation, conflict, and law. *Economic Journal*, *114*(493), 147–148.

Basu, K., & Weibull, J. W. (2002). Punctuality - A Cultural Trait as Equilibrium. In *Economics for an Imperfect World: Essays in Honor of Joseph E. Stiglitz* (pp. 163–182).

Berggren, N., & Elinder, M. (2012). Is tolerance good or bad for growth? *Public Choice*, *150*(1-2), 283–308. http://doi.org/10.1007/s11127-010-9702-x

Besen, S. M., & Raskind, L. J. (1991). An Introduction to the Law and Economics of Intellectual Property. *Journal of Economic Perspectives*. http://doi.org/10.1257/jep.5.1.3

Boot, M. (2012). The Aim of a Theory of Justice. *Ethical Theory and Moral Practice*, *15*(1), 7–21. http://doi.org/10.1007/s10677-011-9308-5

Brown, C. (2010). On Amartya Sen and The Idea of Justice. *Ethics & International Affairs*, *24*(3), 309–318. http://doi.org/10.1111/j.1747-7093.2010.00269.x

Collins, R., & Huff, T. E. (1994). *The Rise of Early Modern Science: Islam, China, and the West. Contemporary Sociology* (Vol. 23). http://doi.org/10.2307/2074332

Denzau, A. T., & North, D. C. (1994). Shared mental modesl: Ideologies and institutions. *Kyklos*, *47*(1), 3–31. http://doi.org/10.1111/j.1467-6435.1994.tb02246.x

Doepke, M., & Zilibotti, F. (2014). Culture, Entrepreneurship, and Growth. *Handbook of Economic Growth*, *2,* 1–48. http://doi.org/10.1016/B978-0-444-53538-2.00001-0

Dougherty, C., & Jorgenson, D. W. (1996). International Comparisons of the Sources of Economic Growth. *The American Economic Review*.

George, L. S. (1998). *The golden age of Islam*. *Cultures of the past*. Retrieved from

https://hishamfangs.wordpress.com/2012/09/24/the-rise-and-fall-of-the-islamic-civilizations-golden-age-what-went-wrong/

Guiso, L., Sapienza, P., & Zingales, L. (2006). Does Culture Affect Economic Outcomes? *The Journal of Economic Perspectives*, *20*(2), 26. http://doi.org/10.1257/089533006777641031

Hastrup, K. (1990). *Nature and Policy in Iceland 140&1800, An Anthropological Analysis of History and Mentality*. Oxford: Clarendon Press.

Hayek, F. A. (1945). THE USE OF KNOWLEDGE IN SOCIETY. *American Economic Review*, *35*(4), 519–530. http://doi.org/10.1257/aer.98.5.i

Kaviani, R., Salehi, N., Ibrahim, A. Z. B., Nor, M. R. M., Abdul Hamid, F. A. F., Hamzah, N. H., & Yusof, A. (2012). The Significance of the Bayt Al-Hikma (House of Wisdom) in Early Abbasid Caliphate (132A. H-218A. H). *Middle-East Journal of Scientific Research*, *11*(9), 1272–1277. http://doi.org/10.5829/idosi.mejsr.2012.11.09.22709

Knack, S., & Keefer, P. (1997). Why Don't Poor Countries Catch Up? A Cross-National Test of an Institutional Explanation. *Economic Inquiry*. http://doi.org/10.1111/j.1465-7295.1997.tb02035.x

Landes, D. S. (1998). *AND POVERTY OF*. *New York* (Vol. 1st). Retrieved from http://isbndb.com/d/book/the_wealth_and_poverty_of_nations_a03

Macneil, I. R. (1980). Power, Contract, and the Economic Model. *Journal of Economic Issues*.

Mankiw, N. G., Romer, D., & Weil, D. N. (1992). A Contribution to the Empirics of Economic-Growth. *Quarterly Journal of Economics*, *107*(2), 407–437. http://doi.org/10.2307/2118477

Moe, T. M. (1989). The Politics of Bureaucratic Structure. In *Can the Government Govern?* (pp. 267–329).

North, D. C. (1990). Institutions, Institutional Change, and Economic Performance. *Cambridge University Press*, 1990. http://doi.org/10.2307/2234910

North, D. C. (1991). Institutions. *The Journal of Economic Perspectives*, *5*(1), 97–112. http://doi.org/10.2307/1942704

North, D. C. Economic performance through time, 84 American Economic Review 359–368 (1994). Retrieved from:
http://www.scopus.com/inward/record.url?eid=2-s2.0-0028595845&partnerID=tZOtx3y1

North, D. C., & Weingast, B. R. (1989). Constitutions and Commitment: The Evolution of Institutions Governing Public Choice in Seventeenth-Century England. *The Journal of Economic History*, *49*(04), 803. http://doi.org/10.1017/S0022050700009451

Nursi, Said. The Flashes. Translated by Şukran Vahide. Istanbul: Sőzler Publications, 1996.

———. The Letters. Translated by Şukran Vahide. Istanbul: Sőzler Publications, 1996.

———. The Rays. Translated by Şukran Vahide. Istanbul: Sőzler Publications, 1996.

———.The Words. Translated by Şukran Vahide. Istanbul: Sőzler Publications, 1996.

———. Ilk Donem Eserleri, Istanbul: Sőzler Publications,

———. Munzarat, Istanbul: Sőzler Publications,

———., Hutbe-i Samiye, Istanbul: Sőzler Publications,

———., Tarihce-i Hayat, Istanbul: Sőzler Publications,

Nussbaum, M. (2003). Capabilities As Fundamental Entitlements: Sen and Social Justice. *Feminist Economics*, *9*(2-3), 33–59. http://doi.org/10.1080/1354570022000077926

Rawls, J. (1957). Justice As Fairness. *Journal of Philosophy, Inc.*, *54*(22), 653–662. http://doi.org/10.2307/2021929

Rawls, J. (1999). *A theory of justice*. *Harvard University Press*.

Rodrik, D., Subramanian, A., & Trebbi, F. (2004). Institutions rule: The primacy of institutions over geography and integration in economic development. *Journal of Economic Growth*, *9*(2), 131–165. http://doi.org/10.1023/B:JOEG.0000031425.72248.85

Sen, A. (1999). *Development as Freedom*. *Oxford Press*. http://doi.org/10.1215/0961754X-9-2-350

Tabellini, G. (2015). Ideas or institutions? – a comment. *Journal of Institutional Economics*, (August), 1–6. http://doi.org/10.1017/S1744137415000338

The Quran (M.Asad). Translation by Mohammed Asad: The Message of the Quran, accessed on www.islamicity.com

The Quran (Y.Ali). Translation by Yusuf Ali: accessed on www.islamicity.com

The Quran (M.Pickthal). Translation by Muhammed Pickthal: accessed on www.islamicity.com

West, J. B. (2008). Ibn al-Nafis, the pulmonary circulation, and the Islamic Golden Age. *Journal of Applied Physiology (Bethesda, Md. : 1985)*, *105*(6), 1877–80. http://doi.org/10.1152/japplphysiol.91171.2008

White, L. T., Valk, R., & Dialmy, a. (2011). What Is the Meaning of “on Time”? The Sociocultural Nature of Punctuality. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, *42*(3), 482–493. http://doi.org/10.1177/0022022110362746

Williamson, O. E. (1973). Markets and hierarchies: Some elementary considerations. *American Economic Review*, *63*(2), 316–325. http://doi.org/Article

Wuthnow, R. (1979). The emergence of modern science and world system theory. *Theory and Society*, *8*(2), 215–243. http://doi.org/10.1007/BF00171365

Zenger, T. R., Lazzarini, S. G., & Poppo, L. (2002). Informal and formal organization in new institutional economics. *Emerald Group Publishing Limited*, *Advances i*(19), 277–305. http://doi.org/10.2139/ssrn.319300

Islamic Economy & Economic Thoughts of Some Prominent Islamic Scholars

Nur Uddın
University of Dhaka
nuhamim.du@gmail.com

Islam is the complete code of life. Islamic economics is a part of this complete code. From a study of the Islamic teachings in the economic field, we come to the conclusion that this divine system has paid profound attention to the effective role of economic questions in human life and has taken precautionary measures against the harmful effects of economic injustice. Another name of Islamic economy is the way to salvation from economic slavery. Islam gave a proper and detailed system in the economy field, that system is so much appropriate for every age. Actually, Islam gave some rules and principles for human economic life. Based on those rules and principles, an economic system can be produced according to demand of every era that can fulfill the requirements of that era. Prophet Muhammad (p.b.u.h) applied certain economic principles according to Quran in the early periods of Islam. Those are also the basic rules of Islamic economics. After prophet (p.b.u.h) his sahaba(companions) included/extended another rules demand of that period based on basic rules and principle those are given by Prophet Muhammad (p.b.u.h). Muslims continued leadership in the economic thoughts and activities from the beginning of the Islamic civilization to until period of nearly a thousand years of Islamic rule. Throughout the ages, so many Islamic scholars explained their economic thoughts by the research of Quran and Sunnah. The philosophers and thinkers of Umayyad and Abbasi era have contributed in an invaluable role in guiding the people towards economic life on the basis of the welfare ideology of Islamic financial system. From those thinkers, Abu Yusuf (d.798) is a prominent thinker and he also the writer of first books of Islamic economics. His book is Kitab al-Kharaj. Al-Shaibani (d.804) also one of them, his book is Kitab al-Iktisad. Another one is Abu-Ubaid (d.838), his book is Kitab al-Amwal. Like those, another prominent philosophers are Iyahya ibn Adam, Al-Muhasibi, Ibn hazm, Al-farabi, Imam Gazzali, Nasiruddin Tusi, Ibn Taymiya, Ibn Khaldun and Shah Waliullah also one of them. Sayyid Abul A'la Maududi’s economic thoughts also prominent in the present age. The total economic thought of those scholars is more powerful than the conventional economic systems like capitalism and communism to establish social justice in economy field.

The purpose of this article is to discuss Islamic economy and will be discussed about the economic thought of those prominent Islamic philosophers. Also, try to prove Islamic economic system is more appropriate than another economic system.

Keywords: Islam, Economy, Principle, Philosopher, Justice, Civilization.

Islamic Gold Dinar, Islamic Special Drawing Rights (ISDRs) and the Islamic Payments Union (IPU): Some Conceptual and Practical Considerations

Tahir Beg

Prior to the advent of European colonialism, the Islamic Dinar based international monetary and financial system under Islamic world order was serving well in providing stability and growth to the economies of both Muslim and non Muslim empires and countries. Under British colonialism, the international monetary and financial system with its centre in London came to be based on British pound sterling with convertibility into gold. However the system became obsolete in the wake of new economic and financial realities that emerged as a result of the two world wars. The Bretton Woods gold exchange standard system, structured after the WW II shifted the international monetary and financial leadership to the United States as the new system was based on US dollar and its fixed rate convertibility into gold. The Bretton Woods system had inbuilt contradictions and instability, well exposed in terms of the famous Triffin Dilemma, and subsequently collapsed when, in 1971, the US government abandoned gold dollar convertibility. Since then the international monetary system remains based on a few hard paper-currencies, mostly the US dollar, having no relation to and no convertibility into gold. The most basic function of international monetary system, i. e., creating international liquidity remains dependent on the profit and political designs of the international bankers sitting in the New York's Wall Street. The supply of US dollar, debased from gold, and being solely governed by the Wall Street bankers' financial and political manipulations, has led the world nations into an era of global, regional and country specific business and financial cycles under which economic stability, security and well being of a vast majority of mankind is destroyed quite so often and the system serves as a tool of diverting the hard earned wealth of the poor mankind towards the US based international bankers'community. With huge mountains of liquid funds and credit supply the international monetary system is absolutely out of control and seemingly incapable of reforms with its current fundamentals and architecture. Securing a just and equitous internationalmonetary order remains a daunting task.

This paper argues that reform of the contemporary international monetary system would remain impossible unless it is brought back to the natural foundation-the foundation of Gold. This paper seeks to explore the prospects of developing **Islamic Gold Dinar as** well as **Islamic Special Drawing Rights (ISDRs)** based on gold Dinars as

- Means of creating international / intra OIC liquidity;

- Reserve Assets;
- Means of Balance of Payments (BOP) settlement; among the OIC members, with special reference to the Developing 8 Group
- (D-8) of the OIC.

The intra OIC balance of payments deficits and surpluses are settled largely through bilateral arrangements, and there is definitely high need of having an intra OIC multilateral monetary institution to help economise the hard earned foreign exchange reserves of the member and to lessen their dependence on the US dollar. This paper, looking into the working and experiences of the "European Payments Union", the "Special Drawing Rights" (SDRs) scheme under the International Monetary Fund (IMF), and the scheme of "International Clearing Union" as was proposed by J.M. Keynes, and a few other relevant proposals, discusses the prospects of establishing an "**Islamic Payments Union**" as a regional monetary integration with a view to promote monetary, financial and economic stability and growth of the OIC members with such functions as (a) Clearing House of the BOP settlement; (b) Provider of Liquidity/Reserve Fund for BOP settlement; (c) Coordination of economic policies; (d) maintaining Islamic Dinar as Unit of Account for expressing BOP balances. It is suggested to have a permanent headquarter for the Islamic Payments Union, staffed by bankers, and officials from central banks, and ministries of finance of the OIC members, as well as experts of international monetary and financial economics, from the Islamic world.

The Role of Islamic Endowments (Awqaf) in Research, Development and innovation

Prof. Ghada M. Amer
Arab Science and Technology Foundation
ghada.amer@astf.net

Science, technology and innovation are pillar of nations development and progress of civilizations, and they are the path to any advancement and prosperity in all fields. Throughout Islamic history, Awqaf used for RDI and it has been used also in building libraries, translation houses, educational institutions, building medical schools, keeping pace with scientific progress in the region, and in the Western world. So Awqaf can be used not only to provide immediate necessities to the poor, but also to create or strengthen business support institutions that can lower the cost of doing business for the poor by using science, technology and innovation. Awqaf can also be used to support and build scientific researches institutions that can help to reduce the cost of doing research and to improve the creation of the know-how. Today we want to restore the developmental role of Waqf.

The aim of this paper is to clarify the concepts related to each of the Islamic Waqf and sustainable development, as well as to highlight effective role drawn out by institutions of Awqaf to achieve overall development of the countries and identify the impact of Waqf on socio- economic development by viewing the UAE experience in the conduct of Awqaf.

Keywords: Islamic Waqf, Sustainable Development, Science, Technology, Innovation, The Conduct of Awqaf, UAE.

Sharing Islamic Finance Principles and Procedures to Enhance Economic Cooperation between Islamic Countries: The Malaysian Model

Sheila Ainon Yussof

Islamic finance is more than just ensuring the practice of "interest-free" banking and avoiding uncertainty (*gharar*) and speculative (*maysir*) ventures. It promotes entrepreneurship, or participative financing, as "God has permitted trade, and forbidden interest" (Quran: 2:275). The economic relations of Muslims are further governed by *ukhuwah* as Muslims are enjoined to "prosper thy neighbours" in the spirit of mutual help and cooperation. It is not based on "survival of the fittest" nor on self-serving or selfish behavior. In this research it is shown that Islamic finance has the potential of being a vehicle to enhance economic cooperation and promote unity amongst Islamic nations, including nations with Muslim minorities. Recognised globally as a "Game-Changer", Islamic finance has established New Rules (ethically and morally grounded principles based on Islamic or Shari'ah law); New Behavioural Patterns (God or *Tawhidic*-centric and human-centric based on *Tawhidic* unity); and advocates Universal Principles of justice, equity and good conscience which appeal to humanity. Islamic finance today has proven to be a viable alternative to conventional finance with a track record of being a 2 trillion-dollar business. Malaysia has comprehensively defined Islamic finance to encompass the following principal activities which are underpinned by Shari'ah Law and Principles: Islamic Banking, Islamic Capital Market, Islamic Insurance (Takaful), Islamic Wealth Management, Corporate Waqf and the Halal Industry. These components or sectors are now regarded as the new "Engines of Growth" for the Malaysian economy. As trading nations depend on local and foreign investments for them to grow or expand, it is shown in this paper that Malaysian investments on Sukuk and the Halal industry in Thailand (a minority Muslim country) have helped to alleviate poverty amongst the poorer Muslims in the southern parts of the country. It has helped Thailand to socially integrate their people, leading to political stability in the region. If Islamic finance core principles are implemented sincerely, it will provide the Islamic benchmarks for a New Socio-Economic Order which prevents exploitation, monopoly, bribery and corruption, excessive spending and hoarding of wealth; and where it places a high value on honest and transparent dealings, profit and loss sharing; risk-sharing; and where every Muslim is mandated to respect the sanctity of contracts. It is recommended that for Muslim nations to prosper under an Islamic Union through Islamic finance principles and procedures, it has to remove restrictions to trade such as unequal taxation or other trade and financial barriers. A level playing field needs to be created amongst its members for cross-border trade and financing to be competitive and less costly. Lastly, a Global Waqf Fund or International Waqf Bank should be set up by the Union to alleviate poverty in underdeveloped Islamic countries and give needy entrepreneurs and students greater access to funds for start-ups and scholarships respectively. If Muslims in an Islamic Union are economically empowered, it will

accelerate economic growth, social progress and socio-cultural evolution among members. Equitable treatment of stakeholders will lead to social justice which encourages pragmatic and not fanatical behaviour or extremism, and protects regional peace and stability and provides a fertile ground for differences to be discussed peacefully.

Keywords: Islamic Finance, Game-Changer, Unifying Factor, Islamic Benchmarks, New Socio-Economic Order, Alleviation of Poverty, Economic Empowerment, Social Progress, Socio-Cultural Evolution, Engines of Growth. Regional Peace and Stability.

ASSAM Yayınları | İstanbul

ASSAM | Adaleti Savunanlar Stratejik Araştırmalar Merkezi Derneği
Tel: +90 555 000 58 00 | E-mail: info@assam.org.tr
www.assam.org.tr | www.assamcongress.com
